

N° 160

H2

269

221

2345

CC

5-3

y 41

60

~~137~~

~~137~~

~~269~~

Questionum omnium in phisicis con-
tingetium breues & utilissime ter-
minationes secūdam Aristote-
lis Auerois & Scoti doctri-
nam a Reuerendissimo
minorum generali
adite

Sanfoneas fruges petite hinc iuuenesq; senesq;
Finem animo certum miserisq; uiatica canis.

41

Q. ueliam en carnis pibus con
tingunt huc & illuc ter
minationes secundum Aristote
lis Aurois & Sion de tin
nam s R. curatidum
minorum general
adit

2. rationes puges p. huc hinc inuicem p. hinc
Lincm alio certum autem p. hinc hinc

Incipiunt recollecte in forma questionum Reuerendi sacre theologie doctoris magistri Francisci sansonis de Senis ordinis minorum generalis super totum opus de physico auditu Aristotelis edite tempore quo legebat ordinarie Senis primo anno sui ministeriatus prouincie Tuscie ad laudem dei.

Probemium

At collige

bat spicas post terga metentium Ruth. 2. capitulo. Omnibus studentibus meis precipue magistris Bernardino spaochio Senesib' et Blasio de castello acutissimis ceterisque scholaribus frater franciscus sanson Senensis generalis ordinis minorum salutem in domino sempiternam. Rogat a vobis multoties cum instantia ut aliqua vtilia et necessaria scriberem super librum physicorum. Et ad hoc non sufficiens me reputo. nisi vestra in me deuictus caritate hoc opus volens assumere possit dicere super adiectum verbum. Et colligebat spicas post terga metentium. Nam cum a multis preclarissimis magistris meliora scripta sunt quam a me audire possitis. nisi vestrum et multorum flagrantem desiderium ut participulus velut Ruth labores subire cum timore diligenter temptabo. et aliorum dicta potiora ad propositum pertinencia breuissimum quo potero libello per modum questionum restringam. Ordo autem istius libri erit ordo specialium librorum physicorum et doctorum notabilium Aristotelis in eodem libro sperans in hoc opere orationibus vestris que obnixite me ad hoc induxistis. nec non et meritis gloriosissime virginis et beati patris nostri francisci principaliter adiuuari. in quibus rogo saturum potentissimum. scilicet Ihesum christum ut studentes in hoc opusculo sic illustret et doceat quatenus cum spicas recollectas exculserint possint ut Ruth ordi quasi mensuram ephraim. tres modos. scilicet cognitionem dissectionem et intentionem philosophie naturalis respicere. Si quid in hoc opere non sufficienter dictum reperit mee attribuat ignorantie. et quod deficit a sapientiore requirat. si quid vero inuenit bene dictum attribuat alijs sapientissimis scriptoribus. sed primo dei virtuti et sapientie christo cui est honor in secula seculorum amen.

Incipiunt questiones circa primum librum physicorum de principijs rerum naturalium. Questio prima. Meritur primo vtrum de rebus naturalibus possit esse scientia. Et arguitur quod non quod de ente per accidens non potest esse scientia. omnis res naturalis est huiusmodi. ergo maior pars. 6. metaphisice. minor pars. 2. physicorum ab Aristotele et Comenatore primo de anima. quod res naturalis dicitur materiam sensibilem que est aggregatum per accidens. Secundo de nulla re naturali nec in generali nec in speciali potest esse scientia. ergo de tali nullo modo potest esse scientia. pars prima. et alius probat per partem. quoniam illud quod est esse omni rei naturali est mobile. quoniam mobilitas est passio adequata subiecti huiusmodi per quod competit mobilitas omnibus alijs. sed tale est possibile aliter se habere ex diffinitione mobilis et de illo non est scientia primo posteriorum scilicet pars secunda probat quoniam de singularibus non est scientia primo posteriorum. et 7. metaphisice. Preterea tertio scientia est de perpetuis et eternis. sed hec scientia maxime liber de generatione non est huiusmodi. ergo maior pars cum sint additiones scilicet primo posteriorum. et minor pars ex libris de generatione et corruptione. quoniam ibi subiectum est generabile et corruptibile que non sunt perpetua ut pars primo celi. Et affirmat secundum quod talia sunt contingencia de quibus non est scientia primo

posteriorum. quod sunt contingencia manifestum est. quoniam generabile est quod non est et potest esse. corruptibile vero est quod est et potest non esse. sed quodlibet tale est contingens primo primarias. et 5. metaphisice

Incōtra riu arguit per Aristotelem et Comenatorem. et omnes expositores qui distinguunt scientiam naturalem in mathematicam et diuinas. 6. metaphisice. et ea diuidit cōter in octo partes

In ista qōne primo pmitit quōdam notabilia secundo pōent pōclusiones. tertio rīdebit ad obiecta

Quantū ad primū nōdū primo quod eternū dupliciter sumitur. positue scilicet et negatiue.

positue est illud quod coexistit omni tempore sic quod fuit in omni tempore preterito est in toto tempore presenti et erit in omni tempore futuro sicut deus. negatiue est illud quod ex se non est ex tempore sed ab omni mensura successiua abstrahit sicut quidditas. Secundo notandum quod vltimum habet duplex esse. scilicet esse essentie seu quidditatum et esse existentie. primum habet in se secundum individuum duo.

Tertio notandum quod mobile capit dupliciter vno modo materialiter ut hoc vel illud alio modo formaliter in se. sicut aliud est quod primo mouet et quod est primo mobile. sicut aliud est per quod primo competit passio et cuius competit primo modo est singulare. secundo modo vltimum primo posteriorum. et Porphyrio primo causa coitatum.

Quarto notandum est quod scientia capitur dupliciter cōter et proprie. primo modo est omnis noticia vera certa et euidentis siue de necessario siue de contingenti siue per demonstrationem siue non. secundo modo est sola noticia veri certi et euidentis demonstrati a principio per causam immediatam ut patet primo posteriorum.

Quantū ad secundū articulū sit hec prima conclusio. vltimum est eternum utroque modo pars illa conclusio quoniam secundum se ab omni duratione successiua abstrahit et secundum existentiam coexistit in suo individuo omni tempore presentis et coexistit omni tempore preterito et coexistit omni tempore futuro.

Secunda conclusio de vltimo primo modo accepto habetur scientia per se primo non autem secundo patet ista conclusio primo posteriorum quod passio demonstrat de illo primo cuius primo competit vel inest et de demonstratione vltimo et ex convertiblebus. talis autem est vltimum et non singulare ut patet ex penultimo notabili.

Correlariū dicitur mobile primo modo non habet scientia per se primo quod est singulare sed bene per se non primo quod demonstratione particulari. sed de mobili secundo modo habet scientia per se primo quod est vltimum.

Tertia conclusio de rebus naturalibus est scientia primo modo accepta probat quod de isto igne qui est quoddam contingens et de igne vltimo qui est quoddam necessarium demonstrando esse calefactum de ipso per rationem ignis. de primo demonstratione particulari. de secundo demonstratione vltimo.

Quarta conclusio de rebus naturalibus est scientia proprie dicta pars demonstrando summam leuitatem de igne per summam caliditatem. nam summa caliditas ignis est propria causa summe leuitatis in igne.

Quantū ad tertium articulū rīdeat ad argumēta in oppositū. Ad primum dicitur quod ens per accidens est duplex. quoddam est cuius vniuersum non habet per se causas et determinatas ut homo albus. et de tali intellexit Aristoteles. 6. metaphisice. aliud est cuius vniuersum habet per se determinatas causas cuiusmodi est ens mobile. nam mobilitas inest subiecto eius per diffinitionem subiecti. que vtriusque est per se causa et determinata habet diuersimode.

Aliter potest dici quod de ente per accidens per propositiones per accidens non potest esse scientia sed de ente per accidens per propositiones per se bene potest esse scientia. nam fortuna est causa per accidens. 2. physicorum et tamen de ea habet scientia quantum ad hoc predicamentum causa per accidens. quod tamen non per accidens sed per se inest fortune primo modo dicendum per se.

Ad secundum nego alius per vtriusque sui parte. et ad probationem prime partis concedo quod illud quod est esse omni rei naturali est mobile. et cum dicitur quod illud quod est mobile potest se habere aliter quam prius. dicitur quod subiectus mobilitatis relatus ad mobilitatem non potest se habere aliter quam prius quoniam semper quod diu est. est mobile. et etiam in esse essentie. et ut sic de ipso est scientia. sed ut comparatum ad motum vel ad terminum motus ut sic se habet aliter quam prius. neque de ipso in quantum huiusmodi habet scientia nisi forsitan per propositiones per se sicut pars. 3. physicorum. Aliter dicitur negando consequentiam est mobile. ergo potest se habere aliter quam prius. sicut non sequitur

Tex. co. 6

Tex. 7 co. p. 7. 2. 0.

Tex. com. 4. 7. 8.

Tex. co. 5

Tex. com. 4. 7. 8. Tex. co. 18 Tex. com. 16. 7. 17.

Tex. co. 35

8. 0. 1. 0

1. 0. 0. 1. 0

7. 8.

for. est risibilis. ergo potest ridere. q: prope mortem qua
do no potest mouere labia est risibilis: q: ho: et in non pot
ridere. sz bn sequit q: est aptus nat' ridere. Silt in propo
sito lz mobile in gnali sit aptu natu moueri no tn pot q: no
bz existit nec fitu nec vbi que regrut ad motu ad hoc
q: aliquid possit moueri. **C**ad pbatione secunde partis di
citur q: de singularibus no est scia p se primo sz bn per se
no primo vel q: no p coceptu singulari et ppoes singula
res. sed p coceptus vles et abstractos et ppoes vles bn
pot esse scia. et sic bec de reb' nabilibus. **C**aliter dicit ad p
batione secunde pris antis et secudi argumenti hulus q: sin
gularia seu corruptibilia hnt duplex esse. esse essentiale seu
esse quidditatu et fm hoc sunt incorruptibilia. et sic de ipis
habetur scia. nec sic intelligit Aristo. aliud est esse extrie sz
q: sut corruptibilia. et vt sic de ipis no habetur scia. et illo
mo itelligit Aristo. **C**Uel dicat q: de corruptibilib' et pri
genib' haberi sciam pot intelligi duob' modis. vno mo
taqz de pdicato p accis cotigenter et variabiliter in herē
te subiecto. et sic no habet scia q: scia habet p demonstra
tionē que ē ex ppositionib' p se aut tanqz de subiecto/ro
pectu pdicati per se. et sic pot haberi scia. vt bene prio po
sterior demonstratiōe particulari sicut de hoc triangulo q
ē i semicirculo dmonstrat habere tres. **C**ad tertiu pcedo
maioze q: illud de quo est scia dz esse eternu et ppetuu ne
gatiue no positue. q: scia est de re. fm q: abstractit ab oi
exstia sicut ab oi pdicato p accis inter que exstia ē primu
et oibus alijs sudamētū. Et si dicit q: gnabile et corrupti
bile sut differēte opposite ad ppetuu et eternu que sut co
ditiones scibilis. dicit dupliciter. et prio q: illud cui prio in
sunt hee passiones gnabilitas et corruptibilitas et ei inest prio
esse scia et p comparationē ad generabilitatē et corruptibi
litatē. sic de oibus alijs passioib' relatis ad sua pria subie
cta. q: bec in sut p se ipis et insepabiliter secudo. mo per
seytatis. Et de tali no intellexit Aristo. Sed illud cui prio in
prio inest generabilitas et corruptibilitas et ei inest prio
corruptio de tali no ē scia p se primo p cōparationē ad ge
nerabilitatē et corruptibilitatē. Et sic intellexit Aristo. sz bn
p se no prio neqz per cōparationē ad corruptionē et gene
rationē nisi forsan p ppōnes psciales. **C**aliter dicit et rea
lius q: generabile et corruptibile accepta prio hoc vel illo
singulari sint opposita necessario et perpetuo acceptis i ge
nerali et in se formaliter. et ille sunt pditiones necessarie in
stis inferiorib' subiecti per se prio scibilis. **C**aliter dicit
q: de corruptibili et generabili no est scia per ppōnes per
accis et variabiles: sz p ppōnes p se et necessarias et ppe
tue veritatis bn pot ee scia. **C**Et ad pfirmationē dī q: ge
nerabile et corruptibile p respectu ad generabilitatē et cor
ruptibilitatē no se hnt cotigenter sed necessario. Et ad for
mā generabile est quod non est sed pot esse corruptibile
vo et. et quodlibz tale est cotigens. Dico q: illud qd est
actu exis et potest non ee. vel illud qd non est et pot esse ē
cotigens vt cotigens opponit necessario et ppetuo po
situe. de quo vt sic no est scia pprie dicta. que depēdet ex
demonstratione constante ex ppositionib' abstractib'ibus
ab oi exstia. Unde nec de cotigētū tali nec d' necessario sibi
opposito vt sic est scia. sz necessariu et ppetuu negatiue so
lu ē scibile. et nllū tale bz obiectū ptingit negatiue nec positie

Questio secunda.

Trus mobilitas sit ratio formalis
biectiua pmi subiecti pbie na
turalis. Quod sic. q: sub illa rōne est ali
quid subiectū i pbia nati. que negata pre
cluditur via ad disputandū de natura. sz
mobilitas ē hmōi. ergo et. maior ē mā
festa. q: si illud qd negat eet aliq' passio posset p rōne de
mōstrari. et mioz ē Aristo. i. phisicoz. vbi dicit q: phs natis
non dz disputare p pmenidē et melisu q: negabāt in otū.
arguitur q: mobilitas est demō
strabilis a naturali i philosophia
naturali. vt patet primo celi et mundi.

Inuita questione sunt quicqz facienda. primū erit
de vnitae sciētie qualis sit. secundū quot

Tex. co. 8.

Tex. co. 1.
et. 5.

modis potest aliquid scri: tertium que est ratio formalis
subiecti primi et adequati in aliqua scientia: quartum de q
fito. quinto remouentur difficultates multe.

Quantū ad primam obmissis opinionibus de
vinitate sciētie dicitur fm Scotum q:
cū habitus intellectus sit quedā qualitas mentis generata
ex frequenti consideratione vel vna perfecta inclinans ad
confinilē considerationē vel speculationē respectu eiusdē
obiecti a quo gignitur. ideo potest poni duplex habitus.
vnus proprius qui formaliter inclinat ad cōsiderationem
obiecti tanqz eius similitudo nātis ex eius cōsideratione d'
relicta. alius est habitus qui virtualiter inclinat ad cōside
rationem alicuius quod virtualiter continetur in alio. Cū
habitibus principioz inclināt formaliter ad cōsiderandū pri
cipia et ad cōsiderandū cōclusiones sequentes ex illis incli
nat virtualiter. quia deducuntur virtute ipsorum. habitus
vero de cōclusionē inclināt formalit' ad p'iderādū p'icipia
et ad p'iderādū subiectū i ordine ad passionē ad et p'icipia
CUnde possumus dicere q: in scientia ē quintuplex vni
tas. vna est de subiecto primo et adequato. et ista est ge
neralissima in illa scientia. quia latior vnitae in illa non re
peritur sicut nec latior vnitae subiecti primi et adequati.
CAlia est vnitae generis subalterni q: ē de obiecto subal
terno. **C**Alia est vnitae specifica specialissima q: ē de obie
cto specifico specialissimo. **C**Et vnitae numeralis que est d'
hoc obiecto singulari. **C**Quita ē vnitae aggregatiōis oīuz
istarum simul que est sicut vnitae exercitus vel ciuitatis q:
bz reducitur ad aliquod primū sic esse ad primam vnitatem.
et etiam vna istarum ex altera dependet quoniam minus
cōmūis a magis communi. **C**Ista opinio probat q: act'
speculandi circa diuersa obiecta specificē aut numeraliter
distincta et eodez mo distinguit. ergo et eoz habit' qui p
istos act' bz gnari p'na tenet q: bit' p act' distinguit vt p'z i
habitibus moralibus: maior pbatur. nā maior est disti
ctio actus specificē distinctioz q: actuz eiusdem obiecti.
sed de obiecto eodem act' numeraliter distinguitur igitur
et alij plusqz numeraliter sed distinctio maior. q: nu
meralis est specifica ad minus ergo et.

Quantū ad fm articulu dz d'ne cōclusiones
haberi de aliquo in vli. q: quilibet talis est cōfusa et indif
finita **C**Secunda cōclusio q: noticia de subiecto fm ei'
formale et quidditatu rōne est perfectissima. q: habet p
coceptū quidditatu: cognitio enī quidditatu est pfectis
sima. **C**Ex quo seqt q: cognitio de aliquo quo ad suā passio
nē no ē pfectissima q: no ē quidditatu **C**Notandū q: al
quid sciri vel intelligi cōfigit quadrupliciter. s. intuitue ab
stractive. arguitue. et deductiue. **C**Noticia intuitiua est q:
respectu suū per se et primū obiectū vt exis in se extra et p
sensu in p'na exstia ipsi cognoscenti tanqz obiectū clarū et
immediate cognitū. inra qd est aduertendū q: ex eo qd
dicitur suū per se et primarium obiectū distinguitur obie
ctū inra mentē Scoti in prio sitarū in primariū et secūda
riū. nā ois actus bz primariū obiectū a quo eēntialit' depē
det et in quod pmo fert. et bz secūdariū a quo no eēntialit'
dependet sed tēdit in illud virtute primi obiecti. sine prio
obiecto et habitu d'ne eius actus non potest esse quia nihil
potest esse sine eo a quo essentialiter dependet. potest aut
remanere sine habitu d'ne ad secundū. exēpluz theolo
goz de visione beatifica q: p nullā potētā pot remanere vi
sio sine habitu d'ne ad eēntiaz. bene tamen sine habitu d'ne
ad res viles in essentia. **C**Secunda particula q: obiectuz sit
exis realiter i propria essentia no in aliquo representatio
nec in suis causis sed in se. quod dicitur ad differentiaz no
ticie plantie habita tempore sereno. **C**Tertia dicitur da
re visum quia obiectum visum a longe vt homo non co
gnitum sub ratione propria hominis no est notū intuitiue.
CNoticia abstractiua est que est de obiecto absente vt ab
sensu est et non vt presens fm propriam existentiam. in no
ticia intuitiua obiectum mouet potentiam et causat et ter
minat actum. in abstractiua vo species mouet potentiaz
et causat actum sed non terminat eum. terminatur autem

Per tonz
& speciali.
Tex.com.
34.

ad obiectum vtriusq; & actus & spei. **C**onnoticia argutina est noticia discursiva que incipit ab intuitive noto & potest terminari ad abstractivum notum. sicut noticia primi mouētis & eius impartibilitatis habetur ex motu celi intuitive noto. vt patet. 8. phisicorum aut terminatur ad intuitive notum vt noticia qua cognoscitur h^o. esse coloratum ex eo qd cognosco eum esse hoc album vbi antecedens & consequens sunt intuitive nota. **C**onnoticia v^o deductiva incipit ab abstractivum noto & terminatur quandoq; ad abstractivum notum sicut in demonstratione vniuersali vbi termini abstracti bunt ab existentia. aliquando terminantur ad existens vt in demonstratione particulari cuius terminus ē in individuo per se noto. vnde rotunditas solis est per se nota de sole ad sensum. nec sic demonstratur. quia per se notum non cognoscitur per aliud cum ex opposito distinguatur & cognoscitur deductivē per rationem speciei. & sic non est per se nota. **C** Sed nota qd potentiarum quedam cognoscit solum intuitive. & sic est omnis sensus exterior. aut soluz abstractivum. & sic est imaginaria que ponitur ad reservandū species sensibilibus in absentia eorum. quedam autē vtriusq; mō vt intellectus. **C** Notandum etiam qd notitia quā habent beati de futuris contingētib; ē intuitiva. qz habetur p representatiū eminentius representato & certius representas.

Quantum ad tertium articulum videndū est que est ratio primi subiecti in scientia & eius conditiones. **C** Dicit franciscus de marchia qd subiectum habet triplicem primatatem. s. generatiōis perfectionis & intentionis. **C** Primam habet quia est primo notum in scientia primo posteriorum. omnis noticia alia i illa scientia dependet ex illa. **C** Secundam habet primatatem quia noticia subiecti respicit alias noticias sicut principium conclusiones. & 2. posteriorum. vnumquodq; simpliciter scitur quando scitur quid & fm quid magis quā do scitur quale vel quantum. Et idem habetur. 7. metaphisice. **C** Tertiam primatatem habet quia omnia alia considerantur propter ipsum non e contra. Et fm has tres primatates distinguitur subiectum primarium scientie ab obiecto primo per se potentie. Nam color qui est obiectū formale & primum visus fm suam rationem formalem & cōmuniter sumptum non est primo cognitum sed singulare nec perfectius cognitum sed magis species vel individui. nec propter ipsum sunt colores speciales sed magis ecōtra. **C** Iterum est notandum qd sicut obiectum potentie ē duplex. formale. s. quod dictū est respectu visus & materiale omnes colores simul. sic & subiectum scientie. materiale i metaphisica sunt omnia entia simul & formale est ens sub ratione formali entis. **C** Iterum notandum qd aliter se habet obiectum ad potentiam & subiectum ad scientiam. quū obiectum ad potentiam se habet vt mouens nō vt causā & subiectum ad scientiam vt causās nō vt mouens. itclūgentia enī mouet celū & nō cāt celū cāt autē motū nō autem mouet motum. **C** Describit autē Scotus subiectū scientie aliter dicens qd subiectum primum in scientia ē qd habet conceptum quidditativum non inclusum virtualiter in aliquo conceptu priori ad illam scientiam pertinentē primo notum fm rationem propriam formalem & absolutam virtualiter primo continens noticiam omnium veritatum & adequatū toti illi scientie cuius est subiectus. **C** Sex sunt conditiones requisite ad hoc vt aliquid dicatur subiectum. Vnde in ista descriptione dicuntur sex conditiones. **C** Prima qd habeat conceptum quidditativum. i. entitativum. hoc probatur. tum quia de non ente nō ē scientia. tum quia illud subiectum habet partes subiectivas de quibus predicatur in quid. quod non esset nisi haberet conceptum quidditativum. **C** Secunda conditio qd non sit conceptus iste inclusus in aliquo priori virtualiter ad illam scientiam pertinentem. hoc probatur. quia in essentialiter ordinatis oportet stare ad aliquod simpliciter primum sine primo notum in illo ordine. sed inter considerata in scientia ē ordo essentialis fm ordinem cognitionis. igitur necesse est ibi stare ad aliquod simpliciter primum & primo notum.

Tex.com.
4.

Q. one p. r. a
repositio/
num.

& per consequens non inclusam in aliquo priori ad illam scientiam pertinente. & illud dico esse primum subiectum. maior est evidens. sed minor ostenditur. quia in consideratis in aliqua scientia est naturalis ordo conclusionum ad principia & mediatorum ad immediata & immediatorum ad terminos speciales siue proprios. quia principia cognoscimus in quantum terminos cognoscimus. Item terminus predicatus ad terminum subiectum ordinatur essentialiter quia ab eo dependet essentialiter cum in eo habet causam sui esse & sue cognitionis. Vnde ista resolutio stat ad subiectum cum igitur mutuo se supponant considerata in scientia oportet inter illa esse ordinem essentialem. **C** Tertia conditio qd sit primo notum. quia de subiecto oportet presupponere quid est & quia est. primo posteriorum. **C** Quarta conditio qd sit notum fm propriam formalem & absolutam rationem. quia si per rationem alterius sam esset i noticia alterius quod est contra conditionem secundam. **C** Dico formalem quia ratio formalis subiecti est ratio cognoscendi rem. Dico absolutam. quia respectiva presupponit absolutam & sic esset virtualiter inclusum in aliquo priori ad illam scientiam pertinente. **C** Quinta conditio qd sit virtualiter primo continens noticiam omnium veritatum probatur. omnis effectus adequatus continetur primo a sua causa adequata. sed omnis scientia est effectus adequatus sui obiecti prioris. quia da oppositum tunc non erit adequatus illi causē. **C** Sexta conditio patet. s. qd sit adequatum toti illi scientie cuius est subiectum. quia omnia considerata in scientia reducuntur ad ipsum & ad ipsum habent attributionem. nam vel sunt partes subiecti essentielles vel integrantes vel subiective vel passionis vel effectus eius aliquo modo vel sunt negationes seu privationes vel vice quādam puta generationes vel corruptiones vel dispositiones hoc expresse dicit phis primo de generatione caplo primo.

Quantum ad quartum articulum videndū est. **C** Tho. dixit & multi alij qd ens mobile est in tota philosophia naturali subiectum primum & adequatū. **C** Egidius dixit qd est corpus mobile ita qd mobilitas est ratio formalis subiectiva primi & adequati subiecti i tota phia. **Sed** contra quia mobilitas tollit a subiecto scibili rationem actiui motiui & mensuratiui cum sit respectus qui non est de potentijs actiuis nec dicit perfectio nem. & patet consequentia. 5. metaphisice. quia ille sunt conditiones obiecti scibilis. tum quia per mobilitatem constituitur mobile in esse opposito ad obiectum scibile. s. in esse fluxibili & variabili. cum tamen scibile debeat esse permanentis & inuariabile. tum quia non facit mobilitas vnuz cū suo subiecto cum sit accidens ex quibus non sit per se vnuz 6. metaphisice. tum quia speculatur philosophia circa suū subiectum primum & adequatum rationem oppositā mobilitati scilicet quietem & quiescibile sicut & mobile. nulla autem scientia potest rationem oppositam rationi subiecti sui speculari licet possit considerare circa illud oppositas passiones vt medicina circa corpus humanum sanūatem & egritudinem sed non speculatur non hominem. Et arismetricis par vel impar non autēz non numerū. **C** Preterea non existente mobilitate ad huc remanerent accidentia sensibilia & alie passiones naturales vt raritas & densitas celi & macula lune que naturalis scientificē posset naturaliter demonstrare. **C** Et confirmatur quia philosophia distinguitur per materiam sensibilem ab alijs. 6. metaphisice. **C** Preterea sicut se habet corpus mobile ad pblicū sic magnitudo immobilis & abstracta ad geometriam sed ista non includitur in ratione formali geometrie quia quantitas continua permanens non in quantum immobilis sed in quantum talis est. est subiectus geometrie. **C** Preterea illud cui per se primo inest mobilitas est primum & adequatum subiectum in hac scientia. sed illud non est ens nec corpus: quia non sunt adequata mobilitati. nam cuiuslibz passionis prime intentionis insequētis quidditate est aliquod subiectum primum & adequatum. in obilitas autē est passio prime intentionis. quia naturalis aptitudo ad motum.

Tex. cō.
20.

Tex.com.
4.com. 5.

Tex. cō. 2.

Confirmatur quia est error assignare passionem magis communem vel minus tanq̄ suo vniuersali. vt patet primo posteriorum. **C**Alia est opinio Lanonici & Antonij andree. primus dicit q̄ est substantia finita naturalis vel pbifica in quantum huius sub suo conceptu formali & cōmuni. secundus dicit illud idem remota finitate.

Sed contra ambas arguitur quia mobilitas que est passio primi subiecti & adequata & vniuersalissima competit alteri a substantia finita naturali. nec sibi competit per ipsam. ergo substantia finita naturalis non erit in scientia naturali subiectum patet consequentia. & antecessens probatur in sacramento altaris vbi accidentia sūt mobilia. & facta consecratione altaris si sint sursum & relinquatur sibiipsis descendunt deorsum sicut ante consecrationem etiam sunt alterabilia. **C**Ideo est aliter dicendum cū oīū scientiarum monarcha. m. p. per pergulensi q̄ mobile finitur. aut subtractiue sub sua ratione formali sub qua est primum & immediatum subiectum mobilitatis & quietis est in tota philosophia naturali primum & adequatum subiectum quia illud cui per se & primo & fm q̄ ipsum competit passio adequata omni enti naturali ē in scientia naturali primum & adequatum subiectum huiusmodi est mobile subtractiue aut fundamentaliter seu illud qd̄ est immediatum subiectum mobilitatis & quiescibilitatis que communiter dicitur prima passio & communissima. maior patet quia oppositum predicati infert oppositū subiecti. Nam bene sequitur primum subiectum. ergo sibi non per se primo. & fm q̄ ipsum competit prima passio illius scientie. minor est etiam manifesta q̄ per mobile subtractiue aut fundamentaliter intelligo primum & immediatum fundamentum mobilitatis & quiescibilitatis. **E**t dicitur fundamentaliter seu subtractiue ad differentiam mobilis formaliter quod est aggregatum ex subiecto mobilitatis & mobilitate quod non est primum subiectum s̄ illud cui primo inest mobilitas. dico etiam complexē mobile fundamentaliter vel subtractiue propter carentiam nominis simplicis pprii. **P**reterea ad mobile subtractiue reducuntur omnia considerata in scientia naturali aut tanq̄ partes effectuales aut integrales aut subiectiue aut passiones aut effectus aut dispositiones sicut generatio & corruptio. aut negationes aut priuationes & omnia in scientia naturali considerantur propterea ipsū. ergo antecedēs patet per omnia dicurando.

Quantū ad quintum articulum contra predicta mouentur difficultates. **P**rimo contra istam conclusionem quia mobile subtractiue non est primo notum. nec etiam fm suam propriam rationem ab solutam. nam talis cognoscitur per motum & habitudinē ad motum. ergo motus est primo notus & etiam subtractiue mobilitatis cognoscitur respectiue. **P**reterea aut subiectum datum dicit respectum ad materiam sensibiles & motum aut non. si non. illud non erit naturale. quia naturalis per materiam sensibilem differt ab alijs artificibus. **6. metaphisice.** si sic ergo non erit notum sub sua ratione ab soluta solum. **P**reterea illud non est ens communiter sumptum. quia est subiectum in metaphisica & transcendit metas. nec est corpus quia in veritate intelligētie citra primam sunt mobiles. similiter materia prima & forma in iudargo modo accepto & accidentia. & relinquuntur igitur q̄ est substantia non in communi. quia non quelibet ē mobilis. quia non infinita. igitur substantia finita & non s̄ se quia consideratiōis metaphisice igitur vt naturalis. **P**reterea nulla alia scientia considerat de ipso quod quid est nisi si metaphisica. **6. metaphisice.** ergo si subiectum mobilitatis sub sua ratione formali & quidditatiua erit hic subiectū talis consideratio non erit naturalis sed metaphisica. **C**Ad hoc dicitur q̄ in naturali philosophia vt est scientia perfecta & per causas & a priori primo notū nō est motus sed mobile fundamentaliter. immo mobilitas & motus demonstrantur de eo per rationem mobilis subtractiue vt mobilitas. aut per causas mouentis vt motus. quoniam motus in mobili sepe habet causam sui esse & in esse factiuam

& causam cognitionis. sed in philosophia imperfecta habitata a posteriori bene est notus motus. **P**reterea non inconuenit q̄ in scientia sit aliquid notius primo subiecto puta principū cognitiōis tantū. sicut est motus hic & pluralitas entium. sed mobile subtractiue est primo notus & scitum per respectum ad alia scibilia sub se contenta in eadem scientia. dicitur etiam q̄ simul cognoscitur motus & subiectum eius. quia primo cognoscitur motum q̄ dicitur vtrumq̄. **E**t cum dicitur q̄ non cognoscitur secundus se absolute. dicitur q̄ sic s̄ circumscribamur per habitudinem ad mobilitatem & motum & ad mouentem. non tñ intendo q̄ alterum illorum sit de ratione formali sua vt ē subiectum. **C**Ad secundum dico q̄ dicit respectū apitudinalē ad materiam sensibilem in secundo modo dicendi per se tanq̄ aliquid per se considerabile a philosopho naturali. sed non dicit illam respectum quidditatiue aut in primo modo. sed in primo modo dicit solum & merum conceptum absolutum. **E**t ad Aristote. dico q̄ non vult nec exp̄lit Aristote. q̄ ille respectus inest omnibus naturalibus i p̄io modo. s̄ sufficit q̄ in secundo mō & q̄ talis respectus est per se a phisico considerabilis. vt sic. **C**Ad tertium dico q̄ mediat inter ens & substantiam & est vnū transcendens ad plura predicata sicut absolutum & respectiū **E**t si queratur aut est substantia aut accidens dico q̄ secundum se abstrahit ab vtroq̄ sed permissiue est vtrumq̄ & incluse ne trum & sicut de quolibet diuiso ad sua diuidentia cōparato. vnde i substantia est substantia & accide te mobili est accidens. **C**Ad vltimum dicitur q̄ Aristo. vult. **6. metaphisice** q̄ solus metaphisicus habet considerare omnes quidditates in generali. & sub prima intentione & fm rationes vniuersales non autem speciales. sed ad speciales artifices pertinet considerare rationes speciales suorum scibilium. Nam commentato primo huius inquit q̄ prima intentio. Aristo. in hoc libro phisicorum non est contradicere opinionibus falsis. sed inuestigare quidditates & substantias rerum naturalium. **C**Dubitat etiam quia dicitur est q̄ subiectū sciētie debet esse vnum ens per se. nam subiectum perspective est linea visualis. & numerus sonorum in musica que non sunt vnum ens per se. **C**Dicitur q̄ subiecta formalia & per se harum duarum scientiarum non sunt assignata nobis sed sunt nobis ignota quo ad propria nomina simplicia sumpta a quidditate & ratione formali eorum. circunloquimur autem ea per passionem eorum nobis magis notas & ipsis propinquiores & illa sunt entia per se.

Tertio principaliter dubiatur quia videtur q̄ mobilitas sit ratio formalis subiecti primi & adequati philosophie naturalis. tum quia per mobilitatem distinguitur subiectum philosophie naturalis a subiectis aliarum scientiarum. vt patet. **6. metaphisice** & eadem sunt principia esse di & distinguendi. **9. metaphisice.** **C**Confirmatur dupliciter. tum quia Aristo. ait primo phisicorum q̄ ponentes vnam principium immobile loquitur non naturaliter contra quos non pertinet disputare ad naturalem. **S**ecundo quia Aristote. & omnes sequentes eum dicunt q̄ naturalis agit de corpore mobili in quantum mobile est. ita q̄ s̄ in quantum reduplicat rationem formalem subiecti a3 **P**reterea si sic non repugnabit philosopho naturali considerare immobilia quod est contra philosophum. **2. phisicorum** vbi vult q̄ consideratio naturalis non se extendit ad immobilia. **Q**ue enim non mota mouet non sunt amplius phisice considerationis & patet consequentia. quia non repugnat alicui scientie considerare que non subterfugiunt rationem eius formalem subiectiuam **C**Ad primum istorum conceditur maior vniuersaliter scilicet eodem modo quo distinguit etiam constituit vel essentialiter vel accidentaliter. & ideo dicitur ad minorem q̄ mobilitas non distinguit essentialiter & quidditatiue subiectū philosophie a priori s̄ solum accidentaliter sicut passio & predicatū secundum modi. & isto modo constituit ipsum. s. accidentaliter. & dicitur q̄ distinctio quam dat Aristo. **6. metaphisice** qua

Tex. cō. 2.

Tex. cō. 1.

Tex. cō. 1.

Tex. cō. 1.
2. 2.
Tex. cō. 8.

Tex. com.
26.

Tex. cō. 1.
7. 2.

distinguit hanc ab alijs non est quidditatia sed est distincio notio: quia per passionem nobis notiozem. Ad confirmationem primam dicitur qd phisicus supponit motuz vel mobilitatem tanqz passionem convertibilem de suo subiecto non tanqz rationem formalem. Ad secundam confirmationem dico qd licz in quantum reduplicat sz eos passionem convertibilem non rationem formalem nec primum modum dicendi per se sed secundum. Ad aliud concessio antecedente negatur consequentia. quia licet mobilitas non sit ratio subiectiva est tamen passio convertibilis cum primo subiecto & adequato philosophie naturalis & ideo quicquid subterfugit rationem mobilis ex consequenti subterfugit rationem primi subiecti philosophie naturalis cuiusmodi sut immobilia. mobile ergo simpliciter sumptum est primum in tota philosophia naturali subiectum adequatum sumptum dico fm suam propriam rationem formalem fm qua competit sibi mobilitas & quiescibilitas primo & fm qd ipsum. sed mobile tantum semp sumendo fundamentaliter est primum subiectum in libro phisicoz. mobile ad vbi in libro celi & mundi. mobile ad formam simplicem in libro de generatione & corruptione. mobile ad formam mixti imperfecti in animati in libro meteoroz. sed mobile ad formam mixti in animati perfecti in libro de mineralibus contractum at p aiaz vt ipsa est principium operationum suarum inquantuz sut ab ipsa corpus animatum vel vivens est subiectum quod in libro de anima. & anima est subiectum quo formale. vt antez operationes se tenent ex parte corporis & vt sut in ipso etiam in generali est subiectum parozum naturaliu. Ut vo consideratur fm qd est mobile ad vegetatiuam est subiectu i libro de vegetabilibus & platis. vt est deinde mobile ad aiaz sensitiva est primum subiectu i libro de animalibus.

Ad argumentum factum in principio dicitur qd notus potest dupliciter considerari vel in se. vel comparatur ad subiectum. motus consideratus primo modo pertinet ad metaphisicum. sed. 2. modo pertinet ad phisicum. quia ergo permenides & melixus negabant motum primo modo contra eos non poterat phisicus disputare sed metaphisicus. Contra autem negantes motum secundo modo bene potest phisicus disputare per rationem intrinsecam nature que est eius per se principium. 2. huius & per illaz a priorz demonstrare mobilitatem & motum cum fuerit natura causa eius fm actum.

Questio tertia.

Truz ad habendam perfectam noticiam de aliquo causato sit opus cognoscere omnem eius causam per se. breuiter sine argumentis ad partes dicitur vt sepe dictum est qd noticia e duplex. perfecta scilicet & imperfecta. de se cetera qd no e p cam no e qd sz d p q est p cam per se et immediata. Iteru duplex est notitia. quidditatia scilicet. & non quidditatia prima habetur per intrinsecam & pertinentia ad primum modum. secunda per extrinsecam seu per priora sicut per efficiens & finem seu per posteriora sicut que habetur per passionem vel aliqd accidens. per primam cognoscitur obiectum quid est per secundam a quo est. propter quod est & qualis est accidentali. Tertio duplex est cognitio alicuius perfecta i genere scilicet vel simpliciter & extra genus. Quarto notitia adhuc est duplex. quedam incompleta que habetur de incompleto verbali vt cognoscendo animal vniuersale cognoscitur homo. alia est complexa que habetur de completo verbali vt qd homo sit animal.

His premiffis dicitur qd ad perfectam noticiam seu complexam seu in complexam seu quidditatiam & perfectam simpliciter extra genus alicui? causat oportet cognoscere omnia predicta intrinseca eius probatur quia talis est per cognitionem dum in que & per queres est resolutibilis & componibilis intrinsece. sed hec sunt omnia predicata quidditatia ergo & cetera. Secunda conclusio no oportet cognoscere cau-

sas extrinsecas res ad talem cognitionem. quia illa soluz habetur per ea que ad quidditatem pertinent cuiusmodi no sunt cause extrinsece. Et per hec solvuntur argumenta qd solent fieri in contrariu. quia perfectio: cognitio est que habetur de aliquo. per causas extrinsecas & intrinsecas qd q per intrinsecas solum. Similiter ponitur qd noticia per intrinseca sit perfectionis vt tria. iterum si cognoscantur extrinseca acquiruntur aliquid perfectionis in noticia sit gratia exempli vt vnam & per intrinseca est vt tria igitur que erit per omnes causas erit perfectionis ultra tria puta vt quattuor. Preterea que habetur per omnia genera causarum aut est perfectio: ea que est tantum per intrinseca aut eqz perfecta aut minus. Si primum habetur propositum. non secundum quia obiecta non sunt eqz perfecta quare nec ille noticie. nec tertium quia obiecta sunt perfectio: intrinseca & extrinseca simul qd intrinseca tantum. Ad hec omnia dicitur qd nulla e perfectio: quidditatia illa qd solum est per intrinseca. Ad tertiu dicitur qd habita noticia perfecta per intrinseca tantum que sit perfectionis vt tria si acquiratur aliquis gradus ex noticia per extrinseca ille non addit prime noticie. quia ille noticie sunt diuerse. sicut si soz. sit albus vt quattuor & acquirat gradum vnum nigredinis ex hoc non erit albus vt quinqz sed imo. quia isti gradus sunt diuersarum formarum. Preterea si adderetur non fieret perfectio: intensiue nec quidditatue sed extensiue ita qd erit perfectio: noticia sed non quidditatia. Ad habendam perfectam noticiam quidditatuam in genere & non simpliciter non est opus cognoscere omnia intrinseca probatur quia si esset per omnia iam non eēt perfecta in genere sed simpliciter. Ad habendam noticiam simpliciter de aliquo causato a quo est & propter quod est. est opus cognoscere oēs eius causas efficientes & finales propinquas & remotas vniuersales & particulares per se ad ipsum concurrentes & essentialiter ordinatas. Ista conclusio patet quia si non illa que esset per omnes causas esset perfectio: ergo data non esset perfectissima & oportet cognoscere causas dictas perfectissimo modo fm modum & veritate sz qua ad causatum concurrunt. Ista conclusio fundat i dictis Arist. 5. metaphisicis. dicentis qd perfectu dicitur dupliciter vno modo dicitur perfectu simpliciter. Alio modo dicitur perfectu in genere sic applicado ad propositu dicitur qd scia perfecta dicitur dupliciter vno modo dicitur perfecta simpliciter. Alio modo perfecta in genere. scia simpliciter perfecta de aliquo re e illa p qua res cognoscitur fm oēs ratione consideradi p se sz qua potest considerari vt si cognoscatur animal secundum oēs modus eendi p se sibi conueniente no fm oēs ratione eentiale. s. in quantum animal & in quantum corpus animal & in quantum sibi & quo ad oēs p se passiones sibi puenientes secundum oēs istas rationes seu modos. Scia autem perfecta i genere e illa q cognoscitur res secundum aliquam determinatam rationem & quantum ad ea qd pueniunt pprie ei vt tale ens solum vt si cognoscatur animal solum qd animal & quo ad p se accūs ipius animalis. tunc p maiori declaratione eoz qd dicta sut duo ad rationem dicitur. Primo qd ad perfecta sciaz simpliciter alicui? rei ois cognoscere omnes eius causas Secundo qd ad sciaz perfecta i genere no ois cognoscere oēs causas ipius rei cognoscere. Primum dicitur sic ad sciaz rei causate simpliciter perfecta ois cognoscere oia illa ex quibus res dependet quantum ad eē suu. Dicitur p se. qd duplex e causa vt habetur. 5. metaphisicis. qda e causa p se sine qd eē aut pducit causatum no pertinet alia e qd accūs sine qd potest eē & pducit effect. & cu iste eae p accūs i infinitu pcedat lo eoz cognitio no e necessaria sed res causata dependet ab oibus suis causis que & c. Ad alio: ppositio nota est. Iam eade sut principia eē & cognitionis nature vt habet ex. 2. metaphisicis. minor e euidēs pstar. n. qd res causa d dependet i suo eē ab oibus p se causis & principijs que & c. Secundo declaratur quia ad cognitionem alicuius rei sub aliquo determinata ratione sufficit cognoscere causas proprias illi? sub aliqua ratione. Cognitio autem scientifica habet p proprias causas sed non oēs ipius rei. cause sunt cause proprie eius secundum aliquam rationem terminatam: vt corpus celestia & primum motor: non sunt cause proprie ipius animalis vt animal est similiter autem & in alijs quare & c. Ad huiusmodi noticiam de aliquo causato perfecta sz quid a quo est & propter quid

Tex. cō. 21

Tex. cō. 3.

Tex. cō. 3.

Tex. cō. 4

est sufficit cognoscere aliquam cuiuslibet generis cause ex
 trusece. p3 quia non oia. aliter tuc esset pfectissima simplr
 Ad habendam perfectam cognitionem de aliquo. cau
 fato in genere quale sit non oportet cognoscere omnes ei
 causas probatur quia ad talem notitiam sufficit cognosce
 re causas per quas inest sibi talis determinata passio. sed
 nulla passio inest sibi per omnem causam. ergo neq3 oes
 causas oportet cognoscere ad talem notitiam habendam.
 Ultima conclusio ad habendam perfectam cognitione
 simpliciter de aliquo causato et extra genus quantum ad
 quid est et a quo est et propter quid est et quale est. est op
 cognoscere omnes eius causas per se et essentielles probat
 quia talis cognitio est fm omnem rationem et moduz co
 gnoscendi fm que potest causatum cognosci per se. sed h3
 omnem causam essentialiter ordinata contingit ipsuz co
 gnosci per se et per omne genus cause si fuerit composituz
 ergo et. unde talis cognitio dicit cognitionem omnium p
 dicatorum per se primi secundum aut quarti modi. et eo ordi
 ne quo sunt inter se essentialiter ordinata et ad predictu cau
 satum concurrentia. et non solum oportet talia cognoscere
 sed eorum esse respectuum nec in quantum sunt aliquid
 tale. sed etiam fm eorum rationem absolutam fm quam
 competit eis virtualiter continere vel causare causatum. et
 ista non est possibilis pro statu isto nec perfectissima quid
 dicitur nec breuiter aliq pfecta simplr et extra genus.

Questio quarta.

Primum in naturalibus eadem sunt
 nobis eaq3 primo nota et na
 ture. Et arguitur q sic q3 sensibilis sit
 nobis prius nota q3 eorum spes. Pre
 terea eadem sunt notiora nobis et nature
 s3 nos sumus natura ergo. Item dicit
 tur q illa propositio natura prius cogno
 scit causam q3 effectum intelligitur conditionaliter. s. dato
 q natura intelligat. Contra intellectus possibilis intelli
 git formaliter et tamen non se prius intelligit aut fantasina
 aut intellectum agentem aut species q3 actum intelligendi
 ergo et. Preterea causatorum quedam ab vna sola cau
 sa dependent vt intelligentie secunde secundu p3os quonia
 a solo fine cum sint improducte. et quedam habent duas
 vt predicte intelligentie de mente theologorum. et quedam
 causata habent tres causas tantuz vt forme males. quedam
 habent quattuor vt compositum substantiale. Accipio er
 go formam cuius sunt tantu tres cause que sint. a. b. c. ita
 q. a. sit prima. b. secunda. c. tertia. et pono. q natura cogno
 scat. a. vt tria. b. vt duo. et c. vt vnum. nos autem econtra
 rio. c. vt tria. b. vt duo. et a. vt vnum. Nunc in isto casu.
 b. ca est eaq3 nota nob et nae. qm ab vtroq3 vt duo adaeqte.

Incontrarium est Arist. in isto loco.

Ad euidetiam questionis sunt quedaz no
 tanda premittenda. secun
 do aliq3 conclusiones pbade. tertio rñdebit ad obiecta.

Quantum ad priuum est notandū q effectuum
 naturalium quidam sunt reales mate
 riales et sensibiles. vt albedo quidam sunt intentionales et
 in materiales vt species albedinis in medio vel in poten
 tia cognitiua. Secundo notandum q in scientia naturali
 est duplex processus vt inquit Commentator. 8. pbisicoz
 s. quia et propter quid. Primum innuit Arist. in hoc pro
 logo cum dicit q incipiendum est a totis resoluendo ipm
 in suas primas causas. Secundum ibidem cum dicit ex
 vniuersalibus in singularia et. Tertio est notanduz q
 ista propositio natura prius cognoscit causam q3 effectum
 glosatur a Commentatore primo pbisicozum. quia natu
 ra a causis incipit operari et sunt prioris causalitatis. et
 a Lincos. quia cause speciei sunt propinquoze actio agē
 tis q3 causata. h3 causata perfectionem descriptionem ha
 beant in agente. Ab alijs sic glosatur q si natura cognosce
 ret effectum eo modo quo producit eum prius cognosce
 ret causam q3 effectum. Quarto est notandum q agēs
 naturale accipitur quintupliciter. primo pro vt distinguitur

contra agens per cognitionem. alio modo vt distinguitur
 contra agens liberum. 9. meta. tertio vt distinguitur con
 tra violentum. 3. ethi. quarto contra agens supernaturale.
 quinto ptra artificiale vt p3 secūdo bu. Depo secūdo et
 quinto habetur. 2. pbisicozum. de tertio habetur. 3. ethico
 rum de quarto. 16. de animalibus cum dicit Arist. q aia
 intellectina venit de foris iussu dei. Quinto est notandū
 q in homine sunt quedam operationes vitales vt nutritio
 augmentatio et generatio quedam animales vt sensitiue.
 et quedaz rationales vt intellectine et volūtiue. Operatiōes
 autem secundū membri que sub sequuntur imperium vo
 luntatis dñr adhuc rōales picipatiē. s. ipatiue a volūtiue.

Quantum ad secundum articulum bis pmissis
 sit hec prima conclusio in proces
 su propter quid in omni scientia procedimus pari passu cū
 natura. et in processu quia econtrario quia natura semper
 procedit a causa propria et immediata et per se super esse
 ctum. et talis est solus processus propter quid nos autem
 non solum a causa sed vt plurimum ab effectu vt statiz pa
 tebit. Secunda conclusio q in mathematicis et i nostro
 et primo processu eadem sunt nota nobis et nature. patet
 quia in mathematicis semper accipimus causam inferen
 do effectum sicut natura. et propter hoc dicit Commenta
 tor. 2. metaphisice q mathematice scientie sunt in primo
 gradu certitudinis et naturales sequuntur eas. Tertia
 conclusio q in scientia naturali respectu effectus spiritua
 lis procedimus primo a causa super effectum. patet ista
 conclusio. quia a magis notis semper procedimus et talis
 est predicta causa. nā albedo notio: est sua specie. Quar
 ta conclusio in scientia naturali et respectu effectus realis et
 sensibilis primo cognoscimus effectum q3 causam patet i
 ductiue. quia in omnibus talibus procedimus ab effectu
 ad causam vt dicit Arist. hic. et Lincos. quia procedim
 a toto confuso ipsam in causas suas primo resoluendo.

Quinta conclusio q ista propositio natura prius cogno
 scit causas q3 effectus bene glosatur quocunq3 modo de
 illis talibus predictis. patet quia entitas totius presuppo
 nit entitatem partium intrinsecarum a quibus incipit ope
 rari agens. et si agens naturale cognoscit primo cognoscit
 illas sicut artifex mās sui artificij p. cognoscit. et agēs arti
 ficiale imitat nās. 2. bui et itelligit p nām agens naturale.

Quantum ad tertium articulum ex his patet
 responsio ad obiecta. Ad pmiss
 dicitur dupliciter. primo q illa propositio non est vniuer
 saliter vera vt plurimum nisi in primo processu. Aliter di
 citur q propositio h3 intelligi de effectibus realibus mate
 rialibus et sensibilibus qualiter non sunt species sensibiluz
 et ratio huius est quia sensibilia sunt prima obiecta sensuz
 et non species immo species non sentiuntur a sensu exteri
 or et alia sensibilia sunt prio intellecta et cognita. Ad secu
 dum dicitur q agens naturale accipitur primo et secundo
 modo qualiter nos non sumus. Ad tertium dicitur q
 propositio habet intelligi de natura agente intellectus antē
 possibilis cuius est intelligere non agit intellectionem sed
 magis illam recipit et patitur ab intelligibili et intellectu agē
 te vt patet. 3. de anima cum sit omnia fieri modo similitu
 dinis. Et si arguitur q intellectus agens faciens intel
 lectionem ex specie intelligibili in intellectum possibilem nō
 prius cognoscit se et alias causas intellectionis q3 actum in
 telligendi. Respondetur q intellectus agens non intelligit
 quia intelligere est habere in se formaliter intellectionē q3
 est intellectus possibilis et non agens. Ad vltimuz di
 citur q in casu dato. b. non est eaq3 notum nature et nobis
 eodez genere noticie. quia natura cognoscit. b. propter qd
 et a priori. nos aut econtrario et a posteriori et solū quia.

Questio Quinta.

Veritur cosequiter an vniuer
 salia sint pri nota sim
 ularibus et magis vniuersalia minus vni
 uersalibus. Omisiss argumentis que fa
 cit Burles sit potiora que in hac mate
 ria fieri solent.

Tex. cō. 3.

Tex. com. 15
Tex. com. 3. 7. 4.

Tex. com. 3.

Tex. com. 10. 17.
Cap. 2.
Tex. cō. 2.

Tex. com. 16.

Tex. com. 3.

Tex. com. 22.

Tex. com. 18

In hac questione videbuntur duo. primo de singulari et eius noticia. secundo de questo. **Quatum** ad primum dico qd singulare capitur tripliciter. Primo vt abstrahit ab omni existentia a qua abstrahit s; se sicut et quodlibet vlt et tale non dicit nisi naturam cum beccitate et sic habet ee in potentia obiectina. Secundo vt existens excluso quocunq; alio accidente per accidens. Tertio vt includit etiam alia accidentia per accidens quantitatit et qualitatis et alia.

Secundo notandum qd duplex est noticia intuitiva. s. et abstractiva. prima est de obiecto siue de re presente et per se ipsa. scda est de obiecto absente vt absens est sicut noticia de pluuia tpe sereno. et talis noticia est p representatiu soli. **His** premisis ponuntur quinq; pclusiones. Prima qd singulare quolibet modo sumptuz est p se intelligibile pclusio p qd intelligibilitas seqt p se entitatem ams p qd includit entitatem oium supioy et vltra diuam individuali em vel existentiam vel alia accidentia. Secunda conclusio singulari primo modo vt prescindit ab existentia est cognoscibile noticia abstractiva patet quia talis noticia est de obiecto sic abstracto ab existentia. Tertia conclusio qd singulare secundo vel tertio mo est cognoscibile noticia intuitiva. patet qd talis est de existente vt exis est i propria existentia cuiusmodi est singulare. secundo vel tertio modo. Quarta conclusio singulari fm qd singulare est et sub ratioe vniuersali singularitatis est a nobis cognoscibile pro statu isto: probatur quia intellectus noster pro statu isto ponit differentiam inter vniuersale et singulare i qtu hu. Secdo qd cognoscens bitudine relationis ad terminu cognoscit necessario terminu. s; itellect nri p statu isto cognoscit relatione vltis et habitudine eius ad singulare refergo et c. Tertio qd abstrahit coceptu vniuersale a coceptib; singularibus s; non abstrahit ab incognito ergo et c. Silr prudentia et ars sunt circa singularia et sunt habitus intellectuales. 6. et hicoy: Cetera in oio argumentatione pmissa sunt prius note qd conclusio sed in inductione procedimus a singularibus ad vltia vt p 3. 8. topicoy ergo et c.

Sed contra hanc conclusionem arguitur qd sicut se hnt vltia ad intellectu ita singularia ad sensu ex conuenienti similitudine. ergo a comutata proportioe sicut vniuersalia non coprehenduntur sensu ergo nec singularia intellectu. **Ad** citur negando similitudine quia sens. s est singularium cu; precisione et intellectus non est vltium cu; precisione. qd etia est singularium. vnde h; vltia non coprehendunt nisi intellectu no tñ singularia a solo sensu. vnde precisio d; poni ex parte potentiarum ad intellectum no ad sensu et ex parte obiectu ad vlt et non ad singulare. vñ solus intellectus cognoscit vlt et vlt solū intelligitur. Et ad hoc qd similitudo valeat est opus vt precisio ponatur ad potentias tantu vt ad obiectuz. et tñc. b. erit. a. Uel dicatur qd sensus solū cognoscit singulare et intuitiue loquendo de sensu exteriori qui n referuat specie intellectus at vtroq; mo. Quinta conclusio pro statu isto nec sensus nec intellectus pot cognoscere singulare sub propria rone singularitatis. qd apphedes aliqd obiectu fm aliqua rone vltitatis pot ipm distingere a quocunq; quod non e ipm p talem rone et vnitare quocunq; alio circumscripito. sed nec sensus nec intellectus pro statu isto hoc pot ergo et c. pna e manifesta minor: p 3. quia duo oia oino silia vt inquit Augu. pstant sensu meo et i tellectui vnu p aliud. tñ creda secundū ee pmi. Silr si p potentia diuina due albedines essent in eadem pte subiecti adequate et eq; intense ita qd in nulla circumstantia distingerent nec potentia nec sensitina nec intellectina posset illas ab inuicē distingere cu; singulare sentiat vel intelligat. et vlt in actioe oium cōcurrūt ibi tria. **Primo** ipm singulare. secundo formal ratio apphededi fm qua ipm coprehedit et mouet. et hec est natura cois singularis. tertio beccitas qd e coditio agētis sine qua nā nō mouet sicut nec color: videt sine quantitate que nō e ratio coloris in imutatioe visuz. qd tñc p se qd est cōtra Aristo. 2. de aia. sed est vna de coditionib; requisitis ad mouēdu visu sicut et approximatō actiui ad passiuū est coditio necessaria ad actionē et passio-

ne. **CS** ptra hanc pclusionē arguit qd tñc non posset neq; sensus neq; intellectus ponere differentia inter aliqua duo indiuidua eiusde spci oino similia cui oppositu videmus. **D**icitur qd remanete oimoda similitudine in accibus coib; et pprijs nō posset s; solū p diuersos situs aut sub stantias aut figuras. **U**nde notandū qd in quolibz indiui duo quodlibz supius h; ppriū indiuiduū formale quod e copositū ex natura vniuersali et beccitate que est vna nūmero contrahens oia vniuersalia ad suum propriū et for male singulare. **U**nde in forte est hoc ens hec substantia h corpus hoc vinēs hoc aial et hic hō que oia indiuidua sūt hoc per vna et eandē beccitate nūero sed s; distinctas qd ditates sicut oēs ille eedē quidditates in eodē indiuiduo reāt tur eadē realitate et existunt eadem existētia nūero et actua tur eadē actualitate numerali. **N**am vna realitas stat cum multis formalitatibus sicut vna formalitas cu; multis realitatibus. **N**am natura specifica h; in diuersis indiuiduis diuersas realitates. **D**ico igitur qd illam rationem singularem vel beccitate propriam non est possibile pro statu isto cognoscere distincte et in particulari et sub rone sua propria singulari sed bene sub conceptu vniuersali singularitatis talis specificē puta hoīs vel asini. **N**otandum est etiam qd differentia est inter personam suppositum et indiuiduum et singulare. **N**am persona est incommunicabilis subsistentia in nā intellectuali fm qd ly incōcabile dicit duplicem negationem comunicabilitatis et ad indiuidua et ad suppositū vel subiectū et non solū actualem sed etiaz aptitudinale m. **S**uppositum vō est incōcabilis subsistentia in natura videntis. et isto modo brunellus est suppositū sed non persona indiuiduum dicit solum incommunicabilitatem ad plura indiuidua sed non ad subiectum. nāz hec albedo est indiuiduum sed nec suppositum nec persona singulare vō respicit et dicit solum naturam cum beccitate. **I**ndiuiduum autem et singulare solet esse triplex vagium vt aliquis hō. signatū vt ille hō. nominatum vt for. nulluz hoium dictoz; est pro statu isto cognoscibile a nobis sub propria et singulari ratioe ceptu distincto simplici et ppo.

Secundo **Prima** qd aliquid esse prius cognituz contingit quadrupliciter. aut generatione aut origine. et sic accidens est prius cognitum qd substantia. aut perfectione aut econtra. aut adaequatione vt ens in sua maxima comunicate. aut exclusionē vt vniuersale respectu intellectus. **Pr**imo prius cognitum prioritate perfectionis cōtingit tripliciter. vno. vt pfectio se tenet ex pte obiecti cognitū. vt qñ illud obiectū e pfectio alijs obiectis cognitū. aut vt pfectio se tenet ex pte cognitionis. puta quādo illud pfectus cognoscimus. et sic se h; accis respectu substantie. pna cognitio e pfectio: in se. secunda vō fm proportionem obiecti ad potentiam. aut vt pfectio se tenet ex pte potentie sicut in tellectio albedinis est pfectio: visione eiusdem ceteris parib; vnde vna scia vel noticia potest esse altera pfectio: aut quia de pfectio: obiecto vt. primo modo aut quia pfectio: modo habetur sicut noticia propter quid respectu quia. de eodem obiecto. et isto modo mathematice sunt in primo gradu certitudinis. 2. metaphisice et naturales sequuntur eas: aut per nobilitas mediū et sic qd est per causam finalem est pfectio: qd que est per alias causas. aut quia de nobiliori passione et sic que est de passione positina e pfectio: qd que est de negatina. aut que certiori modo habetur vt modus se tenet ex parte nostri modi cognoscendi qui est ex sensatus. et sic scientia de generatione est pfectio: quia de qualitatibus primis maxime sensibilibus. aut ex parte potentie sicut scientia angelorum est nobilior: nostra ceteris paribus. **S**ecunda distinctio noticia est quadruplex. prima est apprehēsiua quā habent pueri quando appellant omnes viros patres anteq; discernant et ista est fm conuenientia tantū. **S**ecunda discretina qua per aliqd accis distiguit ptes a nō ptes eoy. Tertia distinctiua qd distiguit aliquid per aliqua sua superiora seu intrinseca non aut posterioza. Quarta discursiua vel resolutiua. et ista e p omnia itriseca et cognoscendo

Cap. 6.
Cap. 3. et 16.

Tex. com. 66. 67. 71.

Tex. co. 16.

illa intrinseca inter se ex ordine quo inter se sunt ordinata. et per comparationem ad resolutionem cogniti. Et ista presupponit quadruplicem viam. Primo resolutionem quod cognoscibile resolutur usque ad simplicia simplicia. Secundo via divisionis dividendo et subdividendo usque ad ultima superiora et differentias ultimas eius. Tertio demonstratiua in remouendo differentias que sibi non competunt capiendo demonstrationem per quacuq; rei dubie ratione faciente fidem. Quarto viam compositiua componendo omnes differentias essentielles superiores sibi conuenientes. et integrando eius completam et quiddam datinam definitionem. Si autem eodem ordine cognosceretur cause intrinsece adhuc esset perfectio cognitio. hinc non quiddam tatiua. due prime sunt noticie p[ro]p[ri]e. alie due sunt discrete seu distincte hinc magis vltia. Tertia distinctio quod aliud est intelligere aliquod actualiter. aliud habitualiter. aliud virtualiter. primum intelligitur cum actu applicat potentia cognitua ad obiectum. Secundum cum habitu de tali obiecto est in intellectu dormientis. quod talis habet habitum quo cum voluerit etiam absente obiecto faciliter poterit illud excitatus cognoscere. virtualiter cum illud est pars obiecti vel causa actu aut habitu cogniti. et sic cognoscendo homines formaliter virtualiter cognoscitur animal quod est totum vlti respectu hominis vel cum cognoscuntur principia formaliter cognoscuntur virtualiter conclusio nes ex illis sequentes. Quarta distinctio quod refert dicere confuse concipi et confusum concipi. primum respicit cognitionem hinc obiectum. et quod illa differant patet quia possum hominem qui est quoddam confusum distincte concipere per sua principia intrinseca. Similiter si cognoscam sortem qui est quoddam distinctus in se per aliquod accidens aut in suo communi non proprio conceptu tunc distinctum confuse concipiam. **His statibus** r[ati]o ad quod non per quod: conclusioes. quare prima est quod in noticia app[ro]p[ri]etate hinc cognoscit singulare quod vlti tunc quod predicamentum in tali noticia est eorum subiecta sunt singularia. hinc talia sunt propria nota in noticia p[ro]p[ri]a. quod predicamentum est abstractum a subiecto non autem abstrahit ab ignoto sed prius noto. ergo etc. Secunda conclusio vlti est propria noticia app[ro]p[ri]etate hinc singulari re noticia discretiua. per quia noticia app[ro]p[ri]etate hinc p[re]cedit discretiua. et in app[ro]p[ri]etate hinc ex parte predicati cognoscit vlti in discretiua vlti app[ro]p[ri]etate hinc singulare ex parte subiecti cuius aliquo quo distinguitur ab alijs quod non fuit cognitum in app[ro]p[ri]etate hinc quare etc. Et illo modo intelligit Aristoteles. quod noticia vlti p[re]cedit noticia singularis. Et in prima conclusioe dicit Aristoteles. hic quod pueri primum appellant omnes viros p[re]sentes et omnes feminas matres ita quod hunc appellat suum patrem et illum consuetudinem. Et in secunda conclusioe cum vigorat intellectus distinguit vnum ab alio vel ratione figure vel habitus. Vel dicitur quod Aristoteles non vult aliud dicere cum dicit quod pueri appellantur etc. nisi quod noticia app[ro]p[ri]etate hinc in pueris p[re]cedit discretiua seu distinctiua. et hoc tanquam signo probat quod vlti est prius notum singularibus suis. Tertia conclusio in noticia distinctiua quod discretiua et resolutoria noticia vlti p[re]cedit noticia singularis vel particularis patet ista conclusio quod inferius non cognoscit distincte nec resolutione nisi per cognitionem eorum in que resolutur et ex quibus componitur. aut omnium si fuerit resolutiua aut pluriu si distinctiua tantum et non discretiua. talia autem in que resolutur et componitur sunt vniuersalia ac magis vniuersalia. ergo etc. **Preterea** noticia scientifica et demonstratiua est prius de vniuersalibus quam singularibus et prius de magis communibus quam de minus communibus. prius posteriorum. Quarta conclusio prius notum prioritate perfectiois est minus vlti aut singulari probatur quod illud est prius notum tali prioritate quod est perfectius. sed minus vniuersale respectu magis vlti est perfectius quod superaddit. ergo tali prioritate est prius notum. **Questio sexta.**

Primum ens communiter acceptum pro eo cui non repugnat esse existere sit commune vniuersum deo et creature substantie et accessi. absoluto et respectu. finito et infinito. Et arguitur quod sic vniuersum potentie vnicum est obiectum et

sub illa ratione formalis. potentie enim distinguuntur per obiecta. potentia autem dicitur correlatiue ad obiectum. multi plicato autem vno correlatiuorum multiplicatur et reliquum: sed intellectus est vna potentia cuius obiectum primum est ens. quod inferius ente non adequatur potentie. nec superius quia non datur. ergo omnes quod ens habeat vnam rationem formalem sicut quod sit obiectum potentie intellectiue et sub illa ratione dicitur deus et creatura. **Secundo** arguitur sic vniuersum scilicet vnicum est obiectum et sub illa ratione formalis. scia enim est vniuersi generis subiecti partes et passiones considerans prius posteriorum sed metaphisica est vna scia cuius subiectum est ens sub ratione entis ut philosophus dicit. 4. metaphisice. Idem dicit Commentator commento primo quod manifestum est per se esse aliquam scientiam que considerat de ente in eo quod ens est et de accidentibus essentialibus enti in eo quod ens est. ergo ens habet vnam rationem commune deo et creature et alijs quam metaphisice considerat. **Tertio** sic substantia est magis ens quam accidens. 7. metaphisice in principio. aut ergo hic fit comparatio substantie et accidentis in ordine ad dictiones solam aut ad conceptus proprios substantie et accidentis aut in ordine ad conceptum eorum. non primum quod philosophus ibidem deducit quod substantia est ens principale et magis ens in tribus definitione. scilicet cognitione et tpe: ut patet ibidem. nec in conceptu proprio quod vel in eodem conceptu erit comparatio vel in diuerso. et tunc erit sensus substantia est magis substantia quam accessi sit accessi quorum vtriusque est falsum. ergo erit comparatio penes conceptum eorum. **Quarto** dignitates non essent tantum due. scilicet vna affirmatiua et altera negatiua. cuius oppositum vult Aristoteles. 4. metaphisice. et primo posteriorum. et probatur confestim quia ex quo entia coincident primo plures conceptus tot erunt dignitates quot conceptus primo correspondentes huic voci ens. et sic in substantia erit vna dignitas affirmatiua. et alia affirmatiua in accidentibus et nulla alteri poterit deseruire. Et similiter dicat de negatiuis et patet sequentia quod dignitates subiecta et predicamenta. erunt diuersa. **Quinto** omni passioni correspondet aliquod subiectum primum. sed passionibus transcendentibus non correspondet aliquod subiectum speciale contraria adiecta. ergo omnes ponere aliqd commune eis adequatum illud non potest esse aliud quam ens. **Sexto** intellectus certus de vno conceptu et dubius de duobus habet conceptum de quo est certus alium et distinctum ab illis duobus de quibus est dubius et illis vniuersum sed multi fuerunt certi quod de erat ens et dubitanerunt vtrum finitum vlti infinitum primum vel non primum. 8. conceptus entis erit vniuersum respectu illorum si ens haberet vnum conceptum tunc dens et predicamentum. non erit simplicissima. componeret. n. ex conceptu entis et contraheret. hinc Locometator dicit. 8. metaphisice quod predicamenta sunt genera simplicissima et altissima cum non habeant genera et distinctiua. distinctiua sunt compositorum. ergo ens non habet vnum conceptum. **Secundo** illud quod immediate et prima significatio ne dicit omnia. que sunt in x. predicamentis non habet vnum eorum conceptum quoniam si haberet primo significaret illud et eo mediante significaret alia. sicut animal quod primo significat sensibile et mediante sensibili species contentas sub eo. sed commentator dicit. id. metaphisice quod ens et vnum significat immediate quod est in vnoquoque predicamentorum. 9. non habet vnum conceptum. **Tertio** illud quod sic se habet ad sua signa sic sanum ad sua sana non importat vnam rationem. a sanitate enim animalis et diete ac potionis non abstrahit alijs conceptus communis qui sanitas appelleret sed sic se habet ens ad x. predicamenta sicut sanum ad sua significata. ut philosophus et commentator dicit. 4. metaphisice. ergo ens non importat vnum conceptum. **Quarto** ens dicitur multipliciter. ut patet primo philosophorum et 4. metaphisice et pluribus alijs locis. sed quod de multiplici non de vniuerso. **Preterea** philosophus allegans Aristoteles. ca. de spe. si quis omnia entia vocet equinoce nuncupabit. ergo ens est equinocum. **Preterea** commentator. 4. metaphisice dicit quod non inuenitur aliqd quod sit commune predicamento. substantie et qualitatis et aliorum predicamentorum. Et philosophus. 3. philosophorum idem

Primo philosophorum. Tex. co. 5

Tex. co. 1.

Tex. co. 4.

Tex. co. 9.

Com. 16.

Com. 7.

Tex. co. 2. Tex. co. 16. Tex. co. 2.

Com. 2.

Tex. co. 4.

dicit. vbi Lōmentator dicit. Impossibile est inuenire aliqd cōe q̄tuo: predicamētis i qbus repit̄ mot̄. ¶ Dicit̄ etia sic ens esset genus ad decem predicamenta quod negat philosophus. 3. metaphisice quare &c.

Circa istam questionē sic pcedā qm̄ p̄o. narrabo di uersas opiniones. Secūdo ponā aliq̄s disti ctōes & cōclusiōes tertio rīdebit̄ ad obiecta. Quātum ad primū dicit̄ bernens & girardus q̄ ens ē equocū & q̄ eq̄ p̄io significat. x. pdicamēta distinctim̄ inittit̄ at̄ ista opinio argumētis factis post oppositū. ¶ Alia ē opinio alioꝝ ponentū ipsū esse vniocū s̄ diuersimode. qm̄ aliq̄ ponūt hūc voci solūmō cōr̄ndere p̄ceptū mētālē & nō realē. sicut au reolus in suo p̄io dist̄. secūda. & oēs terministe q̄ tenēt ip̄m eē vniocū sicut. Occā & ei⁹ sequaces. ¶ Quidā at̄ p̄ter cō ceptum mētālē ponūt sibi cōr̄ndere vñā realē q̄ dditatē ex pte rei realiter cōr̄ndentis. Et isti adhuc diuersimode di xerūt de ista q̄ dditate qm̄ aliq̄ ponūt eā esse pdicacionē in quid de deo & de his q̄ de directe sūt in. x. pdicamentis. & est in quā oīa vltimata resolutione resoluit̄ & de passioib⁹ trāscēdētibus & simplr̄ simplicibus & p̄io diuersis & de vltimis differētis solū de nominatiue. Et isti fuerūt Sco tus. Antonius Andree Landulphus & Bonetus & mul ti alij solēnes viri franciscus at̄ tenet in suo cōf̄latu in plo go esse vniocū. & illā rōnē realē de oib⁹ dicit̄ denotatiue a p̄iozi sicut genus de differentia p̄ter q̄s de suo indiuiduo formali de quo dicit̄ q̄ dditatiue. & q̄ ista ē faciliō & secu rior: hāc imitabor̄ principāl̄. q̄ at̄ de simplr̄ simplicibus & p̄io diuersis & vltimis differētis ac passioib⁹ entis pdice tur nō in quid tanq̄ ps p̄3 q̄ ceptus simplr̄ simplex est q̄ nō est resolubilis in alios cōceptus p̄iores tanq̄ in ptes sui sicut p̄ctus in quātitate cōtinua & vnitas in discreta. & p̄io diuersa sūt q̄ se totis sineat̄begreumatice differunt & nō sūt alicui vnicta sicut sūt differētia p̄3. 5. metaphi. Ex his p̄3 q̄ de illis nō pdicat̄ ens q̄ dditatiue q̄ tūc essent in ip̄m resolubilia. & sic nō eēt simplr̄ simplicia & in illo p̄ne nirent q̄ dditatiue. & sic non esset p̄io diuersa t̄ic. cū pas siones entis & vltime differētie sint simpliciter simplices & p̄io diuersa. Qd̄ at̄ de. x. p̄mis gnib⁹ non pdicat̄ in qd tāq̄ ps. p̄3 q̄ ista sūt. x. p̄ia p̄ncipia & ex p̄nti simplicissima ergo irresolubilia. p̄ia p̄3 & aīis est. ¶ Do: phi. in capitulo. d̄ sp̄. & Lōmentatoris. 4. metaphisice. quo dato seq̄ q̄ in generib⁹ subalternis & sp̄eb⁹ sp̄alissimis ac indiuiduis nō includit̄ quidditatiue. q̄ si icluderetur eēt rōne generū ge neralissimoz i qb⁹ nullo mō icludit̄ q̄ dditatiue vt p̄batū ē.

Sed cōtra tria puncta dicta arguit̄ p̄io cōtra hec q̄ de simpliciter simplicibus & p̄io diuersis non pdicatur ens. q̄ oīa ista aut sūt ens aut nihil nō nihil. ergo ens ergo includit̄ ens. ¶ Secundo q̄ de decē generibus pdicatur ens q̄ dditatiue. q̄ certū ē q̄ ens pdicat̄ de istis aut per se aut per acc̄s. nō p̄ acc̄s quia omne tale ē po sterius eo de quo pdicat̄. ergo p̄ se nō secūdo mō nec q̄r to. q̄ nec pdicamētū ē passio subiecti nec subiectū eā pdica ti s̄m actū. ergo in p̄io mō. s̄z oē tale pdicat̄ q̄ dditatiue & nō denominatiue ergo &c. ¶ Tertio cōtra hoc qd̄ dicitur q̄ de suo indiuiduo formali pdicat̄ q̄ dditatiue hoc dato seq̄ tur q̄ hoc ens esset magis ens & intimius ens q̄ deus. q̄ essentialiter & in primo mō de directo. & de solū reducti ue & denominatiue. & ex p̄nti musca inquātū hoc ens est magis ac intim⁹ ens q̄ de⁹. ¶ Ad primū dicit̄ q̄ simplr̄ simplicia &c. vt p̄c̄dūt ab ente sūt ens denominatiue & nō q̄ dditatiue. nihil enī pōt̄ tātū p̄c̄ndi ab ente p̄ nomina p̄ me intentiōis quin sit ens denominatiue & hoc h̄z ens. p̄ p̄ter suā marinā trāscēdētā sicut in diuinis. p̄pter infini tatem oīa pdicat̄ idēptice oīa de diuina eētia nō t̄n q̄ ddi tatiue. ¶ Ad secūdū dicit̄ q̄ pdicat̄ p̄ se i p̄io mō nō de di recto s̄z reductiue tātū sicut genus de differētia. ¶ Ad ter tiū negatur p̄ia q̄ magis & min⁹ attendunt̄ s̄m quātitatē virtutis. ratio at̄ dei & virtus dei est entis & virtutis entis & hui⁹ entis p̄ se p̄ior: & maior. Lōcedo t̄n q̄ hoc ens est intim⁹ ens q̄ deus. q̄ inter hoc ens & ens non est distin ctio formalis s̄z solū modalis. & inter deū & ens est distin ctio formalis. magis at̄ sunt idem que solūm distinguūtur

modaliter q̄ que formaliter.

Quantus ad secūdū articulū ponit̄ aliq̄ disti ctiones quaz prima ē ista q̄ cōcept⁹ pōt̄ capi quadrupl̄ q̄tū ad p̄is. p̄io p̄ potētia cōcipiēte Secūdo p̄ rōne cōcipiēdi vel sp̄e itelligibili. tertio p̄ actu. quarto p̄ quidditate cōcepta vel vt est sub cōcipi vel cuz cōcipi vel vt motū vel vt terminat̄ intellectū. ¶ Secūda distinctio est Scoti q̄ vniocatio est triplex. pbisica. logi ca. & metaphisica. ¶ Vniocatio pbisica est vnitas nature specificiter natura rei & ex parte rei circūscripta oī opera tione intellectus exis de qua. 7. pbisicoꝝ habet̄ q̄ in sp̄e sp̄alissima est p̄p̄ia cōparatio & non in genere. q̄ sp̄s spe cialissima dicit̄ vñam nāz solū nō at̄ genus. q̄ sub genere latent equiuocatiōes. i. diuersē nature specificē. & sic gen⁹ est equiuocū oppositū vniocationi pbisice vniocatio lo gica est vnitas alicuius realitatis vel it̄ctionis p̄ se plurib⁹ cōdicabilis p̄cepte sub vna it̄ctione logica. vt aīal inquātū genus vel ens inquātū v̄le. vel trāscēdēns. ¶ Vniocatio metaphisica est vnitas alicuius p̄ se primē it̄ctionis abstra hibilis p̄ intellectum a plibus ex natura rei circūscripta qua cūq̄ intellectiōe logica. Ex qb⁹ seq̄ duplex correlarium. ¶ Primo q̄ aliqd cōtingit̄ esse vniocū pbisicū logicū & metaphisicū. q̄ h̄z inquātū h̄z vñā nāz specificā specialis simā est vniocū pbisice vt est sola p̄ia it̄ctio abf̄q̄ secū da est vniocū metaphisice. cū secūda it̄ctione est vniocū cū logice. ¶ Secūdū correlarium q̄ aliqd est vniocūz metaphisice aut logice qd̄ non est vniocū pbisice. vt ens & aīal. ¶ Tertia distinctio q̄ duplex est vniocatio. tran scēdēs & predicamētalis. p̄ia est communio: sed secūda ē famosior: & de ipsa vt plurimū loquūt̄ Aristō. & antiqui pbilosophi. ¶ Quarta distinctio quadruplex ē vniocū. reale. mētālē. vocale & scriptū. & totuplex vniocatio. itez rursus triplex ē vniocū large stricte & strictissime. p̄io mō ens secūdo mō oīa genera. tertio mō sp̄s sp̄alissima. ¶ Alter s̄m Aureolum duplex ē vniocatio seu vniocatio quedā mathematica seu apparēs vt sp̄s specialissime. que daz aut̄ latens occulta vt generis aut̄ entis. ¶ Quinta disti ctio est magistri francisci de marchia super primū senten tiarū q̄ quattuor sunt genera vniocationis p̄pter quarū diuersitatem diuersificatur opinio de vnione entis. ¶ Vni uocū. n. descendit in sua vniocata quadrupl̄. aut s̄m eā dem rōnē & eūdē modū essendi cōem eis & s̄m eūdēz ordinē & s̄m eūdē gradū perfectionis eētiale. & iste gradus vniocationis est perfectissimus qui possit̄ repir̄ i in creaturis qui solūmodo est in specie specialissima. nam albedo est descendens in sua indiuidua omnibus modis predictis. eadē. n. ratio albedinis ē in qualibz albedine vna & eadē specificē ac equaliter. q̄ indiuidua vt sunt in predi camēto abstrahūt̄ ab existentia. & vt sic nullū est altero p̄ us. nec vt sic albedo vt octo essentialiter ē p̄fectior: albedine vt vñū. q̄ isti gradus nō sequūt̄ rōnē specificā sed indim/ dualem & sūt mōi rōnis specificē qui non variant rationez eētiale. h̄z ēt albedo eūdē modū essendi i qualibet albedi ne. q̄ modū accidentis & inherētis alteri. ¶ Secūd⁹ gra dus minor: isto est quo aliquid descendit in sua vniocata s̄m eadē rōnē & eūdē modū eēndi & eūdē ordinē esse tiales: nō t̄n s̄m eūdē gradū perfectionis quomō descen dit aliqd gen⁹ subalternū in suas sp̄es vt aīal. ¶ Tertio gra dus est quo aliqd descendit in sua vniocata s̄m eandē rōnē & eūdē modū essendi nō at̄ s̄m eūdē ordinē nec gra dus sicut numerus & figura. ¶ Quartus gradus vnioc ationis est quo aliquid descendit s̄m eandē rōnē tantum vt ens. ¶ Iñā ens in substantia & acc̄tē h̄z eādē rōnē forma lem s̄m diuersū modū essendi. quia in substantia vt in se i acc̄tē vt in alio & per prius in substantia q̄ in acc̄dēte ac p̄fectius. ¶ Quintus gradus vniocationis nihil h̄z de eq̄ uoco. Secundus gradus per vñum gradum accedit ad equiuocū. Tertius gradus per duos quartus per tres. ¶ Sexta distinctio q̄ vniocū equiuocū & analogū sic cō ueniunt q̄ equiuocū & vniocū pueniunt in vnitate vocis & in plura significando. differunt at̄ in vnitate conceptus aut rationis quā ponit̄ vniocum & excludit equiuocum

Tex. cōl. 24. 29. 7. 31.

¶ Do: p̄bo rū Tex. cō. 13. 7. meta. Tex. com. 34. 7. 14. & alibi.

¶ Do: di. 3. q. 3. Dōne. 6.

Analogū at stat cū vtroq; nā canis vel sanū est equiuo- cum et analogū et ens ē vniuocū et analogū. supaddit tñ si bi analogū ordinē q nec includit nec excludit vniuocū nec equiuocū. Septia distinctio ē q duplex ē vniuocū acti- ue et passive et totuplex ē equiuocū. qñtio at ista qñt de vni- uoco vniuocāte et nō vniuocato. Octava distinctio q re- fert dicē eē vniuocū et vniuocē p̄dicatū. ē vniuocū ē hīe vñā rōnē pl̄rib⁹ p̄ueniētē s; idē nomē. s; vniuocē p̄dicatū ē p̄dicari qd̄ditatiue vel ip̄o mō dicēdi p se. Nonā disti- ctio q cōceptus qd̄ditatiuus d̄ dupl̄r. vno modo p qua- libet pte p̄cepta p̄nente ad qd̄ditatem. et isto mō non so- lū genus s; et d̄tia dicit cōceptus qd̄ditatiuus speciei. Alio- mō p illo solo cōceptu qui p̄dicatur in qd̄ aut tāq; ps aut tāq; prius s; nō vt ps sicut gen⁹ dicit in quid de differētia.

His p̄missis r̄ndet ad q̄nēnem ponēdo tres cōclu- siones. Prima est q ens cōiter sumptum nō est vniuocū oibus entibus vniuocatione pl̄sifica. ista est mani- festa q; vniuocus pl̄sifice dicit vnam naturam specificam ens autē dicit vñā naturā maxime trāscendēte et oibus cō- munē. Secūda cōclusio ens cōmuniter sumptū est ve- re vniuocum oibus entibus vniuocatione logica. hoc p; q; dicit aliquā vñā realitatem vel primā intētionē p̄ceptā sub aliqua intētionē logica. vtputa inquantū vñe seu cōe vel trāscendens. Tertia cōclusio ens cōmuniter sumptū est vere vniuocū oibus entibus vniuocatione metaphisica hāc conclusionē ostēdo sic. ois intellectus certus de vno cō- ceptu p̄ie intētiōis et dubius de duob⁹ vel pluribus in q- bus ille cōceptus includitur h; vñā cōceptū de quo ē cert⁹ alii ab illis de quibus est dubius et illis vniuocū. s; itelle- ctus hoīs pōt esse certus de aliquo. quod sit ens dubitan- do vtrū sit deus vel creatura substantia vel accidēs et sic d̄ alijs in quibus conceptus entis includit. ergo conceptus entis est alius a conceptibus dubijs et vniuoc⁹ illis ita q d se est neuter et includit in vtroq; illoꝝ. maior p; quia im- possibile est eundē conceptū eidē intellectui s̄l esse certum et dubiū. q; tunc cōtradictoria dicerent de eodē quod est contra primū p̄ncipiū. ergo vel est alius et habetur pro- positū. vel nullus. et tunc non est certitudo de aliquo. con- ceptu. si autem quidditatiue includitur in illis sequitur q non est tantum alius sed etiam vniuocus eis. minor d̄ clarat primo de deo et creatura. q; quilibet pl̄sū antiqu⁹ fuit certus q illud qd̄ ponebat esse primū p̄ncipiūz es- set ens puta vnus qui posuit ignē primū p̄ncipiū. alii aq; alius aerē. alius mediū inter ignē et aerē. quilibz enim talis fuit certus ignē vel aerē esse ens. tñ erat incertus vtrū esset ens creatū. vel increatū. primū vel nō primū finitum vel infinitū. nō enī erat certus q esset ens primū. q; tunc fuis- set certus de falso de quo nō est certitudo nec scia p̄rio po- sterioꝝ. nec erat certus q esset nō primū. q; tunc non po- fuisset oppositū. S̄l̄r aliq fuerunt certi q potentie aie sūt ens dubitant tñ an sint substantia vel accēs. Aliq etiā fue- rant certi q p̄sone diuine sunt ens tñ dubitabant an abso- lute aut respectiue. igitur ens acceptū p eo cui non repu- gnat esse existere est cōe vniuocū deo et creature. substan- tie et accēti. absoluto et respectiue. finito et infinito p̄ et si p̄

Contra tamen cōclusionē secundā et tertiā. q; il- le vident tollere oēm creationē simplr et anihilationē. q; creatio ē p̄ductio alicuius nullo eius qd̄ creatur p̄suppositio. anibitatio autē est destructio alicui⁹ nullo eius qd̄ destruitur remanēte. Lū ergo ratio entis sit realis et eterna a parte aī et apte p̄ et p̄existat aī p̄ductio- nē cuiuslibet qd̄ creat simplr et remanet post destructio- nē et anihilationē cuiuscūq; q; aliter oē ens crearet in crea- tōe cuiuscūq; qd̄ creat et anibitaret i anihilationē cuiuscūq; qre sege q nō erit aliq quidditas realis vniuoca oibus en- tibus. Secūda illa quidditas entis aut est dependens. et sic non erit in deo aut independēs et sic non erit in crea- tura probatur aī. q; oē qd̄ est aut est depēdens aut ide- pendens. Tercio deus et creatura distant in infinitū er- go nō possūt i aliqua ratiōe vna cōuēire. Quarto a sim- plr simplicibus et p̄rio diuersis nō pōt abstrahi aliq; p̄- ptus cōmunis vniuocus. deus et creatura sūt h̄mōi ergo

et. Quinto qd̄ est in deo est de se formalit̄ et singu- lare. ergo nihil qd̄ est in deo pōt esse cōmune deo et crea- ture. antecedens est manifestum. quia quicquid ē in deo est de se necesse esse. et omne tale est de se formalit̄ hoc. Sexto ab extremis contradictorijs non potest abstra- hi aliquis conceptus cōis. deus et creatura sunt huiusmo- di. quia ens a se et non a se ab alio et non ab alio.

Ad has difficultates respōdet q duplex ē crea- tio. particularis et vñs. et totuplex est anihilatio: Ad vñem creationem alicuius requiritur q oē qd̄ est inclusam in eo a priori creet. et talis creatio non est possibilis vt deducit argumentū. alia est particularis que est cum omnia particularia principia alicuius sibi intrinse- ca creantur. et hec est possibilis. nunc autem ens vel qd̄ d̄- tas entis non est principium particulare alicuius creati p- ticularis. S̄l̄r cōceditur q anihilatio vñs non est possibili- sed bene p̄icularis vbi quidditas entis non corrumpit. Ad secundū dicitur q ratio formalis entis non est de- pendens nec independens sicut ratio formalis substantie de se nec est corporea nec in corporea. sed vt est in spiritu ē in corporea: vt in corpore est corporea: eodē mō ens i deo est independens et in creatura est dependens. Ad ter- tium q distantia non accipitur nisi p quantitate virtutis. vnde infinita distantia bene arguit infinitū excellum in vir- tute sed non tollit conformitatem in ratione quidditativa si- cut si daretur aliqua albedo. infinite intensiōis cuius infi- nitas non tolleret conuenientiam eius cum albedine vt in quidditate albedinis. Ad quartū dicitur q sunt se totis distincta et primo diuersa subiectiue et māter non at obie- ctive et formalit̄. q; nō p̄ueniūt in aliqua rōnē cōi p̄dica- mentali sed bene reali et trāscendēti. T̄l̄r fm franci- scum q a talibus non potest abstrahi aliquis cōceptus cō- munis quidditatus tanq; ps sed bene denotatiuus a priori. et talis est conceptus entis. Ad aliud neget ma- ior ad p̄bationē negatur q quicquid est i deo ē de se neces- se esse. quia ratio entis substantie et spiritus sunt in deo q non sunt de se necesse esse. Ad vltimū dicitur q ab ex- tremis cōtradictorijs formalit̄ sumptis non potest ab- strahi aliquis conceptus communis et talia non sunt deus et creatura. sed ab extremis contradictorijs materialit̄ sū- ptis bene potest cuiusmodi sunt deus et angelus.

Sed contra opinionem Scoti et sequentium maxi- me Boneti qui exp̄sse ponit ens cōtrahi p dif- ferentias essentielles ad x. p̄dicamēta. que differentie qua- tuncunq; sint accidentales entis sunt tñ de qd̄ditate inferiorum generū p illas et ex ente constitutoꝝ sunt q̄tuoꝝ difficulta- tes. Prima q; tūc genera generalissima eēt diffinibi- lia. quia vbi ē quid et quale intrinsece ibi pōt esse diffinitio quia ex alijs non cōstat vt p; ex. 6. topicōꝝ. Nūc at ens erit vt qd̄ differentia cōtrahens vt quale: ergo quodlibet illoꝝ erit diffinibile. Secūda q; tunc omnia genera ge- neralissima essent resolutiua in ens et differentiaz propriā. Tercia q; non essent simplr simplicia nec p̄rio diuersa qd̄ est contra Aristo. quinto metaphisice. Quarta diffi- cultas q; quilibet negatiua qua remouet gen⁹ generalissimū vñis p̄dicamenti a genere generalissimo alterius erit de- monstrabilis. vt supposito q. a. sit differentia contrahens ens ad substantiā. Tūc arguat sic. nullam ens. a. est q̄ti- tas et sic de alijs. sed ois substantia est ens. a. ergo nulla sub- stantia est quantitas et sic de alijs. Ad ista r̄ndetur facili- ter vna distinctione p̄missa q duplex est resolutio. vna realis et alia p̄dicamentalis: p̄dicamentalis est quando resolutiua resolutū in aliqua que sunt in p̄dicamento. vt resolutio hoīs in aīal et rōnale. realis vō est qua resolutio- ne resolutio seu in aliqua p̄dicamēntalia seu trāscendē- tia que sunt extra p̄dicamēta. Et sic totuplex est composi- tio realis. s. et p̄dicamēntalis. p̄dicamēntalis ex qd̄ditatibus p̄- dicamēntalibus. realis et ex trāscendentibus vt ḡnālissima ex ente et propria differentia. Et totuplex est diffinitio. Et sic ad has omnes difficultates p; solutio qñ generalissima sunt diffinibilia non diffinitione p̄dicamentali sed reali. s̄l̄r sunt resolutiua reali nō p̄dicamentali. et talia sunt

Laditu. 4.

Ter. q est inter. 15. et 16.

in eodē cōtinuo sit. c. vnum corpus qd moueat sup lineā. a. r continuet suum motū quousq; p trāsierit lineā. b. vni fo: miter. r signo illud instans in quo erit sup. a. punctū r tanget. a. r sit. d. tunc certū est q. c. ad huc nō tangit. b. pū ctū. q. adhuc h3 p trāsire totā lineā. a. r quēlibz ei? pūctū anteq; tangat lineā. b. aut aliquid eius. vel ad min? d3 esse sup tota lineā. a. r quolibz eius pūcto anteq; sit in aliquo. puncto. b. lineā r cū. c. cōtinuādo motū suūz aliqñ debeat esse sup. b. pūcto vt ponit casus. signo igif instans in quo erit sup. b. r sit. e. aut inter. e. r. d. instās erit tēpus vel nō si nō tūc erunt duo istātia imediata i eodē tpe. si ē tempus mediū aut i illo gescit. c. aut mouet. non gescit. p casū nec mouet q; p trāsiret aliqđ spaciū inter. a. r. b. r. nullū ē tale p casū. Ad h rīdet admissō casu dicit q. d. instās ē pīmū r vltimū in quo ē r erit sup. a. aut tāget. a. r est vltimū in quo nō respectu. b. r nō dat pīmū respectū. b. aut si dat pīmū respectū. b. non dat tunc pīmū respectū. a. s3 tūc il lud pīmū respectū. b. esset pīmū in quo. c. non tan git. a. quia in illo non tangit s3 imediate ante tāgebat. Et casus filis huic si dareť vacuū a cōcano lune vsq; ad cen trū mūdi r nūc p. sit vni molare i dicto pcano de relictū pprie nāe tūc pīmū i quo ē surfū ē vltimū in quo nō ē de osu in cētro vel si dareť pīmū in quo ē deorsū illud idem erit pīmū in quo nō ē surfū q; i illo nō ē surfū nec pōt s3 imediate ante erat surfū. Quart? casus ē suppositus trib? pīmū q; nō ē dare pīmū instās in quo mobile attingit p mū locū suū. q; sicut nō dat pīmū nec vltimū istās mot? ita dat pīmū instās desitionis motus seu pīmū instās cō tact? . Secūdo suppono q; graue extra suū locū nō impe ditū necessario defecit nāl vt p3. 4. phisicoz. tertio sup pono q; motus successiuus sit in tpe. Cū his pmissis po no q; destruat tota sfera elementoz. r sit. a. mobile nūc pīo i cōcano celli descēdens ad cētrū mūdi ita q; imediate post hoc descendet tūc signo instās in quo pīo. a. mobile attinget cētrū pīmū instans sit. b. r secūdu. c. aut inter. b. r. c. cadit tēpus aut nō. si nō tūc illa duo istātia erūt imedia te i eodē tpe si cadit mediū tēpus in illo mobile mouet p vacuū. ergo aliqđ mobile nāle mouebit successive i me dio vbi nulla ē resistētia nec intrinseca nec extrinseca suppo sito q; . a. mobile sit graue simplex r seq; q; p trānsibit spa ciū indiuisibile i tēpore diuisibili. Cū Respōdet admissō ca su r dicit q; pīmū instās in quo. a. erit surfū erit vltimūz in quo nō tāgit cētrū. Et ad suppositū dī q; qñ cōtactus sit p motū successiuū tūc datur pīmū instans cōtactus. s3 qñ sit p motū subito nō dat pīmū s3 vltimū in quo nō ita q; in hoc nō s3 imediate post fiet cōtactus sic cōtingit in ca su dato Cūquis casus est capio vnā lineā pedale aut in ter pīmū punctū termināte. r oia alia pūcta eiusdēz lineē dareť mediūz aut nō. si sic tūc illud ē diuisibile aut. indiuisi bile. si idiuisibile illud erit punctus r sic inter pīmū punctū r oia alia pūcta eiusdē lineē erit aliq; pūctus quod claudit cōtradictionē. aut erit diuisibile r nō erit nisi lineā r in illa erūt infinita pūcta. igif pter oia puncta eiusdē lineē adhuc erūt in eadem infinita puncta. Si aut nihil ē mediū inter pīmū punctū r oia alia pūcta eiusdē. igif punctus erit i me diatus puncto in eadē lineā. r pster seq; icōueniēs cōtra Aristo. 6. phisicoz. Et hoc argumētū pōt applicari q; de? nō cognoscit oia puncta eiusdēz lineē. q; si sic aut cognoscit q; iter pīmū punctū r oia alia pūcta sit mediū vel nō si sic det rē. Cū hoc dicit breuiter q; cū dī inter pīmū r oia alia q; ly oia aut tenetur collectiue aut diuisiue. si pīmo mō pcedo q; pūctus ē imediatas infinitis pūctis qm oib? alijs collectiue eiusdē lineē nec seq; q; pūctus sit imediat? pūcto. q; a toto copulato collectim tento ad alterā partem aut ad terimūm stantē determinate vel diuisiue p oibus illis ex qb? ē copulatiū dictum nō valet pīa. Lōcedo tñ q; punctus imediate seq; punctū. q; ly punctū stat cōfūse tā? tū ratione de ly imediate. nec hoc est cōtra Aristo. 6. hū? . q; Aristo. intellexit q; duo pūcta signata nō danē imediata i eodē cōtinuo. Si ā tenet diuisiue dī q; inter pīmū r oia alia sunt infinita pūcta r infinite partes lineē. q; quocūq; puncto dato inter illū r pīmū sunt talia infinita. r sic p3 rel

Tex. cō. 28

Tex. cō. 2.

Tex. cō. 2.

ponso. Sili applicet responsio ad diuinā cognitionem. Ceter? casus ē de hostia cui? medietas ē psecrata sic sacer dote volente r altera nō psecrata tūc superficies media erit i subiecto r sine subiecto. Ad qđ dī q; rōe psecrate partis nō erit i sūcto s3 rōne pris nō cōsecrate sic. nec est cōtradi ctio. q; ista nō sunt fm idē s3 fm diuersa. Questio octaua

Irca

sūt opiniōes in generali nam vna ponit minimū nāle dari ppter cām extrinsecā. alia ponit ppter cām intrinsecā. Adhuc vtraq; ē multiplex. Itā qdaz pō nūt dari minimū p cōpationē ad visū ita q; datur minimū visibile qđ pōt videri i tāta vel tanta distātia. ita q; min? non posset videri in ea? de distātia ab eadē potentia r ceteris pib? . Alia ponit ipm dari pp p rarietate cōtinētis. q; min? illo dato si posset p se resistere eidē cōtinētū. Et hec abe opiniōes patēt dicitū dari minimū ppter cām extrinsecā. Alij dicūt q; dat minimū p cōpationē ad agēs. Alia pncipalis adhuc ē duplex quo niam quidam dicunt q; datur minimum in omnibus na? turalibus seu homogeneis seu heterogeneis.

Sed

prio arguit cōtra pīmā q; nō datur minimūz visibile. q; sit illud. a. tūc. a. in tanta distātia mo uet visū causando suā spēm. q; visibile mouet visū causan do spēm in oculū. ergo o3 q; . a. sit maioris potētie q; ocul? i respiciēdo. q; a. pponitōe eqli vel. minor non sit actū. r sic seq; q; potētia vel virtus visibilis sit maior virtute oculi. Cū igitur ille excessus nō sit fm indiuisibile q; fm indiuisibile excederet r fm id quo excedit agens agit in passum igif fm illud agens nō esset inaus in virtute q; idiuisibile nō facit inaus s3 faciat plus seq; q; ille excessus est diuisibi lis. ergo si dareť aliqđ visibile in eadē distātia culus exces sus in virtute potētie visive esset minor i duplo excessu quo a. excedit eidē visū adhuc posset videri r sic dareť minus mīmo. r hoc argumētū pcludit tā respectu potētie visive optime dispositē q; respectu cuiuscūq; alteri? respectu sui minimū: hoc idem pbat medio perspectiue sit. sic. a. mi/ minū visibilis tunc. a. est basis r fūdāmētū mei actus quo video ipm. s3 a quocūq; tali est opus q; p trahant due li/ nec in angulū acutū quē angulū o3 p rāsire cētrū oculi p aliqđ diuisibile. aliter nō sufficiēter causarēt spēm r actum fm pspetruos. s3 quocūq; diuisibili dato illius angulū acu ti q; p rānsit cētrū si dareť aliqđ visibile in eadē distātia cu ius angulus min? in duplo p rāsiret cētrū oculi adhuc vi derentur. r sic dareť min? mīmo imo infinita talia sūt dabi lia. q; ille excessus ē diuisibilis i infinitū quare rē. Cū p rēte rea crescat aliqđ visibile in quantitate quousq; videat in certa distātia aut erit dare pīmū instās i q? videbit aut vl timū q? nō. nō pīmū q; cū visio sit qdā mot? cui? nō dat pīmū si dat vltimū i quo nō igif illud nō fuit mīmaz in tāta distātia quod pōt videri. Cū Alij dicūt minimū dari p cōpationē ad agēs. q; tale agēs vel file eiusdē spēi non posset minus pducere. Cōtra h arguit q; b. dato seq; q; dabūt dno mīma in eadē spē quoz vni erit altero mi nus. pīs ē falsū. s3 pīa pbat. r accipio vni agēs optime dispositū in qualitātib? r quātitate certū ē q; i mā sibi pro portionata aget formā minimā fm istū. capio deinde aliū agēs eiusdē spēi non ita bñ dispositū in qualitātib? suis cer tū est q; ēt illud pducet mīmaz in mā i qua pōt agere sed illud mīmū nō erit tātū adequate quātū pīmū. q; pīmū pductū fuit ab optimis qualitātib? r p pīs malis secun do. Et si dicatur q; hoc nō ē icōueniēs per cōpationēz ad diuersa. s3 bene esset icōueniēs respectu eiusdē agentis. Cōtra quia quocūq; agente dato nō ita bene applicat passū quā meli? applicari possit. sed de quāto meli? appli cabit de tanto citius r maiorēz effectū pducet. ergo sicut eiusdē agentis nō dat optia applicatio nec mīmaz simplr q; pōt pducere sic q; non min? Cū Alij dicunt q; dat mī nimum p cōpationē ad cōtinēs sic q; minus illo dato nō posset resistere tali cōtinētū. Cū hāc opiniōē rbur. i sup. pbat. r. phisicoz q; hoc dato seq; q; nihil esset mīmaz simplr s3 circūstantionatū. i. q; tali medio p tātū tēpū s

Sup. rec. cō. 37.

et tãta virtute sibi virtus possit resistere. nã quocũq; virtus
 virtutis dato possit dari virtus minor: virtus in duplo i tri/
 plo. et sic i infinitu. ¶ Suppono duo. primo qd sicut nulla
 sba subito corripit sic nec subito generat. scdo qd cor/
 ruptio sube e suis alteratiõis successiue. his statim sit. a.
 illud mimum tũc. a. p alqd certũ tps signatũ seruabit
 sim suppositiões sit vna hora tũc i medio istãtũ huius ho/
 re. a. erit debilitatũ i istãtũ pte hore. ita qd si i pncipio ho/
 re erat pot aut resistẽte vt quatuor: i me erit vt duo. qd cõ/
 tinue debilitabit magis. ergo si medietas vltima ps ipsi
 us a pncipio hore qd erat pot vel resistẽte vt duo fuisset sepa/
 ta ab. a. i pncipio hore ad huc p medietã horã restitisset eidẽ lo/
 co numero sibi virtus. cũ igit ps sit minor: toto sege qd non
 dabit sim istos mimums simplr: ita qd minor no possit re/
 sistere eidẽ virtutis lz no p tantũ tps. Etã aliter possit in/
 fringi ista opinio. p qd de potest suspẽdere virtute con/
 tinẽtis virtus. tũc no resolueret illud mimum. Secũdo qd
 possit ponit in vacuo vbi nulla eẽ virtetas continẽtis. ter/
 tio si fieret i celo vbi nulla virtetas eẽ sic in vacuo posset a
 deo vindi. Sicut de potest diuidere solẽ nec appareret
 i qd resolueret et tũ vlt eẽ mimum solis. Alij dicũt qd mi/
 nimũ si dat dat p cam itrfecã. s. qd tali forme et cult/
 bz eiusdẽ spẽi repugnat eẽ ex sua nã et rone fo: mali sub/
 minor: mã adẽqte. Et loquẽdo de totali forma et de mi/
 nimo p se et seorsũ eritã. no dicit loquẽdo de pte forme to/
 tius aut de mimum i eritã. Et illi diuersificãt quũ qu/
 dã ponũt mimums dari tã i homogeneis qd i etheroge/
 neis. de hõgeneis hẽt ab Aristo. i. phisicoz p anarago/
 rã de sensu et sãto et a Lõmẽ. 6. phisicoz cõmẽto. 22. et
 7. phisicoz cõmẽto. 2. Et vlt de oibz hẽt. 2. de aia om/
 niũ nã virtutis determinata eẽ rõ magnitudis et augmẽti.
 ¶ Sicut istud de hõgeneis eẽ argumẽtu de igne qd sicut
 no dat maximũ nec mimum qd cadẽ rõ de vtroq; ter/
 mino. maximũ at ignis no dat qd quocũq; dato p appo/
 sitionẽ cõbustibilẽ cresceret i infinitũ cũ continue sit maio/
 ris virtutis. ergo si minor: pot cõuertere cõbustibiles. er/
 go quando erit maior: cum sit maioris virtutis. Et ad
 Aristo. dicũt qd illud supponit tãq; pcessũ ab Anarago.
 Alij dicũt et eẽ Dur. i. phisicoz qd dat mimum solum in
 etherogeneis aiatũ p se et p pte augmẽtũ sic qd non
 minũ possit in sua dispositiõẽ nãtẽ eẽ. et eẽ dat maximũ
 lz no dat maximũ aut mimum qd p violentiã possit fieri
 maiũ aut minũ lz no p. verũ augmẽtũ cuiuslibz ps aucti
 eãucta. nec p verũ decremẽtũ cuiuslibz ps decrescẽs
 decrescit. ¶ Alia via pãa oibz supradã eẽ qd no datur ta/
 le mimum nec i hõgeneis nec i etherogeneis et est opinio.
 Entis veri et Calculatoris. quoz rõ eẽ duplex. pãa qd q/
 cũq; forma sãtã data illa pẽrgit dispõnes in mã. quia
 actus actiõz sit i pãtẽtũ bñ dũ põntio. 2. de ania. lz illa
 mã potuit meliũ dispõni. qd in eos no dat optia dispõ/
 p aliq; forma. igit si meliũ fuisset disposita i mior: mã da/
 ti mimum potuisset itroduci. Secũdo qd no dat optima
 applicatio agẽtis cuiuscũq; ad quocũq; passũ ita qd qui
 buscũq; sit applicatũ meliũ potuit applicari. Sicut me/
 lus applicaret effectũ pduceret sub mimum: quantitate
 ¶ Ad auctõritatẽ Aristo. et Lõmẽtatoris dicũt qd dat
 maximũ et mimum negatiue no positue aut affirmatiue
 ita qd volũt vnãq; fo: mã subalẽ sibi determinare certã
 latitudinẽ magnitudinis sub qd pot esse no at sub termi/
 nis ei. verbi grã forma substãtialis hois sim qd hõ po/
 test eẽ supra pedale et infra octupedale lz non sub pedali
 adẽquate nec sub mior: lz ista eẽ maria sub qd no pot esse
 citra cõtualẽ nec potest eẽ sub centualĩ nec sub maior: su
 pã pedalem sed sub maio: i qualibet citra octupedalez
 et ista eẽ mima sub qd no pot esse. ¶ Ad illud de igne dõ/
 qd Aristo. vult pbare qd augmẽtũ i viuẽte no fiat pnci/
 palr a caliditate lz ab aia. nã si sic tũc viuẽs cresceret ad
 qũtate pueniret eulibz viuẽt. sicut quãtã ignis exstĩt
 i pãia spera eẽ maio: quãtã cuiuscũq; viuẽtis. Si er/
 go viuẽs lz certos terminos et varios hoc erit ab anima
 no ab igne aut caliditate ita qd dat maxia et mimum qũt

tas sub qd repugnat forme ignis eẽ. Et cũ dicũt maior
 ignis ceteris paribz eẽ maioris virtutis. ergo si minor: pot
 puertere et alfare multo magis maior. ¶ Dõ qd no dat
 maximũ ignis positue lz negatiue solũ. et lo quocũq; da/
 to ille poterit aliqđ cõbustibile i se puertere: qd quocũq;
 dato ille distat p aliquatũ a mima quãtitate quã no pot
 hẽe supra maximã quã no pot. ¶ Opinio qd mimum
 nãtẽ i gnãtẽ eẽ duplex. vna qd pot dari positue et affirmatiue
 alia huic virtus pot qd no positue lz negatiue et ista fuit vlti/
 mo recitata. ¶ Dõ eẽ duplex aut ex cã itrfecã et in oibz
 tã hõgeneis qd etherogeneis. et i etherogeneis no qbus/
 cũq; lz aiatũ solũ aut ex cã etherocã. Et ista triplex aut
 p cõparatiõẽ ad vltũ sicut pã. aut ad agẽs sicut secunda
 aut ad cõtines sicut tertia tenẽdo mimum dari i hõgeneis re/
 spõdet ad argumẽta Dur. pã ad primũ Quocũq; sunt
 eiusdẽ spẽi qd cõpetũt vni et alteri et quocũq; repugnat
 vni et alteri. Cũ igit totũ ignis et quibet ei ps quãtãtina
 sint eiusdẽ rõis formalẽ et spẽi si totũ mimum pot p se et se/
 orũ existere et quibz ps aut si pti repugnat totũ eẽ repu/
 gnabit. Dicit ad maiorẽ qd verũ eẽ pãdicationẽ per se pã/
 vel secũdo no pãdicationẽ p accẽs qdẽtẽ substãtẽna p se et
 seorsũ qd sege beccẽtate et no rone spẽi. cõpetũt tũ p se se/
 cũdo no lz illa de tertio vel quarto. no cõpetũt oibz et se/
 per sicut illa de pã vel secũdo. Sicut dicat de existẽtia qd p
 accẽs cõpetũt qd dicitur. et est primũ pãdicationẽ p accides
 et basis et fundamẽtũ oium alioz. Et igit eritã pão:
 substãtẽna et coior. istã pres cõtinet existũt no substãtũ.
 et lo no sũt i pot ad existere lz bñ ad substãtere loquẽdo
 de pãb actualibz et no potẽtialibz sicut dicit Lõmẽtator:
 i. phisicoz. ¶ Ad secũdũ qd dicebat p supponẽdo qd
 corruptio substãtẽna sit finis alteratiõis diuidãt mimum in
 duas medietates facta diuisiõẽ aut medietates remanẽt
 aut no si sic cũ quibz medietas sit minor: toto dabit min/
 mimum. si no lz statũ corripet. igit erit corruptio substã/
 tẽ nec alteratio pcedet qd eẽ p suppositũ. ¶ Ad hoc dõ/
 qd medietates altabũt a pãtẽte virtus oũ diuidãt mimum

Contra diuidãt mimum i vacuo vel extra mimum
 dũ vel i celo vbi nulla eẽ corruptio vel
 suspẽdat de virtute cuiuscũq; virtutis vel huius corrupti/
 uã illaz pũt dõ qd alterabũt a quãtãbz diuisã. ¶ Cõtra ponam qd di/
 uidẽs sit influẽtia celestis qd qdẽ sit repãtissima. Ad hõ. pot
 duplẽ dici pã qd eẽ qdãã fatãsticũ pãere tale mimum i va/
 cuo. qd vacuũ eẽ ipossibile i rez nã cũ ipsa. abbotreat eũ.
 Secdo pot dici qd dato illo ipossibili. i. vacuo dabit cor/
 ruptio sbe sine alteratiõẽ pũta aut qd redibũt pp tãntã
 ad vnionẽ. Sz si dicat ponam qd diuidẽs sit ita latũ qd
 no pmittat pres vnũ et tũc manebit mã sine forma. aut
 dabit minũ mimum si pres mimum remanebũt. ¶ Dicitur
 ad hoc qd facta diuisiõẽ no remanebũt pres mimum lz statũ
 ad agẽte pã: et vlt cuius virtute ponũt vacuũ et i materie
 bus illaz partium itroducetur aliqua alia forma.

Contra capio mimum vni spẽi cuius mimum est mimum
 mimum cuiuscũq; alteri spẽi et fiat casus
 imediate factus i vacuo ab influẽtia celestis tũc manebit mã si
 ne forma dicũt atq; qd mã manebit sine forma sãtã tũ re/
 manebit sub accẽtũ. Vel dicat qd no eẽ ipossibile vt pa/
 rebit i sequẽtibz p potẽtiã diuinã aut p imaginationẽ mãz
 eẽ sine fo: ab ea reali disticta. ¶ Itẽ sit aliũ casus hõ istaz
 opinionẽ capio mimum ignẽ cuius vna medietas alteret
 ab aere quousq; cõuertat ista medietas i aerẽ alterantẽz
 quĩ de secũda medietate. aut remanebit et dabit mimum
 mimum. aut non. et ponam qd a nullo alio alteret igitur re/
 manebit. Dõ qd alia medietas alterabit acõtinctẽ i qd cõ/
 uertet. Et si ponat i vacuo dicat vt supra imediate qd
 aut puerteret i aerẽ ne mã remaneat sine forma aut ab
 agẽte pão itroducet alia forma aut fiet sine forma nec hõ
 eẽ ipossibile virtutũ diuine lz sit ipossibile nãe et casus quẽ
 ponis no eẽ nãtẽ. ¶ Alia eẽ opinio cuiusdã theologi pãtã/
 rissimi sup qũto mãz di. 8. cõclõnes. ¶ Dõ qd est dare
 mimum i qualibz spẽ corpi phisici in quãtũ phisici et p

1102. 20 I
1102. 20 I

1102. 20 I
1102. 20 I
1102. 20 I

Tex.com.
38.
Tex.com.
41.

Sup ter.
60.37.

Tex.com.
24.

1102. 20 I
1102. 20 I
1102. 20 I

1102. 20 I
1102. 20 I

Tex.com.
36.

positis. Aliter dicitur quod non est similitudo. quod circumstantia sunt spem entitatis et realitatis. scilicet enitas habet entitatem transcendente. scilicet 3° partes circuli possunt subterfugere realitatem circuli et per se non erunt nihil nisi non potest subterfugere realitatem entitatis nisi immediate est nihil. Ad tertium quod magis necio regit in omni transmutatione sibi. Ad illud. i. de generatione dicitur quod Aristoteles. cap. ubi ibi totum cathegreumatice et non sine cathegreumatice. Tunc gnans nate crearet si nihil deferret transmutatione ne subale determino ad terminum quod producit non ex materia pre supposita quod creare. Si dicitur quod creatio est ex nihilo pre supposito subiective et initiative et sic de creat. Producentio autem agens natus in productione sibi non est ex nihilo subiective sed ex aliquo. initiative quod non est creare. Contra agens hinc in sua virtute activa totum effectum non minus istum producit. scilicet non apponat aliud per cuius potentiam magis debilitat virtus eius activa agens quam fortificet. quod agens nate in agendo reperit. ergo si parte ignis haberet in sua virtute totum effectum cum nihil ei parte pre supponat. sequitur quod ignis gnans ignem ex aqua non minus producit ipse sine aqua quam ex aqua per consequens talis producentio erit ex nihilo virtuos modo tamen initiative quod subiective. Confirmat quod agens nate potest in aliquo effectum totum necessario producit cum non impediri ex. 9. metaphis. cap. 4. scilicet per annotio ne per ex quo initiative remouet impedimentum agens. quod ex actio in se ipso impediri in sua actio. ergo non posito corruptendo in quod agit necio producit istum effectum ex nihilo virtuos modo ergo creabit quod et. Ad illud de generatione dicitur quod sunt idem numero quod predicat de eodem numero ita capit actus exercit per actu significatiue dato enim quod sortes sit in musicus tunc iste sit vere sor. et homo sor. et imusicus. scilicet homo est materia et in musicum est puatio in concreto. vel dicitur quod sunt idem formaliter materia ut puata et puatio sicut albus formaliter et albedo. Ad auctoritatem Aristoteles. 7. meta. dicitur quod materia non est per se in predicamento substantie nec quantitatibus et sic de aliis quibus dividitur ens.

Questio decima.

Est qua visum est si materia prima est. Restat videre quid nois deinde quod rei. Quatuor ad primum. scilicet no minus materia. quod sunt propria. quod transumptua. Propria sunt yle subiectu massa materia origo elintuz. Et dicitur yle sicut quod est in potestate ad recipiendum subiectu aut per quanto actu forma subiecti. Massa per quanto est diuisa et indistincta sicut se in distinctioe formalis scilicet per diuersitate formaz et diuersis compositionibus et diuersificata materia dicitur quod ea dia materia resoluitur in quod alter coponenti. origo quod forme ex ea originant. dicitur elintuz quod est primum in copositione et vltimum in resolutione. Nota transumptua sunt mater quod forme de eis potestate deductum quasi sic filij ex vtero matris. dicitur silua sicut platonicos quod sicut in silua sunt ligna non separata sed volabilia vt trahantur in edificiu forme materia de se est indistincta et non distinguibilis et disponibilis vt trahantur in institutione diuersorum copositorum. dicitur femina quod sicut femina est ipsa respectu viri nec potest in plerumque nisi masculo cocurere respectu forme materia est ipsa respectu forme. nec ex ea potest forma deduci nisi ab agente ipsa disponete et alterate. dicitur et apud platonicos fraus in tenebris latet. fraus quod nos de capite quod cum recipit aliquam formam credimus quod debeat remanere sub ea et gescere cum tamen si equenter de vna forma ad alias transmutet. dicitur latet in tenebris. quod cum difficultate cognoscitur quod per alia prius cognita. scilicet transmutatione sibi et per analogiam ad formam nam a nobis per accidentia cognoscunt deinde forma sibi et substantia composita vltimo vero materia vni operatio facti scire formam et transmutatio materiam.

Diffinitio autem Quid rei et physica sic diffinitur. i. physico. Ad primum est primum subiectu vnicuique ex quo potest sit aliquid cum sit et quod si corrupta tur abibit vltimum. dicitur primum quod est primum ad diuisum respectu subiecti quod est copositum quod est subiectu denotatiouis. nam forme est duplex subiectu ibeatiouis quod est materia prima in formis sibi. et denotatiouis quod est copositum. scilicet primum liberet antequam coponat in subiectu denotatiouis est secundum et materia primum. dicitur subum ad diuisum alioz principioz quod non sunt subum. dicitur vnicuique. quod est eorum omnium generabilibus et corruptibilibus. dicitur ex quo. licet dicitur circumstantia prout ad diuisum principioz vni in se corum dicitur ex et ad

diuisum forme quod est terminus factiois et non est ex quibus ex subiecto sicut materia. dicitur primum ad diuisum elintoz aut inae secunde in mixtis dicitur sit ad diuisum eorum quod creant cum non fiat ex materia pre supposita. scilicet ex nihilo producit. dicitur aliquid ad diuisum non enus quod non sit. dicitur cum in sit ad diuisum puatiouis quod non remanet nec est quod. dicitur et in quod si corrupta abibit vltimum. ita quod materia prima est primum in copone et vltimum in resolutione. quod vltra materiam primam non est alia materia distincta realiter. Secunda autem diffinitione metaphisica diceret quod materia prima est sibi analogia finita a. dato quod per ly. a. intelligat diuisa propria per quam descendit substantia analogia in materiam primam. nam ens primum sui diuisione diuidit in sibi et actus et sibi in sibi finita et infinita et substantia finita in materia forma et copositum sic habet. 2. de anima.

Sed hic sunt due difficultates. Prima quod de includens diffinitio non est ens in pura potestate. scilicet sic materia includit plures diffinitas. quod non est ens in pura potestate. dicitur quod multiplex est potestate et actus vt patebit in sequentibus. nunc autem dicitur quod materia est ens in pura potestate physica non metaphisica. quatenus est ens in cois non contra actum. aut sicut ens in potestate obiectiva vt antequam. Secunda difficultas. quod ex ista diffinitione materia sequitur quod ens vel ratio entis erit materia prima. quod ex quo prout sit aliquid et ens enim in vnoquoque quod sit est primum via copositionis et vltimum via et resolutionis. Est et maxie indeterminatum quod est conditio materie prout. dicitur quod licet ex dicitur bitudine vel circumsuntia subiecti aut partis quantitate eius quod sit ex ipsa reali ab eo distincti. scilicet ens si dicitur parte quantitatibus sed additamentum et si diuersa realiter et et in recto predicat in quod quod non contingit de materia prima.

Questio vndeima.

Veritur

per vtrum sit ens in pura potestate. Et arguitur quod non includens diuisum aliquam non est in pura potestate. materia est huiusmodi quod et maior per quod diuisa est actus sicut genus potestate per peribitum. minor per quod quone precedere quod ens descendit ad materiam per aliquas diuisas. si est ens in potestate aut est in potestate materia aut ens in potestate forma. aut ens in potestate copositum. non duo vltima quod si posito in esse. quod possibilis in esse. posito nullum sequitur inconueniens prout prout tam non esset materia nec primum quia materia est actu materia quod non modo in potestate. Inconueniens est Aristoteles. i. physicoz et. 5. metaphisice.

Ad euidentiam quoniam notandum quod duplex est potestate quartum per tinet ad oppositum et. s. obiectiva et subiectiva et hac dupliciter potestate inuit Aristoteles. i. physicoz in secunda ratione ad antiquorum quoniam si aliquid sit aut sit ex ente aut ex si ente. Et eadem potestate ibidem Lincoln. Potestate obiectiva est potestate ad esse sicut rosa antequam sit potestate subiectiva est potestate ad formam sicut superficies antequam recipiat albedinem. albedo. ergo si coperet ad agens quod potest ea producere dicitur esse in potestate obiectiva. quod est obiectu potestate productione vel terminus productionis potest esse. Si autem coperet ad superficiem est in potestate subiectiva ipsa et superficies. ponit autem quod duplex diuisa inter has potestas. Prima quod ens in potestate subiectiva venit ad actum pagere si sit potestate activa. aut per pati si sit potestate passiva hoc per quod primum actus potestate actiue est agere et passiuo vero pati. 3. physicoz. Ens autem in potestate obiectiva venit ad actum produci in esse. Secunda diuisa est quod ens in potestate subiectiva non transit in actum oppositum entia liter ita quod esse eius sit ille actus. Ens autem in potestate obiectiva transit in illu actum quod esse existit actualis ab esse rei vel quod ditate rei non distinguitur entia cum sit modus intrinsecus quod non variat entiam Tertia diuisa quod ens in potestate subiectiva est aliquid actu in se existens. Ens vero in potestate obiectiva non. scilicet in potestate est ad existendum Quarta diuisa quod ens in potestate subiectiva non pluralificat nec numeratur ad pluralificationem et numerationem actus oppositi sibi vnum enim et idem est in potestate ad actus oppositos. ens autem in potestate obiectiva pluralificat et numerat ad numerationem et pluralificationem actus oppositi. tot enim sunt potestate obiective quot actus sibi oppositi. vel dicitur breuiter quod potestate obiectiva dicitur duo. scilicet aptitudine ad existendum et priuationem existit sicut est rosa ante existere et potestate subiectiva dicitur aptitudine ad recipiendum aliquid cum priuatione actualitatis illius sicut superficies antequam recipiat albedinem. Secunda distinctio est ita quod duplex est actus entitatis oppositi potestate obiectiva et formalis oppositi potestate subiective primum actus est transcendens qui cum potestate obiectiva

Tex. co. 2

Tex. com. 25.

Tex. co. 19

diuidit ens. Secundus est actus largiens esse specificum illi cuius est cuiusmodi est actus for. Diuisio entis accepti pro eo cui non repugnat existere sufficienter diuidit per potentiam obiectiuam et actum entitatum s; si per potentiam subiectiuam et actum formalem quoniam de' bndict' neutrum illorum est

Ad questionem dico quatuor conclusiones. Prima quod materia prima non est ens in potentia obiectiuam. quia ipsa actu existit. Secunda quod est in potentia subiectiuam quia potest recipere formas materiales mediate vel immediate quod dico propter multas formas accidentales que recipi mediate proposito aut forma subali et dicitur esse in pura potentia. quia non est de se formalis quod nec quilibet nec quanta septio metaphisice. nam si includeret aliquam formam quod dicitur a priori tanquam parte sui tunc omnis transmutatio esset alteratio ratio quia tunc materia prima esset aliquid ens in actu et quoddam proposito tunc cuius tanquam subiecti transmutatio non est generatio simplex sed secundum quod ut per quantum physicoz. Tercia conclusio materia prima est ens in actu entitatum per se actu per se proposito naturalis et actu subiectu transmutatois subalis. per se quantum metaphisice. per se per se physicoz et per se generatio. Quarta conclusio materia prima non est aliquid actu forma per se ex ea et forma sit per se unum ut per se septio metaphisice. Ex duobus autem in actu non sit per se unum sic nec ex duobus in potentia. s; ex uno quod est actus et ex alio quod est potentia. for. at est actus. g. ipsa materia non erit actus formalis.

Tex. co. 8

Tex. co. 7.

Tex. co. 7 vel. 8. metaph. tex. co. 15.

Ad argumenta. ad primum dicitur quod duplex est actus. scilicet naturalis seu specificus educit de potentia materie ab agente et distinctus realiter ab eo cuius est tanquam subiecti et nullum tale actum materia a priori includit tanquam parte sui. s; ad quoniam talis est in potentia aut inmediate sicut ad formam subale. aut mediate forma sicut accidentalis quod sequitur copositum nel formam subale. et sic intelligitur quod est in potentia per quam describitur quia maxime est in potentia ad quoniam talis. Alius est actus metaphisice quod non differt realiter ab eo quod dicitur naturalis nec ab eo quod coponit. et respectu huius non est in pura potentia materia prima. argumentum autem concludit de. 2. non de prior de quo est quod. **Ad** secundum obmissa materia prima opinio est quod est per se falsa dicitur quod materia et forma non distinguuntur realiter cum materia sit ignobilis et in corruptibilis prior huius. et forma sit quoniam corruptibilis propterea ipsa sunt separabilia ab invicem et unum remanet altero corrupto. **Dicitur** quod materia est ens in actu entitatum tamen est in potentia ad formam. et non est in potentia nec materia nec forma nec copositum. s; est in potentia ad recipiendum formam eo modo quo dictum est et ad constituendum compositum intrinsece.

Tex. com. 32.

Questio duodecima.

Trum

per aliquam potentiam materia possit esse et separari ab omni forma reali ab ea distincta. pro quod non quia impossibile est duo contraria esse simul eodem subiecto. s; separata materia ab omni forma duo hinc essent simul eodem ergo et c. maior per. 4. metaphisice minor: probatur quia si haberet potentias ad formas duas s; per ad hinc sunt hinc ut posse sanari et posse egrotare sunt hinc tertio physicoz. **Secundo** sic de eo quod per se potest esse potest aliquid fieri inferi ut illud quod non potest per se esse s; nihil inferius materia potest fieri cum ipsa sit immediata nihilum secundum Augustinum. 12. confessio/ non dicitur. dicitur duo fecisti. unum pro te. s. nam angelica. et aliud prope nihil. s. materia prima. Si ergo fieret sine forma tunc esset per se ens et aliquid ea inferi posset fieri. et tunc non esset immediata nihilum. **Item** materia et forma sunt magis unum quam subiectum et propria passio. quia faciunt per se unum. si autem subiectum et propria passio. s; unum per accidens. s; subiectum et propria passio sunt separabilia quod multominus materia poterit separari ab omni forma per potentiam cum maiori quia quanto aliquid sunt magis unum sunt minus separabilia. ergo. ipsa materia prima dependet a forma quam e contra. quia recipit esse a forma non forma a materia. s; forma naturalis materiam malis non potest esse absque materia. quia esset tunc in malis et abstracta et intelligens et intellecta ut per. 12. metaphisice quod. multominus materia abique forma. **Item** implicat tres contradictiones materia esse sine forma. **Prima** materia esse per se in actu. quia est in actu vel est forma vel forma quod quies. s; materia necque istorum est quod est actu. et non est actu. **Secunda** est ex parte materiae: quia est pura potentia si quod est in actu per se est in pura potentia et non in pura potentia. **Tercia** dicitur esse ex parte per se stantis quod de tale aut est species in genere substantie. aut individuum. sed de ratione materie est quod sit pars speciei vel individui. et nullum tale est per se in predicamento sub

Tex. co. 27.

Tex. co. 10

stantie. sed reductiue solum. ergo si per se staret esset pars et non esset pars. **Item** dicitur omne esse est a forma secundum Boetium. ergo materia separata ab omni forma non haberet aliquid esse.

Incontrarium arguitur omne absolutum prius alio a quo realiter distinguitur potest sine contradictione aliqua fieri sine illo. materia est huiusmodi respectu forme substantialis vel accidentalis realiter distincte ab ea ergo et c. **Item** magis dependet accidens a substantia quam materia a forma. sed accidens potest esse absque substantia. ut in sacramento altaris. ergo materia poterit esse absque forma maior patet quia accidens est posterius subiecto. materia autem est prior forma magis autem dependet posterius a priori quam e contra. omne enim dependens habet rationem posterioz et posterioz rationes dependentis. **Item** quodcumque aliqua duo causantur ab aliquo agente liberet quorum unum non dependet ab altero productio uno potest cessare productio alterius. s; materia et forma sunt duo absoluta que a deo libere producuntur et materia a forma non dependet cum sit prior. ergo deus producta creatur materia potest cessare a productione forme. **Item** materia immediate causatur a deo et non potest a natura for. at causatur a natura. ergo per diuinam potentiam potest materia fieri sine forma. per potentiam que causatur immediate a deo ab eo potest conservari remoto quocumque alio causato a natura tunc est quod potest impedire actionem nature. **Item** materia potest esse sine quocumque forma determinata ergo sine forma simpliciter. probatur potentia que quod determinat sibi aliquod generum determinat sibi aliquam speciem. et determinat sibi speciem determinat sibi aliquid individuum. ut de quod est animal est homo vel leo. et sic de alijs. et quicquid est homo est iste vel ille. ergo per oppositum quicquid non determinat sibi aliquid individuum nec speciem. et si non determinat sibi speciem nec generum. ergo si materia non determinat sibi aliqua forma necio nec generum. for. anis est manifestum per potentiam. **Item** quicquid deus conservat in uno instanti creationis potest per quolibet et est per toto tempore. quia eadem virtute habet et in toto tempore et in quolibet instanti. sed deus conservat materiam per uno instanti creationis s; Augustinum. 12. confessionum. **Item** confirmatur. quia quod deus immediate creat immediate potest conservare. quia eadem virtute conservat qua creat.

Ad argumenta ad primum dico quod potentie respectu ad hinc immediata sunt hinc et sunt realiter distincte inter se secundum distinctioz terminorum suoz et est distinguitur realiter ab ipsa materia. quia si fiat absque omni forma realiter distincta ab ea potentie respectu ad hinc immediata non inerunt. et sic concessa maiore neget minor. **Ad** secundum conceditur quod aliquid inferius unum potest fieri superius deo accidentis. nam ipsa materia solum in genere substantie vel in latitudine substantiaz est virtus nihil. inter nihil tamen et ipsa mediat omnia accidentia. et sic intellexit Augustinus. **Ad** tertium dico quod duplex est unitas uniois et identitatis. prima unitate habet magis materia et forma quam subiecti et propria passio secundum eadem eodem. maior assumpta habet unitate de se de materia. **Ad** quartum neget maior. quia materia forma fundamentum forme. sed adhuc illa concessa etiam minor est falsa. **Ad** probationem dico quod accidentia materia potest separari ut in sacramento altaris nec per hoc sunt aliquid intelligente. **Ad** Aristoteli dico quod si separatis a materia que non sunt apta nata uniri ut sicut forma materia sunt et intelligencia et intellecta que non sunt accidentia aut forme materiam separate. **Ad** illas dictiones. primo ad primam dico quod concluderet de actu formali seu specifico si per illud separata forma remaneret in actu non autem de actu entitatum nec sequitur non est in actu formali. ergo non est in actu. s; est fallacia postis. **Ad** secundum dico quod remanet in actu entitatum et in potentia subiectiuam nec ista sunt opposita. nec tertia dicitio sequitur. quia non oportet per se stas esse per se predicamento. ut per de anima intellectiva separata. **Ad** octo auctoritates Aristoteli. vel alteri conuincitur dicitur quod verum dicitur secundum ceteros cursum neget autem de potentia creatura non de diuina et quod non est in actu formali sed solum entitatum.

Circa dicta sunt aliquid dubia. **Primum** virtus materia sic se parata est alicubi. dicitur quod si poneret in uniuerso esset alicubi diffinitio sicut angelus non dimensionali aut circumscriptione. s; si poneret extra mundum nullibi esset sicut si angelus poneret extra mundum ex quo non est ibi locus nisi imaginari

difficti ab ea reali. maior p3 p Lōmēta. i de sba oibis.
Ad qōnē cōiter dī q3 triplex ē po^a vna q̄ ē subiectū po
 tes. 7 ista ē mā. p̄ia alta q̄ ē idoneitas passiva māe
 ad oēm formā tā sbale q̄ accitālē q̄ ē sibi nāl po^a passiva
 tertia q̄ ē respect^o vn^o determinat^o ad formā vnā determi
 natā. p̄ia ē sba 7 dicit^o potētia subiectiva. scda ē de scda spē
 q̄litas sūdāmētali 7 dī po^a receptiua. tertia ē respectia 7
 ē i p̄dicamēto relatiōis. **C** Necessitas ponēdi has tres est
 ista. p^o p̄mā q3 videm^o trāsmutationē fieri iter formas sub
 stāntiales p̄ias vel i cōpossibiles 7 cū vnū p̄ioz nō recipi
 at reliquū nec fiat reliquū o3 eē 7^m deferēs trāsmutationē 7
 vtrūq3 p̄ioz successine recipiēs. Et h̄ ē rō Aristo. i. huius
 pp quā cogit ad ponēdū māz p̄mā. scdo potētia ponit^o q3
 nulla sba agit aut patit^o imēdiatē pp sui nobilitatē sine istrū
 mēto sicut p3 i elitis 7 mixtis. de tertia Lōmēta. adducit
 rōnē. 12. meta. Lōmē. 11. q3 ista corūp̄it 7 nō alle iaductū
 forme 7 p̄ alias duas p̄ores mā nō resdicit magis vnā. for
 mā q̄ aliā qd̄ facit p̄ tertiā 7 si ista nō corūp̄it igit Lōmē
 taro: vbi supra recepta forma mā adhuc mā eēt i potentia
 ad eādē met formā nūero 7 corūp̄itū posset idē nūero re
 dire 7 idē bis gnārī. vñ si mā fuit vna 7 gn̄ans vnū 7 po
 tētia vna tūc illud qd̄ sit erit vnū h̄ cōmētatoz. **C** Notādū
 tñ q3 ista q̄ttuo: s̄ cētūalr ordiata. s̄ subiectū receptiū sū
 dāmētū 7 radix seu p̄ncipiū radicale. iter ista s̄biectū ē i sūmū
 7 posterī. a subiecto aut abstrahit receptiū. nā oē s̄biec
 tū recipit 7 nō eō. q3 corp^o recipit aiāz itellectū nō tñ ē
 ei^o s̄biectū q3 sic depēderet ab eo. nā subiectū ē de cui^o po
 tētia forma deducit^o 7 a quo depēdet i fieri 7 p̄seruari 7
 cāt. aiā aut itellectiva venit de foris iussu dei vt p3. 15. de
 aiālib^o. fundamētū vō abstrahit a receptiū. nā oē qd̄ re
 cipit ē sūdāmētū 7 nō eō q3 passio nō recipit i subiecto si
 cut in receptiū q3 receptiū diffignit^o reali a recepto non
 sic est necessariū de sūdāmētū. radix aut abstrahit ab oib^o
 bis. q3 2^m b̄m̄ dionisiū d̄ vnica 7 discretā tbcologia cētūa
 diuisa dī radix diuisay p̄sonay nō tñ pp̄ie sūdāmētū quia
 supposita nō i sunt s̄ p se substitūt. **C** Po^a p̄io mō accepta
 respectu forme: educat^o de potētia ei^o ē subiectū respectu
 aiē itellectiē receptiū respectu dimēsiōis itermiatē 7 alia
 ram passiōis suarū est sūdāmētū 7 respectū p̄positū ē radix
His p̄missis r̄ndet ad qōnē q3 potētia p^o mō accepta
 nō diffignit^o reali a mā p̄ia. q3 n̄bil diffignit^o
 reali a seipo s̄ po^a p̄io. accepta ē mā p̄ia ergo 7c. **S**e
 cūda cōclasio q3 po^a capta scdo nō ē difficta reali: q3 pas
 sio ei^o 7 nulla talis diffignit^o reali a suo subiecto tū q3 sub
 iectū posset fieri sine ea quo dato pp̄o p se nota posset esse
 falsa. q3 p̄missa i q̄ p̄dicat passio de diffinitioē ē p se nota 7
 tūc talis eēt falsa. tū q3 p̄lio dimōstratiōis posset eēt falsa 7
 eēt p̄tēgēs. 7 p̄bat p̄ia. q3 agēs liberū libertate p̄dicatiōis
 cū^o ē agere 7 nō agere ad nutū p̄ducēs aliq̄ duo cētūalr
 ordiata 7 reali difficta cāto p̄ozi p̄t̄ ibi s̄stere nō cādo
 vltēr ista ē māifesta. q3 agēs liberū tali libertate stāte lib̄ta
 te ei^o nō p̄r necessitari q3 alr nō eēt lib̄z. **C** Nec prius
 cātū depēdet a posterioz nec infero: nec i eē nec i cōferua
 ri. Cū ergo de^o sit agēs lib̄z tale lib̄tate respectu eoz q̄ sunt
 extra 7 subiectū 7 passio sint cētūalr ordiata 7 subiectum
 sit p̄us passiōe seq̄ q3 poterit fieri ab s̄ sua passiōe. 7 sic ce
 lū posset eē sine mobilitate 7 tūc de^o nō posset monere ce
 lū: 7 sic destrūdo mobilitatē celi destrūxisset ei^o motiuitatē
 qd̄ ē ip̄ossibile. aut triāgul^o sine eq̄litate trium anguloz ad
 duos rectos. **C** ad p̄ncipale circūscripta p̄ itellectū ista
 po^a capta scdo mō a mā. q̄ro an mā sit apta nata recipere
 formā vel nō. si nō nec de^o poterit sibi dare istā idoneitatē
 aut aliā formā. q3 potētia dei nō ē ad ip̄ossibile. si sic h̄c p
 positū q3 nō ē apta nata nisi p h̄c mārie formāl^o. 7 sic cir
 cūscripta adhuc ierit qd̄ claudit^o p̄dictiōez. **C** Tertia p̄lio
 scda po^a ē difficta a p̄ia formāl^o. q3 p̄ia ē sba scda aut est
 q̄litas aut respect^o sūdāmētāl^o ad formā q̄ diffignit^o forma
 liter. **C** ois passio ē difficta formāl^o a suo subiecto alr
 dimōstratio on̄sua eēt ex duob^o terminis tñ g^o. 7 c^o **C** Quar
 ta p̄lio q3 po^a. 5° mō accepta diffignit^o a duab^o p̄mis q3
 ista corūp̄it^o p̄oib^o remanētibus iaductū forme ergo 7c.
C Ad argumētum patet. **Questio** decima octaua.

Tex. cō. 11

Tex. com. 11.

Trū po^a. respectua neērio sit ponenda in
 mā an gnatione forme q3 nō q3 idēz
 corūp̄itū nūero posset redire q3 cū ois mā p̄ia
 sit i po^a ad oēs formā gnāndā 2^m Aristo. i. p̄bi
 ficoz seq̄ q3 postq̄z vna mā h̄bit illā adhuc alte māe re
 māebūt i po^a ad illā eādē nūero 7 sic idē multoties poterit
 gnārī 7 corūp̄i p̄is ē falsū g^o 7c. **C** P̄. p̄la trib^o eēt p̄nci
 pia trāsmutationis qm̄ mā forma p̄uatio 7 po^a respectiua
 p̄is ē 3° Aristo. i. p̄bi. q̄re 7c. **C** P̄. ad infinitas formas
 eiusdē sp̄ci vna mā 7 eadē nūero 7 respectu eiusdē agētis
 nūero ē i po^a q̄re seq̄ q3 agēs i p^o actiōe sua aut nullā talē
 formā iducet i tali mā aut oēs s̄l s̄ nō oēs q3 eadē mā nūe
 ro si p̄t̄ adēq̄te iformari p̄lib^o formis sbalib^o eiusdē sp̄ci
 ergo nullā vnq̄z poterit iducere q̄re frustra tales poterit
 ponēti. **C** P̄. capio vna māz tāteiq̄: tātis q3 i duab^o me
 dietatib^o ei^o sic 7 i tota posset aliqua certa forma itroduci ab
 aliq^o agēte puta. a. 7 separte h̄c due medietates māe seoz
 sū applicēt p̄dicto agētī. b. sufficiētī itroduc. a. i qualibz s̄
 cut itroduxisset i totā māz illay duaz medietatū aut: ergo
 b. agēs itroduceret. a. formā i aliqua abas medietates aut
 i nullā. nō i nullā. q3 a nullo ip̄edit q3 idē ē agēs nāle nūero
 7 eoz tale h̄z 7 m̄m^o de resistētia 7 ille eedē medietates nu
 mero diuise sufficiēt p̄ illa 7 sūt i po^a respectia ad eādē
 formā ergo ager neciō 7 s̄m vltimū potētie sue q̄re 7c.
C P̄. cū infinitas formas vna portio māe sit i po^a 7 q̄z ea
 rū potētiaz cū sit ens ē bōa. q3 bonū dī equalr entī. i. et h̄i
 coz 7 alicui^o p̄fectiōis seq̄ q3 quactūq̄z portioē māe data il
 la erit ifinite p̄fectiōis p̄is ē falsū cū ipsa sit imēdiata n̄bi
 lo. **C** P̄ seq̄ q3 totū nō eēt mal^o pub^o suis 3° cōez ai conce
 ptiōnē geometrie. 7 p̄bat p̄ia. nā in q̄libz illay triū medie
 tatū sūt ifinite potētie respectie sic i totā mā cui^o sūt medie
 tates. 7 vnū ifinitū nō ē mal^o reliq^o g^o 7c. **C** P̄. mā h̄bet
 potētā respectiua ad potētā respectiua cū ipsa h̄at eā potē
 tiā respectiua ad oēs formā reali difficta ab ea 7 sic itef i i
 finitum i resoluēdo potētias. **C** P̄. dare ifinitū i actu 3°
 Aris. 3. b^o. **C** P̄. eadē mā nūero eēt i po^a 7 i actu. **C** P̄.
 aliq̄ eētū a p̄te an̄ eēt corūp̄ibile q3 ille sūt cūe i mā 7 i
 aductū forme corūp̄itūz. **C** seq̄s ē cōtra Aristo. i. celi.
Incōtrariū est commentatoz. 12. metaphis
 ce commento. 11.

11. mo. 2.

Capit. 7.

Tex. cō. 63.
Tex. com. 57. 7. vq3 ad. 4. 4.
Tex. cō. 11.

Ad enidētia qōnis. 3° s̄t. faciēda p^o. p̄mectēf notabilia
 2° p̄clones p̄babūt. 3° remonebūt difficutates
C Quātū igit ad p̄mū notādū ē p^o q3 alr respicit p̄ncipiū
 actiū sūū passiuū reali formam p̄ma bitudo ē motiū ad
 mobile vel mouētis ad motū. 2° ē bitudo p̄ducti ad p̄
 ductibile vel p̄ductis ad p̄ductū: passū ē alr respicit for
 mā reali agēs seu mouēs q3 passū respicit agēs tāq̄ suūm
 mouēs: s̄ formā quā recipit respicit vt cā māis sū esse
 ctū veluti i formabile vel iformatū sūū iformatiū vel in
 formās. agēs 7 respicit eādē formā sic cā efficiēs sūū effectū
 i genere cāe efficiētis. **C** Scdo notādū q3 mouēs i actu re
 ferē admotū i actu: 7 motiū i potētā ad mobile i po^a. 3.
 p̄bi. s̄ agēs nō respicit actū quē d3 agere: s̄ b̄i p̄suppo
 nit actū quo d3 agere: qm̄ sp̄ existimabit aliq̄ spēs mouēs
 s. hui^o. **C** Quarto 7 postro ē notādū q3 agēs simplr sū
 ptū respicit passū simplr sūptū. 7 eozuerso p eoz p̄n^o actia
 vñ passiva suo^o 7 p̄ductiū vel p̄ducēs simplr respic p̄du
 cible vel p̄ductū simplr sibi cōrespōdēs nō magis vnūq̄z
 aliō 7 ecōuerso s̄ p potētā respectiua actiū q̄ ē i agēte 7
 passiva q̄ ē i passio respiciūt se inuuo s̄z d̄termiātā formā
C His p̄missis dicit ad qōnē q̄ttuo: p̄clones. **C** P̄ 1° q3
 p̄ductiuitas 7 p̄ductibilitas sūt passiōes p̄ductiū 7 p̄o
 ductibilis. p̄bat q3 p eoz rōnes formales de ip̄s a p̄o
 dimōstrari possūt: vt p̄ductiuitas d̄ p̄ductiū: 7 p̄ductibi
 litas de p̄ductibili: nā de sole vel igne exitee actu: p eoz
 rōnes formales dem̄st^o q3 sūt p̄ductiū 7 de igne ex̄t^o

Tex. cō. 33

re i po^o q^o e pducibilis p sui rone formalē demonstrat
 pt. **S**ecūda dicitur q^o pductū postq^o ē pductū ac ē p^o q^o
 ē corruptū adhuc remāet pducibile p^o dicitur q^o remāet
 eadē sui rō formalis. p quā eadem passio de ipso dem^o ar
 pot^o. **T**ertia dicitur q^o apud potētā diuinā idē corruptū
 nūero redire pot^o q^o eodē p^o r eadē volūrate diuinā r
 velle q^o p^o de^o pducit pductū iā corruptū r eisdē rep^o
 ducere r corrupē pot^o qm̄ alio ad h^o nō idiget po^o diuinā
 pductia. **Q**uarta dicitur q^o agēs limitatū h^o facē neq^o qm̄
 po^o respectiva inagēte p^o r i passō respectu eisdē ē
 corrupta r bec ē rō comētato. 12. metaph. Sz nūc restāt
 difficultates. **P**rimo dicitur q^o er illa se q^o mūd^o fue
 rit ab eterno. tū q^o pductiū r pducibile sūt correlatiua
 exōsequētī sil nā. tū q^o pducibilis ē pa^o rei pducibilis
 passio aut iest i po^o obiectiua q̄ iest ab eterno. **A**d p^o vi
 cit^o q^o pductiū r pducibile sūt correlatiua s^o dicit rela
 tiōne sūdamentālē q̄ nō requit terminū i actu: s^o sufficit q^o
 sit i po^o: r regula de correlatiuis q^o sint sil nā itelligit so
 lus de correlatiuis actualib^o pmanētib^o. **A**d fin^o d^o q^o
 pducibile abstrahit ab e^o i actu r ipo^o. vi^o pcedit q^o mū
 dus vt pducibil^o sūt ab eterno capēdo eternū nō positi
 ue p eo q^o coexistit oī d^o rē tēporis: s^o ē eternū negatiue p
 ut abstrahit ab oī existētia r tēpō d^o nā. **C**ōtra. secūda r
 tertiā dicitur q^o pteritū nō pot^o eē futurū corruptū ē p
 teritū pducibile sūt pducere ē futurū. **S**z creatio p^o
 r creatio secūda q̄ d^o r repatio sūt distictē pductiones: non
 er pncipio pductiū q^o eadē ē d^o nā volūtas. ergo erunt
 distictē ex termino producto ergo aliud r aliud erit pro
 ductū i p^o r secūda pductiōe. **A**d p^o mū d^o q^o ibi sunt
 idē r pteritū r futurū s^o solū distictū er circūstantia. vt
 repatiū in secūda pductiōe r nō i p^o r vel dicit^o q^o i p^o
 pductiōe nō solū pcurrit de^o s^o agēs limitatū. In secūda
 vō solū de^o. r ita ille pductiōes distiguunt ex pncipio
Ad aliud d^o q^o p diuinā potētā nō ē icōueniēs q^o diuer
 se pductiōes habeat eisdē terminū re. nō tñ circūstantia
 vt dicit^o ē. **C**ōtra q^o rā dicitur q^o ē idē agēs r pducēs
 limitatū an pductionē r post annihilatiōe pducti^o r re
 manēt ē idē passū nūero q^o eadē mā p^o nūero q^o ipa ē
 icorruptibilis p^o hui^o ergo eadē entitas nūero poterit ex
 eisdē leg^o r pducit nec ista potētā respectiua corrupta erat
 de pncipiis actiuis: q^o relatiō nō ē de pncipiis actiuis q^o
 to hui^o capitulo de vacuo. **A**d hoc vltimū d^o vt dicitur ē
 sup^o r i quarto notabil^o q^o pncipiū pductiū r passiuū p
 eoz pncipia respiciūt oēs eoz actū possibilēz pduct acti
 ue vel passiuē i gnāl^o nullū aut d^o r determinate respiciūt nisi
 p potētias respectiuis q^o vel oēm sil pducere sine potē
 tia respectiua vel nullū q^o nō ē magis rō de vno q^o de al
 tero. oē sil ē impossibile. ergo nullū si ergo debēt pducere
 actū d^o r i nātū h^o erit p d^o r i nātū respectū r sic p po
 tētā respectiua nō tāq^o p^o pductiū s^o limitatiū q̄ nō
 ē rō agēdi vel patiēdi s^o agēs vel patiēs cōdictio neces
 saria. **Q**d aut^o leg^o q^o si deus recrearet eadē potētiam re
 spectiua nūero corruptā inaduetū fo^o me: vel aliā i mā r
 agēte p q^o ā illud idē nūero corruptū. q^o agēs limitatū
 possit idē mer corruptū nūero repare r eisdē effectū nū
 ro pducē. Sz adhuc remanēt due difficultates. **P**rima
 q^o videtur q^o adhuc stet tota difficultas q^o rā i actiū q^o
 i passiuo sūt rōnes initerabiles potētie respectiue ad inu
 merabiles formas. r nō videt maior rō q̄ rē aliq^o istaz re
 ducāt ad actū respectu sue forme quā respicit quā alia r
 sic vel oēs deducēt sil ad actū po^o respectiue existētib^o in
 pdictis actiū r passiuo q^o ē impossibile vel nulla. **A**d h^o
 d^o q^o illa p q̄ eēt maior: dispositio in actiū passiuo p^o
 pducet: quā aliq^o alia forma p q̄ nō eēt tāta dispō i p^o
 cipio actiōis. **S**z vñ ē bec dispō magis i pncipio actio
 nis agēs vel ipassō q^o respectu cuiuscūq^o alteri^o forme.
Qd q^o p^o p^o istūccā ce. q̄ magis ē p hac forma q^o p alia
 r bec dispō celestis p hac forma occurrit actu q^o aliqua
 alia dispō p alia pducēda: q^o itelligētia mouēs agit ma
 gis p hac q^o p alia. Et bec itelligētia secūda sic agit: q^o
 p^o rā sic vult: q̄ ē p^o rā regula oīuz p^o r i gentiū r p^o rā recitū
 do pductiōis oīuz eoz q̄ sūt ad extra: r ibi ē itat^o vltim^o

i resoluēdo rōne pductiōis eūi i cās r i processu pp qd
 Ibi p^o rā ē cā libbē r mere p^o r i gēter cās r nullo^o necio.
Secūda difficultas q^o h^o dato seq^o q^o null^o effect^o sim
 p^o r erit nālis. s^o h^o ber r volūtari^o q^o si initerales cās nāles
 cōcurrēt ad p^o rā effectū. Si vna cā sola est libera r libere
 cōcurrēt tot^o effect^o erit liber r volūtari^o: r non nālis q^o
 ex opposito distiguūt secūdo hui^o r nono metaphisice li
 berū r nāle. **R**espondet q^o oia extra deū pducta relata
 ad p^o rā cām sūt p^o r i gētia r cōtingēt. pducta r libera r
 nō nālia: s^o cōpata ad cās nāles r p^o r i gētia pnt dici nālia.
 vñ oia extra deū sūt simpl^o r volūtaria r simpl^o r cōtingē
 tia respectū diuie volūtatis: s^o respectū cāz. nāliū nālia r s^o
 qd talia r de^o bñdē solū pcurrit tāq^o cā vltis r si p^o r i clariis
Ad argūta breuiter rñdet. **A**d p^o rā nūc negat p^o rā.
 r ad p^o rā d^o d^o duplr. p^o q^o itroduca fuerita
 for^o i vna mā po^o respectiue corrupit oēs i q^o rā mā ad
 illā. vel d^o q^o nō oīs mā p^o rā ē i po^o ad oēs formā vt sit d^o
 itributio p singulis g^o r i s^o p g^o r i b^o singuloz. **A**d
 secūdu d^o q^o apitudo ad formā se tenet ex pte dispō
 māe vel p^o r i nātōis. nec ē pncip^o de p se. idē d^o de secūda
 po^o q̄ ē respect^o. **A**d tertiū d^o q^o magis. b. agēs pduc
 it. a. formā q^o aliā eisdē spēi. q^o reuolutio cell^o vel istuen
 tia ē magis p. a. q^o p alia. Sz si q^o rā q^o rē magis ē talis re
 uolutio vel influētia q^o alia. d^o q^o sic vult itelligētia mouēt
 cellū r ipsa sic vult. q^o p^o rā sic itēdit r vult r h^o ē vltim^o
 stat^o. q^o volūtas diuie ē p^o rā regula cōtingētū. **A**d q^o
 tū d^o q^o i distictiōe ill^o māe corrupit po^o respectiua sicut
 corrupit aliquo p^o r i nātū corrupit ei^o vnitatis māis q̄ erat
 multiplicata p totū illud p^o r i nātū r ita corrupit po^o res
 pectiua ad. a. formā. **A**d aliud d^o q^o fin quosdā i agētib^o
 ponūtū qdā bitudies singulares ad singulares formas
 pducēdas actiue sicut i mā p^o po^o respectiue passiuē q̄ ē
 sūt qdā po^o respectiue suōmō. q^o rē cū agēs pducere. a. for
 mā corrupit i ipo^o r i oī alio agēte nāli po^o respectiua ad
 illā pducēda vel q^o nō qdlibz agēs eisdē spēi ē i po^o acti
 ua respectu oīuz formaz pducēday eisdē spēi s^o aliqua
 rū sicut i mā p^o rā fin secūda r rōne sup^o rā dat ita q^o ē
 distictiō p g^o r i b^o singuloz r nō p singul^o g^o r i s^o. **A**d
 aliud d^o q^o nulla ē infinite pfectiōis q^o relatiō nō dicit p^o
 fectiōe nec ipsectiōe nisi entitatiua s^o nō p^o rā q^o entita
 tiua si icludat q^o r i b^o po^o r i nātū māe ē pfectio exēsiua nō itē
 ua. sicut i qualz linea i qua infinite sūt ptes r p^o r i cta. **A**d
 aliud d^o q^o illud pncipiū oē totū rē. h^o veritate de toto si
 nito quāto. **V**el fin aliā opimionē dicit q^o vñ infinite ē
 mai^o reliquo. r sic totū ē mai^o q^o r i b^o sua pte quāctiūq^o in
 finita. **A**d aliud q^o nō ē po^o respectiua ad potētā res
 pectiua s^o solū absoluta. **A**d aliud q^o idē respectu diuerfoz
 ē i po^o r i actu. **A**d vltimū d^o q^o Aristo. loq^o de eternū
 absolutis sic sūt co^o pā celestia aut itelligētie q^o rē. **A**d
 illud de infinito i actu dicit q^o Aristo. itelligit de infinito p
 manēte p^o r i nātū r q^o ē infinite fin extrica. **S**ed dubitat^o
 q^o accipio vñ portionē māe i q^o possit agere. a. agēs r sit
 mā. b. r capio vñ aliud agēs eisdē spēi cū. a. r eoz for
 te r sit. c. r approrinēt tūc. a. r. c. e. q^o r i p. b. tūc aut qd
 libz istoz itroducet p^o rā fo^o mā in. b. totū r tūc r forme
 eisdē spēi erūt i eadē pte r loquor de formis absolutis
 Aristo. 5. meta. aut pducēt adēq^o qdlibz diuisione eoz
 eadē for^o nūero q^o qdlibz eoz agit i to^o disponēdo r idē
 ē agēs disponēs r cōplēs. 7. meta. r tūc eadē for^o nūero
 depēdebit total^o i eodē g^o r i cāe a duab^o causis efficiētib^o
 eisdē spēi quod est impossibile quia quocūq^o illozum
 non existente non minus est talis forma. **R**ñsioz q^o rē.
Questio decimanona.
Trum po^o respectiua sit respect^o d^o
 p^o r i cām rōne relatiōis q^o nō
 q^o rēlo exigit extrica sil i actu. s^o po^o res
 pectiua q^o r i nātū ē nō ē ei^o extremū r i aduetū
 eis corrupit g^o r i. **C**ōtrariū arguit q^o s^o id qd ē. est
 ad aliud. s. ad formā r ista ē ratio fo^o r i malis relatiōis.
Ad questionem dicunt quidam q^o nō p
 pter rōne factam ante
 oppositū. **C**ōfirmat illa rāto q^o relatiua sūt sil natura p

Com. 18.

Tex. cō. 82.

Tex. cō. 84.

Tex. com. 3. 7. 10.

11. 2. 3. 2

11. 10. 2. 3. 2

Tex. cō. 15

Aristo. in predicamentis quod non contingit potentia relativa et est
extremo. Contra quod prius et posterius tempore aut natu-
ra sunt relativa et tamen non sunt sicut natura sicut patet de prioribus
posteriores in tempore et in motu de primo et subiecto et pas-
sione de secundo. **C**oncreto: et creatura aut motor et mo-
bile sunt relativa et tamen ab eterno non fuerunt sicut. Sicut scibile
precedit sciaz vt patet per 3° d^o quadrata circuli. **C**oncreto dico quod est relatio

Ad argumentum et confirmatione dicitur quod
ille maiores habent
veritate de rebus actualibus non secundum se et permanentibus
tibus non de successivis et rebus non rationis cuiusmodi vi-
detur esse potentia relativa quantum ad hoc quod non permanet cum
termino eius. **C**oncreto nunc restant difficultates aliquae prius
cuiusmodi relationum sit. Quidam dicunt quod est primi modi
quod est relatio disparantiae quod fundat super plura in quantum plu-
ra et iste sunt relationes primi modi. **C**oncreto quod tales fun-
dantur immediate super quantitate prima aut discreta. poten-
tia autem relativa materie immediate fundat in substantia mate-
rie. Alii dicunt quod est secundi modi quod se tenet ex parte potentie pas-
sive. quod relationes secundi modi sunt per modum potentie active
et passive. **C**oncreto quod per talei respectum secundi modi
potentia passiva respicit actum et non actum utriusque sicut ma-
teria per potentiam respectivam respicit formam quod utriusque potentie est
actus unius active et alterius passive. sicut habetur 3. phi-
sico: de motu est idem inter productum et productum cuiusmodi
di non est aliis respectu materie. **P**ropterea dicitur quod pertinet
ad tertium modum. s. per modum mensure et mensurati. **C**oncreto
tamen quod triplex est mensura entitativa. s. et quantitativa et sim-
pliciter. **C**oncreto prima mensurant omnia que sunt in unoquo-
que predicamento absoluto. na. 10. metaphisice in unoquoque pre-
dicamento est unum quod est metrum et mensura omnium in illo ge-
nere quod aut primo aut tertio modo est intelligendum mensurat
est scibile speculativam sciaz de eo sim perfectionem et quantum
ad esse veridicum. vt patet primo de anima 7. 5. metaphisice. aut a
medio per quod habet aut a passione de cuius inherencia est. aut
demonstratione quoniam potior scia de eodem est per causam et de
demonstratione per quod quod per demonstrationem. quod ideo mathe-
matica sunt in primo gradu certitudinis secundum. **C**oncreto
2. metaphisice. et naturales sequuntur eas. aut mensurat scien-
tia suum scibile sicut practica que immediate dirigit in opus quod
tunc talis habet seu ars mensurat opus sicut causa efficiens
suum effectum. obiectum tamen practicum mensurat scientiam. quia ex
obiecto habet scia quod sit practica secundario mensurat finem et
media in illum finem sicut habet medicina practica vel scia mor-
nalis esse practicum ab obiecto. s. ipsa ordinat postmodum in
opus quod dirigitur. s. in sanitatem vel in beatitudinem. Alii me-
surant a potentia quod notitia intellectiva albedinis perfectior
notitia sensitiva de eadem ceteris paribus. **C**oncreto
te prima vel discreta habet 3° id discreta. **C**oncreto
g^o h^o dicunt perfectionem nec imperfectionem s. principalitatem vel subprin-
cipalitatem cuiusmodi sunt relationes suppositivis quod dicunt prin-
cipalitate vt paternitas et dominium et filiatum et suum et omnis re-
latio suppositionis dicit subprincipalitatem. na. omnis re-
latio tertij modi mensuratur isto modo. aut ex fundamento sicut
relatio forme ad materiam aut ex principio sicut creatio
activa fundamentalis aut ex termino sicut creatio passiva et
sic mensurat potentia respectiva quod illa est altera principaliter
que respicit nobilitatem terminum. **C**oncreto
fit respectus transcendens. dicitur quod sic obiective et in gene-
rali quia respicit formam cuiusmodi predicamentum non autem subie-
ctive nec formaliter quia vt sic est in materia prima quid-
dativum sunt tantum in predicamento relationis. sicut actus
et potentia genus et differentia. **C**oncreto
difficultas an sit respectus realis vel rationis. dicitur quod est realis quia non
dependet ab opere intellectus sed non est realis proprie
quia talis est inter extrema reali distincta actu sicut extrinseca
inter que est mutua habitudo. **C**oncreto
vel disquiperantia. **E**t dicitur quod disquiperantia quia potentia
respectiva et relatio sibi opposita fundatur super diversa in
quantum diversa sunt super materiam primam et formam. **C**oncreto
an sit intrinsecus adveniens dicitur quod quod ab intrinsecus et non
ab extrinsecus inest sic posset dici intrinsecus adveniens sed non

Tex. co. 10

Tex. co. 2. 3. 4.

Tex. co. 16

quod insurgat positus extremis in quantis distantia quod est con-
ditio relationis proprie intrinsecus adveniens: istas advenit
te forma potentia respectiva corrumpitur. unde primum esse for-
me in materia est primum non esse potentie respectiva aut
ultimum non esse et in materia est ultimum non esse forme si
non fuerit permanens. Sexta difficultas si est in intellectu
possibili dicitur quod sic suo modo. unde intellectus possibi-
lis habet potentiam respectivam ad spem actus dispositiones. et ha-
bitus. Similiter in quocumque receptivo corporali aut spiri-
tuali. unde in composito ponitur respectus accitum omnium
recipiendorum per ipsum et tot differentie possunt poni potentie
respectiva quasi actine suo modo. in agentibus limitatis.

Ad argumentum factum in principio di-
citur quod duplex est rela-
tio actualis permanens. s. et successiva. De prius verificat proprie-
tates ille quod simul sunt et non sunt et quod ab uno ad reliquum
valet prima de secundo de adiacente cum verbo substantivum sum-
es est non autem de successivis cuiusmodi sunt potentia respec-
tiva et relatio sibi opposita: istas prius tempore et posterius
tempore vel motu non sunt sicut et tamen sunt vere relationes.

Trum materia. vna numero sit sub
oibus formis omnium gene-
rabilium et corruptibilium. quod sic quod omnis di-
stinctio a priori et intrinsecus de qua ego in-
tendo est per formam septimo 7. 9. meta-
phisice s. omnis materie prius non habet a prio-
ri formam tamen quod nulla illarum est materia prius sed
pars eius tamen quia nulla earum est simpliciter simplex quod 7c. **C**oncreto
omnis distinctio aut est sim formam aut est sim quantitate s. 3° Lo-
mentatorum primo. but. 2° modo. 6. s. distinctio omnis materie-
rum primam non est sim formam. quod tunc distinguitur specifi-
ce. nec sim quantitate. quod tunc esset distinctio per actus et po-
sterius. distinctio autem numeralis est per priora quere 7c.

Tex. com. 13. 7. 14.

Com. 16.

Incontrarium arguit quod impossibile est nali quod
ide numero sit ad eaque simul
in diversis locis distantibus et sub contrariis in summo nec per se
nec per actus. sed materie multorum maxime elementorum sunt hu-
iusmodi. **C**oncreto sepe de materia elementorum ab initio et ab omni for-
mis eorum realiter distinctis a materia adhuc erunt distin-
cte quare 7c. **C**oncreto dico ergo quattuor conclusiones prius est quod
materia terminationis tantum et compositionis propinque in diver-
sis speciebus est specificiter diversa. ista per exemplum. quod ex alio se-
mine generat hunc et ex alio asinus. et mebra houis dunt spem
a mbris leonis. et materia animalium est alia a materia ve-
getabilium. 2. phisicorum. 7. 2. de anima. **C**oncreto
quod vna et eadem materia prima sim spem est actu sub omni formis
omni generabilium et corruptibilium. per ista conclusio quod tunc disti-
guentur essentialiter et non repugnet vni illorum generari ex alia
et in ipsam corrupti tanquam ex subiecto in subiectum sicut com-
git de forma. **C**oncreto omnes habent eadem distinctionem et eadem pro-
prietates secundi modi preteritis et passivis et omnia talia sunt eiusdem
nature et spem ergo 7c. **C**oncreto Tertia conclusio quod vna et eadem ma-
teriam numero potest esse successivum sub omni formis omnium gene-
rabilium et corruptibilium vt sit distributio per singulorum generum
aut ad minus per generibus singulorum sim diversas opiniones
superius adductas in materia de potentis respectivis patet
ista conclusio quia est in potentia ad omnes formas sed potentia
non est ad impossibile ergo 7c. **C**oncreto Quarta conclusio quod est
vna numero primative actu sub omni formis omnium genera-
bilium et corruptibilium per generationem distinctio formalis.

Sec hic sunt difficultates due an in celo sit materia eiusdem
rationis cum materia inferiorum. **D**icitur quod sic
s. nunquam imitabit formam tamen quod faciat illa. tamen quod non est in ma-
teria et inferiori agens sufficiens illa quod actu habet corrumpere et da-
re sibi aliam habet de se possit. **Q**uidam dicit quod in celo est materia s. 3°
et alterius rationis formalis ab ista. id non est i potentia ad aliam for-
mam sic ista. **C**oncreto Alii dicit quod in celo non est materia s. 3° celli est sba sim-
plex simplicitate opposita compositioni ex tribus diversarum ro-
num non tamen ex partibus substantialibus et quantitativis
et ista est Aueris in de substantia orbis et primo celi et
mundi et pluribus alijs locis. **C**oncreto
Alia difficultas an sub

ois formis hēat idē esse. dī q̄ sic quātūm ad eē p̄p̄riū r̄
 ḡdditatūm nō t̄i quātū ad eē formale r̄ denominatūm qd̄
 h̄z a forma s̄ variat̄. secūdū varietatē forme subalis aut ac
 cidentalis. C̄ Notādū t̄i q̄ mā sumit̄ multipl̄. v̄nomō.
 pro materia alterationis tāū sicut panis est mā sanguis r̄
 sperma alalis. Alia cōpositiōnis tāū vt caro os caput dor
 minis r̄c. r̄ quedā est mā alteratiōis r̄ cōpositiōis simul.
 Et ista est duplex remota. s. r̄ p̄p̄riua remota vt mā p̄i
 ma in quolibet generabili cōposito r̄ corruptibili p̄p̄riū
 qua vt mel r̄ acetū oximellis. Alio mō capis mā pro m̄i
 nus perfectō respectu p̄fectioris vt elemēta inferiora p̄ cō
 parationē ad sup̄iora vt p̄z ex libro de celo aut individuum
 dī mā respectu sue sp̄s r̄ sic loḡ Aristō. i. celi qui dicit ce
 lū dicit formā qui dicit h̄ celi dicit māz. Adhuc dicit ma
 teria oē illud qd̄ ē subiectū alicuius transmutatiōnis r̄ sic
 celū est materia sui motus circularis. dicitur etiā materia
 oē subiectū scie sed est mā circa quā nō in qua nec ex qua.

Ad argumēta ad primū dicit q̄ ois disti
 ctio formal̄ vel specificā est
 p̄ formā non aut̄ numeralis. C̄ Ad s̄m dicit q̄ Cōmētā
 to: intellexit p̄ quātitatē beccitates qb̄ fit distinctio nume
 ralis. Et dico q̄ materie p̄ie seipsis distinguitur r̄ p̄p̄rijs
 beccetarijs p̄ter distinctiones quas habent a posteriori a
 formis quas sustentant.

Arca secundū p̄cipiū trāsmutatio
 nis. s. p̄uatiōnē querit̄ vtrū
 p̄uatiō dicat aliquā entitatē formaliter
 existentē in rerū nā p̄ter oē opus intelle
 ctus q̄ sic q̄ ē reale p̄cipiū cuiuslibz rea
 lis trāsmutatiōis nālis. C̄ Incōtrariū ar
 guit̄ q̄ est non ens primo hulus.

In hac materia. sūt repte quattuor op̄niōes solē
 nūi v̄roz. Prima ē Barlei p̄io p̄ bisico
 rū. r̄ in post̄ predicamētis q̄ p̄uatiō dicit solū negatiōē
 forme sp̄alē vel generalē. Mā p̄uatiō in cōi dicit negatiōē
 nē in cōi in sp̄ali sp̄alē ita q̄ subiectū r̄ aptitudō nō se tenēt
 ex p̄te eius sed subiecti. C̄ Alia ē q̄ p̄ter negatiōē dicit i
 suo cōceptū intrinseco ē subiectū cū aptitudinē s̄ negatiōē
 i recto r̄ cetera i obliquo. C̄ Thomās āglens dīc̄ p̄yltra
 negatiōē h̄ius dicit intrinsece quēdā modū positūm quo
 sibi determinat determinatū subiectū. q̄ illud quod nō ē
 r̄ est purū nihil. nihil sibi determinat̄ p̄uatiō determinat
 sibi subiectū cū aptitudinē. C̄ Paulus venetus dicit q̄ ē
 ens reale in recto s̄ p̄uatiōnē. Una ratiōnū suarū est q̄
 adducta est ante oppositū. hec oēs sūt sustentabiles.

Sed cōtra oēs breuiter arguit̄ cōtra primā q̄ op
 positio p̄uatiua r̄ cōtradictoria sunt difficite
 sp̄es oppositiōis vt p̄z in post̄ p̄dicamētis. ergo ōz q̄ a par
 te extremoz oppositōrū sit aliqua distinctio nō ex p̄te h̄ius
 ergo penes negatiōē ac p̄uatiōnē. s̄ distinctio ē penes in
 clusa ergo aliquid includit̄ in p̄uatiōne qd̄ nō includit̄ i ne
 gatiōne. sed hoc non est nibilitas. quia p̄uatiō esset tunc
 magis nihil q̄ negatiō. C̄ s̄. aut̄ cecitas sup̄addit̄ aliquid
 ad negatiōē visus aut nō. si sic illud aut̄ ē ens r̄ sic habet
 p̄positūm. aut gradus nibilitatis. r̄ tūc cum ille gradus
 sit nihil sicut gradus entis est ens. ergo per nihil distinguit̄
 cecitas a negatiōe visus. sed qd̄ per nihil ab aliquo distin
 guit̄ ē illud adequate. ergo cecitas r̄ negatiō visus sunt pe
 nitus idē. ergo sicut negatiō visus denominat lapidem pari
 formiter r̄ cecitas qd̄ est falsum q̄re r̄c. C̄ Ad hec r̄s̄r ad
 primū p̄mittendo q̄ qualis est ordo in entibz cōtrarijs ē
 in negatiōibus. nā ordo negatiōis opposit̄ ad affirmatio
 nes est arbor eueria. q̄ cōsistima affirmatiō specialissimam
 negatiōem habet sibi oppositam r̄ econtra. vnde nō for
 est communis non substantia r̄ non substantia non ente.

Dico ergo q̄ triplex est negatiō vna est entis in gnā
 li accipiēdo ens p̄ eo cui non repugnat esse
 existere r̄ ista solum p̄dicatur de signentis r̄ nullum illoz
 sibi determinat. Alia est q̄ negat determinatū ens sed ipa
 non determinat sibi aliquod de quo solo predicet̄ vt nega
 tio hoīs. Tertia est q̄ negat sp̄alē ens sed determinat sibi
 determinatū subiectū de quo solo p̄dicat̄ i cōcreto. r̄ ista

ē p̄uatiō. Dicitur ergo ad argumentū primū in corobo
 ratione tertie op̄iniōis q̄ illud qd̄ nihil est. primo aut̄ secū
 do mō nihil sibi determinat sed bene tertio mō. Ad secun
 dū q̄ p̄uatiō r̄ negatiō non distinguit̄ q̄ distinctio est re
 latio que p̄supponit extrema sed sūt nō idē que nō identit̄
 tas attendit̄ penes gradum nibilitatis que magis inclu
 dit r̄ sup̄addit̄ p̄uatiō ad negatiōē vel penes extrinseca. s.
 subiectū r̄ aptitudinē. C̄ p̄ter hoc p̄z ad tertij r̄ cū dice
 bat̄ illud qd̄ per nihil distinguit̄. nego istam q̄ vera nega
 tio distinguit̄ vel ē non eadē ab alia s̄ v̄traz fit non ens.

C̄ s̄. distinguit̄ penes subiectū r̄ aptitudinē quā cōnotat p̄
 uatiō s̄ non sit de ei cōceptu quidditatio. C̄ Cōtra secū
 dā op̄iniōē nulla vna ratiō p̄t̄ esse cōposita ex ente r̄ nō
 ente sicut entī r̄ non entī nihil est cōe nisi vox ergo. Dicit̄
 q̄ vna ratiō non p̄t̄ esse cōposita ex ente r̄ non ente dicit̄
 de ea in recto s̄ h̄i ex vno in recto r̄ altero in obliquo sicut
 ratiō generatiōis r̄ corruptiōis sunt ex ente r̄ non ente. s.
 p̄bisicoz. s̄l̄r tempus p̄sens cōponitur ex p̄terito r̄ futu
 ro que non sunt. C̄ Contra tertiam q̄ cuiuslibet entitati posi
 tione possibilī recipi in aliquo subiecto est p̄uatiō aliqua op
 posita. r̄ sic erit p̄cessus in infinitū in p̄uatiōibus. C̄ s̄
 maē q̄ oē positūm dicit̄ quēdā habitū sed p̄uatiō non di
 cit̄ habitū cū sibi opponat̄. C̄ s̄. ois entitas positua noui
 ter acquisita ē terminū p̄ductiōis positue. sed p̄uatiō nō
 potest esse terminus ad quem talis p̄ductiōis sed solum
 p̄uatiue sicut in corruptiōne.

Ad hec p̄ ad primū dicit q̄ cuiuslibz entitati positi
 ue q̄ nō ē modū r̄ ē possibilis recipi in ma
 teria corr̄det̄ p̄p̄ria p̄uatiō illud aut̄ positūm qd̄ dicit̄ p̄
 uatiō ē modū quo determinat sibi subiectū cū aptitudinē.
 vnde albedini corr̄det̄ p̄p̄ria p̄uatiō non intensiōi r̄ re
 missiōi eius. vel dicat̄ q̄ maior est vera de entitate positi
 ua que nō ē modus p̄uatiōis. C̄ Ad cōfirmatiōē dicit̄
 negādo maiore q̄ int̄sio r̄ remissio in forma dicit̄ quod
 daz positūm r̄ nō dicit̄ habitū capiēdo habitū vt distin
 guitur cōtra modū ei. vel dicatur q̄ quātū ad illud quod
 p̄io dicit̄ p̄uatiō ē pure negatiō nō t̄i quātū ad oēm cō
 ceptū eius r̄ hoc sufficit. C̄ Ad vltimū dicit̄ q̄ p̄ductio r̄
 ois mutatio denominat̄ a p̄cipali termino eius r̄ ideo q̄
 p̄uatiō p̄ signat negatiōē forme r̄ non illū modū ideo
 p̄ductio terminata ad p̄uatiōē p̄cipaliter denominat̄
 ab ipsa negatiōe r̄ non a modo. C̄ Cōtra quartaz arguit̄
 q̄ separet̄ p̄ia mā ab oī forma positua vel p̄uatiua rea
 liter distincta ab ea q̄ sunt posteriora mā p̄ia r̄ deus p̄t̄
 prius reali distinctū separe a quolibz posteriori reali distin
 cto ab eo adhuc materia erit p̄uata r̄ non p̄ talem formā
 reale p̄uatiua q̄re sup̄sue ponit̄. C̄ s̄. si tenebra esset ta
 lis forma realis s̄ p̄uatiua seq̄ q̄ aliqs effectus erit cui
 nulla erit causa efficiens secū effēs nec in fieri nec in cōser
 uari. q̄ nō aer cū sit cā eius solū mālis nec in mē q̄ p̄ abfē
 tiā ei catur. Itē eadē p̄uatiō n̄sero poterit redire r̄ ex cō
 sequenti eadē forma itez regenerari q̄ forma genita cui
 fuit p̄uatiō poterit corr̄pti r̄ sic redibit p̄uatiō. r̄ sic itez
 forma poterit redire eadē n̄sero. C̄ Ad primū dicitur vel
 q̄ nō remāebit mā p̄uata q̄ erit sublata potentia r̄ respe
 ct̄ ad formā que p̄notat p̄uatiō. vel si remāebit tūc mate
 ria erit p̄uata fundamētalr̄ tāū r̄ nō formalr̄. nec p̄uati
 tiōis est p̄uatiō sicut nec actionis est actio nec p̄ductiōis
 p̄ductio nec passionis passio. C̄ Ad aliud dicitur quidam
 q̄ nō icōeunt aliquē effectū esse a causa que p̄sūt r̄ non est
 sicut nauta per sui p̄sentia est causa salutis nauis r̄ per sui
 absentia est cā submersiōis eiusdē secundo p̄bisicoz. Et si
 dicitur q̄ s̄l̄r sunt r̄ non sunt. 2. p̄bisicoz dicit̄ q̄ verū est
 de posituis r̄ non p̄uatiuis sicut ē p̄uatiō. C̄ Ad aliud
 dicitur q̄ p̄uatiō sequēs habitū nō est eadē numero que
 p̄cessit habitū q̄ sequēs respicit p̄teritū altera futurū ideo
 nec eadem p̄uatiō nec idem habitū redijt̄. C̄ Licet oēs
 iste vic̄ sint substētābiles dico t̄i cū p̄ia duas cōclūsiōes q̄
 rū prima est q̄ p̄uatiō in abstracto in sua ratione forma
 li r̄ intrinseca est pura negatiō non includens intrinsece nec
 subiectū eius nec aptitudinē ad habitū. C̄ hanc cō
 clūsiōē p̄bant omnia argumenta que sunt p̄ra alias tres

Tex.com. 92.

Tex.co.7.

Tex.com. 75.

Tex.com. 37.

opiniones. Sed possit adhuc sic probari. nulluz opposi-
toz includit reliquū qz tūc cōpaterent sil nec essent oppo-
sita. sed privatiuū qz positiuū sunt opposita ergo nec po-
sitiuū includet aliquod privatiuū quidditatie nec puati-
uum aliquod positiuū. cū ergo privatio sit ens privatiuū
nec subiectū nec aptitudinem nec aliud positiuū includet.

Cō. sicut se hz simitas ad nāsu sic privatio ad ei⁹ subie-
ctū. qz vtrūqz cōnotat suum subiectū z circūcernet. s3 sy/
mitas nō includit qdditatie nāsu cū sit de quarta spē qua-
litas z nāsu substantia que sūt impmixta. i. posteriorum
ergo nec puatio suū subiectū includet lz ipsū connotet z
circūcernet. Unde si ponat ordo in negatiōib⁹ suo mō si/
cut in affirmatiōib⁹ sic affirmatiōib⁹ specificē diffiniūt per
ppriū genus z dīam vel differentias sic pariformiter de
negatiōib⁹ spēalibus suo mō. sed sicut ppter igno:āntiam
differentiaz ppriarū positiuoz loco eaz ponimus substan-
tia in accētib⁹ pprijs z sic in diffiniōib⁹ privatiōnū poni-
m⁹ subiectū z aptitudinē loco ppriaz differentiaz suaz vel
non idēptitatū que et sunt nō ens. z sicut vnū ens specifi-
cū plēs gradus entis fm multas differentias includit ita
suo mō negatio specificā plēs gradus nihilētatīs. **C**Se-
cūda conclusio qz privatio in concreto in suo cōceptu qd
ditatio includit subiectū cū aptitudine. **P**aret ista p̄clō si
cut symū includit nāsu z cecū oculū ex cōueniēti similitu-
dine. dico tñ qz sicut symū nō dicit vnū cōceptū s3 duo eaz
p^o ita z cecū quēdam modū albu per suū duplex significare
non ē in genere. z. topicoz sicut nec aliqd cōcretū accitiale
nam album dicit albedinem z susceptiuū albedinis.

Ad argumentū in pncipio dī qz ista tria
le. s. elhtū cā z pñ^m qm elhtū dicit solū de causis intrinsecis
cā de causis intrinsecis z extrinsecis. z pñ^m de bis oibus z
ē de pūcto qd est pñmū linee simplr z nō causa eius nisi
inquātū est pūctata. Silr mutātū esse est pñ^m motus z nō
est cā. in diuis et multa sunt pncipia sicut pater respectu
filij z ambo respectu spūs sancti z tñ non sunt cā. qz cā ar-
guit impfectionē respectu effectus qm depēdentiā q nulla
est ibi ppter sumā eoz pfectionē. **I**ntelligo ergo p pñ^m qz
so^m dicat ordinē pter illud qd addit causalitas. **N**ego er/
go illā pñam est pñ^m real trāsmutatiōis. ergo ē aliqd rea-
le. qz non ē est pñ^m realis generatiōis aut corruptiōis. s.
pbficoz similiter pteritū z futurū pñtis tpsis. 4. pbi-
ficoz vt p3 p eoz diffiniōes qz tñ nō sūt entia quare zc.

Questio vigesima secunda.

Triū puatio. sit pncipiuz per se cuiuslibet
trāsmutatiōis naturalis qz non qz pñ-
cipiatum presupponit esse pncipij p se a quo ē
sed puatio ex pcedētib⁹ nō ē ergo nullū erit p
se pncipiū. **C**ō. puatio ē pncipiū p accēs fm Aristo. i.
hui⁹ ergo non p se. **C** Incōtrariū est Aristo. i. hui⁹ qz ē il-
lud propter quod materia appetit formam.

Hic dicunt. due p̄clones pma qz puatio ē p se pnci-
piū cuiuslibet trāsmutatiōis ista p3 p diffinitio-
nē trāsmutatiōis q ē qz est pcessus alicui⁹ de aliquo i ali-
quid. vñ si fuerit acquisitiua puatio est termin⁹ a quo si
depditina erit termin⁹ ad quē vnde i gnatiōe est termin⁹ a
quo in corruptione termin⁹ ad quē sicut patet in pductiōe
luminis in aere quo ad p^m z in corruptione quo ad fm.
Cōfirmat p Aristo. i. pbi. **O**ē qd gnāt. generat ex suo
p̄lo z corruptitur i suū p̄lū vel i mediū si qd est. nā con-
sonās sit ex incōsonātū per se in quo ē ppria puatio cōso-
nātū. **C**ōfirmat. 2°. qz ē illud pp quod mā appetit for-
mā vt p3 p Aristo. in isto loco qz dicit qz existit quodā diuisi-
no bono z appetibili. s. ipsa forma mā pp puatiōnē. s. an-
nexā appetit illud bonū d^m. **C**Secūda p̄clō qz puatio est
pncipiū p accēs cōpositū p3 qz nō est pars eius intrinseca s3
p̄clō p3 p Aristo. i. pbficoz. z lz puatio sit pncipiū p ac-
cidens cōpositū est tñ necessarium fm Cōmētatozem.
CNotādū qz puatio est quadruplex. quedā est priuans
actu vt tñbra vel somn⁹. p³ puat luce. secūda puat vigi-
lātia. quedā puat habitu z actu vt igno:ātia respectu ha-
bitus scie z actus considerandi. qdā que puat potētia vt

cecitas z surditas. quedā que puat subiecto vt incorru-
ptibilitas. nā corruptibile z incorruptibile differūt plus qz
genere suple phyfico. silr dicat de incorruptibili. **C**Terz
notādū qz aliqd dī puari triplicr. aut qz nō h3 illud nec est
aptū natū habere illud nec inquātū tale idividuū nec fm
ppriā specificā nec fm gen⁹ ppinquū. z isto mō lapis p/
uat visu. **S**ecūdo mō dī aliqd puari aliquo. qz nō h3 il-
lud nec fm qz tale idividuū nec fm ppriā spēu spāssimā
lz nō repugnet sibi fm genus ppinquū. z isto mō talpa
puat visu fm quosdā lz nō fm Albertū magnū in. 2. d
aia. **T**ertio mō qz nō h3 illud nec pōt habere fm pro/
prium z singularē nāz lz nō repugnet sibi fm rationē spe-
cificā. z isto^o puatur for. visu dato qz sit cecus. **C**ō. ē no-
tādū qz duplex ē puatio antecedēs formā z secūda a p³ pu-
atione ad habitum z ab habitu ad secundam puatio-
nem est possibil accessus s3 a secūda puatione ad habitū
vel ad pñā puatiōnē non ē possibilis regressus p nāz lz
bñ fm potētia diuinā. pma puatio respicit futurū. secū-
da pteritū. abe sunt eiusdē forme. z habitus. s3 nō sūt vna
puatio nūero nec spē habit⁹ inter has duas puatiōes pñ/
stīt i medio illaz duaz puatiōnū sibi p̄iarū quasi sit vna
virt⁹ iter duo vicia i genere nature lz non in genere moris
vt liberalitas inter prodigialitatem z auariciam.

Ad argumenta ad pñmū dicit qz pnci-
piatū presupponit esse pñ-
cipij qd sibi determinat illud pncipiū si fuerit affirmatiuū
affirmatiue si negatiuū negative. vel dī negando maiores
quia finis est pncipiū qñ non h3 esse saltē reale z in actu sed
solū intentionale. **C**Ad fm p3 responsio ex secūda conclu-
sione qm ē pncipiū per accēs cōmputa ad cōpositū non
aut ad trāsmutatiōnē. cui⁹ ē p se pncipiū vt dicit p̄ia cō-
clusio. Sed hic sūt alique difficultates p̄ia est an cuiuslibz
trāsmutatiōis pmi termini sint puatio z habitus. qz nō:
qz generatio z corruptio sunt p̄imo inter p̄dictoria ex eaz
diffinitione. s. pbficoz. z motus inter p̄ia qm de affirma-
to in affirmatiū de albo in nigrū. **C**Secūda difficultas si-
cut hic puatio puat subiectū suū hac forma cui opponi-
tur ita puatio in cōi puabit subiectū suū forma in cōi z
ex p̄nti oi forma. cū ergo ad hāc puatiōnē sequatur pu-
uatio sicut superius ad positōnē cuiuslibz fm inferioris se-
quāt qz si aliqua puatio erit pñ^m vel termin⁹ trāsmutatio-
nis. qz subiectū illud puabit omni forma quod ē impos-
sibile. **C**Ad pñmū dī qz p p̄mos terminos cuiuslibz trā-
smutatiōis possum⁹ intelligere aut p̄mos terminos via re-
solutiōis z ista sūt p̄dictoria. nā puatio resoluit i negatio-
nē habitus sicut in suū gen⁹. **E**t isto mō dicit Cōmētator
.i. pbficoz qz illud i qd corrupit aliquid p̄imo est in se tā-
tū vnum. **E**t cōmuniter dicit. qz illud ē suū p̄dictoriū. silr
ex quo p̄io generat p̄mitate generalitatis. aut via cōpo-
sitiōis z tunc capitur p̄imo p̄mediate z tunc finit puat-
tio. z habitus sicut dicit Aristo. i. huius nā cōsonās sit ex si
cōsonātū non quocūqz sed ex illo in quo est ppria puatio
p̄sonātū silr corrupitur. **E**t ex hoc p3 solutio. ad pñmū de
generatione z corruptiōe. **S**z ad illud de motu dī qz oē
quod mouet pprie accipiēdo motū vt ē iter formas cō-
trarias z continuus duab⁹ trāsmutatiōibus trāsmutatur
vna depditina termini a quo. z altera acquisitiua termini
ad quē z cuiuslibz illaz pmi z imēdiati termini sūt forma
z puatio talis forme. **D**ifferentia aut inter has tres spe-
cies mutationis. s. generatiōis corruptiōis z motus pate-
bit deo volente super quintū lib⁹. **C**Ad 2^m negatur silitu-
do qz hic habitus z sua puatio sunt opposita puatiue.
z puatio z habitus in generali sunt genera oppositorum
z non sunt opposita sicut motus z quies sunt genera con-
trarioz nec sunt contraria. lz motus rectus z sua puatio
sunt contraria. ratio hui⁹ est qz si puatio in generali puat
ret subiectū suū oi forma tunc talis puatio p̄oneret copu-
latiue omnes puatiōnē iferioz z non disūctiue solum qd
est contra naturam vniuersalis. nā vle cōtinētia p̄dicatiōis
aut potentialitatis continet qdlibz suū inferius. z sic ponit
ipsum disūctiue. s3 cōtinētia inclusiōis etiā copulatiue
est econuerso vt p3 p **I**so:phiriū in cōitibus quare zc.

Tex.com. 121.

Tex.com. 75.
Tex.cō. 81

Tex.cō. 81

Et consequenter concedit qd transmutatio in communi si
 dat e inter duo gna oppositor pnatue r no iter opposita
 pnatue sic motus i coi r qes in coi no sut pvaria h gene
 ra pvarioy na celu simul r sel mouet circulariter r qesit
 que opposita motui recto. Et cu dr q ois mutatio e in /
 ter hria vel opposita dr q vex e r tuc mutatio stat psona
 liter r no simpli nec maiter. **Tertia** difficultas q: pua
 tiones oppositor hitu no sut opposite sic eay hitus vt p
 uatio forme hois r puatio forme asini q simul sut i eadez
 ma. Dicit q puatioes pvarioy imediatoy sut opposite si
 cut r hitus vt hatur 5o. hui de potetia ad sanari r egrotar
 sz puatioes oppositor mediatoz no sut opposite sicut nec
 eoz potetie respectie. r to e q: ne e necesse altez illoz hitu
 uz oppositor mediatoz iesse subiecto. **Quarta** difficul
 tas e an puatio possit itelligi. Et videt q si possit itelligi q:
 no est obiectu adequatu itellect nec coterum sub illo cu il
 lud sit ens fm Aut primo sue metaphisice.

Tex. co. x.

Ca. 2.
Tex. com.
75.

Tex. co.
75.

Incontrarium est Aristo. p^o piarmetas
 p^o phisicoz. r 3°. r qto
 metaphisice vbi inq^r Aristo. q puatio nec bz ee nec itelli
 gi nisi p hitus. nec e icouenies q illud qd e pse repitantiu
 hitus si p accidēs representatiu puatiois pp er absentia.
 Ma rectu est iudex sui r obliqui. p^o de anima. r visus est
 visibilis r no visibilis. f. coloris r tenebre.

Ad secundum argumetu dicit q pcedit d
 bis q p se apphedatur a po
 tetia no de p accidēs sicut i pposito. **Quita** difficultas
 an puatio r hitus i gne substantie sint ca alioz oppositor
 puatine i alijs grib^o. Dicit q forma subalis effectie e pri^m
 q^o opationis psequentiu forma subale r ppositu q q: ppo
 situ agit p sua forma 3°. huius. r qto r e ca formal q: d
 terius e gra melioris septio politicoru r et e ca partial ma
 lis in qua totu aut copositu est total ca malis r torale p: r
 mu quod: puatio at no pprie est ca aliaz efficiēs puatio
 ne nisi capiendō eaz p oi eo ad cui esse sequit aliud. r isto
 mo pprie no est ca efficiens sed magis deficient dicit
 Aristo. r phisicoz de nauta q per sui pntia e ca salutis na
 vis r per sui absentia ca submersiois. In gne at cause fina
 lis est ca. q: in non entib^o min^o malu est pp mai^o malu suo
 mo sic min^o bonu e pp mai^o bonu i etib^o. Alia difficultas
 an oppositio puatiua sit p^o oppositio: dr q si p^o. oppositio
 est dicatoria q: bz extrema marie p: ma. f. aff r matio r ne
 gatio que in nullo coueniunt sequit postea oppositio pu
 aua r post hria que habent coe genus. quarto metaphi
 sice deinde relatiua.

Tex. co. 30

Tex. co. 27

Secundi libri. Qd prima.

Trea secudu libru. r pno circa co
 metu p: mu qritur vru co
 pus simplex r vniforme per totuz possit
 se alterare. q sic q: aqua calefacta r reu
 cta. pprie nature dducto oi impedimeto
 extrinseco reducitur se ad frigiditate couenientē sue nature p
 Autē. p: mo sue phisice r ab experientia. **In** contrariu
 est comentator: primo comento huius secundi.

Ad hanc questione dicit Burleus q frigeat a
 cotinere r no a se cu nihil subipst hrie
 tur nec aliqua ps alteri pti esto q sit vniformis. et cōcedit
 q cotinens minus frigidu causat magis frigidu in subie
 ctu magis dispositu ad maiorem frigiditate. r q no inco
 uenit tandē silt agere i sibi sile sz forma dūmodo sint dis
 filia fm aptitudinē ad forma. r sic q passu sit magis natu
 ex sui na ad maiore gradū illius forme. **Sed** q: si po
 neretur a vacuo reduceret se ad frigiditate couenientē sue
 nature. no ergo a cotinere. sed Burleus negaret allūptū
 Alius dicit q reducitur ad frigiditate a sua forma substantia
 li. r q non est incouenies q forma substantia agat sine in
 strumeto r in p: mo subiecto deducto ipedimeto inducē
 do forma couenientē sue nature r corrupēdo forma discō
 uenientem sed alias no. q: cu est cu dispositionibus sibi cō
 uenientib^o no pot agere in subiecto p: mo nec cu instro nec
 sine r in extrinsecu non pot sine instro. **Alij** dicit q ad
 reducitur ad frigiditate couenientē sue nature ab intrinsecu me

dante frigiditate virtuali. qm in elemētis r in mixtis po
 nuntur qdā qualitates virtuales vltra qualitates formales
 r actuales couenientes suis naturis. sicut lūmē est pductiuū
 actualitatis silt r piper que qualitates virtuales sunt ifen
 sibilis sicut actuales sunt sensibiles. r dnt bevirtuales ele
 mētō: a qualitatib^o vrtualib^o mixtoz. qm caliditas pipis
 no est nata agere caliditate nisi in subiecto alieno. sed elem
 toz in proprio sicut in casu dato. Et si dicat q hria sunt in
 eodē subiecto adequate. qm frigiditas virtualis r calidi
 tas actualis cōtrariant cū vnu corrupat reliquū. **Dr**
 q sola frigiditas actualis hria caliditati actuali r lz frigi
 ditas virtualis corrupat eā hoc non est p se immediate sz
 per aliud qm mediante frigiditate actuali cui ipa e nātr p
 ductiua ad cui inductionē sequit corruptio caliditatis.

Aliter dnt alij q nec aqua calefacta vniformiter p totū
 nec quodecūq; aliud coz: p simplex aut mixtu vniforme p
 totū pot ab intrinsecu alterari cū non habeat difformitate
 in suis pub^o nec cōtrarietate requisitaz ad actionē nam alte
 ras r alteratū sut cōtraria primo de generatiōe. **Dicit**
 tñ q casus non est nātr possibil^o q: aqua sit vniformiter sca
 lefacta. q: agens nāle forti^o r citius agit in partem ppin
 quā qz in remotā. quare cū fuerit difformiter calida remo
 to impedimeto pars minus calida agit in aliam mediare
 eius frigiditate corrupendo suā caliditatem. **Ad** huc ps
 calidior p suam frigiditatem agit in ptem min^o calidā iuua
 mēto agētis principal. f. forme substantia aq. r sic frigiditas
 remittit corrupet caliditate interiorē no sola vitate p
 pria sed cum inuamento agētis pncipal r nulla frigiditas
 corrupet caliditatem secum coextensam. q: illi non contra
 riatur sed alterius partis. **Et** bis patet solutio ad argu
 metū fm diuersas vias.

Secudi libri qd 2.

Trum forma gnabil r corrupti
 bil ante sui generationem

bēat aliquod esse reale distinctū ab eē ma
 terie. Qd sic q: aliter crearet. nā sicut ge
 neratio est pductio de aliquo sui ita r cre
 atio de nihilo. **Dr** pductio ei^o no eē nātr sed violenta: q:
 sicut nāle est ex aliquo principio intrinsecu ita violentū ex p
 clpio extrinsecu. nā violentū est cui^o p^o est extra passo vim
 no cōferēte. 3° ethicoz qd no pot itelligi de vi passiva q:
 impossibile est pati sine extrinsecis passue. **Dr** si no pce
 deret aliqd forme in mā ante gnationē forme tūc agēs sint
 tū possēt supra distantia infinitaz. quod est impossibile. q:
 nihil pot supra maius se p3 pna q: inter ens r nihil est di
 stantia infinita cū sūt cōtradietoria formali q in nullo con
 ueniunt. **Dr** nihil r aliquid essent idem pns est falsuz cū
 sint dicatoria. r pbarur pna. q: ista forma genita p^o fuit
 gnabil r pte erat nihil r postea fuit aliquid. **Dr** p: mo
 hui^o no er qd lz sit qd lz sz determinatū ex determinato. sz il
 lud p^o determinatū no pot esse mā cum sit in potētia cō
 tradictionis. **Dr** sfirmat qre enim ex semine agni gnāe
 magis agn^o qz leo nisi q: in illo pter māz esset aliquod prin
 cipiu intrinsecu causatiuū forme generande. **Dr** ex hoc
 distinguntur nālia inquātū hui^o ab artificialib^o in quātū hu
 ius q: nālia inquātū hui^o hnt in seipsis principiu intrinsecu
 sui motus r artificialia non quod no pot itelligi de mā ar
 tificialia eque bene hnt māz: nec pot itelligi forma cōple
 ta exis in mā q: illa corrupit in aduentu forme cum ei p
 rief. ergo oz q: per tale principiu intelligat aliqd eē forme
 gnāde. **Dr** eterea pbat sermo metaphisice q phisica no
 est practica ex obiectis. **Ma** pncipiu nālium est in mā facti
 bilū in faciere r illud est aliquid forme p: rigitum in mā a
 gnāte r coeui materie r a creante materia silt cū ipa cre
 atū qd quidā vocat forma qdā parte forme generade. y
 dā forma imperfectā qdā rōne semiale. qdā potētia actu
 nā māe sz ponētes illud agere materie.

Cap. 2.

Tex. com.
58.

Tex. co. 2.

In huius arguitur q: sequetur q infinite forme essent
 actu in materia cosequēs e falsū r pbat pna q: in
 finite sunt forme producibiles ex materia ab agente nāli.
Circa istam questione pmo vidētū sunt modi pnci
 paliores p pte affirmatiua r improbabatur

2° ponet via scotistarū et soluent quedā dubia. 3° respon-
debitur ad obiecta.

De primo sunt tres modi principales dicendi
formā persistere in mā ante sui pduc-
tionē. **Primo** ē q in mā est vna forma gnālis creata ip-
si in materie q est rō seial' respectu generis proximi et vteriq'
aliorum sequentiū vsq; ad formā spēi. Et hoc pbāt per il-
lud cōmētatoris p^o pbisicoy dicitis q materia respicit pri-
orū formas vles et sic deinceps vsq; ad specialissimā. **2°**
prim^o sp mouere primo pbisicoy. sed hoc nō pōt intelligi d
forma particulari q nō remanet. g^o est aliqua forma cōis re-
spectu oīz quā non attingit generās. **3°** Cōtra istū modū
arguitur qd illa forma cōis aut est pars formay subsequē-
tiū quatuorū. et tūc idē realiter erit pars formay triarūz
sibiinuicem mutuo in eadē mā succedentiū quod est impos-
sibile. et p3 pna qz illa prior manet p te. et est vna numero
aut nō est ps subsequentiū et tūc nō evitas creationē. qz qz
forma que producit ex nihilo ei^o p^osupposito creat. **Cō-**
firmat qz per gnationē eius vel aliqd nouū pducit vl' ni-
hil. si aliquid illud nouū totū est ex nihilo sui ergo creat. g^o
frustra ponitur pcesse daaliquid eius ad creationem cui
tandam si nihil ergo nulla erit generatio.

Ad cōmētatorē dī q ipse ponit plēs formas totales in
mā qz vlioz pcedit minus vles in mā: vel ponit plēs gra-
dus in formis reales vel sim rōnē. esto enim q in mā sit
tātū vna forma total' p^o ex nā rei vel sim rōnē dat eē sub-
stantie postea co: porū. deinceps vsq; ad specē spēalissimā.
Ad secundū dī q in qz trāsmutatioe oīz tria picipia ma-
terie. materiaz formā et pinationem.

Secūdu modus dicēdi est q cuiuslibet for-
me gnāndē an sui gnationē pcesit ali-
qd forme producedē eius dē spēi et illud est a create quod
vocāt pte forme vel formā incōpletā et imperfectā sed pfi-
citur a generate. **Cōtra** qz illud nouū quod pducitur
forme crearet. **2°** illud inchoatiū vel est per se suffici-
ens actiū ad gnationē vel nō si sic tūc imperfect^o est suffi-
ciens agere qz perfect^o et vltra gradū ppriū. **3°** sem-
p ageret cū illud forme pēpns sit actiū nāle subsequentiis
forme cū sit semp approximatū passo sufficiēter ergo oēs
forme sp hī educerent maxime illa cui^o potētia actiua vel i-
choatiā esset fortio: qd est euidenter falsū. si nō agēs extri-
secū tūc p^o ageret aliter intrinsecū sp egisset impēcte i isto
g^o priori actio eēt violēta. qz intrinsecū nō agit et sic nō eua-
deres in naturalitatem generationis: frustra ergo ponitur
ppter illam vitandam.

Tertū modus dicēdi est q tota forma pēst in mā non
tū vnita est materie nec eā informās sed post p gnationēz
fit vniō forme cū mā vt eā actu informet. **Cōtra** qz inhi-
nūte forme nāles nāliter essent sepate pntes tū in mā et si
milititer eēt accēs sine subiecto: **2°** actio nālis terminare-
tur per se ad relationē contra Aristo. quinto pbisicorum q
omnia sunt impossibilia.

Quātū ad 2^m articlū ē opinio negatiua q i ma-
teria nec trāsmutabil' in formā ita q aliqd forme pērigat
in mā de quo fiat forma generanda. nā si sic tūc forma sba-
lis reciperet magis et minus et esset diuisibilis gradualiter
et eius generari esset intēdi quod est flm qz tunc ad ipsam
esset per se mot^o Aristo. quinto pbisicoy: pbāt pna qz
an gnationē hēret esse incōpletū et postea per gnationē ha-
beret eē cōpletū et hēret an gnationē aliqd gradū incōple-
tū per gnationē aut acquireret alter gradus: quo forma
itēderet. **2°** agēs pducēs gradū forme subsequētē pos-
set pducere pcedētē cū ille pcedēs sit impēctior et in eēn-
tialiter ordinatū potēs impēctiū pōt in minis perfectuz
ceteris pibus frustra ergo ponitur tal' gradus.

Ad euidentā qōnis vidēdū est quid est semē a quo
dī rō seialis. Dicit ergo q semen est quoddam
corp^o ipsectū pductū a gnante cui^o forma nō ē ppter se i-
renta a nā sed pp sile ei a quo decidū est semē. **Ad** cui^o eu-
dentiā est notādū q in nā est duplex pcessus. vn^o ascēsiū
et generatiū. verbi gfa pcedēdo a forma sanguis et dein

de ad formā embriōnis vsq; ad formā specificā et indiu-
dualē. et iste pcessus est ab impfecto ad pfectū. alius ē de-
scensu^o et resolutiū resoluendo aial in cadauer in elemen-
ta vsq; ad māz pma post icipit a semine. Dico ergo q rō
seialis est forma substācial' semis aut dispositio cōsequens
ipsam aut aliquid pportionalē sicut in genitis et putrefactio
nē disponēs māz actiue nō tū sufficient sed p^oaliter ad sile
pducēdū ei a quo decidū est semen et non est mā nec po-
tētia ei^o nec pars forme aut tota forma. nō emz semen aut
virtus eius pōt sufficienter in terminū. qz nō remanet i ad-
uentu forme et qz imperfecta.

Sed hic sunt alique difficultates. **Prima** a quo p-
ducit forma nāl' genita nō a femine p rōnem
iā inductā nec a quo decidū est semē. qz stat ipsam gnāri
illo mortuo nec ab influentia celi nec a celo vel intelligētia
principali qz nec influentia nec motus celi p q intelligētia et
celū causant nō sunt tāte pfectiōis sicut forma. relinquitur er-
go q de^o. Similiter recurrit cōmētator. 2° celi et mūdi ad
vntes diuinas in solutione qōnū difficultū quas ibi Arist.
monet. Et Galie. virtutes semis vocat virtutes diuinas et
alig eas vocāt intellectū qz sine instrumēto sicut intellect^o
opant. virtus enim seminis nō vti^o magis vna pte seis qz
reliq; in generatione forme rō pprie seialis est in seie soluz
in alijs ergo nō gnātis ex seie est aliqd pportionale vbi ē
semē est generatio vniuoca. qz generās et gnāti sunt eius-
dē nature specificē. et vbi est pportionale semē est gnatio e
quiuoca. sicut in gnatiōe rane vel muris p putrefactionē.

Secūda difficultas est quid est educi de potētia mate-
rie. Dicitur q est dependere in suo esse a mā in fieri et i cō-
seruari. vel sim alios est educi de potētia materie natura-
liū agentū. ideo aia intellectia nō educit d potētia māe.

Tertia difficultas si ex nihilo posset aliquid fieri. dicit
tur q ex nihilo tanquam ex subiecto nihil sit. sed bene tā-
qz ex termino istomō tāqz ex termino principia cōtraria
sunt ex se inuicē nō tū in eodē gnē principij aut tāqz ex pre-
essentia nec ex alijs istomō. vñ factio ex sua rōne formali
p^osupponit subiectū. cōtrario creatio que nec subiectum
est aliqd ei^o singulare actu eritēs in generali p^osuppōit p-
ductio autēz generatio nec icludit nec excludit subiectum.

Quarta difficultas cū in materia non sit aliqd esse for-
me quare ergo ex semē grani nō pducit olia cum sol sit
vniuocis respectu oīz. dicit q ideo ē qz 2^m philosophū
setto metaphisice in materia sunt quedā pportiones siue
bilitates que determināt actionē agētis ad certū et deteria-
tū terminum producendum.

Quinta difficultas cū in mā nō sit rō seialis ad formā
hoīs. qz illa nō generatur sed creatur et venit de foris iussu
dei. xvi. de aialib^o an hō dicat creati aut generari dicunt
qdā q generat et tota gnatio hoīs et corruptio consistit in
dispositionib^o quib^o disponitur mā ad formam hoīs. Alij
dicūt q homo incipit esse aut definit sed q nō gnāt ppe
nec pprie causat sicut dicit de instanti. Alij dicunt q gene-
ratur homo illa tertia entitas. s. illa est q corrūpitur. alij
dicunt q gnatio hoīs cōsistit in formis substācialib^o cui^o
p^oalib^o aut totalib^o pter qz in anima intellectiua. vñ gnāt
forma carnis nerui quo ad formas p^oales et gnāt forma
substācialis per quā est substātia corp^o viuens et aial: et
fz has corrūpitur et ēt generat totus hō cathegreuma-
tice et non sine cathegreumate. similiter dicatur de disposi-
tionibus facientibus pro forma hominis.

Ad argumēta facta in principio. Ad p^omū dicit q cre-
atio est ex nihilo tāqz ex pte et tāqz ex subiecto vñ
cū creatur aia ibi sunt due mutationes. prima fm quā p-
ducit a deo de non esse ad esse: et ista est pprie creatio et ibi
non p^osuppōit nec sōz nec pars anime. Secūda mutatio in-
cipit a nō eē vniū ad eē vniūm materie et hic p^osuppō-
nitur materia sed ista non est creatio. **Ad** secundum ne-
gatur pna qz naturalitas generationis et motus accipiēda
est ex principio passiuo propinquo scdo hui^o sicut p3 de ce-
lo quod naturaliter mouet quātūcūq; nō habeat picipiū
intrinsecū actiū seclausa intelligentia. simil' si grauitas in
grau' se hēret tātū passiuē et nō actiue mot^o eius deorsū eēt

Tex. com.
49.

sibi naturalisa quocūq; moueretur extrinsece. Ad dis-
 finitionē violētī dī q̄ violētū est motus ab extrinseco pve-
 nies effectiue passio propinquo vim non conferent vide-
 licet inclinatiue. vbi enim passū resistit agenti tūc est ibi mo-
 tus violētus. sed introducta dispositione aliqua. sufficienti
 tunc tal' motus deinceps est nātis. in artificialibus at ē in-
 ductio forme ē inclinatioē materie est tūc ē inclinatioē
 grāuū q̄ ponatur sursum sicut in domib'. vel salū sunt i
 potētia neutra. Ad aliud de distantia dī q̄ distātia infi-
 nita est duplex quedā per rōnē infinite pfectiois in altero
 extremo. et hec est positia. Alia est negatiua per negatio-
 nē cōueniente extrinorū. prima est inter deū et creaturā
 supra quā nullū agēs finitū pōt secūda est inter dno dī-
 ctoria supra quā potest agēs tā finitū quā infinitū. sed infi-
 nitū virtute ppria et finitū non nisi virtute infiniti. Ad
 aliud dī q̄ forma prius gnābilis et postea generata est ea-
 dem negatiue q; nō alia et nō positia. Alij dicerent q; nō
 exis et postea exis sunt idē positia q̄tū ad q̄d dicitatem q̄
 est eadē in actu et in potētia nō tū ad exisiam. et sic non ens
 .i. non exis et ens suple actu sunt idem vt ly idē dicit essen-
 tia et quidditate nō modū. Et euz dī q; vni dīctoria
 fieret reliquū dicit q; vey est māliter sed non formaliter.
 sicut nō albū fit albū māliter p substractis. et isto dīctoria
 accepta cōueniunt in aliquo. cōi vniuce. sed formalit
 accepta neutri fit alterum nec in aliquo. vniuce puenit.
 Ad aliud q; non ex quolibet fit quodlibet dī q; ista rō ē
 magis cōtra oppositā oppinonē que ponit rōnes semiales
 esse coeuas materie et ex p̄nti in oī mā sunt et ita ex quoli-
 bet fit aut potest fieri quodlibet. et quodlibz est in quolibz. et
 sic redibit opinio. Anaxagore. si enim ex semine agni fit a-
 gn' et nō leo: est q; sunt ibi dispositiones determinates ac-
 tionē agēs ad determinatā formā agni et non leonis. et il-
 le sunt rōnes semiales. Ad illud. 6. metaphisice dicit q; p
 principū intelligit Aristo. principū dispositiū et non
 actiū quod nō est in factibilib'. q; factibilia aut habēt in-
 clinatiōē ad oppositam formā aut nātiter se hēt sicut mā
 artificialiū que pprie sunt factibilia. mā ars ē recta ratio fa-
 ctibilium. 6. ethicorum.

Cap. 54

Secundi libri qd. 3.

Trū quātitas possit abstrahi per i-
 tellectuz a materia sensibili q;
 nō tū q; scie mathematice essent false i-
 telligendo rem aliter q; sit cū tū sint certis
 fime 2° metaphisice in veritate. tū q; res

Tex. cō. 16
 Tex. cō. 2.
 Tex. cō. 4
 Tex. cō. 8.

mathematice nō possunt eē absq; sensibili enz sint accētia
 corpōalia quorū esse est in esse. 7. metaphisice. et sicut res
 se bz ad esse ita intelligi secundo metaphisice. tū q; mā sen-
 sibilis est prior et ab ea depēdēt entia mathematica et po-
 sterius nō potest intelligi absq; priorū quod est ei' causa p
 mo huius in prologo. In contrariū est Aristo. scō hui'.

Ad evidentā qōnis est notādū q; duplex est abstrac-
 tio realis. .i. et intentional'. prima est qua ponit res
 existēs sine alia sicut Plato posuit ydeas abstractas a suis
 singularibus. Secūda est triplex. vna que fit p intellectū q̄
 separatur nā superio: ab inferiori aut ab alia nā sibi acide-
 taliter cōiuncta. aut a modo cū intelligo albedinē nō intelli-
 gendo eius gradū. Exēplū primū vt cū intelligo animal in
 se non intelligendo hoimē. exēplū secūdi intelligēdo quā-
 titatē lactis sine albedine. Exēplū tertij vt intelligēdo hoimē
 nō intelligēdo nec istā hecēitatē nec illaz. C Secūdo ē no-
 tandū q; triplex est operatio intellect' 3° de aīa. .i. simpliciū
 intelligētia: cōpositio vel diuisio et discursus. in prima nec
 est verū vel falsum. sed in secūda et in tertia. C Tertio ē
 notandū q; in substantijs est tantū vna abstractio. .i. a sup-
 positis. Nā hō cōcernit supposita et humanitas nō. ideo
 ista est falsa for. aut hō est humanitas. q; est sensus q; sup-
 positū vel aliquod cōe suppositali acceptum est nā vt p̄e-
 cūa a suppositis. nā humanitas est tātū ipsa sicut equitas
 per Au. quinto metaphisice capto primo. sicut ista suppositō
 est falsa humanitas est aīalitas q; subiectum et predicatuz
 sunt vltimate abstracta. et est sensus q; vna rō est altera sic
 q; rō specifica est rō generica. C 3°. et si humanitas inclu-

Tex. cō. 21

omne

dit aīalitate tū repugnat aīalitati sic vltimate p̄cise p̄dicari d
 aliquo inferiori. q; aliter nō esset vltimate p̄cisa ab inferiori
 rib'. Et si dicat hō est aīal ergo humanitas est aīalitas a
 cōingatis. negetur cōsequētia. et ad regulaz de cōingatis dī-
 cit q; 13 arguēdo a cōcretis accidētalib' ad abstracta que se-
 hēt fin sup' et inferi'. nec sequit sensibile est intelligibile.
 3° sensus est intellect'. 3° hō sequit albū est coloratū ergo al-
 bedo est color. Sed cū dī hō ē aīal idē denoiatū a forma
 generis ex pte p̄dicatū p̄dicat de seipso denoiatū a forma
 specifica distincte ex pte subiecti. In accētib' vō vt cū dī
 albedo est color: idē dī de seipso fin alia et alia formalitate
 ex nā rei distinctā. nā in sbalib' gen' vt aīal sumit ab aīa sē-
 sitiuā et dīa hoīs vt rōnale ab itellectiua q̄ sunt distincte re-
 al'. in accētib' at solum formaliter et ex nā rei. C Si que-
 rat qd dicit p̄io humanitas. dī q; solā rōnē specifica ho-
 minis dicit p̄io 13 secundario oīa interclusa. In accētib' ab-
 solutis sunt due abstractioēs a suppositis. .i. et a subiecto
 nā albū qd est cōcretū vrayq; cōcernit a quib' abstrahit al-
 bedo 13 nō abstrahat a singulari. Nā ista est vera hec albe-
 do est albedo. sed hec ē flā hec albedo ē albedineitas. nā
 albedineitas ē magis abstracta q; albedo. qm ab oib' p̄e-
 dictis et sup' a singulari. Nota tū q; intrāscēdētib' cōcedit
 p̄dicatū in abstracto. sicut in diuisis pp infinitatē. quicunq;
 3° vrayq; extremū vel alterū fuerit trāscēdēs vel infinituz
 ppō adhuc in p̄mis itentiōib' est vera nō tū in secūdis be-
 ne enim cōcedit q; sbalitas est entitas et q; deitas ē paterni-
 tas. nō tū cōcedit q; rō sbe sit rō entis et q; ydditas deita-
 tis sit qdditas paternitatis. C In concretis relatiuis est tri-
 plex abstractio a supposito subiecto et idiuuiduo nā hec tria
 cōcernit p̄ qd est quoddā cōcretū a qb' oib' abstrahit pa-
 ternitas licet neutrum abstrahit a termino. quia habitu-
 do ad terminum est eorum quidditas 13 terminus hui-
 diuis sit qd extrinsecū sed bitudo ad subiectū fundamentū
 vel singulare est relatiōis passio. Nota tū q; hō humanitas
 sit in se vltimate abstracta tū ab ipsa pōt abstrahi cōcept'
 entis nec per abstractionē cōcept' entis ab ea ipsa vlteri'
 abstrahitur. sed alius cōceptus ab ea abstrahitur. Et ad-
 uerte q; isti termini for. iste hō hō aliquis vel aliqua hō et
 hūanitas dicūt eandē nām specificam adequate sed dīne
 qm p̄ma p̄ter vltimū dicit illā suppositali acceptā signa-
 te noiare vage aut indefinite. humanitas at dicit eadē vt
 oīno ab oib' abstrahit et p̄scindit et dīe subalternatiz
 positē nō p̄dicant de se in uno in abstracto. ista. n. est flā
 rōnālitas est sensibiltas. q; ē sensus q; aīa itellectiua ē sen-
 sitiuā sed hō in cōcreto. nā rōnale est scitūū et idē sibi et
 p̄dicatū secūdu diuerfas realitates a quib' ille dīe sumū-
 tur. ista 3° noiā hēt hos modos significandi actiuos in vo-
 ce vel in scripto ab impositioē rōnābiliter et in intellectu ha-
 bēt in hōs itelligēdi actiuos supros a modis effici realib' i
 reb' real' in intellectu reptis. nā abstrahētū nō ē mediātium
 2° hui' et abstractio rez ab intellectu ē p̄ns nās eaz 3° aīa
 capto. 11. C Notādū q̄to q; abstractio capis dupli. large
 et stricte. large idē ē qd separāo realis vel intentional' quorū
 cūq; distinctorū realiter vt ex nā rei. Et sic capis ab Ari.
 hic cū dīe q; q̄titas ē abstrahibil' a mā sensibili. et ē idē qd
 p̄cise. 13 stricte abstractō idē ē qd separāo supiorū ab inferio-
 rib' scā ab intellectu. et isto ē iferi' ad abstractionē p^o mō.
 et si sic q̄titas nō abstrahit a mā sensibili q; mā sensibil' nō ē
 sup' ad q̄titatē nec eōuerso. 13 sit nātiter prior: nā. C No-
 tādu q̄to q; scētiaz qdā incipit suā cōsideratiōē abstracto
 oīno et terminat eadē ad abstractū oīno vt diuina. qdā in-
 cipit ab his q̄ sunt in mā sensibili et terminat ad māim sen-
 sibile vt nāl. qdā incipit ab his que sūt in mā sensibili et
 terminat ad oīno abstractū. vt pure mathematica sicut geo-
 metria et arismetria. nā magnitudines p̄dicatas de natura
 li subiciūt i p̄positionibus suis et p̄dicat p̄dicata oīno ab-
 stracta vt q; linea quātitas et superficies est figurata. aut q;
 numer' ē quātitas discreta nō tū abstrahūt a mā ymagina-
 bili. geometrie enim cōsiderat semicirculos qui sūt mate-
 ria ymaginabil' vel intelligibil' circuli. qdā incipit ab abstra-
 cto et terminat ad nō abstractū. et iste sunt tres. .i. astrolo-
 gia p̄spectia et musica que sunt mixte p̄tim mathematice et

Tex. cō. 18

Tex. cō. 18

partim nales. s; magis nales quam mathematice. naz male
suoz subiectoz est mathematicu & formale nale. Astrolo-
gia eniz p'derat figuras spericas & formale nale. Astrolo-
gia eniz p'derat figuras spericas p copandez ad sensibile
coe. s. motu. Et alie due p opatoez ad sensibilia ppria: q;
scda est de linea visuali. tertia d' numero sonoro. Nota tñ
q astrologia & nalis p'derat eade suba & p'dicata & eade
p'done s; p dneria media. na q sol sit speric' vterq; p'de-
rat: s; nalis mqtu spericita inest soli p sua naz. alter aut p
diffinitioez sperici aut ab effectu: q; facit motuz spericum
vel lumen spericum.

His p'missis. sit hec p'ma p'cl' d. Quatitas p't abstrahi
a ma se n'fibili abstractioe p'c'fua & intellectuali q
est p'ia opatio itellect' p'bat. na hoc facit potetia inferior. s.
sensus exterior: q cognoscit albedine lactis no p'cipiedo ei'
dulcedine: s; sint p'uicta. ergo multo magis itellect' cui sit
superior potetia: q q'qd pot potetia inferior: p't & superior: & no-
biliori modo. scdo qz oes entitates absolutas & distinctas
e'ntialr pot itelligere distict: qz vnaqueq; hz ppria itelli-
gibilitate. huiusm'oi sunt q'stitas & ma sensibilib' quare &c.
Scda p'cl' d qz q'stitas no pot abstrahi abstractioe diu-
sina itelligibili vera nec reali partz: qz no sut sepata fm eri-
stena. Tertia p'cl' d qz q'stitas a duob' abstrahit. s. a subo
& supposito. p3 qz q'stu est p'ertu acc'ntale absolutu. & qd/
libet tale duab' abstractioib' idiget ex tertio notabili.

Ad argumeta. Ad p'imu d' q itelligere rez aliter qz
sit. i. sub mo repugnati sue pprie nãe & entitati vt
itelligere deũ eẽ copoziti & hui' itellectoi semp p'uicta est
falsitas. Alio mo itelligit res aliter qz sit. i. non oio eo mo
quo est no tñ itelligit sub mo repugnati sue pprie nãe vt
itelligedo acc'ns no itelligedo sub m' vt e'couerso. & isti mo
no est anera falsitas. na no semp qñ itelligit aliquid itelligit
oẽ sibi p'uictu aliter itelligedo hoiez itelligere oia p'dicata
p se & p acc'ns d' hoie & iste modus itelligedi est in sciẽtis
mathematicis. t3 ergo argumetu p'io mo & no secundo.
Ad scdaz rone & tertia d' qz p'deratio q'stitates in or-
dine ad ma; sensibile cui nãcio inest nãlr & qua nãcio nãlr
p'supponit no est mathematica s; nãlis. & isto mo hz nãlis
eã cognoscere cognitioe p'fecta & p'pter quid.

Questio quarta secudi libri.

Veritur qz calitas finis sit vera ca-
litas qz no: qz est calitas me-
taphorica. P si eã aut scdm qd eã aut scdm
qd no est. no scdm qz qd no est nulli' eã. nec
p'imu qz vt sic laz hz ergo p'pter sine no mouebit agens
cu hui' p'ntib' in ma esset mot' p'io d' gnãtioe. P de
rone eãe & pncipij est eẽ p'imu. 4. metaphisice. s; d' rone
finis est esse vltimu. 5. metaphisice ca. de p'fecto. C In
cõtrariu est Aristo. 2. hui' & 5. metaphisice. e. n. ca caru
finis & simplr prima fm omnes.

Ad euidẽtia qõnis est notadu qz finis hz duplicẽ ca-
litate sicut agẽs. agẽs. n. hz vna calitate sup effectũ
que imediate cadit sup fieri rei p'ducede. & p ipas res po-
nitur ab agẽte inesse simplr. Alia que trãsit no sup fieri s;
sup esse ipm p'seruãdo. & iste calitates sũt sepabiles. stat. n.
q ignis causet caliditate in aqua qua solus sol p'seruet s; no
cauerit. sic p'formiter finis hz duplicẽ calitate respẽu ordi-
natoz in fine. P'ria cadit sup fieri ordinator in fines & ista
con'ndet p'ime. alia que cadit sup p'seruãtionẽ coz: na me-
dia in fines sũt & p'seruãt inesse p'pter fines. Scdo est
notadu qd finis est eã inesse intẽdiali p eẽ reali: na no est
necessariu qz cuiuslibet effect' realis q'libet eã sit ca rea-
lis s; bñ d' eã efficiere & mali s; requit qz sit realis vel intẽ-
dialis pro eẽ reali vt p3 de domo extra p'ducta q' depẽ-
det a domo p'cepta. na oẽ agẽs p cognitionez. p' cõcipit
effectũ anteqz aliud inesse p'ducat. p'bat hoc scdm notadu
q'stu ad p'ima p'te qz eodẽ mo finis est eã. quo mo sibi re-
pugnat h're rone eã s; finis vt extra hz ronez effectus no
scdm eẽ intẽdiale. P scdm eẽ extra hz ronez actionẽ agẽtis
vt sic no est eã. nec calitas realis est p'fectio: no reali nisi in
eodẽ genere eãe. na stat qz aliq calitas sit maior sicut d' effi-
ciẽte no tñ p'fectioz. in actu eniz impato itellect' altioz cal-
itate hz voluntas qz determinat libere. agẽs ad actu qd est

nobil' qz elicere ipm: s; ipm elicere qd est itellect' agẽtis
est ipm magis care qz soli determinare. Tercio notadu
est qz finis p'derat duplr. Uno modo q'stu ad ei' entita-
tem: & sic hz rationez termini actõis agẽtis. actio. n. agẽtis
terminat ad entitate finis. Alio modo q'stu ad ei' calitate
& sic hz rationez pncipij. mouet eniz agẽs metaphorice. ad
agendu. Ex quo p3 qd est eã calitatis agẽtis: no tñ entita-
tis agẽtis: nec segt qd sit eã sui ipsi'. & sic eã & catuz & p'ri'
& posteri' seipso: qz q'qd est eã eã est eã cati: & qd eẽ de/
mõstratio circularis. sicut. n. sibi inuicẽz eãe. 2. hui'. & 5.
metaphisice d' qz finis in esse intẽdiali pro esse reali est eã
calitatis agẽtis: & fm esse reale est effect' calitatis agentis
que no est in eodẽ genere eãe nec demõstratio circularis
est impossibilis nisi in eodẽ genere eãe respẽu eiusdẽz indi-
uidui & demõstratioe vniformi. Quarto est notadu qz
duplex est finis. 2. de aia. finis cui' & finis quo. p'imu' est
obiectũ qd p opationẽ attingit vt de' bñdicit' qui attingit a
b'ris p actu volũtatis vel itellect'. ipsa aut volũto seu itelle-
ctio est finis quo finis cui' attingit. Quito est notandu qz
finis in agibilib' se hz sicut pncipius in speculabilib'. 2.
hui' circa finẽ: na sicut ex pncipij debuit nãcio segt p'elo-
ita ex finẽ eẽ aut fore necesse est tãlla eẽ vel dẽre eẽ media.
naz si sectio duri est necesse est eẽ ferrã ferrea & debite de-
tata. s; si dom' est nãcio sũt p'ietes & tectũ. est. n. finis eã
ordinator in finẽ no solu in eẽndo eo mo quo dicitur est in
p'io notabili: s; et in inferedo sicut pncipia in eẽndo suffi-
cientia vtroqz modo sunt pncipia.

His p'missis ponunt aliquẽ p'clones. p'ia qz calitas
finis est p'ia calitas & simplr nobilioz. p'bat qz
est eã calitatis agẽtis. P est eã mouẽs no mota. oes. n.
alie eãe sunt mota & si alique mouẽtes itez p'tinet virtuali
oẽs alias eãe. & qdlibet tale est p'ri' & nobili' p'ia p3 quia
posteri' & ignobili' no p'tinet virtuali p'ri' & p'fectu' se.
aia eã p3 qz calitas ois aliaz eãz descẽdit origiat' a cali-
tate finis: naz agẽs no agit nisi motu in finẽ. ma aut & for-
ma no cant nisi p'supposita actione agẽtis. P est finis eã
p'pter qua oes alie eãe agũt & ad qua oes alie originaliter
ordinant. Et hec est intẽtio p'hi. 5. metaphisice p'meto. 3.
vbi dicit qz p'lemẽtuz & largitas & bonũ no iuenit in re-
bus nisi p eãm finalem qua qui caret: ea et oĩ bono. vult
eniz finẽ eẽ bonũ & optimũ alioz. 2. hui'. cum ergo sit eã
bonitatis alioz ipsa erit prior & magis bona: qz p'pter qd
vnũqzqz tale &c. qre &c. Scda p'cl' d qz calitas finis est
nãcia vbi oes alie sũt p'ingẽtes. p'bat qz ipsa inest per se.
scdo mo vbi alie no: naz ista est p se. scdo mo hõ hz ordi-
nem ad deũ & ista est p acc'ns hõ creat qz p'ingẽter creat
vt p'babit in sequẽtib': s; hõ ex sua rone formali ordina-
at deũ taqz i finẽ vltimu qua si qz cognosceret sit & qdita
tem dei postet istu ordine p illas rones dei & hois de hoie
a p'iori potissime demõstrare. sicut medicina est p'pter sa-
nitatẽ. Corolariũ & est p'firmatio totu' p'clũsiois qz finis
eãt in potentia obiectina qditates creabilũ qz p'dicata scdi
modi insunt in potetia obiectina sicut & p'nu modi. Et pp
hoc pot enadi vna magna difficultas cu arguit qd no est
no eãt finis no est ergo no eãt maior: est vera de eã q est
stentia reqrit ad hoc qz causet no aut de fine. si de' aufer-
ret a catiẽ ex'ntia calitas finis remaneret ipaz rez ad deũ
& inter se no tñ calitas effectina. Et si dicatur qz calitas
realis est p'fectio: non reali sicut ens reale ente rõnis. dicit
qd est vey in eodẽ genere eãe. Sed hic sũt aliquẽ diffi-
cultates quo effect' eãe finalis pot h'ẽ depẽdentia ad finẽ
qui no est sicut medicina p'pter sanitatẽ que no est. Dicit
qz ille ordo effect' ad finẽ qui ordo est fundamẽtalis rela-
tio que p se inest no est actualis & talis no reqrit ex'ntiam
termini sicut de risibilitate respectu risus qui no est. termi-
natur eniz ad qditate termini. Scda difficultas quo
pot esse eã posterior effectũ. Dicit hic duplr. P'io qz eã
intẽdionalr pro esse reali est p'io effectũ cui' est eã. Scdo
dicit qz est p'io fm qditate sicut qditas sanitatis est p'ioz
qditate medicine.

Ad argumeta. Ad p'imu dicit qd est vera calitas
finis: s; ipse metaphorice moueat agẽs. in plus. n.

intelligi
no est
p'cl' d' h'õ
sup'cl'

Tex. 2. 55
Tex. 6. 7.
Tex. 2. 21.

Tex. 6. 30
Tex. 6. 2.

Tex. 6. 36

Tex. 2. 89

Com. 3.

Tex. 6. 31

est care q̄ mouere sicut cā in pl^o se hz q̄ mouens. Ad 2^m dī q̄ est cā fm q̄ est in esse intētiōali nō pro eē intētiōnali s; pro eē reali. vñ nō est cā in esse reali pro eē reali aut intētiōali nec in esse intētiōali pro intētiōali s; in esse intētiōnali pro esse reali. Cōdat et r̄sio ad 3^m qd̄ est p̄m^o fm q̄ hz eē in mēte artificis. et vt sic est p̄m^o et cā. s; scdm esse reale extra hz rōnē p̄ncipiati et effect^o nō cause. Cōnotā dūz postreō qd̄ finis ē mltiplex enēt. s. et itē^o. p̄m^o pōt eē malus et appere malus. s; pōt eē bon^o et appere bonus. finis intē^o est duplex gnationis. s. forma rei et rei genite. et hic est duplex. qd̄z p̄nciparia intētiōe et qd̄z secūndaria. et yterq; est duplex. quo. s. et quod. quo est visio dei clara vñ fructio ordinata respectu creature rōnalis et hoc p̄nciparia intētiōe et qd̄ est de^o bñdict^o qui est tot^o nature bonum. Cōsecūndaria intētiōe finis quo est habit^o virtutis s; opa/ri fm virtutē est finis qd̄. Cōnotā et fm quosdā q̄ illud qd̄ est finis in quātuz cāt actū volēdi hz rationē cāe efficiētis realis s; postea remanet sub rōne finis. naz velle respicit finē et electio media vt ordinant in finē. 3°. ethicoz. que est actus volūtatis.

Questio. 5.

Cap. 5.

Intra cām efficiētēz. querit vtz de^o pducat res naturali necessitate. q̄ sic in quocūq; agēte agere est idē cū esse agētis si esse agētis est necessariū et agere; s; in deo est eē idē esse et agere et esse ei^o est necessariū g^o et agere.

Cōp̄fectissime cause d; attribui p̄fectissima cālitas et ex p̄m^o p̄fectissim^o mod^o causandis; care necessario est p̄fectio: mod^o causandi q̄ p̄tingētis sicut necessariū nobilit^o est p̄tingētū. Cōtra oīs cā que non agit nisi mota ab alia et fm impetū alteri^o eo modo quo est mota: eo mō agit. si ergo p̄ma cā agit necessario cū nulla cā scda agat nisi e^m impetū p̄ime sicut necessariū est mota igit^o nccio mouebit et sic in reb^o nullus effect^o erit p̄tingēs. Cōfirmat^o rō qz oīs cā scda depēdet a p̄ia in fieri et esse et p̄ p̄is in actiōe si ergo p̄ia necessariū cāt et oēs alie ex p̄nti nccio cābunt.

Cōcā nccio agēs nō est in aliquo exorāda nec depēda. si ergo de^o nccio ageret ad extra nō eēt i aliquo exorādus nec deprecandus.

Ista qd̄ vñ p̄supponit. s. q̄ de^o causēt oīa ad extra. Et aliō q̄rit an. s. nccio vel p̄tingēt cāet. Cōnt enim alig q̄ de^o dat vim cātinā alijs et p̄seruat entia in eē qz ipso a moto oīa laberēt et nō plus facit ita q̄ nō pōit ea in esse. Cōquātū ad 2^m est p̄rouersia iter phos et theolo/gos. p̄bi dicit^o q̄ de^o nccio agit ad extra quoz sunt rōnes ante oppositū. Et t̄ho. dicit^o qd̄ mere libere libertate cōradictiōis et p̄tingētē. ideo p̄bat p̄io p̄suppo^m 2° q̄ p̄tingēt cāet. p̄mo sic ab ente simplr i hūito s; p̄fectionez non d; negari aliq̄ p̄fectio simplr iam nō eēt infinitū fm perfecciōe s; cālitas effectiua est hūisimōi posse. n. ponere i eē. hoc est maxie p̄fectiōis. cū ergo de^o sit infinitū fm perfecciōne ab eo nō erit cālitas effectiua negāda. Cō de^o cōtinēt oīa alia a se virtuali: vñ nobilitati mō q̄ virtuali ergo oīuz alioz a se est cā effectiua. p̄na p; et aīs p̄bat qz cōtinēt alig virtuali est posse ipm deducere ad eē. et deus aut cōtinēt oīa virtuali et sic poterit ea p̄ducere aut nobilitati modo q̄ virtuali ergo multomagis q̄ virtualiter.

Secundū p̄ncipale p̄bat qz cā agēs de neces/ sitate et nō ipedibilis p̄ducit oīa que pōt. cū ergo de^o sit hūisimōi et oēs effect^o possibilis cōtinēat et fm p̄fectionez eoz. ergo erūt tot actu p̄ducti quot sunt p̄ducibiles. et ita p̄fecti sicut p̄nt p̄duci. s; nō dimittet malū in vniuerso qz infinitū bonū cābit. Cō non pōt assignari alia ratio nec assignat a p̄his q̄ tota terra non est coopta a quis cū hoc sit nāle sibi et aerī eē immediate super aquā qz grāuia debēt esse deo: s; et aqua sit grāuior aere. Cōster dat ista r̄sio qz nā naturās sic p̄uidit ad bonū totius vniuersi qd̄ est meli^o q̄ bonū p̄ticulare ad salūtem aīaluz quozūdā et plātariū que nō p̄nt vīnere in aquis cū ergo hoc sit elemētis violētuz et cōtra inclinātiōe nature eoz descēdit enīz aer nē def vacuū cōtra inclinātiōe pro/ p̄iam ad mai^o bonū vniuersi ne mūdus sit d̄scōtinuus et nullū violentū p̄petuū nisi a cā libera libere ipm sic deti/

nēte ergo et c. Cō asgnat ex motu terre. eiusdēz. n. rōnis est tota terra cathegrematice et vna gleba ergo sicut motus circularis pōt conuenire vni glebe et to i terre. g^o tota terra est mobilis motu circulari: s; cuiuslibet potētie passine corrēdet aliq̄ potētia actiua. al^o illa potētia passina eēt frustra. cū ista actiua potētia nō possit eē nisi illa que est in deo ergo si deus necessariū mouet necessariū ipsam mouebit.

Cōfirmat^o ex motu celi. naz mot^o circularis ad dextraz et ad sinistra sunt eiusdē rōnis formal^o cū gescēte mobili toto cathegrematice qz termin^o ad que est idē ergo sicut mouet ad dextrā sibi nō repugnat moueri ad sinistra. cū ergo deus necessariū moueat mouebit ipm motib^o s; r̄ijs.

Cō tāta velocitate sunt mobiles p̄tes celi circa polos sic et remotissime cū sint eiusdē rōnis ergo et c. Cō illud qd̄ nō repugnat alicui pro aliquo instātū nō repugnat sibi pro toto tpe qz eandē naturā hz i toto tpe q̄ in quocūq; instātū s; alicui p̄ti celi nō repugnat imo d̄ facto inest aliq̄ vbi g^o nō repugnabit pro toto tpe s; oī potētie passine corrēdet aliqua actiua ergo si de^o nō facit gescere oportet qz nō necessariū moueat.

Sed cōtra istas p̄clusiōes arguit p^o. 5° p̄mā idēz nō est cā oppositoz. 2° de gnātōe g^o. v^m. nō est cā multoz cū. v^m. et multa sunt opposita cū ergo de^o sit vñ^o nō erit cā effectiua oīuz. Cō mutaret qz p̄tinue se bēret. al^o q̄ p̄i: naz nūc isto dato cāt et immediate ante nō cābat.

Tex. 2. 53

Cōtra secūndā qz illa dato nō erit aliq; effectus nālis qz quicūq; ad aliq; effectū cōcurrūt aliq̄ cā libera et si mille nāles p̄currerēt tot^o effect^o est liber sicut p̄clusio est p̄tingens aut negatiua vel falsa qz aliqua p̄missāz erit talis. Et p̄firmat^o rō qz si p̄ma cā cōcurrūt mere libere et p̄tingēt: cū p̄ma cā magis influat in effectū q̄ secūndaria fm aucto/ rem de cāis seq̄ qz nullus effect^o erit nālis.

Ad p̄mū dicit^o qz idē in quātuz idē nō pōt facere nisi idē qz ly idē pōt includere plālitatē effectū vñ varietatē et difformitatē. Aliud est enīz. posse p̄ducere plures effect^o aliud varios et difformiores. ppō Aristo. hz veritate de agēte nāli respctū passi eodez modo dispositi nō de libero vt ly idē tenet. scdo modo nō p^o. idē enīz ignis ma nens idē numero p̄ducit diuersos ignes s; non varios et difformes q̄tū est ex se nisi pueniat ex p̄te passi. Agens tñ libez manēs idē p̄ducit diuersos effect^o vt velle et nolle et de eodē obiecto et facit p̄positiōes affirmatiuas et negati/ uas. si alit teneat ly idē p̄mo mō: tūc p̄positio est falsa de vtroz agēte. Cō aliud dicit^o qd̄ est denoiatio extrīseca. eadē. n. p̄ductiōe qua passine p̄ducit effect^o vñ cātur. cātur d̄nomiatōe intrīseca eadē reali: s; nō formal^o denoiat^o de^o creās extrīsecc. vñ nouū nō est forma in deo sed de nouo denoiat^o a nouiter recepto in creatura. Cō si dicit^o qz non min^o p̄ductio actiua et passina respectu eiusdē opponunt quēad modū gnāre a gnāri s; illa sunt incōpōnibilia i eodē respectu eiusdē. arguit. n. distinctionē realem. nihil. n. gnāt se s; bene nutrit et augmētāt. 2°. de aīa et p^o de tri. dicit^o qz origines opposite sunt incōpōnibiles: s; iste nō sunt oppo/ site s; illa sunt reali: denoiata nob^o oppositis sicut eadē est visio q̄ aliq; videt et obiectū videt. Cō ad 2^m p̄ncipale dicit^o frāctiōis mayronis circa finē vltime qōnis. vj. di. cō/ flāt^o qz effect^o p̄ncipales relati ad cās p̄ticulares sūt natu/ rales et necessarij 2^m qd̄ s; relati ad deū liberi et mere p̄tingentes et respctū diuersoz nō puenit qz oīs effect^o est sim/ pliciter liber hz 2^m qd̄ nāis. Querit an de^o sit oīuz en/ tium vltim^o finis qz nō qz nō attingit ab omnib^o marie a dāpnatis et tūc actio ei^o eēt frustra. Cōtra arguit p̄ Aristo. 3°. de aīa et p^o celi et mūdi de^o et nā nihil agūt frustra. dicit^o negādo p̄sequētā qz finis nccia: qz est ipe de^o. si aut cōside/ nū sit ipedimētū respū ordiatōz i finez sic i dāpnatis culpa et iō actio ei^o nō ē frustra qz nō ē defect^o ex p̄te finis.

Tex. 2. 47

Ad argumēta facta in p̄m^o. Cō ad p̄m^o qz actio que est a deo est formal^o nccia: qz est ipe de^o. si aut cōside/ ret q̄tum ad id qd̄ respicit virtualiter qz illud est p̄tingēs impossibile est qz actio eius sit nisi p̄tingens. Cō ad secūndū dicit^o qz si creare cōtingēt arguat imp̄fectionē est ex p̄te causati. nō tamē ex p̄te cāe. Et dicit^o ad for. naz rationis qz

perfectissim' modus causandi est causare libere et contingenter... perfectissim' modus producendi: perfectissimus modus producendi est producere necessario. ideo utraq; productio in diuinis est necessaria: h' vna sit nalis et altera libera libertate arbitrii. pcedit enim verbus quo nar' et sp'us sanctus quo datus fin Augustinu. xij. de tri. C' Notandū adhuc q' multiplex est efficiēs. scilicet metaphorice vt finis ppter quē agēs agit aut pprie et nunc vel est efficiēs statuēdo finē et sic dicit agens architectonicū id est pncipale vel statuēdo illud qd est mediū in finē et sic p'liator: dicit cā efficiēs. aut opando et hoc dupl'r. aut enim applicat actiua passiuis et sic medic' dicit cā effectiua sanitatis aut opat' circa materia et sic semē masculi d' cā effectiua plis. aut iducit formam et sic de' bndict' dicit cā efficiēs hominis. Qd. 6.

Terū eiusdē rei possunt esse plures p se cāe q' nō q' si vna sufficit altera sup'ruit: s' quelibet per se cā videt' sufficere in suo g'ne sine alia ergo etc. In cōtrarium est Aristo. in hoc. 2.º. et. 5.º. metaphisice.

Ad euidentiā qōnis ponunt' alique distinctōes de cāis causaz. quedā vniuoca cū pducēs et pductū sūt eiusdē nature specificē vt cū ignis generat ignē. alia eque ca quādo ecōuerso vt in gnātōe rane a sole. C' Item cāis aliqua intrinseca vt materia et forma. alia extrinseca vt agēs et finis alia p'maria que plus influit in effectū q' intimi' alia secundaria que capit virtutē a p'mia si fuerit cā effect' real: vt homo a sole in generatiōe alterius hoīs. si vero fuerit causa effect' intēcionalis vt de opatiōib' obiectis cā secundaria nihil capit a p'mia quia in creatiōe sensatiōis nihil recipit sensibile a sensu actiua nec intelligibile ab intellectu actiua. et vtr' obiectū nihil a potētia tali capit nisi loquēdo de obiecto p'stuto in esse per ipsuz intellectum. alia p se vt musicus cādit. alia p accidēs vt musicus edificat. alia vltis alia p'ticularis. alia per quaz. alia sine qua. alia pncipalis vt edificator. alia instrumētalis vt dolobra. alia p'pinq. alia remota. alia in actu. alia in potētia. alia cōplexa. alia incōplexa. alie eiusdē ordinis que sunt in eodē genere cause eque p'me et eiusdē sp'ei vt duo hoies eque trabētes nauē. alie alteri' ordinis que in eodē genere cause sunt ecōual' ordinate et alterius sp'ei vt sol et homo in generatiōe hominis. Causaz eiusdē ordinis. quedaz sunt totales que cāone alteri' cāe eiusdē ordinis nō indigēt sed sola sufficit. quedā partialis q' in eodē genere ad causandū nō sufficit. exemplū p'm ignis generat ignē exēplū secundū hoies trabentes trabē quo nullus sufficit solus. Causaz adhuc quedā sunt eiusdē generis vt oēs cause efficiētes in genere cāe efficiēs et sic de alijs in suis generib' qdā alteri' generis vt efficiēs et materia.

Hic possent poni tot' d'clutiones quot sunt distinctōes sed ad p'sens iste sufficit. C' Prima cōclusio q' eiusdē effectus p'nt esse plures cause finales totales nō sub ordinate nec oīno vltime qd dico ppter vltimū finē oīum qui est tantū vnus non alterius generis. C' Prima pars cōclusionis p' exemplariter. naz aliquis faber facit aliquo/ tiens duos cultellos vnu ad scindendū panē. alium aut ad scindendū carnes et tamē ad istos duos fines posset vnus et idē cultellus sufficere. et posset fieri ad illos duos fines: q' si vnus finis illoz nō haberet locuz nō minus esset cultellus pro alio. C' Item natura ordinauit linguaz ad duos fines. 2.º. de anima. et p' pollice v' gustu et loquellā. et tamē si aliquis nunq' vteret' lingua ad loquēdū nō minus esset ei vsus in gustuz et ecōtra. Sed de alijs cāis maxime efficiēte: non q' aliquid dependeret per se in existēdo ab aliqua causa qua nō existente nō minus existeret qd est im possibile de cā efficiēte eo q' cā efficiēs totalis nō subordinata alteri ponit sufficere suū effectū in actuali existētia. si/ nis aut' totalis nō ponit suū effectū in actuali existētia. effectum solū habet ordinare ad finē sicut p' de q'dditauib' in potētia obiectiua quoz p'fectior finis est imp'fectiōis: et tamē ppter oēs fines suos imp'fectior non ponit in existētia actuali. C' Scda cōclusio q' eiusdē effectus p'nt ēē plures cause per se alterius generis et totales ista patet in littera

Aristo. quia statuta sunt cause materialis formalis et alie extrinsece. hoc idem patet sexto scdm tria et est exemplū ibi de domo. Tertia cōclusio q' eiusdē effectus possunt esse plures cause totales eiusdē generis: sed non eiusdē ordinis. naz deus sol et homo pducunt homines quorum quilibet est sufficiens causa et totalis in suo ordine et sūt oēs cause eiusdē generis supple efficiētes.

Ad arguēta in principio patet q' ipsam seipsaz soluit. arguit enim de causis essentialibus eiusdē ordinis et generis et adequatis. alii nō cōcludit. Qd. 7.

Terū causa particularis et in actu simul sit et non sit cū effectū particulari et in actu q' non quia scitu' in actu est causa scie in actu et tamē nō si scitu' actu est scientia est p' de quadratura circuli per Aristo. in p'dicamēto

de ad aliquid. C' p' d'eterea si sic in principio motus cessaret motus. nam primo de generatiōe habitibus p'sentibus in materia cessat motus cum ergo in principio motus sit agens ergo tunc erit effectus et sic cessabit actio motus.

C' p' d'eterea ab eterno deus fuit causa et est in actu ergo est effectus dei semper fuerunt in actu. cōsequētia p' quia aliter deus fuisset mutar': quia p' fuisset in potētia et postea in actu. C' In cōtrariū est Aristo. hic et. 5.º. metaphisice.

Ad euidentiā questionis sunt intelligēda. p'mū q' differētia inter ens in actu et in potētia respectu effectū p'portionalit' acceptōnis est accipiēda respectu fundamentoz relationis cause et effectus in actu et in potētia per cūparatiōes ad existētiāz actualē eorum sic intelligēdo q' relatio cause in actu et effectus in actu non possunt fundari nisi in ente in actu: sed relatio cause et effectus in potētia non requirunt existētiāz actualēz fundamētōz sicut p' de domificatore et domificabili que importāt aptitudinēz solum sed edificans et edificatum actu in fieri importāt existētiāz actualē in facto esse vel in fieri ita q' si fundatum cause in actu existit actu et est actualiter sub relatiōe q' et fundatū effectus i actu existit et ē actu sub relatiōe.

Notandum scdo q' causa agens in actu pot' accipi dupliciter. scilicet in vniuersali et p'ticulari pro edificāte aut p' hoc edificāte: hoc vitmū dupliciter. aut pro hoc edificāte: siue hac: siue illa edificātiōe quasi vage aut pro hoc edificāte hac signata edificātiōe et tūc dico q' ab vno ad reliquū de scdo adiacēte cōformiter acceptū sicut in omnibus relatiuis actualibus et p'mantibus. tenet argumētū. nam bene sequit' edidcans est ergo edificabile est in edificari et ecōuerso. similiter sequitur hoc edificās hac edidcatōe vel illa. ergo hoc vel illud edificium est iedificari et ecōtra. similiter sequitur hoc edificans hac edificatiōe signata est ergo et hoc edificabile le hac edificatiōe passiuā sibi opposita. similiter tenet cōsequētia ab effectū in fieri ad causaz in potētia sed nō ecōtra similiter a causa actu causante ad effectum in potētia tenet cōsequētia sed nō ecōuerso. C' Ex his patet responsio ad arguēta. Ad p'mū dicitur q' si scibile est in actu causans scētiaz et scientia in actu in fieri. non tamen cōceditur vniuersaliter ecōuerso q' si scētia est actu q' scibile sit actu existens quia de plura non existente vel rosa est scētia actu et obiecta tamen non sunt actu licet sint actu scita vel habita. non tamē si scibile est actu est opus q' scientia sit actu. nam scibij vt scibile est solum causa scientie in potētia dato q' scibile sit aptum natuz mouere intellectū s. et terminare qd dicitur ppter materiā p'mā et relatiōnes et multa alia que soluz sunt nata terminare intellectū non autem mouere cum non sint de principijs actiuis. et vt terminans non est causa: sed bene vt mouens. Similiter sequitur scibile est ergo scientia est in potētia. Ad secundum dicitur negando cōsequētiāz et cum dicitur habentibus p'sentibus et c. cōcedo. sed in p'm' motus habitus non sunt p'sentes sed in fine ideo nō sequit' sed bene sequit' q' si in principio motus est causa actu causans q' effectus est actu in causari. C' Ad vltimum dicitur q' de' ab eterno fuit sed non fuit causa. Et tūc inferitur q' fuerit mutatus neget cōsequētia q' agēs volūtariuz cuiusmōdi est de'

Ter. 2.50
Lex. 6.2.

Ter. 2.55

Ter. 2.37
Lex. 6.2.

Ter. 2.104
et. 12.

agit omnia per intellectus et ydeas tanquam ex exemplaribus et voluntate que est propria regula omnium contingentium et est omnium ultimis finis secundum rationem specificam sue divine essentie et tale agens voluntate et voluntate antiqua non mutata nec mutabili agit sine mutatoe sui quasi vult. Exemplum posito quod modo habet voluntate quiescenti cras tali hora tunc quiescat sine mutatione mei aut voluntatis vel actus mei. Similiter est de deo qui quicquid facit fecit aut facturus est scilicet et voluit se facturum ab eterno pro tali vel tali tempore vel evo voluntate et voluntate sua antiqua et eterna. et ideo facit quicquid facit sine sui mutatoe sed solum mutatoe ex parte effectus.

Questio octava.

Primum de inquantu creatas sit relativu respectu creature quod sic refertur ad creaturas.

In contrariu arguitur quod relativu positiu intrinsece ex fundamentu tanquam ex principio fundametalu et relatioe tanquam ex formali sicut quicquid repugnat habere tanquam fundamentu quod relatione sibi repugnat esse relativu sicut deo repugnat habere fundamentu relatiois. scilicet creatiois quod fundamentu est ipsa creatura cum ex tempore creetur et deo repugnat recipere aliquid ex tempore et etiam repugnat sibi habere relatione ipsas. ergo deo repugnat inquantu creatas esse relativu creature.

Ad quod dicitur quod creatio activa est in deo formaliter sicut passiva in creatura et ex tempore et quod non mutatur deus in recipiendo tale respectu quod relatio potest alicui advenire sine mutatoe facta in eo. sicut philosophico. Contra quod cum deus sit ens actualissimu et summe necessariu ab eterno. ergo non erit in potentia respectu alicuius contingens. Et aliquid quod est in deo formaliter dependet ab aliquo existente in creatura. igitur per quod relatio catur effective a termino. Propterea dicunt alii non quod relatio realiter possit esse dei ad creaturam que sit in deo formaliter sicut bene quod relatioe formali que est in creatura deus refertur formaliter et est relatio ad creaturam. Contra hoc facit argumentu immediate post oppositum tunc quod forma non denotat nisi intrinsece sicut est principiu intrinsecu. Propterea dicitur quod deus inquantu est creator refertur ab eterno ad creaturam per respectu fundametalu quod non exigit extrema ab eo in actu sicut solum in potentia sicut per creatione activa extrinsece denotatur creatas non tamen est relativu. Et dico quod nec per respectu fundametalu nec actualiter creatur nec est creator active sicut solum per vim sue infinite voluntatis sicut probatur quod ut sic sit relativu quod ut sic refertur ad creaturam. Confirmatur quod autem est creatas se vel aliud inquantu creatas non se sicut nihil gnat se. 2o de aia et primo de term. quod est antequam esset ergo aliud. Et quicquid predicatur de aliquo subo ut accessu dimittit ipsum subum tale quod ipse est sicut creatas de deo et est relativu. 3o dimittit deum relativu.

Ad primu et ad confirmatione dicitur quod id quod est ad aliud per aliquid intrinsecu sibi refertur et tale et sic non contingit hic. Per idem ad secundu quod deus dicitur creatas denotatioe extrinsece sicut habet deum vel opus humanu et maius solum habet veritatem quando predicatur est in subiecto.

Sed hic sunt aliquae difficultates. prima quod cum creare et producere sint operationes transientes per solas mutationes res ceterae potest extrinsece denotari. Sed est dubiu cum deus sciat hoc instans prius et quod tamen non scivit cum scire dicat actu vel habitum immanente sicut intelligit. 2o metaphisice. 3o quod per aliquid de novo in ipso recepto sciat hoc et sic mutetur. Dicitur ab aliquo quod deus per novu respectu rationis noviter in eo receptus scit hoc instans prius et quod prius non scivit et quod per receptione respectu rationis non sit mutatio realis sicut bene rationis quod deo non repugnat. nam ex applicatoe intellectus vel cuiuscumque potentie operatione ad quodcumque obiectu catur in illo aliquis respectus rationis et dicitur quod respectus scie ad scibile est respectus rationis. 5o metaphisice. 6o postquam tamen dicitur quod deus scit unico actu quicquid scit sic eodem intellectu numero sicut ille actus habet in se diversas rationes formales formali distinctas et tot quot sunt scibilia et quod scit nunc hoc instans esse et non ante hoc est per sola existantia obiecti et est mutatioe et quod sicut scia deus refertur ad scibile et non est ex. 5o metaphisice. ita contrariu obiectu noviter scitu a deo refertur ad deum et non deus nec sua scia refertur ad ipsum obiectu: quod sicut obiectu scibile preedit sciaz nostraz ita scia dei obiectum extra. nam scia dei cum voluntate sua est causa reipsum existantia

sicut scia nostra catur a rebus per Augustinu de trinitate et non ideo novit res quod sunt tales sed econtra. et ideo sicut scibile mensurat sciaz nostram et non econtra. ita scia dei mensurat scibilia cetera. Scit tamen deus ipse formaliter per actu infinitu intellectus divini et noviter scit non per novitate actus: sicut solum obiecti: et quod ille actus non dependet ab obiecto: sicut ad hoc quod deus scit aliquid esse actu coerigat illud simul et existit ei actualiter sicut de correlatiis actualibus permanentibus exigit preteritum esse aut futurum in sciendo illa fuisse aut fore. Et ad argumentu dicitur quod scire quantum ad actu dicit operatione immanente non vult quantum ad respectu actus aut divini intellectus non est noviter in eo receptus sicut immanet et in productum et maxime consensu divino intellectui. Aliter potest dici quod divinus intellectus cognoscit creabilia per divinum essentia et rationes ydeales ipsaz creabilium sed eorum actualiter existantia per determinatione divine voluntatis que est prima regula omnium contingentium sicut intellectus necessario. Determinatio autem divine voluntatis non est ex tempore sed ab eterno. Alia difficultas si novit deus quod cras legam et in posse meo non est legere stante libertate voluntatis mee sequitur quod postius facere quod deus sic non novit. Dicitur quod postius facere quod non novit me lecturam cras. sicut non postius facere quod falsus itelligitur ut sic quod determinate sciverit vere me lecturam cras. et quod de facto non legam. Si dicatur ponatur quod deus sciat cras me lecturam libere cum ergo cras libere legam potero non legere. Ponatur in esse quod possibile in esse posito nullu sequitur incommensurabile primo prior sequitur quod deus habuit sciaz de falso. Dicitur quod primo casus cum secundo non sunt compossibiles simul sicut uterque sciorum sit possibile sicut copulativa que sit de preterito contingebus predictiois vel dicatur quod admissio secundo casu cessat primo et tunc deus non scit me lecturam cras. Si dicatur quod si christus diceret tu cras leges: et ita erit de facto quod postius facere eum mentiri non ut medaciu se tenet ex parte christi sed ex parte mei: licet de facto nunquam aliquis facere faciet eum mentiri maxime medacio pnicioso aut ex ignorantia pueniente licet forsitan officioso sicut quando apparuit duobus discipulis euntibus in emas.

Ad argumentu in primo per responsio. vel dicatur sicut supra in positioe quod in positioe secundu casus cessat prius et sic non mentietur nec poterit mentiri. sed in tamen aliquos deus posset formare vna propositione falsam in mente alicuius non tamen mentiret quod non iret contra mentem suam.

Questio prima tertij philosophico.

In tertia philosophico. Queritur primo utrum motus distinguatur a termino ad quem est et a mobili quod non a termino ad quem quia ab illo caput unitates et distinctione quanto huius. tenet prima quod eadem sunt principia essendi et diffinendi. 7o metaphisice. Quod non a mobili quod secluso omni alio a mouente mobili et spacio adhuc possit esse motus sed secluso motu non erit motus. ergo esset alteru illoz sed non mouens nec spaciū quod sepatur ab ipsis et non a mobili. ergo relinquitur quod motus erit mobile. In tertio arguitur quod motus preedit terminu motus et mobile est ante motu et post.

In ista questione primo videndum est. quid est motus. 2o de questione. De primo sciendum quod motus multipliciter potest diffiniri sicut quod ad diversa potest comparari. nam si comparatur ad potentia obiectiva et actu entitativu sic diffinitur a comitate. 3o huius. 4o. 5o. motus est exitus de potentia ad actu. Est exitus quidam rei que acquiritur per motu de potentia suple obiectiva. Ad actu entitativu. et actus et potentia sic accepta sunt differentie modales entis possibilis ad eam enim dividentes qualiter ista diffinitio motus videtur quod sit mediata sicut per eam determinatur tanquam per notioe declarat aliam assignata ab Aristote. quia istas ponatur: nam unioza sunt actus et potentia sic accepta quod communioza quod potentia subiectiva et actus formalis per que diffinitur motus. secundo modo. Ita. diffinitio est idem demonstrabilis sed in linguis et est prima et quasi principiu demonstrationis respectu alteri: et sic accipiendo motu. motus est in omni predicamento quod in omni predicamento est exitus alicuius rei de potentia ad actu. secundo modo diffinitur per comparatione ad subiectu et terminu motus ab Aristote. sic motus est actus entis in potentia sicut quod in potentia. Et est

Tex. cō. x.

Tex. cō. 4

Tex. cō. 3. 4. et. 5.

Com. 9.

Tex. 2. 20

Tex. 2. 20

Tex. cō. 6.

Tex. cō. 6. prima de diffinitionibus dictis ab Aristo. de motu et est pprie nālis et data per additamentū nā actū de essentia motus et irinsecū sed ly entis in potētia dicit mobile. **C** Pro cui' declaratiōe est notādū q' mobile anq' moneat ē in a ctu p suā formā sbalē q' oē q' mouet est ens in actu. s. h' et est in duplici potētia. s. ad moueri et ad finitū motus ad quē primo mouet. pima potētia est reducta ad actū et re manet secūda potētia q' est ad terminū ly fm q' excludit a ctū sbalē mobilis p quē mobile est in actu et nō i potētia. v' d' fm q' in potētia hoc ē fm q' in p'ntia rēdētia est ad ter minū mor'. **¶** Dat' ē ab Aristo. alia diffinitio s'ormis huic. s. q' est act' ipsect' q' p' ipsū nō pmanet mobile sub a ctu pfecto et vltimo. Et subdit alia ab Aristo. q' est act' mo bilis inquātū mobile. **¶** Prima inuenta est per viam a con trario sic q' mor' est act' entis in potētia aut fm q' est i po tētia aut fm q' in actu nō fm q' in actu ergo secūda q' in potētia. Scda inuestigat p viā reduplicationis. arguit. n. sic Aristo. illud quod est act' impfecti s'z q' impfect' ē act' ipsectus h' mōi. aut est mor' ergo. Etā alio mō mobile ē p viā diuisiōnā et cōpositiōnā venat eā sic. aut mor' ē pur' act' aut pura potētia aut act' ipsectus. **¶** Alia inductiue alteratio est act' alabil' inquātū alterabile augmētatio est act' angmētabilis et sic quatuor sunt vie venādī diffinitionem hanc ab Aristo. **C** P' et p'sideratur mor' fm q' ē recessus a termino a quo aut accessus ad terminū ad quē et per quātū recedit a termino a quo p tātū accedit ad terminū ad quē. Et fm hoc diuersimode loquit' Aristo. et cōmētator: de motu. nā q' rto hui' d' q' mor' ē cā corruptionis eo q' facit distare p tē a pte. **C** S'lr. 6. h' mor' vel ē definire eē vel sequit' ipm definire loquēdo de termino a quo 2^m aut q' ē accessus lo quit' de eo p mētator: 3. hui' d' cēs q' mor' ē acquisitio pris post pte v' mor' capit' duplr s'z cōmētā. 3° hui' et. s. aut p formā fluētē aut p fluxa forme. **¶** Dim' mod' ē verior: secūda famosior. p mō' ē de genere terminū ad quē et nō dif fert ab eo nisi fm min' pfectū et magis pfectū q' q' q' est de spē termini ad quē. nā ire ad calorē est quo. quō calor se cūdū p mētatorē. s. hui' scdo' est in p'dicamēto passionis. **¶** Itāc aut mor' h'c diffinit' ē 2° mō accept' vt est acquisitio termini ad quē et fundat' i motu et p'io' accepto. **C** Quar to pōt' pparari ad motiōnē a quo est effectiue et ad mobile cui' ē subiectiue et tūc diffinit' ab Aristo. sic q' ē act' moto ris et mobilis sic idē est spaciū vni' ad duo et duoz ad vniū qd' pōt' tripliciter p'siderari aut scōz q' illa p'portio ē qdā internallū simplr inter vniū et duo et sic vniū re et rōe aut fm q' est vniū ad duo et vt sic re est vniū. rōne at duo fm q' est alia rō termini a quo et pncipij et alia rō termini ad quē et q' si finis. Alio mō secūda q' est ppor' vniū ad duo et duoz ad vniū et sic sunt duo re et rōne sicut sub dupla et dupla exēplū ergo. Aristo. est intelligēdū scdo' mō. **C** Si mlti dicat' de spacio ascēdētis et descēdētis q' est vniū re et rōne. Exem' at cōmētator: is nō est intelligēdū ad l'raz. s. q' ascēsus et descēsus sint idē q' sunt duo mor' s'rij cum sint respect' duo et oīno habeant oppositos terminos. sed d' intelligi q' rō ad spaciū sup qd' sunt aut p discēsiōnē de bem' intelligere recessū et sic est verū q' idē est ascēsus et re cessus a termino a quo deorsum sicut oīa ista sunt idē re et diuersa rōne ita mor' est vni' et idē act' reali' vt insq' mor' tois et ē mobil' sed vt a motore et vt a mobili est duo rōe et diffōne sicut viā ab athenis ad thebas et eē. **C** Quinto pparatur mor' ad tps qd' est eius passio et sic d' q' mor' est quārtas. s. metaphisice. e. de quāto fm Aristo. et cōmētatorē ibidē et capic' s'bi abstractum p cōcreto. nā motus ē quāt' quārtate tps formalr'. **C** Pro quo est notādū q' mor' triplr diuidit' fm Ari. 6. hui' id diuisiōnē spaciij mo bilis et tps fm p mā et vltimā diuisiōnē h'z ptes successi uas d'nt tū q' fm quārtate spaciij extēdit' denoiat' et diuidit' extrinsece. sed fm quārtate tps intrinsece et denoiat' et diuidit' h'z vtroq' mō successiue h'z tū mor' duplicē diuisiōnē in p'ib' suis sicut et s'ba quāta vni' entitatiū quāz nō h'z mutatio subita et vlr nullū indiuisibile et ista ē fm quārtate discretā et nō p pte extra pte. **¶** Itā cullibz pti tps cor respondet p'p'ia ps motus sicut et toti tpi tot' mor'. **¶** Itāz

si per possibile vel impossibile sepe tps a motu remaneret pres edē numero adēqte et tot in numero q' erant in tpe s'z nō essent extēse nec vna extra aliā fm aut diuisiōnē mobil' mor' h'z ptes pmanētes et oēs simul sicut fm als duas di uisiones est ens successiū nec s'z hanc diuisiōnē numerat' et mēsurat' a tempore sed tm s'z diuisiōnē q'z habet a tem pore sic mēsurat' spacio solū s'z quārtate quā h'z ab eo h'z et partes intēsiuas et graduales q' eodē numero sunt pma nentes et successiue sicut dcm est de alijs paribus per cō parationē ad diuersa et q' extēsiōes iste mor' sunt diuise a spacio et tpe p'z q' in eodē tpe numero adēquate aliā duo mobilia mouebūtur sup idē spaciū et alter' in duplo ve locius altero motum pertrāsibit duplū spaciū q'z alterum et ecōtra poterit pertrāsire equale spaciū h'z et ptes qdā tatiuas. s. genus et differentia.

Sed contra tres diffinitiones principales arguit. q' dantur per cōtraria ergo et c. q' p'z q' p po tentiam obiectiua et actum entitantiū que sunt differentie entis maxime opposite per cōmētatorē scdo de aīa. **C** Si mlti secūda datur per potētiā subiectiua et actū forma lē. **C** P' ista secūda videtur cōuenire aīe. **¶** Itā ipa ē act' cor poris organici existēntis in potētia ad opatiōes vitales. et sic non est bona quoniam cōpetit alteri a diffinito. **C** Con tra illam q' est acquisitio partis et c. et q' tūc mor' erit mo tus s' Aristo. s. p'phicoz. **¶** Nam si motus est acquisitio p tis post partem. ergo partes motus pcedit ptes mor'. s'z q'libet ps mor' est motus ergo mor' erit motus. **C** Ad p mū et scōm d' q' nō diffinitur per illa in recto sed in obli quo q' nō incōuenit sicut generatio et corruptio per esse et non esse. **C** Ad aliud dicit' q' diffinitio secūda sic intelligit' q' motus est act' accidental' et respectu' de predicamento passionis adueniens enti in actu substantiali fm q' tale ē in cōtinua pēdētia ad terminū mor'. **¶** Est. n. mor' quodāmo do mediū et viā inter potētiā et actū pfectū fm commen tatorē 3° h' **¶** Et si dicatur q' h'c diffinitio cōmētati anime q' nō est verū q' anima est actus substantialis absolut' ad ueniens enti in pura potētia sicut et cetera forme substan tiales fm cōmētatorē 2° de anima cōmēto quarto et vi de substantia orbis et vt colligitur ab Aristo. p' p'phicoz et primo de g'atione. **C** Ad aliud dicitur q' motus mā l'iter sumpti tāq' fundamētū est motus formaliter sumpt' tāq' fundamētū sed non est eius tanq' termini vltimū. nec hoc inconuenit sed bene inconuenit q' motus formaliter sū pti tanq' termini per se sit motus. sed q' vna pars p'cedat aliam et cōtinuetur in eodem motu permutata eē sicut partes temporis ad instans et partes linee per punctū vt etiam probat Aristo. **C** Dico etiam quod iste s'ur' est quodādam instrumentum quo acquiritur mobili forma p tibiliter non tū terminatur nisi ad ipsam vltimate et perse cte licet quelibet pars eius terminetur immediate ad illam partem forme que per ipsam immediate acquiritur vel di cat' quod est tanq' quo non tanq' quod. **¶** Nam alijs est rō producendū et qua producantur et ipsa non per alia forma tur q' iretur in infinitum ita quod agens immediate per suam virtutem actiuam ellicit actionem non mediante alia actione. **C** Ad secundum principale quesitum dicitur qd' motus distinguitur a termino tum q' quando motus ē nō est termin' motus et econtra quia habitibus p'ntib' in ma teria cessat motus primo de generatione tum quia motus formaliter sumptus est in predicamento passionis per se et tres mor' i quatuor alijs p'dicamētis large accipiēdo mo tū. s. in substantia quārtate qualitate et vbi et in tribus s'ri/ cte. s. hui' s. vltimis trib' assignatis. **C** Tū etiā q' motus formalr' s'up' de quo intendit qd' est instrūm acgrēdi teriz mor' et nihil ē instrūm acgrēdi seipz. nec mor' ē mobile q' recipit' imobilit' et mobile nō recipit' i mobili. **C** Preterea mo bile substractiue est substantia et ens absolutum et simplr ens et est ante motum sed motus est accide' et ens fm quid' et respectuum et posterioz.

Ad argumenta facta in p' d' q' mor' formalr' sum pt' nō capit suā entitatē a trio intrinsece sed extri sece sicut rō que distinguit' ex termino vel fundamēto vel

Tex. cō. 11.

Tex. cō. 15

Com. 4.

Tex cō 55

Tex. com. 128.

Tex. cō. 18

Tex. cō. 33

funda^o intrinsece aut caput suam entitate unitate et distinc-
tione a sua differentia essentiali nob ignota et id p terim
nobis notu argum^o ei^o unitate a tertio pncipalr q no sola
sufficit sed requirit unitas mobilis et forme vt patebit deo
pcedete super qntu. Ad aliud de mobili negetur assumptu
q secluso omni alio a mobili mouete et spatio possit ee mo-
tus sicut nec aliquis effectus formal seclusa sua ca forma/
li na mobile mouet formalr et actualr per motu.

Questio. 2.

Tru per diuinam potentia possit
fieri mot^o sine mobili q non
q; diffinit per ipsu 3° bui^o. est enim mot^o
actus mobilis. **C** In essentialr ordina-
tis posterioris p nulla potentia pot fieri sine
poci. huiusmodi est mot^o respectu mobil^o ergo etc. **C** Lon-
tra q; sunt realr distincta vt patuit et habitudo ei^o ad mo-
bile est sibi passio et no quidditas.

Dicit quida solentis vir q loquedo de motu in qn-
titate vel qualitate hoc de^o pt facere sed non
de in vbi p; q; vel loquimur de motu s; q; est forma flu-
ens vel fluxus forme. Si p; motu sic dicit q; qcuq; pot
separe forma in esse et in fieri sed in esse potest vt de quan-
titate et qualitate in sacramento altaris ergo et in fieri po-
terit. **C** Ita q; tales forme puabiliter a deo pducentur
ab; q; subiecto et ex pti potest separe fluxu q in illis fun-
datur a mobili sicut in separatione aie intellectiue sepan^t
et elus bitus. Sed de vbi no est possibile q; ex circumscrip-
tione passiva corporis a circumscripctioe actiua loci pcedit et
ex cosequenc p; supponit necessario corp^o. Et iste pcludes
snt intelligende s; q; mot^o respicit terminu mot^o et no mo-
bile. **C** Et si dicat q; mutatio no pot p aliqua potentia fie-
ri sine mobili q; ingredie sua diffinitione. e enim pgressus
alicui^o subiecti d aliquo. in aliud et mutatio est gen^o ad mo-
tu vt p; s. bui^o. Diuidit nāq; mutatio in generationes et
corruptione et motu vt p; s. bui^o. **C** Df q; mot^o considerat^{ur}
vel formalr. et vt sic est solu flux^o et acquisito partis p^o
prez timi ad quez et no mutatio et sic solu respicit forma
fluente et terminu no mobile vel maliter et sic est muta-
tio. Sic aut diuiditur. quinto bui^o in illas tres species pti-
ctas et sic non capitur hic.

Ad argumtu in principio d; q; no est diffi^o ei^o qdita
tua sed p additamentu. Sed qd de formis substā-
tialib^o. d; q; mot^o no est p; in substātia q; nulla forma
sbal suscipit magis et min^o. s^o bui^o et solu in illis e ppe mo-
t^o. d; tñ q; de seorsum a mā posset forma substātiāle pro-
ducere et pductā destruere sed sibi no eet nec mot^o nec ge-
neratio. nec corruptio sed creatio et ānihilatio. Ad argum-
tu 2° d; q; ordo eential^o e duplex v; vn^o e q; e necessari^o ne-
cessitate simplr et iste est inco mutabil^o p quacuq; potentiaz
sicut ordo reloid ad s; m vl ad fūda^o et act^o voluntatis ad i-
tellectu q; nec p nām nec p deū posset fieri qn reloid p; p;
ponat fūdametu et act^o voluntatis actu intellect^o. Ali^o e ordo
eential^o no necessari^o simplr. sed sicut est ordo i actu itelligē-
di et fāscādi q; solu e necessari^o p statu isto et s; m qd et iste
e mutabil^o p potentia diuinā et talis e ordo mot^o vel acci-
dentis ad subiectu vt p; in sacramento altaris.

Questio tertia tertij libri.

Tru actio fit in agente tāq; in sub-
iecto. **C** D no q; tūc oē agens
et no comunicas in mā cū passio in agen-
do pateret et oē passus in patiedo reage-
ret pns est s; m p Ari. 3. bui^o et 8. et pna e
manifesta. **C** P. agē et pati sunt idē mot^o. 3° bui^o et passio
ē in passio s; m oēs. g^o et agē. **C** P. ar. metaphisice edifica-
tio ē i edificato. et cōterio in p; tecto. **C** Cōfirmat hoc idēz
p Arist. et cōmctatorē. 3° bui^o et auctorē. 6. pncipioz. **C** P.
posito totali pncipio actiois nāli et totali pncipio passiois suffi-
ciēt appropiatis et no ipceditis necessario seqt ac^o cū ac^o ex
alijs no dependet. cū ergo agēs sit pte vtrūq; totale p; m-
cipiu actiois et actiuū et passiuū q; ab eo et pte in eo recipit
seqt q; remoto qcuq; alio extrinseco ab agēte nāli agens
nāle s; pgeret. **C** P. ē sibi p; s; p; et sic ignis s; p caleface-

ret se remoto quocūq; calefactibili. **C** Cōtra q; passio ē in
passio et no i agēte. g^o et actio erit in agēte et no in passio a si/
milī. **C** P. forma real^o v; ee in eo q; denoiat. ē. n. pncipio itri
secū 2° bui^o et 5. metaphisice. sed actio denominat agens
et non passum formaliter.

In ista qōe sunt. 4. vidēda p^o de q; s; to 2° m d actioe
trāsēute et imanēte qd vtrāq; cap; fit 3° vtrū
sit aliquid absolutū. 4° vtrū sit in deo. Ad euidētā totius
qōnis est notādū q; multiplex est actō. qdā abicēs actū vt
calefactio q; abicēt f. i. i. dicitatē a passio. qdā q; est sal^o et pfectō
vt visio de qb; hētur 2° de aia et 3° qdā est de genere sube-
de qua 4° de trinitate ab Aug. dicēte q; aia se ipas s; p no/
uit et exponit se qm b; tūdinatiter q; est s; p; s; s; s; p; tale
āt intelligere est ipa aia q; est s; b; a. quedā actio est qūtas vt i
telligere et velle. Alia de gnē relationis vt pductio actiua
alia de gnē actiois vt cōburere. qdā trāsēs vt imp; mēre
vt cāre qdā imanēs vt velle et nolle q; et sūt actioēs aie sic
domificare est actio corp; a. alio mō capit actio no p re-
spectu actiois sed p re acta in passū mediāte respectu actō-
nis ab agēte. actō d; p; d; camēto actiois ē a q; aliū acta at q;
est ab alio. Secūdo notādū q; qm agēs creatū pducit ali-
qd necessario concurrunt sibi tria absoluta et 6. respectus
exemplū in illuminatione aeris ē p^o. lux solis que est pncipio
pductiuū. et lux pducta q; est termin^o pductionis et aer q;
est subiectū passiuē recipiens lucē pductā et sic aer illiat
Sūt et iter ista. sex respectus quoniam qd; istoz absolutoz
rū ppat ad reliq; duo p duos 2°. **C** P. lux sol^o p pductioem
actiaz respicit terminūz pductū. f. lucē pductā et no aerem
passū et p actionē respicit aerē et no lucē aeris nā nō pducit
aerē s; agit i ip; nec agit i lucē s; pducit lucē. In aere et s; fē
duo alij 2° vn^o ad agēs q; d; passio. Ali^o ad lucē quā respicit
q; et s; distincti. **C** P. aer respicit lucē pductā et no lucē q; ē
in sole sed ab illa solis patit et no ab ea quā recipit. in luce
et pducta sūt duo alij 2° vn^o ad lucē sol^o q; d; pduc^o passiuā
et alter ad aerē q; d; receptio passiuā. nā a luce sol^o lux aeris
pducit et i ipsa nō recipit sed repit ab aere a quo nō p/
ducit lz causet in pl^o. n. est cāre q; pducere. **C** P. et s; p;
pducē ex pte pncipij actiui solū qūtas mā et fo: ma cāent cō-
positū no tñ illū pducit. **C** Actio ē d; p; d; camēto actiois ex pte
pncipij actiois et passio de p; d; camēto passiois et hij abo
sunt extrinsec^o adueniētes sic et qūto: alia pncipio reliq; quoz d;
p; d; camēto reloid et intrinsec^o adueniētes et sic sūt ordinari s; z
triplex signū nāe qm i p^o istanz sol vel lux sol^o pducat lucē
seu radiū et sic in isto signo ē pductio actia et passiuā. **C** In
2° signo ē receptio actia et passiuā q; p; sup; pōit pmas. **C** In
3° signo ē actio q; nihil aliud ē q; qdā ip; s; actiua ab agēte
ipsi passio. nā passio ē s; m quā in illud qd subicēt agē dicitū
tur s; m auctorē. 6. pncipioz. et est in isto eodē signo passio
vel isti vltimo assignati ponunt in secundo signo nāe et q; i
secūdo erant positi ponuntur in tertio signo.

Ad p^o dubiū dicit qdā q; actio fundat i motu q; no
puēt agē nec pati sine motu. **C** Cōtra q; sol agit
in aerē sine motu q; i istāti: s; vltimas in se agit subto vel
le aut nolle: sicut et intellectus agēs in intellectu possibilem
actu intelligendi abiq; motu et in instanti. **C** P. sic actio et
passio essent posteriora motu ex quo fūda^o i ipso et tūc cū
mouēs inquātū mouēs sit s; l; cū motu si nō ē pus tūc in il-
lo poci mouēs inquātū mouēs nō eet agēs: nec mouē agē
nec moueri pati. **C** P. dicit alij q; actio immediate fundat
in passio et no in motu. Sed pbo q; fundat in agēte: cuius
q; actus pmi s; i p; p; biles et actus secūdi cū sint magis
itēsi s; potentia p; bilita et p; bilita sunt act^o pmi icōpōsi-
biles adeq;te in eodē subiecto. g^o et cōbustio actio et p; bilita
passio nō erūt s; l; i passio. **C** P. respect^o reales oppositi sūt
icōpōsibiles i eodē respectu eiusdē nisi sint idē realr q; di-
co pp creationē actiua et passiuā q; nō ptingit d; actioe et passio
s; q; effectus nō ē idē realr sine cōe agēti. **C** P. Passio aut
effectus isto mō actiois: ē. n. passio effect^o illatioz actiois
s; m auctorē. 6. pncipioz: sunt autem actio et passio re-
spectus oppositi et secūdi idē. ergo abo nō erūt i passio
C Cōfirmat q; agēs et patēs referunt adinūcē p modū
potētie actiue et passiuē. 5. metaphisice. et 3° buius et hoc

Tex. cō. 7.
Tex. cō. 7.

Tex. cō. 19

Tex. com.
16. et 8.

Tex.com. 20. Tex.com. 18. 19.

mediantibus relationibus fundatis in actione et passione. s. relatione realis non refert nisi illud in quo est et quod est ens ad aliquid et finis eius est fundamentum relationis oppositae et idem non est fundamentum et finis relationis quia sequitur quod cum passio fundetur in potentia passiva cuius motu vel immobili actione fundabitur in agente.

Ad secundum principale dicitur breviter quod actio immanens est operatio potentie obiective cuiusmodi sunt potentie cognitive aut effectivae que non respiciunt suum terminum. s. productum per se in esse simpliciter s. solum s. quid videtur intellectus lapidis et volitio seu amor dei. per primum non producit lapis in esse simpliciter s. solum in esse cognito quod est esse finis quid: et per secundum deus producit solum in esse amato: operationes. n. immanentes sunt fines suarum potentiarum ideo per eas nihil producit in esse simpliciter. si autem essent productivae eius inesse simpliciter erat finis illarum potentiarum et non ipse operatio. Actio autem transiens est quae est operatio cuiuscumque potentie que quidem operatio respicit suum terminum productum per eam inesse simpliciter et non est finis potentie cuius est operatio: ut domesticatio quae respicit domesticum quae producit per eam inesse simpliciter. Correlativum quod actio intellectus agens que appellatur dicere quia mediante obiecto vel specie producit actum intelligendum est actio transiens quae terminatur ad actum intelligendum productum per eas in esse simpliciter sed ipsum intelligere est actio immanens. quod per eum intellectus possibilis cuiusmodi est intelligere formalem producit obiectum formale in esse cognito. **Secundum correlativum** quod cursus et omnes operationes musice sicut cantare et pulsare ex quibus non proveniunt acta exteriora s. habitus. i. ethicoe quantumcunque remaneant incurrere et in musico non sunt operationes immanentes quod non recipiuntur in potentia obiectiva apprehensiva. s. vel affectiva. **Tertium correlativum** quod non dicitur actio immanens quod remaneat in agente. et transiens quod transeat in passum et non maneat in ipso quod quibus actio de predicamento actionis est in agente. et tunc si quolibet talis est immanens. De prima actione loquitur Aristoteles nono metaphisice. 2. 3. de anima. nam sentire est operatio immanens sicut in intelligere sed actio quod sit ipsum sentire a sensibili et sensu active mediante se est transiens. De transiente loquitur Aristoteles. 5. 1. 1. metaphisice cum loquitur de potentia activa quod est principium transiens ad alterum in quantum alterum et de passiva quod est principium transiens a altero in quantum alterum. Et Gilbertus porretanus quod actio est finis quia in id quod subicitur agere dicitur.

Tex. co. 15 57. Tex.com. 28. Tex. co. 2. Tex. co. 17

Ad tertium principale dico conclusiones duas. prima quod actio que est substantia aut qualitas est absoluta quod illa genera sunt absoluta secundum quod actio de predicamento actionis aut relationis sunt relativa quod diffinitur per bitudinem ad aliquid et eorum quae sunt relativa **Ad quartum** principale videndum dicitur quod deo non potest esse nisi actio fundamentalis et non actualis. Tunc quod continue recipit aliquid reale de novo et sic haberet potentiam passivam ad illud et non esset purus actus. Tunc quod de reale existens in deo est ipse deus ideptice per infinitatem et sic respectus actionis quos continue recipit fierent deus et aliquid de novo posset naturaliter et absque miraculo fieri deus et corrupti. Nam cum deus agat ex parte et per cooperationem ad intra personas divinas non sic actio quod esset ibi passio sequeretur omnia ista in convenientia. **¶** Repugnat enim necessario habere aliquid in se reale unde dependeat a contingenti nec haberet illum respectum actionis qui dependet a termino contingenti quia a creatura. Dico ergo quod omnis actio de predicamento actionis est in agente nisi ne agentis repugnet illam recipere quod non contingit de agentibus limitatis.

Ad argumenta facta in principio. Ad primum dicitur concedo quod omnes agentes limitati in agendo recipiunt passiones relativas et sine abiectione sicut et sic dicit quidam passio mea et sicut passio tali actione patiendo reagit de qua non intelligit Aristoteles. sed de passione que est per abiectionem contrarij et receptionem alicuius absoluti a passio. Aliter potest dici quod agens recipit respectus actionis sine mutatione quod relatio potest alicui advenire sine mutatione eius cui advenit. s. bini. **¶** Ad omnes auctoritates Aristoteles. contra metatensis et auctoris. 6. principiorum dicitur quod loquuntur de

actione quae est res acta et non de predicamento actionis. et hoc conceditur. **¶** Ad ultimum dicitur quod si agens limitatum sit sufficiens et totale principium actionis et passivum actionis non tamen ista sunt sufficienter approximata et non impedita quia requiritur passivum non tantum actuum aut passivum actionis. sed solum tantum receptivum termini actionis sine quo non potest esse actio sicut nec aliquis posset se movere localiter sine spacio quantumcunque haberet in se sufficiens principium actuum et passivum motus localiter sicut nec visus aut videre sine obiecto sicut in oculo remaneret per quantumcunque potentia species et est et ibi visus actuum et passivus sufficienter in ratione actuum et passivum quod visio teriatur ad existens et presens actu cum sit notitia intuitiva de qua bitum est primo huius.

Questio. 4. Tertii libri.
¶ **Tru** deus possit producere effectum actualiter infinitum. Quod non quod quilibet effectus ex sua ratione formali et intrinseca est infinitus. nam ens descendit ad creaturam per finitum sicut a deum per infinitum et differentie oppositae non potest esse conuenire. **¶** In hoc arguitur quod potentia productiva dei ad extra est infinita ergo cum si frustra poterit producere effectum infinitum.

In ista questione duo sunt videnda. primum est de quanto dicitur primum est notandum quod quatuor est infinitum sed multitudine. s. magnitudine sed in perfectione sed in duratione. de duobus ultimis non est quod ad primum. quia de quarto membro ad octavum pertinet et ultimum omnes procedunt. Quod ergo est de tribus primis sed quod per negatiam tenet hic ab Aristotele et cometae toze et in libro de motu et motu a multis aliis philosophis et theologis. Et pars affirmativa tenet a quibusdam solentibus theologis utraque parte probabiliter sustentabo. Et primo per parte affirmativa quod est de abilitate multitudine actu infinita. nam numerus crescit in infinitum per oppositionem unitatis. sicut figure per oppositionem anguli. sicut in actibus reflexis a se sicut aut. sicut in quantitate continua crescit in infinitum numerus ut monachibus bicu bitum tricubitu et sic in infinitum. **¶** De actibus autem reflexis a se sic procedit quod obiectum est imperfectum tunc est processus in ascensum deo est in descendendo. nam intellectus nigredinis est pectoris nigredine quod accis spirituale et secundum actus qui est reflexus et alteri ipsi a primo quod perfecti obiectum habet.

Ad ista dicitur quod probatur quod ipses universi sunt finite in infinitum et quod habent ordinem essentiali ad primum eiusdem generis non ad ultimum et hoc conceditur sed non probatur de multitudine infinita quatuor actu abinvice divisorum. **¶** Sed probatur quod sic ponendo quatuor casus. **¶** Primum est quod si ponatur unum ignis spiritus in centro mundi sic quod eius centrum sit centrum mundi et remoueat de ipedies suum ascensum et patet quod ascendit quanto huius quod tene non impeditur et cum non sit ratio quae magis ad unum parte ce li quod ad aliam sequitur ad quolibet parte celi decau ascendet aliquid per ignis quod esse non potest nisi fiat divisio in quolibet punctum et per punctum in infinitas partes erit divisus quod est oppositum. **¶** Secundus casus est de vase vitreo et sperico pleno aqua bene calida rara foramine bene clauso quod si positum fuerit in loco multum frigidum ut aqua congelat tunc oportebit vacuum dari aut ipsi frangi in omnes parte possibile frangi. **¶** Tertius casus est de filo univo mis resistencie per totum quod si trahatur a duobus ad oppositas partes equilater trahentibus trahatur frangat tunc frangat in quolibet puncto cum non sit maior ratio de uno quam de reliquo. Sicut si unum mobile in una hora univozimiter praeseat in magnitudine pedale et cum fuerit per termino punctum proportionalium proportionibus duplici diminuendo versus extremum quod dedit deo dividat parte imediata per transitum et sic prater sicut in fine hori erit tota per transitum ita quod et divisio erit completa. **¶** Isti quatuor casus probant quod possibile est dare multitudinem quatuor actu abinvice divisorum. **¶** Ad primum dicitur quod ille ignis quietet in medio mundi per ipsi hinc equale inclinatione ad omnes parte cocava celi dato quod inflecta celi sit equis et dat exemplum de cane famelico equis dirigitate a cubis equis ab eo appetit quod ad nullum eorum movebit si cetera omnia fuerint paria sed magis moreretur fame nisi si aliunde moveat quod non moveat libere. **¶** Ad secundum dicitur quod quod res superiores vasis approximant medias sicut et aqua congelat

lata ideo ibi fiet fractio vbi maior erit cōpōsio. **C**ad 3^m d^r q^d i medio frangeat vbi erit maior cōcurfus ambay potētiay trabentū. **C**ad vlt^m d^r a quibusdā q^d casus ē imaginabilis sed nō ē nāri possibil^{is} quo ad diuisū q^d est deuenire ad m^o nāle. Sed si ista magnitudo separet sicut i sacramento altaris scāte toto casu superiori. Dicit q^d erit diuisa s^m oēs ptes pportionabiles p̄dictas nō tñ erit diuisa in oī puncto nec s^m oēs partes pportionabiles eius simplr sed s^m illud extremū & pportioē p̄dicta. Et tūc s^m vnā viā remanebūt oēs ptes actu diuisē & separe & sic infinita quāta i actu nō nāri s^m dei potētiā aut corrupent aut rennent sic q^d non dabit infra multitudo in actu s^m aliā

Quātū ad secūdū de magnitudine infinita s^m ex trema qdā pbant q^d pōt dari vt pbant de linea giratiua infinita s^m longitudinē nā captatur corp^o calūnare pedalis quāntitatis cui^o p̄mā pte pportionabile girat linea pedalis in p̄ia pte pportionabili hore & i secūda pte pportionabili hore girat secūdā pte pportionabile colūne & sic vsq^z ad finē colūne iclusive sic tñ q^d i quibz pte pportionabili hore & in quibz giratiōe rare fiat p̄dicta linea aggeran^o. pedalem quāntitatē q^d aliter nō posset oēs illas partes girare & tunc patet q^d in fine hore ista linea erit infinita s^m extremū p̄tū colūne giratay cū sit cōposita ex infinitis pedilib^o non cōmūcantib^o. sequit^r et ex hoc sūdamēto q^d dat^r sup̄ficies infinita s^m longitudinē vni^o extremi & similit^r aliquod corpus infinitū capiēdo sup̄ficiē clausā itertales duas lineas giratiuas & partē giratiuā illius corp^o ad illā sup̄ficiē terminatam. **C**ad hoc d^r q^d infinita ē aliq^z linea giratiua illius corp^o p̄tis qm̄ pedalis & in duplo maior^o & in triplo & sic in infinitū nec hoc i cōuenit sed bene in conuenit dari lineā infinitā absq^z p̄ncipio. & absq^z fine q̄tenus nō ē ista ita dicatur de sup̄ficiē & corpore. **C**Alij dicūt q^d linea giratiua data in casu fundamētali & quātū ad abstractū est infinita sed formal^r est finita sicut linea pedalis ablati p̄ diuinā potētiā vltimis punctis eius est fundamētaliter finita & formaliter infinita. **C**Alij dicunt q^d deus pōt magnitudinem infinitā causare q^d nullus effect^o est a deo negandus nisi māifestā s̄ditionē includat q̄tenus non ē hic. **T**ū q^d deus in quolibz instātū vnus hore pōt causare vnam guttā aque & oēs illas p̄seruare cū silētis eis non repugnet & in fine hore illas sil^r cōiungere & faceret infinitū in actu s^m extēsiōe. **C**Confirmatur quia potētiā productiua dei est infinita. ergo in nullo finito poterit adequari. **E**t dicunt q^d ista aqua infinita nō esset figurata q^d infinita nec per consequens visibilis nec est mobilis extra se quia nullus locus eēt extra eā q^d oēm locū occuparet tñ infra se esset mobilis s^m partes & sic non esset in loco esset tamen deo p̄sens. **E**t si querat an aliā aquā infinitā posset de^o causare dicunt q^d sic. imo infinities infinitas aquas posset causare. **C**Si dicat an infinities infinitis aquis causatis deus posset vltra causare. dicit q^d sic quia infinities captū sineategreumatice non habet vltimū. **C**Nota tñ q^d si talia plura infinita causent^r oportebit ea eē sil^r & sic dabit^r p̄neratio corp^o q^d non inuenient apud diuinā potētiā vt patebit deo concedente in .4. huius sicut & idē corpus esse in diuersis locis simul.

Circa tertū d^r q^d sic q^d in vna hora posset deus pducere infinitas animas intellectiuas in quolibz instātū ill^o hore cuz aliquo gradu charitatis & omnes illas p̄seruare cum sua charitate. q^d ista non sunt entia successiua sed p̄manētia quibus non repugnat similitas. & tunc poterit oēs istas charitates separare ab animabus sicut in sacramento altaris & separatas ab illis inuicem vnire & fiet caritas infinita. **C**Sed cōtra q^d tunc talis charitas esset deo equalis itensue cum vterq^z sit i finitus intē sue & vnum infinitum non excedat reliquum. **P**reterea eēt talis caritas perfectio: oī substantia limitata si esset in finite perfectionis intensiue. **D**icitur ad p^m q^d deus excederet illam charitatē q^d est infinitus simplr & extra genus vbi illa charitas tantū s^m qd^o & i genere imo eo ipso q^d esset indeterminato genere infinitas nulla clauderetur & finiret & vt sic posset excedi etiam q^d est alterius gene

ris. **C**ad 2^m d^r q^d infinit^o a fini nō valeret vnū hoies nec infiniti gradus frigiditatis vnū caliditatis. q^d ista infinitas nō egredit^r perfectionē specificā q̄ stat in diuisibili & illa caliditas specificā est perfectio: specificā frigiditatis & sic dicat^r de substantiā & charitate. **C**ad 2^m p̄ncipale dicit^r p̄missis aliquib^o diffinitionib^o de infinito. p̄mo q^d infinitū ē ens quo nihil maius in suo genere vel in s^m sue infinitatis siue i tensiue siue extēsiue s^m q^d fuerit. **S**ecunda q^d infinitū est q^d excedit omne finitū s^m omnem proportionem de terminatā. **T**ertia q^d infinitum est cui^o nihil est extra & ista est de infinito s^m extēsiōe nō s^m diuisione. **Q**uarta in infinitū ē cui^o quāntitatē accipiētib^o sp̄ remanet aliqd accipere vel sumere extra. **P**̄missis et̄ diffinitionibus superi^o adductis notādū ē q^d duplex ē infinitū vlt^o & extra genus vt de^o & particulare seu i genere sicut quodlibet aliud siue fuerit negatiuū vt punctus qui non h^o terminum nec est aptum natum habere terminum sicut entis vox ē inuisibilis ita q^d ly. in neget & actum & aptitudinem siue fuerit priuatiuū ita q^d ly. in neget actum & ponit aptitudines sicut linea carens punctis extremis per diuinā potētiā talis dicit^r infinita priuatiue siue fuerit infinitū positie de quo habitum est in p̄ncipio.

His p̄missis dicit^r q^d de infinito possumus adhuc dupliciter loqui. sub quātū ad rationē infinitis i se vel quātū ad illud qd^o sub ē rationē infinitis p̄mo i finitū ē a nobis cognoscibile quocunq^z mō captiatur non solū quantum ad quid nominis sed et̄ quātū ad qd^o rei si qd̄ditatem habebit nec sic loq^r Arist^o. 1. & 3. hui^o s^m tātū. secundo in modo sicut de ente per accēs non est scia quātū ad substractum seu quo ad illud q^d sub est rei sed bene quantum ad rationem suam in se & per comparationem ad predicata per se. **A**lij dicūt q^d sicut contingēs cōsideratur dupliciter vel vt induit modum necessarij & vt sic de ipso est sciētia. vel vt induit propriū modū contingētis & sic subterfugit rationem scientie: cōsili^o ad p̄positiōē dicunt de infinito q^d considerat^r vt induit modū infiniti vel induit modum finiti secundo mō acceptū ē clarū q^d pōt intelligi. si p̄mo mō & fuerit infinitū negatiue intelligitur per negationē finiti oppositi. s. per carentiā terminoy. si p̄mo modo & fuerit infinitū positie ipsoz intelligit^r vt induit modū finiti verbi gratia cum intelligo omnē hoiem intelligo infinitā multitudinē hominū. s. possibilis & hoc per modū finitū quātū ad rationem humanitatis in cōi q̄ ē finita & nō in particulari. **C**Alij dicunt q^d de infinito in cōi & cōceptu confuso & alieno. s. conceptu finiti habet^r noticiā s^m non in particulari & conceptu p̄p̄io & distincto & sic intellexit Arist^o. **A**lij dicunt q^d infinitū s^m suū modū infinitatis nunq^z cognoscit^r ab intellectu nostro quia semp̄ remanet aliquid accipiendū & sic nunq^z p̄transit^r & similit^r nec cognoscit^r a nobis vt dicit^r de infinito in potētiā aut 2^m extēsiōe in quib^o nunq^z deuenit ad vltimū terminum intrinsecum. **C**Alij dicit^r q^d infinitū est scibile p̄ cōpationē ad predicata per se non aut^r p̄ accēs q^d vt sic ē infinitū nō p̄i modo. q^d predicata per se sunt finita sicut de fortuna q^d sit causa per accidens hētur scia q^d esse causas p̄ accēs nō in est per accēs s^m per se p̄mo modo fortunc. p̄ma & secūda responsio est melior.

Postremo circa mām de infinito nota q^d infinitū nō ē p̄p̄ie hñs rationē totius nec partis. q^d si sic tunc aliqua pars esset maior suo toto contra illā cōem animi conceptionē geometrie. **E**t p̄obat^r supposito q^d tempus sit infinitū a parte ante & a parte post s^m philosophū sit. a. totū tempus p̄teritū terminatū ad p̄mū instās huius diei. **E**t. b. sit totum tempus futurū terminatū ad illud idem instās. c. vō sit totū tēpus p̄teritū terminatū ad vltimū instās hui^o diei. **E**t. d. totū tēpus futurū terminatū ad idē vltimū instās hui^o diei. tūc cum. a. & b. sint eqlia q^d non se excedunt. sil^r. c. & d. inter se. cum ergo. c. sit mai^o. a. q^d totū eius igit^r. & d. erit mai^o. a. & cum. a. & b. sint eqlia. igit^r. d. erit maius. b. & tamen b. est totum respectu. c. illud ergo p̄ncipiū geometrie datur de quanto finito.

Ter.com. 63.

per se vt est ille ad que vbi fuerit locati mouet nãr dñi
 cro omni ipedimẽto sicut ferrũ ad magnatẽ. Aliter dñi lo
 cis nãlis p accidẽs 7 est ille ad que locatũ nõ mouet vbi
 cũq; ponat s; solũ vt ille loc^o est in tãta distãtia q; soluz in
 tãta distãtia h; illã virtutẽ pseruatã a toto: q; in tanta dis
 stantia talis virt^o magis elongat a suo s;rio. ¶ Illũ ad dif
 ficultatẽ dñi q; cõcaũ aq; ẽ loc^o nãlis terre p accẽs 7 locuz
 nãle ei^o p se q; ambit nõ h; nec terra nec aq; s; solũ quo ce
 tra ẽt duo elemẽta bñ hñt vt i; q; locũ naturalẽ p se q; 7
 quo. Aristo. autẽ itelligit d loco nãli p se 7 nõ p accẽs sicut
 est pcanũ aq; respẽtu terre. ¶ Et si dicat q; illa gleba terre
 in actu sepato nõ posset fieri i suo loco nãli nisi aliq; ps ei^o
 ascẽderet sursum q; vltra cẽtrũ 7 sic illa ps mouẽt violẽter
 qñ mor^o grauis a cẽtro eẽt violẽt. ¶ Dñi q; illa ps moue
 tur p accẽs sursum ad motũ p se toti^o deorsuz ad suũ locũ
 naturalẽ nec ẽ violẽt^o pñ qñ est ab intrinseco toti 7 toti ca
 theogreumatice pferunt vim. qd est h; nãz violẽti. ¶ Nã violẽ
 tum est cui^o pñ^o ẽ extra passio vim nõ pferẽte. 3°. ethicoz.

Ad argumẽtu factũ in pncipio dñi q; loc^o capĩt ibi for
 maliter vel cõcretiue p toto aggregato ex supfi
 cie 7 cõtinẽtia actiua vel distãtia a celo polis 7 cẽtro mũdi
 7 vt est respectiũ vel aggregatũ ex vtroq; .s. absoluto 7
 respectu. ¶ **Questio.** 2^a.

Trum loc^o sit mobilis. Qd sic q; coz^o
 locas cui^o ẽ vltimuz est mobile.

v ergo 7 loc^o p; pñã q; moto aliq; mouet qe qd
 est in eo. ¶ Cõfirmat q; qdlibet cõcaũ orbis
 supioris moti mouet: 7 tñ est loc^o spere ime
 diate sub se pñete. ergo loc^o est mobilis. ¶ In cõtrariũ est
 Aristo. 7 Cõmẽtatoz.

Ad euidentã qõnis est notanduz q; Aristo. diffinit hic
 locũ p ẽ vltimũ coz^o pñẽtis imobilẽ. pñũ in
 qua diffinitõẽ qñoz: ponunt de rõne loci. ¶ Primuz est
 qd est vltimũ coz^o nõ coz^o vt posuerunt antiq; ponẽtes
 locũ ẽt spaciũ sepata ab oi qñitate sensibili. ¶ Per vltimũ in
 telligit Aristo. supficiẽ que ponit in hac diffinitõẽ tanq; ge
 nus p quã differt loc^o a materia pñẽtis dñi ad dñiaz vltie
 supficiẽ coz^o cõrẽti q; qñtũcũq; pñeat coz^o locatũ: non
 tamẽ est loc^o q; nõ est vltimũ coz^o pñẽtis. oportet ẽt
 q; loc^o sit cõtinẽs diuisuz a locato aut dñi vltimũ coz^o pñẽtis
 vt excludat supficies s; suã rõnẽ qñitãtia qñis
 mãli sit idẽ. ¶ Nã. n. loc^o est ois supficies nec supficies i cõi
 accepta. Dñi pñ. i. adẽquãtũ ad dñiaz loci cõis dñi imobilẽ
 s; quõsdã ad dñiaz vasũ cũ quo loc^o h; magnã pueni
 tiã qd quidẽ vas est p se trãsinutabile 7 mobile: s; loc^o so
 lum p accẽs ad motũ cũ^o vel s; m Cõmẽtatoz dñi imobilẽ
 le ad dñiaz vltimẽ supficiẽ locatũ q; semp mouet ad motuz
 locatũ s; loc^o raro 7 accidẽtali mouet qñ coz^o locas mo
 uetur silẽti locato. ¶ Nãz cũ aliqd coz^o erit aliq; coz^o
 fluidũ vt puta de vltio aeris cõcurrunt pres illi^o aeris ne
 def vacuũ 7 corũpũt illud vltimuz. ideo illa ppõ diuerfa
 cozpa succedũt sibi in eodẽ loco qñtũcũq; sit famosa: est tñ
 falsa loquẽdo de loco ppõ 7 adẽqñto. ¶ Alij dicũt q; lo
 cus est imobilis qñtũ ad suuz formale qd est in loco vel in
 vbi. s. qñtũ ad distãtiã vel ordinẽ que h; locatũ ad cẽtruz
 mũdi vel polos celi 7 ad totũ celi 7 ad itelligẽtã mouẽtẽ
 celi q; s; m pñilosophiã est in oriẽte 7 imutabilẽ. 7° de
 palo affiro in flũuio vel nauĩ in eo gescẽre q; sic semp dicit
 esse in eodẽ loco supple formali 7 p cõpanõnẽ ad totũ flu
 uũ h; nõ semp habeat idẽ vltimũ. 7 idẽ dicit Aristo. i hoc
 4°. q; tot^o flũuĩ^o magis h; rõnẽ loci q; pars flũuĩ^o ppter
 sui imobilitatẽ 7 mobilitatẽ partũ flũuĩ^o. ¶ Alij dicunt q; lo
 cus est imobilis qñtũ ad equalitãtia: nõ tñ s; m nũmẽz: nãz
 oia illa loca sibi inuicẽ succedẽtia pñt hẽre eandẽ rõnẽ pñ
 cipij vel termini cuiuscũq; mot^o localis: ita vn^o sicut reli
 quoz 7 qe qd pñt facere vn^o illoz 7 alter. ¶ Et si dicat q; lo
 cus palũsaut nauis mouebit localiter q; se hñt pñime alr
 s; m locũ 7 pater pñã a diffinitõẽ ad diffinitũ. ¶ Pñterea
 impossibilẽ est q; aliq; termin^o per se 7 intrinseco alicuius
 motuz acgrat alicui sine motu illi^o cui acgrit sicut nec al
 bedo pñt alicui acgrĩ sine alteratõẽ eius cui acgrit sed vbi
 est termin^o intrinseco 7 per se mot^o localis vt p; 3°. 7 5°.

hui^o. ergo pñdicta mouebunt localĩ. ¶ Ad pñmũ dicit q;
 ad hoc vt aliq; moueat localiter regrunt duo. pñmũ q;
 immobile per sui mutacionẽ mutet locũ. scdm q; inter mot^o
 terminos sit spaciũ 7 distãtia localis ista ambo deficiũt hic.
 p^o q; pñdicta nõ mutat locũ p sui mutacionẽ s; solũ aque
 fluentis. scdo q; iter locũ pñoz 7 subsequẽtia loca non est
 spaciũ locale. ¶ Ad 2^m dicit qdã qd duplex est. vbi vnuz
 cãtuz a loco circũscribere 7 ad istũ nõ est p se mor^o q; pñt
 alicui acgrĩ sine mutacõẽ ei^o cui acgrit. 7 ista est cã qñe ad
 relationẽ nõ est per se mor^o. 5°. hui^o. Aliud est vbi cãtũ a
 polis 7 cẽtro mũdi 7 ad istud est per se mor^o in casu dato
 acgrit pñmũ. vbi non scdm. vn^o minor est falsa. ¶ Alij ne
 gant maiorẽ q; termin^o per se mor^o pñt alicui acgrĩ non p
 motũ ei^o cui acgrit s; solũ p motũ alterius. ¶ Ad auctori
 tates. 5°. pñilicoz q; pñterea ad relationẽ nõ est p se mo
 tus: q; pñt acgrĩ 7c. Dicitur est in qõnẽ imediate pñcedenti.
 Alij dicũt q; locus est mobilis qñtũ ad sitũ que palus affi
 rus in flũuio nõ mutat. ¶ Alij dicũt q; locus pñderat tri
 pliciter aut nãr aut supnãr aut mathematica. ¶ Pñ^o
 est mobilis per accidẽs ad motũ coz^o cui^o est vltimũ h;
 nõ semp moueat qñ locatũ mouet. ¶ Scdo nõ est per
 se mobilis. q; de^o posset eũ sepate ab eo cuius est vltimuz
 7 illũ localĩ moueret p se sicut de pñcto terminãte lineãz
 7 clauo affiro nauĩ q; quã diu est cõiũct^o mouebit soluz p
 accidẽs ad motũ p se nauis s; sepate mouet p se. ¶ Tẽr
 tio modo locus nõ est mobilis nec p se nec p accẽs. ¶ Nam
 pñderatio de loco est magis mathematica q; nãlis: vt p;
 p Cõmẽtatoz. 4°. hui^o 7 consideratio mathematica ab
 strahit ab oi motu 7 per se 7 p accẽs. 7 isto modo dicit
 qd locus est imobilis.

Ad argumẽtu factũ in pncipio dicit negando pñãz.
 Nam celi mouet 7 tñ si mouent poli nec mor^o
 circularis eius nec ips nec instans nec situs nec linea axis
 eius: que tñ oia sunt in ipso sed maior h; veritatẽ de oib^o
 absolutis pmanẽtibuz 7 mobilibus 7 extensis s; m duas
 dimẽsiones ad minus. ¶ **Questio.** 3^a.

Veritur vtrũ vltia spera sit in loco
 q; tra q; nõ h; cozpus extra se. ¶ In hac qñtione
 duo sunt vidẽda. pñmũ de qñto. scdm an totũ
 vniuersuz aggregatũ ex oibus entibus sit i lo
 co. ¶ Ad pñmũ Jobãnes grãmaticus vt refert Cõmẽta
 toz. 4°. pñilicoz. dicit qd est per se i loco quoniã in vacuo
 qd posuit cũ alijs antiqñis esse locũ 7 nõ vltimuz coz^o pñẽtis
 ad modũ Aristo. ¶ Cõtra que arguit Cõmẽta
 toz: duplr. pñio ex dictis ipñis Jobãnis grãmatici qui ne
 gavit dari vacuũ in bĩbitũ 7 nõ repletũ cozpe qd tñ seque
 retur si esset vez qd dicitũ est de vltia spera. ¶ Nã extra spe
 ram vltimã eẽt vacuũ falsuz inbĩbitũ. Scdo q; sic celi vl
 timũ eẽt p se i loco nõ p accẽs cõtra Aristo. hic q; dicit q;
 vltimũ celi 7 aia sunt in loco p accẽs. ¶ Ad pñmũ dicit
 Jobãnes grãmaticus q; spaciũ cõtinẽs totũ mũdũ est lo
 cus adẽqñtus totũ mũdo cuius aliq; ps adẽqñte corũdit vl
 time spere 7 illa est eius pprie locus adẽqñtus nec vltra vl
 extra vltimũ celi dat vacuũ sepataz ab oi cozpe sensibili.

¶ Ad 2^m dicit q; Aristo. fuit de opinõẽ pñtraria. ¶ Tẽ
 nũstius q; vltimũ celi est in loco p pres suas intrinsecas. s.
 p stellas affiras in pñio mobili que mouent circa cõueruz
 cozpis iserioris 7 illud cõuẽlluz qñ circũdat eas 7 sic cõce
 deret qd aggregatũ ex oibus orbibus est duplr in loco.
 pñmo q; vnũ pñnet alter. ¶ Scdo q; totũ aggregatuz
 reuoluit circa cõuẽsum ignis. ¶ Nec hoc habet pñio inco
 nueniẽti. Et ista est opinio bñi Thome. ¶ Alia ẽ opinio Anẽ
 pæe qñ incidẽtis in idẽ respectu loci q; supremus orbis ẽ
 per se in loco 7 iste locus est supficies cõuẽra orbis infẽ
 rioris circa quã reuoluit imediate. ¶ Nec locũ speratũ dif
 fuit Aristo. sed locũ cozpoz rectoz qñtũ alio modo su
 munẽt cozpa rotunda quoniã p se 7 recta p aliud ideo coz
 pora mota motu recto indigẽt finiri rotundo 7 extrinseco
 sperica aut nõ. nam linea rotunda est pfecta 7 nõ pñt reape
 additionem vel diminutionẽ. Linea vñ recta sic. ideo est
 imperfecta. Et ista fuit opinio Alpbabarbij. Alia est opinio

Cap. 3°.

Tex. et p. 40.

Com. 41.

Tex. p. 41

Tex. p. 11.

Tex. cõ. 5

Tex. p. 43

Tex. p. 43

Tex. 2.11.

Tex. 6.4

Tex. 2.18.

Tex. 2.85

Tex. 2.4.

Tex. 2.55

Tex. 2.6.

Tex. 2.57

Tex. 2.22.

Alexandri commentatoris Aristot. dicitur qd suprem^o orbis nō est in loco neq; p se neq; p accis neq; fm totum neq; fm pres q ipse pbat sic. Supremū celū nō est in loco nisi eo modo quo mouet localit sed supremū celū nō mouet localiter: neq; p se neq; p accis neq; fm totū neq; fm pres ergo nullo modo est in loco: nō enī mouet per se fm totum qz nō mutat locū fm totū neq; fm pres p se. qz non sunt actu diuisi qz necessario requirūt ad p se motū: tūz qz est impossibile totū gescere pib^o ei^o per se motū. celū autē totū quiescit neq; pūmū celū mouet p accis. quonā autē fm totū p accidēs r hoc nō qz nec p se nec p accis mouet locū fm se totū neq; mouet p accis fm pres: qz tunc mouerent pres p accidēs ad motū totū p se. r ppter ea pres celi nō sunt se pte neq; in actu neq; in potentia a celo qd necessario requirūt ad partē motū p accis. Ex his pcludit tria aliter. p^o qz mot^o circularis nō est in loco: 2° qz mot^o circularis nō est trāslatio hoc ē mot^o localis: 3° qz nō est impossibile co: p^o ēē r nō ēē in loco. quonā loc^o nō ingreditur diffinitionē corpis nec ecōtra. Cōtra quē pūmā/ tor: arguit. naz cō motū localit est in loco pūmū celū vt est per se manifestū mouet localit. ergo pūmū mobile est necessario in loco maior est manifestā: qz licet de rōne corpis simplr nō sit loc^o. tū loc^o est de ratione corpis motū localit quē admodū mobile mouēs r termin^o mot^o ac tēpus necio sūt exigita ad omē motū localē. Cōtra si dicatur qz h^occō nō regat ad motū localē: non tū ad motū si tuale qūis est mot^o pūmū mobilis. Cōtra ipm alexandru arguit argumēto ei^o p^o qz pūmū celū nō mouet situaliter nec fm se totū nec fm pres nec p se nec p accis. Et si argumētū ei^o valebit p^o ipso etiā valebit p^o ipm aut ipz oportebit negare sensū r p se motū qz nullo modo mouetur nec localit nec situalit: r tūc nō erit qūit ad motū situale pueniētā iter ei^o r auicē. s^o solū qūit ad ipm pūmū celū nō ēē i loco neq; p se neq; p accis. Cōtra. n. auicēna qz motus spe circularis nō ē mot^o localis: s^o solū situalis qz pres ei^o acgrūt diuersos sit^o nō diuersa loca. Cōtra quē arguit etiā pūmātor: qd uplr. p^o. qz fm Aristot. mot^o nō est nisi in qūitate qūitate r vbi. 5°. hui^o r p pūmū nō in situ. 2° qz loc^o cadit in diffinitioē situs r sic eo pūmātor: ergo mot^o situalis nō poterit ēē absq; motu locali. 3°. qz manifestū ē p se qz mot^o pūmā spere ē mot^o localis fm pres qm pres mutant locū. 4°. qz fm Aristot. 6°. hui^o versus finē celū mutat locū fm formā r nō fm subm. Cōtra pūmā argumētū pūmātoris Alexandri rīdet qd qz sit^o duplex est positio vna que est dīa in pūmātorē qūitatis r alia faciēs diffictū pūmātorē ab alijs ita qz duplex est situs vn^o qui est de pūmātorē vbi q est termin^o mot^o localis r al^o qui est diffictum pūmātorē ab alijs r d hoc itellertur Aristot. qz ad ipz nō est p se mot^o r sic pūmātorē celū mouet situalit sitū. pūmātorē modo accepto nō. scdō mō. Cōtra h^occō rīsonē ego arguo qz situs pūmātorē mō accept^o qē p se termin^o mot^o circularis pūmātorē mobilis aut est ordo pūmātorē i toto absolute aut ordo partū p pūmātorē ad locū: non pūmātorē mō: qz cum semp pres celi habuerint eūdē ordinē i toto r semp hēbūt r termin^o mot^o sit finis mot^o. 5°. hui^o. nā mot^o est ppter terminū. seq^o qz celū nūq; fuit motū nec ēēt mouēdū. p^o pūmātorē qz bitib^o pūmātorē in mā cessat mot^o pūmātorē de generatōe. Cōtra pūmātorē qz mot^o est actus entis in potētia fm qz in potētia ad terminū mot^o. 3°. hui^o. vñ ly h^occō excludit simpliciter terminū mot^o ad quē mobile qz diu mouet. r ante motū est in potētia obiectiua r nō in actu formali. Nam mot^o r pūmātorē sunt ppter carentiam non habitū p^o pūmātorē. Cōtra oportebit dicere qz i. le ptes fm ipm pūmātorē mutant sitū qz mutabit ordinē in toto celo absolute qd est impossibile. Cōtra si celū nō mouēt nō min^o ptes celi hēret tales situs. ergo pūmātorē motus esset frustra. pūmātorē est falsum cum sit a deo mediate r ab itelligentia imediate actiue r a natura imediate passiue cuz sit nālis a qb^o nihil est frustra 3°. de aīa. r p^o celū. r p^o pūmātorē ille mot^o ēēt ad impossibile acgrī. Nam sicut celū est ingenitū r inasibile p^o celū. ita r ordo finarū partū inter se r per pūmātorē ad celū. Cōtra talis situs est ordo r ordo est relatio ad quā nō est p se mot^o

tus. 5°. hui^o r cū relatio r vbi sint distincta pūmātorē eētialit pūmātorē posterior. seq^o qz talis situs nō est in pūmātorē mento vbi r relatio cui^o oppositū dicit. Cōtra talis situs nō est nisi dīa vel modus diuidēs gen^o qūitatis r sic erit in qūitate reductiue r nō in vbi. Cōtra vltia spera non h^occō locū per pūmātorē ad quē ptes ei^o sunt ordinate. ppter ea vltia spera nō mouet fm aliquos. Cōtra si dicatur qz ordo iste partū ēēt p pūmātorē ad cētū mūdi r polos r ad totū celū. Cōtra talis ordo est relatio ergo nō vbi. Cōtra non erit ordo partū in toto absolute. Cōtra si autē accipiat situs scdō mō ad ipm nō ē p se mot^o fm rōne supiorē datā r p Aristot. 5°. hui^o r cū oīs mot^o nō possit absolute ab eius p se termino: qz ab eo specificat r distinguit. 5°. hui^o. seq^o tur qz mot^o celi pter sitū hēbit aliū terminū p se quo deno minabit ergo mot^o celi nō d^o dīa situalis: qz nullo modo est ad sitū. forsan diceret qz iste sit^o quē acgrit mobile pūmātorē suū motū est ppingtas vel distātia noua quā acquirunt partes ei^o ad partes cētrales terre reddēdo singla singlis. Cōtra qz talis ppingtas vel distātia est relatio ad quā nō est per se mot^o. Cōtra si terra nō ēēt pūmātorē moueretur pūmātorē mobile sicut aut qz terra sit pūmātorē pūmātorē potētia moueret qz semp remaneret eādē distātia r aspectus singlarū partū ad singlas partes celi per suū motū acgreret terminū r nō aliū aspectū ad partes terre. Cōtra si dicat qz acgreret terminū per respectū ad cētū r ymaginariū esto qz tota terra remoueret. Cōtra qz mot^o realis r pūmātorē simplr d^o ē terminus realis simplr r nō fm qd h^occō terminus ille ēēt ymaginari^o r nō realis: qz ens rationis qd nō ē finis nec pōt ēē cā entis realis. Cōtra ille respectus distātie ēēt respectus rōnis qz nō haberet terminū reali. Cōtra forsan diceret sicut dicit in quadā respōsiōe quā facit cōtra qūitā cōclusionē eius qz ille motus est vbi calis h^occō duplex est vbi vnū cātū a circūscriptione loci qd est indiuiduale r ad qd nō per se mot^o r istud est qd diffit aut auctor. vj. pūmātorē r tale vbi nō acgrūt ptes celi. Aliū est causatū a cētū r istud est extēsus totū mūdo: r ad hoc est per se mot^o r istud acgrūt partes pūmātorē celi pūmātorē motū. Cōtra qz ista respōsiō incidit quasi in opūmōne anti/ quoz dicentū spaciū esse locū. naz istud vbi est qū vnū spaciū coextēsus totū mūdo r eodē replētū ad cuius partes est p se motus localis tanq; ad terminū intrinsecū fm illaz opūmōne. Cōtra motus localis simpliciter esset ad pūmātorē extēsus totū mūdo: qz totū vbi datū est isē pūmātorē coextēsus actu totū mūdo r istud nō variat nec aliq; pars eius: qz nō esset maior ratio de vna quā de reliqua. r sic omnes mutarent vna mutata r tunc totus mūdo pūmātorē mutaret vbi fm se totū. Cōtra accidēs migraret de subiecto adequato. r pūmātorē in subiectū aliud sibi pūmātorē adequatū vt qz pars vbi celi vna r eadē fieret nunc in vna parte celi nūc in alia. Cōtra tūc motus pūmātorē celi esset appellādus vbi calis r nō situalis pūmātorē Autēna. qui dicit tneri suā opūmōne. Cōtra si pūmātorē celū nunq; fuisset motū nec moueret adhuc per respōsiōne datā esse per se totū in loco celū cathegorematic sumptū r sine cathegorematic capiedo locū isto modo nisi dicat qz celū nō est p se in loco nec aliq; pars eius qz totū celū r partes ei^o sunt in partū totū vbi qd est locus totū mūdi quo dato sequitur qz solū totū vnūuersū collectiue sumptū est per se in loco sic accepto r nihil aliud. Cōtra partes celi per motū celi nō acquireret nisi locū per accis r sic mot^o per se nō haberet terminū p se intrinsecū: r nō loquit hie d termino vltimo simplr totū motus celi quē nō h^occō fm pūmātorē losophos. s^o de termino partiali partū motus celi. Cōtra ista diffictio d vbi imponit calūpnā auctoz. vj. pūmātorē qz ipm nō diffinierit qd tamē erat magis necessariū. tūm qz per se terminet mot^o localis: tūz qz cōllimū. Cōtra tria residua argumēta Cōmētatoris respōdet per eādē diffictiones que vt patuit nō sunt bone in se nec ad pūmātorē oppositū faciētes. Cōtra pūmātorē istud vbi est qūit r extēsus p totū mūdu fm se aut ergo est qūit pūmātorē qūitate aut qūitate totū mūdi. Si detur pūmātorē sequit qz cū istud vbi sit corporeū qz vbiq; duo corpa de pūmātorē qūitatis

erunt sim ul. s. vbi & corpis locati aut vbiati. Si detur. 2^m sequit qd vbi celi & cuiuslibet locati mouebit simul cu ipo locato. Ita omne pmanes extēstue qntitatis ad cuius qnti moti mouet & ipsuz sicut pz de accidētib⁹ pmanētib⁹ extēstis ad extēstionē subiectū q mouent ad motū subiecti quo dato nō acquirēt ptes celi nouas ptes vbi. Et si dicat de oib⁹ alijs qz nō erit termin⁹ p se mor⁹ localis. ¶ Si istud vbi def cū cōponat ex supi⁹ & inferi⁹ ante & retro que sunt per se dūe loci & p trarie idēz erit actu cōpositū ex p trarijs differētis. ¶ Istō vbi dato alterū vbi cātuz a loco sup/ flueret. pz pna qz p istud sufficēter terminat p se motus localis & mobile locat intrisēce. ¶ Istud vbi nō erit in p dicationē vbi. s. relatiōis qz est pstitūtū ex relatiōib⁹ sur/ sum & deorsuz que sunt dūe māles loci ex hoc q rto & sunt relatiōes qz ad aliud & pz pna qz sicut ex non suba non fit suba. p^o hui⁹. ista ex nō vbi nō fit vbi. ¶ Ist vbi ē respect⁹ locati ad locū: s. vbi datus nō pōt esse respectus supreme spere ad aliqū locū ambientē quē nō hz nec ad aliū. quia nullus ambit eā. ¶ Alia fuit opinio Averoy. 4°. huius. qd vltima sfera p se est in loco p cētū qd est terra. qz per illud suprem⁹ orbis est in loco p qd est gescēs fixuz & im/ mobile eo modo quo sibi debet qes opposita motui loca li fm subm. 6°. hui⁹ circa finē: s. p dīca insit pmo mobilis per cētū qd est terra. ergo p tale cētū erit in loco. pz pna cuz maior qz eadē cā est celo essēdi in loco & gescēdi fm totū. qz nō n. mor⁹ localis fceit cognoscere locū: tñ pfectio attribuit corpib⁹ nālibus magis ppter quietem qz ppter motuz. naz cozpa nālia mouent nāli ad sua loca vt sibi qe/ scant & nō moneant ali⁹ statueret sibi aliud cētū. & tō qes est magis cā essēdi in loco qz mor⁹ cum sit finis & pfectio mor⁹. 5°. hui⁹. minor appet qz torū celuz cathogreumati/ ce sumptū nō mutat locū fm subm cuz eqli semp distet a cētū. lz moueat fm formā & totū sicut cathogreumatice: qz oēs partes celi circulariter mouent. cū ergo omne mo/ tum localr indiget aliquo gescēte vt pz in li^o. de motibus aialuz respectu cui⁹ mobile se hēat qz dū mouet aliter qz prius & celū semp moueat & solū cētū sit quiescēs penes qd & cui⁹ ptes pnt cognosci pfecte ptes celi cōtinue moueri sequit qz per soluz cētū celuz erit in loco.

Ad euidētā hui⁹ opinionis est notādū qd duplex est locus p se. s. est vltimū corpis pntētis locatuz & locus per accidēs vt est corp⁹ gescēs circa qd corp⁹ spericū mouet pmo loc⁹ dī loe⁹ qui. s. ambit fm se & loe⁹ dī q. s. quo supple cognoscit corp⁹ spericū esse in loco iste locus quo cuiuslibet elemētū est terra: qz nullū elemētū est i suo loco nāli: nisi cētū eius sit cētū mundi: vt pz ex de celo & mūdo est. n. cētū mundi sicut dicitur est supi⁹ origo & re/ gula per quā cognoscit an aliqd elemētū vel celū sit in suo loco nāli vel nō & corp⁹ celeste p se hz qz moueat circa ali/ quod gescēs & p accēs qz sit i loco p aliqd pntēs ipm fm cōmētatorē in hoc q rto. ¶ Scōdo ē notādū qz cuz dī sic esse per se vel per accidēs in loco iste determinatiōes. s. per se & p accēs pnt determinare verbū seu totaz cōpositionē & tūc talis ppositio est officiāda & itelligit determinatio p/ cedere totā ppositionē & ipsaz determinare sicut adiectiū suū substantiū: & tūc erit sensus hec ppositio est per se vt per accidēs. a. est in loco que adequate significat q. a. est in loco. ergo vel determinat solū locū & tūc est sensus q. a. ē in loco qui locus est loe⁹ per se aut loc⁹ per accēs. ¶ Ex his danē pclones de mēte cōmētatoris. pna qz cozporum qdaz per se sunt in loco per se vt graua & leua mota mo tu recto. scōda qz quedā per accidēs sunt in loco p se vt spe cōtente ab alijs sperijs. tertia qz quedā sunt in loco p acci/ dens vt vltima sfera & alie spere qb⁹ cōpetit per se p pex/ tate quartū modi qz moueant circa cētū qz dicit loe⁹ per accidēs: qz nō ambit locatū & est per cui⁹ quietē cognoscit imobilitas fm subiectū pmi celi & alioz orbuz & mobilitas partiū seu fm formā eandē. ¶ Ex quo appent duo. pno qz respōsio cōmētatoris & eius sequaciū non est cōfessa ad questiones querētes an suprema sfera sit in loco cū respō dent qz sic & qz per se est in loco per cētū qd est locus p accidēs modo exposito & nō itelligūt qz celuz vltimuz sit

in centro tanqz in loco per se ambiente ipsuz nec etiā i loco alio circūscriptio mediāte centro s. qd cētū qd est terra est penes qd cognoscit qes imobilitas & fixio s. z subiectū cognoscant de celo & mor⁹ suaz partiuz & est circa qd re/ noluit primū celū qui per se sunt de ratione loci p accidēs & per se loci spere. scōdo qz nec etiā suprema sfera sit i loco per cētū tanqz per quasi partē sicut eis imponit nisi itel ligēdo per celū totuz munduz sed solū eodē modo quo di ctum est & tanqz in loco: nam fm famositatez accepto s. ex sua natura & nō per aliud locante suo modo.

Sed hic sunt tres difficultates. prima qre poli pmi celi nō debēt dici loc⁹ ei⁹ cū pntes celi reuol uantur circa eos & sunt imobiles. ¶ Dicit qz poli sunt in/ trinseci: cū tñ locus debeat esse extrisecus. scōdo qz nō pōt sent partes celi moueri qz semp vnaqueqz equalr distat a quodlibet illoz & sic semp se hēret eodem modo & magis arguerent quietē celi qz nō sic per cōpationē ad partes cē/ trales qz sepate sunt a celo. & a quibus semp partes celi se habēt diuersimode. ¶ Scōda difficultas nō min⁹ suprema sfera cōtinue mota & eodē modo esset in loco si omnia in/ fra ipsam per diuinā potētā amobilarent. ergo nec nūc p cētū. Ad hoc neget assūmptū sicut nec corp⁹ rectū ex/ stens in aliquo loco ambiente ipm esset in aliquo tali loco circūscriptio esto qz omnis talis auferret lz remaneret i eodē situ vel distātia positua vel negatiua ad entia gescē/ tia que remanerēt. pōt tamē dici qz remanet eadē distā tia negatiue ad cētū qz nō alia positue qz idē & diuersim/ sunt so^m inter entia. Tertia difficultas si totū vniuersuz cēt vniū pntiū & homogeniū in oib⁹ partiū suis vt celū v^m simplex & mouētur vni⁹ miter sic nūc: tūc nō ē i loco p cētū. ergo nec nūc tenet pna: qz ratio mot⁹ circularis sal uatur vtrōbiqz eadē. ¶ Dicit admissō cāu negādo pna: qz penes aliud attendit ratio motus circularis: qz penes cētū intrinsecū circa qd reuoluit & penes aliud corpus spericū esse in loco. quonā penes extrisecū cētū eo mō quo dicitur est.

Aliter pōt respōderi ad qōnē qz videt q rere duo. primo an ipsa vltima sfera sit in loco. scōdo an mons eius sit motus localis.

Ad euidētā quoz est notanduz qz aliqd dicit esse in loco quadruplr diffinitue. s. circūscriptiue per se & per accidēs vt pnotatū est. ¶ Ad p^m dico qtuoz: pclusio nes. p^o prima est qz prima sfera est locabilis circūscriptiue. ¶ Ista pclo pz: qz sibi nō repugnat ambi⁹ ab altera sfera. ¶ Ista ipsa est corpus finitū & quociūqz coepe finito dato sibi nō repugnat dari maius in quacūqz pportione. ¶ Scōda cōclusio qz vltima sfera d factō nō ē in loco circūscriptiue nec fm se nec fm partē nec mouet isto modo localr & sic intellexit Alexander cōmētato: Aristō. cū de facto nullū ha/ beat cōtinēs diuisuz actu extra se. ¶ Tertia cōclusio vltia sfera est in loco diffinitue: quonā ipsa hz pntiā ad alias speras in ea cōtētas circūscriptiue. ¶ Quarta cōclusio qz vltima sfera nō est in loco per cētū nec circūscriptiue vt pz. nec diffinitue per respectū pntie cuz ab eo sit multum distans tñ est in eo. eo modo quo dictum est.

Ad 2^m dubiū diceret theologus qz p^m mobile est ce/ luz empirē qz nullo modo mouet actu. ¶ Ibus antez diceret qd est celum stellaruz qd est primuz mobile & i motū actu. Sed hic nō est difficultas qz ponit qz primū celum qd cūqz sit actu moneat qd deus pōt hoc facere. ¶ Ido declaratiōe dubij sunt duo notāda. p^m qz mo/ ueri localr pōt itelligi qdur plr aut in loco ambiente ipsuz aut ad locū acquirēdū aut circa locatū aut localier: qz ad vbi acquirēdū. Scōdo est notādū fm canonicuz isto eodē loco qz sicut duplex ē circūscriptio actiua. s. que est i coepe locāte. & passiua que est in coepe locato. ¶ Itē est duplex vbi actiue qd est in coepe locāte & passiue qd est i coepe locato & ista ambo sunt eiusdē generis & vtrūqz pōt p se termina re motū localez intrisēce & extrisēce. p^o & nō p^o. naz mor⁹ localis moti in loco circūscriptiue p^o. & p se & intrisēce ter/ minat ad vbi passiuū. scōdario & extrisēce lz p se non p^o. ad vbi actiuū: s. mor⁹ localis corpis locātis moti e⁹. p^o &

Tex. p. 27

Tex. p. 43

Tex. p. 72

Tex. cō. 8. et. 20.

Tex. p. 43

per ſe & intrinſece terminat ad ubi actiū per ſe autē non pmo & extrinſece ad paſſiuū.

His pmiſſis dicit Lanonicus qd vltima ſpera nō mo-
netur localiter in loco circūſcriptiue nec ad locū
circūſcriptū ſed mouet localiter duplr. pmo qz circa loca-
tum circulariter rōne partiū mouet & ad ubi actiū. p^o &
per ſe. ſecūdario ad ubi paſſiuū partiū ſpere infra ſe ime-
diate pte. naz ille pmo mutat locū ad motū celi ſupio-
ris eſto etiā qd nūqz ipſe moueret ex ſe.

Ad ſcōm articulū principalē qōnis dicit qd totus mū-
dus aggregat^r ex toto mūdo inferiori & oib⁹ ſpe-
ris celeſtibus nec per ſe nec per accidēs eſt i loco circūſcri-
ptiue per ſe aut per accidēs ſm ſe totū capiendū illas de-
terminatiōes per ſe aut per accidēs in p^o p^oclonis: vt de-
terminant verbū & totaz cōpoſitiōe & in fine ſm qd deter-
minat locū. iſta p^oclonis p³ per Aristo. i tertū qz extra mū-
dum ſic acceptū nihil eſt. **C** Si dicat qd eſt in loco p acci-
dens ſm parte: qz vna p^oinet aliaz. Dicit qd nō eſt in lo-
co per accidēs rōne p³ ſm ſe totū. ſed ſolum ſm p³ez.

Dicit quidā hic qd lz vniuerſuz aggregatū ex omnibus
entib⁹ aut celi p^oſitūti ex oib⁹ orbibus ſit in loco per acci-
dens qz per partē nō tamē ſimpliciter eſt in loco cui⁹ ſun-
mentū eſt duplex. p³imū q. a. per accidēs ad ſimplr non
valet argumētū: qz per accidēs eſt ſm qd & a. ſm qd ad
ſimplr nō tenet p³equētia in fine ſcōi topicorū. ſm qd illud
attribuit parti per ſe attribuit toti per accidēs. **C** Contra
que fundamēta ego arguo p³mo qd illa regula nō tenet in
relatiuis ſm omnes. **M**az bene ſequit. tu es pater huius
ergo tu es pater ſimplr. eſſe autēz in loco per accidēs & p
ſe ſunt relatiua ad ſua loca. **S**cōdo qz tūc nō ſeqret tu es al-
bus per accidēs. ergo tu es albus ſimplr. eſto qd albedo
inſit tibi ſufficiēter ad denominandū te ſimplr. **S**imilr ſi
homo moueret vel ſubmergeret ad motū v^l ſubmerſio-
nem nauis nec moueret ſimplr nec ſubmergeret ſimplr
& p³ p³ia: qz per accidēs ad motū & ſubmerſionē nauis p
ſe. **P**ropterea nūqz tota nauis diceret eſſe in mari aut in
ſtūdio ſimplr niſi qñ eēt tota ſubmerſa: & p³ p³ia: ſz ip³ qz
qd iect p³ ſe iect toti p acciēs: & p acciēs ad ſimplr nō va-
let ar^m. **S**ſi ſi ſanabit torax aut oculus hois ſi ſanabit hō
ſimplr: & ſimplr qñ talia patiunt non patiet hō ſimplr &
p³ p³ia qz ſanitas & egritudo nō determinat ſibi aliqua p³ē
atialis ſicut criſpando & ſic nūqz patiet aut ſanabit homo
ſimplr niſi cū quelibet ps eius ſanat aut egrota erit. **C** **P**
tra 2^m fundamētūz ei⁹ qz ſm p³ē diſtinguit^r tra p³m & p
acciēs ex hoc. 4°. & ad p³m qñ phyſicorū. ergo ſm partes
nō erit p accidēs. **P**ropterea tunc omne p³o^m ex mā &
forma eſſet corruptibile p accidēs tra Aristo. p^o. celi quia
illa eſt p ſe. 2°. & hō eēt rōnalis intellect^r itelligēs p accidēs
p³is eſt falſuz: qz oīa illa ſunt p ſe p^o. 2°. aut. 4°. & p³ p³ia:
oīa illa inſunt p³dictis rōne p³is. **C** **P**ropterea dicit qd p
acciēs diſtinguit^r tra p ſe vt p³ p^o. poſterior & nō cōtra
ſimplr ſed ſm qd bene diſtinguit^r cōtra ſi ſimplr. & a. p
acciēs ad p ſe nō valet ar^m. vñ notandūz qd ſimplr capſe
multis modis. **C**no modo pro vniuerſali. **A**lio modo vt
diſtinguit^r tra ſm qd ſicut dicit. 5°. hui⁹. qd gnatio ſub-
ſtante eſt gnatio ſimplr: qz ad ens ſimplr & gnatio accide-
tis eſt ſm qd: qz ad ens ſm qd. alio modo vt diſtinguit^r p
ens in potētia ſicut d^o in p³logo poſterior qz p³elo ante oēz
inductiōe & demōſtratiōe p³elo eſt ſcīta in potētia & non
ſimplr & in actu. alio mō vt diſtinguit^r tra dictionē v^l cō-
dictionē diſtrahentē ſicut homo mortū⁹ aut p³er & qñto
vt diſtinguit^r tra denominatiōe forme nō ſufficiēter ex-
tenſe ad denominandū ſimplr vt in exēplo ſuo & ethiope
albo ſm dentes tantū. **C** In oib⁹ hīs a ſm qd ad ſimplr
ſibi oppoſitūz nō valet argumētū vt p³ inducendo rō eſt
qz vt ſic ex oppoſito diſtinguit^r. **C** **Q**ueſtio. 4^a.

Trum intelligētie ſunt in loco abſqz ar-
gumētis ad pres. hic ſunt duo
videnda. p³imū eſt de queſto. ſecūdū an qd di-
tates ſunt in loco.

Ad p³imū dicit qd ſecus eſt de prima itelligētia & de
alijs quoniā p³ma itelligētia nō eſt in loco circūſcri-

ptiue cū nō ſit corpus nec virtus exiſtēs in corpe: vt p³ 8°
phyſicorū. nec eſt in loco diſſinitiue & intelligo p eſſe in loco
diſſinitiue eſſe ens limitatū formali^r hīs reſpectuz ſimpli-
cis p³itē & qd ſit ita hic qd nō vbiqz deus aut eſt ens inſini-
tum vbiqz totus exiſtēs ppter ſu ineffabile imēſitatē & p³
ſens omnib⁹ per diſtantiāz negatiua⁹ & nō per reſpectum
p³entie formali^r qz tūc eſſet mutabilis. **A**lie aut itelligētie
lz nō ſunt per ſe in loco circūſcriptiue: qz nō ſunt q³te tamē
ſunt in loco diſſinitiue qz quelibet earū eſt ens limitatū &
in ſubſtantiā & nō omnib⁹ entib⁹ p³entes. **C** **S**ed eſt vna
difficultas de diſtātia negatiua dei ad qdlibet ens: de in-
ſtantiā formali^r angeli ad aliqd ens: qz tūc deus & angelus
& illa qbus ſunt p³entes erunt ſimul. & cū tangent ſe lz cō-
tactus eſt p³. qñti. vt declaraf. 5°. hui⁹. ergo quelibet in-
telligētia erit qñta. **C** **D**icit qd duplex ē p³act^r entitatiū
& mathematic⁹. p³im⁹ eſt per ſolā p³entia negatiua^m aut
poſitiua & indiftantiā & talis eſt ibi. ſecūdus eſt in quātis &
eſt eoz quoz vltima ſunt ſimul. 5°. hui⁹.

Ad 2^m arti^m dicit qd qditates p³iderant^r duplr. ſ. ſz
eſſe qd ditiuū & formale ſeu ſm eſſe eētie aut ſz
eē materiale & eſſe exiſtētie. p³imūz eſſe habent in ſe. ſcōm
in idiuuidis actu exiſtentibus. **S** **S**ecūdō eſt notandūz qd
qditates in ſe duplex: quedam eſt corruptibilem. quedāz
non corruptibilem.

His pmiſſis dicit qd nulla qd ditas i ſe formali^r ſūpra
eſt i loco nec circūſcriptiue nec diſſinitiue nec ali-
quo modo de ſupius adductis. **E**t ratio ē qd qditates ſic
accepte p³indunt ab omni exiſtētia & p³dicato per accidēs
reale aut p ſe. quarto modo qd talia p³ſupponūt exiſtētia⁹
ſed actu eſſe in loco p³ſupponūt exiſtētia actualē locabilis.
C **S**cōdo dico qd eſſe locabile cōpetit qd ditiuū corpis i po-
tētia obiectiua qz eſt p³dicatum ſecūdū modi: & oīa p³di-
cata p³imū & ſecūdū modi eis cōpetūt. 3°. dico qd qd diti-
tes corpoz actu exiſtētiū deducto omni impedimēto ſūt p
ſe nō p³io in loco eoz nāli p³ſentate q³ti modi: nam mobile
per ſu naturā nō impeditū pōt ſe facere in loco ſuo nāli. 4°.
hui⁹ ſi fuerit extra ſp³m p ſe autē p³io tali p³ſentate ſunt oīa
corpora ſimplicia in actu in loco circūſcriptiū ſimul acce-
pta nō diuſim extra que ſunt vltima in q³ ſunt capſendo
ly p³. vt dicit adequationē vel vltiatē inſiſtētie nō p³dicatio-
nis aut vt p³imū diſtinguit^r tra p aliud. **C** **A**duerte tñ qd
refert dicere hoc corpez eſt p³mo in hoc loco ſibi p³io &
dicere hoc corpez eſt p³mo in loco. p³ma eſt vera. & ſcōda fal-
ſa qz eſſe in hoc loco ſibi p³io competit ſibi vniuerſali &
adequate & nō p aliud. ſed eſſe in loco lz nō cōpetat ſibi p
aliud ſicut vniuerſale. nō tamē cōpetit ſibi vniuerſaliter &
adequate. vnde p³mū & adequatū ſubiectū locatōis circū-
ſcriptiue eſt corpez ſed p³imū ſubiectū vniuerſali & adeq-
tū locatōis actualis paſſiue ſunt oīa ſigna in loco ambiē-
te exiſtētia. **C** **M**az ſm po³phiriū in principio cōitatu⁹ vni-
uerſali p³dicata ſecūdū modi & p³imū cōpetūt vniuerſali et
eo mediāte ſingli lz p³dicatū q³ti modi eētra p³mo ſingli-
bus & eoz grā vniuerſalib⁹. vñ breuiter iſte p³poſitiōes
p³cludūt per ſe p³mo corpez mathematicū eſſe locabile cir-
cūſcriptiue & locatiū p ſe p³. hoc corpez eſt hec ſua p³ria
locabilitate numerali locabile circūſcriptiue p ſe nō p³mo
hoc corpez eſt locabile circūſcriptiue p ſe p³mo omne corpez
eſt in loco tenēdo ly omne corpez collectivē pro eo extra qd
eſt corpez actu ab eo diuſuz in cui⁹ vltimo eſt in loco circū-
ſcriptiue p ſe p³mo hoc corpez ſignatū eſt in hoc loco ſibi p
p³io & adequato per ſe nō p³mo hoc corpez ſignatū eſt in lo-
co. **T**res prime p³poſes ſunt de aptitudine que p³mo &
per ſe debent v^l relique tres de actu qui cōuenit p³mo
ſingli ſicut & exiſtia quā act^r p³ſupponit. & ita dicat de q³li-
bet aptitudine prime intētōis & actu eius. **C** **E**t ſi dicatur
cui⁹ eſt aptitudo eius ē act^r & opatio in de ſompo & vigi-
lia. Dicit qd eſt verū ſed nō p³mo. **C** **Q**uarta p³elo qd qd
ditiates nō corpoz in eſſe exiſtētie nō ſunt in loco circūſcri-
ptiue per ſe qz eſt p³rietas corpoz: vt p³ 4°. hui⁹. tamē
poſſunt eſſe in tali loco p accidēs māltiter accepte ſicut aſa
eſt in loco per accidēs: quia eſt in corpe: qd eſt per ſe in
loco ſm Aristo. in hoc quarto.

Tex. p. 8 6

Tex. p. 29

Tex. p. 22

Tex. p. 28
et. 4 8.

Tex. p. 45

Tex. p. 14
et. 2.

Tex. p. 20

Tex. p. 7.

Tex. p. 45

Sed tunc stat difficultas cui corpori prius insit taz lo-
cabilitas q̄ locatio actual. Dicit q̄ lacabilitas
circūscriptiva & locatio actual & passiva actualis pri^o insit
corpori mathematico seu de genere q̄ntitatis q̄ corpori de
p̄dicamēto substantie q̄ loc^o circūscriptivū est fm̄ dimēsi-
nes que prius insunt q̄ntitati cōtinue p̄manenti & ipsa me-
diante alijs existētis. naz amora q̄ntitate nō remanet corp^o
substantie i loco circūscriptio s̄ diffinitio remota aut cor-
pore qd̄ est substantia remanet id corp^o mathematicū i lo-
co circūscriptivo sicut dicit. 4. hui^o de corpe cubo: vt p̄
etiā in sacro altaris & remanēt in eodē loco diffinitio: sed
locabilitas diffinitiva modo expresso sup̄ inest p^o enti si-
nito. **Sed** p̄ declaratiōe cuiusdā dicti sup̄ debes no-
tare q̄ cuz vas pleni aqua est h̄ respectū p̄sentie forma-
lis & per illū formali & positivē est aque p̄sens: sed si de^o
solū illū respectū p̄sentie remouēt stante aqua in eodem
vase: q̄ ille respect^o est posterior & distinct^o realiter tūc il-
lud vas remoto illo respectū p̄sentie formalis remanebit
p̄ns negativē aut p̄natiue s̄ nō positivē. **Alia** difficultas
si deus multiplicaret aliquā itelligētā aliā a se vel aliquid
corp^o in infinitis locis aut in plurib^o. an esset in loco diffini-
tūe dicit qd̄ esse in loco diffinitio est duob^o modis. vno
modo q̄ actu sit ita hic q̄ nō alibi. aut ponentē p^o. p̄dicta
nō essent in loco sed sc̄do modo. **Q̄do.** 5^a.

Erunt duo corpa possunt esse simul in
eodē loco p̄prio & adequato na-
turaliter q̄ sic. q̄ elementa fm̄ cōmētatorē 3°.
celi remanēt in initio & in ferro ignito sunt si-
mul ferrū & ignis. **¶** Preterea qd̄ mouetur

ant mouet in pleno aut in vacuo. nō in vacuo q̄: nō datur
cū sit impossibile esse ex hoc. 4. igit mouet in pleno & sic
duo corpa erunt simul. **¶** In cōtrariū esse explēta nā q̄nti-
tas vt p̄z ex hoc. 4. facit cedere & distare.

Ad q̄nō dicit breuiter q̄ nō: & hoc non puenit ex re-
pugnātia formalis subiectoꝝ aut q̄ntitatis nec q̄nti-
tas: sicut qdā dicit s̄ ex solo ordine vniuersi qui attendit
fm̄ sitū. quo vni^o est extra aliud vñ ex eadē rōne qua va-
cuū nō p̄t dari in natura nec duo corpa sunt simul adēq̄-
te. nam ratio que cōter assignat. quare vacuū nō p̄t dari
nō solū est: q̄ mot^o posset fieri in instanti sed q̄ repugnat
ordini vniuersi: q̄ totū vniuersū est p̄tignū que p̄tignitas
si dissolueret p̄ret talis ordo. ideo nā vñs. s. itelligentia &
p̄cularis p̄o bono vñ cōsērnādo statim succurrit mouē-
do aliqd̄ corp^o ad implēdū ne detur vacuū. s̄ si duo cor-
pora possent eē in eodē loco & cū nō sit maior rō de duob^o
q̄ de oib^o. igit a simili oia possent eē in eodē situ & sic p̄ret
ordo vniuersi p̄dic^o. **¶** Preterea nā vñs intendit vitare
defectū & s̄līr habūdantia & retinere mediū verbi gr̄a. nā
p̄hibuit ne mot^o celi eēt velocior: q̄ si fieret in q̄libet hora
totus motus celi nō ita p̄tinuaret gnātio vel si nimis tar-
de idē. Sic in p̄posito defect^o est. q̄n loc^o nō h̄z locatū sup̄
abundātia aut q̄n h̄z plura locata simul adēq̄te. **¶** Nota
dum tamē qd̄ duo corpa. quoz vni^o ē de p̄dicamēto sub-
stantie & aliud de p̄dicamēto q̄ntitatis p̄nt eē in eodē loco
circūscriptivo adēq̄te & hoc q̄ nō ē ibi nisi vna q̄ntitas q̄
ratio locabilitatis passivē & actiue circūscriptivē.

Sed aut vacuū dari vel duo corpa fieri in eodē loco
adequato simul. Dicit q̄ difficult^o duo corpa esse simul q̄:
facili^o est seu min^o difficile opationē nature ipeditē q̄ cō-
tra naturā agere sed qui faceret vacuū ipedit actionēz na-
ture succurrētis. qui autē facit duo corpa s̄līr resistit & agit
p̄tra inclinationē nature. vñ vt plurimū facili^o est d̄struere
q̄ p̄struere. **Sed** a difficultas vtrūz hoc sit impossibile
apud deū. dicit q̄ nō: q̄ ordo situs & loci est ordo accidē-
talis sicut ordo t̄pis q̄ p̄t variari fm̄ ordinēz essentialēz &
eminētie deus nō posset. nō enim posset facere asinū me-
liorē homine in quātū asinus. De facto aut in sacro altaris
sunt duo corpa q̄nta. s. q̄ntitate corpis xpi eadez q̄ h̄z i ce-
lo & q̄ntitate adequate hostie. S̄līr dicat de sanguine sed
ista p̄tinent ad q̄ntū s̄niay. S̄līr in nativitate xpi qui exiit
vtero clauso matris sue b̄ndicte & ēt in resurrectōe q̄n exi-

nit sepulchri prius q̄ lapis eēt rotolūt^o & q̄n famis clar-
fis intravit ad discipulos & etiā accēdit absq̄ fractiōe ipsi^o
celi & poterit fieri de corpib^o glorificatis q̄ vni^o iter aliud
absq̄ fractiōe alicui^o ipsoꝝ. **Alia** difficultas si duo corpa
mathematica existētia in eodē loco adequato haberēt duo
vbi. dicit q̄ habēt duas superficies vltimas & duas figuras
que sunt termini intrinseci & vni^o terminū extrinsecū. s. locū
& vni^o vbi intrinsecū. **¶** Si dicat q̄ tunc idēz accidēs nu-
mero erit in duob^o subiectis adequatis. Dicit q̄ qd̄libet
illoꝝ corpoꝝ locatoꝝ est sibi adequatum extēsiue sed nō q̄
possit esse in plurib^o vno. imo si in eodē loco essent infinita
corpa oīuz esset idēz loc^o & idem vbi numero. **¶** Sed qd̄
est duo corpa esse in eodē loco. Dicit Scotus qd̄ non est
aliqd̄ absolutū duoz corpoꝝ locatoꝝ necq̄z locoꝝ sed vni^o
locū habere respectū p̄tinetiē ad duo locata.

Ad argumēta facta in p̄ncipio dicit q̄ elementa oia in
eodem mixto sunt q̄nta eadez q̄ntitate numero ēt
de talibus nō incōuenit sed de diuersis corpib^o mathe-
maticis. **¶** Ad aliud de ferro dicitur quidāz q̄ ferrū in ali-
quibus suis partib^o est porosoz & in illis poris est ignis.
¶ Alij dicit q̄ sibi est ferroz caliditatis nō ignis. **¶** Aliiter
dicit q̄ ignis & ferrū sunt simul nec hoc est incōueniēs: q̄
eoz est idēz corpus mathematicū & eadez trina dimensio
numero. **Ad** vltimū dicitur q̄ recipit i pleno se & nō alio
corpore. **¶** Questio. 6^a.

Erunt idem corpus numero possit
simul actu esse in diuersis lo-
cis adequatis q̄ nō: q̄ sicut aliqd̄ indiuiduū
per suā nām in aliquo genere collocat^o sicut
corpus per q̄ntitatē determinat sibi locū: s̄

indiuidū vni^o nō p̄t eē in diuersis generib^o. igit nec idē
corpus in diuersis locis actu. **¶** Sc̄do q̄ loc^o est equalis
locato & adequatus sibi. 4. huius. ergo idē corp^o nō p̄t
esse in diuersis locis p̄z p̄na: q̄ tūc loc^o nō adquaret lo-
cato. **¶** Tertio q̄ idē a se separi nō p̄t q̄ p̄tingeret si idē
corpus actu posset esse in diuersis locis. **¶** Quarto q̄ idēz
corpus nō p̄t simul esse in diuersis t̄pibus. ergo nec i di-
uersis locis p̄z p̄na: q̄ idēz corp^o sit successivē in diuersis
locis sic in diuersis t̄pibus. **¶** Cōtra q̄ idem corp^o esse in
diuersis est habere diuersos respectus ad diuersa vbi: sed
hoc nō est im possibile: q̄ eadez albedo h̄z diuersas situ-
dines actu ad diuersas albedines que sunt respect^o intrin-
secus adueniētes igit multo min^o repugnabit de pluribus
vbi que sunt extrinsecus adueniētes & minus sequitur
cōditiones subiecti.

Ad evidentiā q̄nōis notande sunt q̄tuor regule quas
ponit Scot^o. 4. s̄niay. **¶** Prima q̄ quicūq̄z po-
nitur aliqd̄ corp^o in diuersis locis quocūq̄z accētia insunt
sibi que p̄cedūt vbi eētiali sibi insunt vbiūq̄z ponit: q̄
variato posteriori: nō est necessariū q̄ variet^o prius s̄z eodē
tra. **¶** Sc̄da regula q̄ quicūq̄z forme posteriores vbi in-
sunt sibi in vno loco nō cōueniūt sibi in alio sicut dextrū &
sinistrū. cōsequunt^o ipsūz vbi: naz h̄z impossibile sit eidem
in esse p̄natiue opposita fm̄ idēz: bñ tñ fm̄ aliud. & aliud
p̄nt inesse eidez simul. **¶** Tertia regula q̄ quicūq̄z aliud
corp^o est in diuersis locis. sicut est aptū natum imitari in
quolibet loco. sicut si esset in vno tantū a quocūq̄z agente
imprimat sibi aliqd̄ absolutū. **¶** Quarta regula quicūq̄z
aliqd̄ corp^o est in diuersis locis sic est aptū natūz agere in
quolibet illoꝝ sicut si esset in vno tantū rō itay duay regu-
larū est q̄: ad actionē & passionē sufficiūt actiūz & passiūz
sufficiēter p̄portionata ad agendūz & patiendūz cui^o de-
bita applicatiōe.

His p̄missis dicunt due p̄clusiones q̄ de potētia na-
turali nullū corpus nāle p̄t simul esse in diuer-
sis locis pbat q̄ eadez rōne. nālī posset eē in infinitis locis
actu simul p̄z p̄na per illam regulā quicūq̄z aliqd̄ est de se
indeterminatū ad vni^o eisdē rōnis si fuerit ad plā eisdē
rōnis eadez rōne ad infinita. sequit^o igit q̄ si darent^o infinita
loca eisdēz rōnis q̄ in omnibus illis simul & actu posset
nāliter in illis fieri cōsequēs est manifeste falsum. **¶** Sc̄-
cunda cōclusio q̄ per diuināz potētiāz hoc potest fieri q̄:

Tex. 2.76

Com. 2.2.

Tex. 2.63

Tex. 2.8.

Tex. 2.28.

non includit contradictionem ut patebit in solvendo dubia. **C**ontraria euz unitate prioris stat plitas posterioz sine contradictione. nam multiplicari individua nō multiplicata ratione specifica & ipsa remanēt vna sed locale est p^o loco. qz facit distare latera p^otinētis & causat ipsuz maxime si corpus locans fuerit corpus fluxibile & locale soliduz. ergo poterunt loca multiplicari nō multiplicato locato.

Sed hic sunt multe difficultates. prima idē ad se nō pōt referri relationib⁹ oppositis qd sequit^r da/ta ista p^oclutione ista maior p^oz: quia omnia opposita inferunt cōtradictoria per Aristotē in post p^oscamētis & etiā quia sursum & deorsuz sunt correlatiua & idēz erit super⁹ & infer⁹ & sic de alijs differētis loci. **S**ecūda quia tūc cōtraria essent in eodez sil⁹ ut puta p^opinquitas & distantia & idēz erit sibi p^opinquū & distans & eodez modo idēz mouebitur motibus p^otrarijs ex quo pōt actu habere vbi sursum & deorsuz. & similiter p^ouatiue opposita. s. moueri in vno & quiescere in alio. **Q**uinta qd eadez aqua poterit hic calefieri & rome erit frigida. **S**exta qz eidez dabitur comedere & rome famescere. **S**eptima qz idēz in vno loco comedet bonū cibuz & in alio malū: & ita idēz erit sanum & egrū. **O**ctaua qz tunc in vno loco vn⁹ erit bene munitus & in alio iterificetur.

Ad p^om cōcedit maior & negat minor. naz nō incoeuit idēz referri ad seipm relationib⁹ oppositis nō respectu eiusdēz fundamētī sed diuersoz fundamētōz sursum. n. & deorsuz sunt relatiōes que erunt in casu dato in eodem corpore sed fundamēta in diuersis vbi existentib⁹ in eodez locato. **A**d 2^m dicit qz p^otraria eidez simul non insunt s^om idēz sed s^om aliud & aliud qz in duob⁹ vbi fundant sicut similitudo & dissimilitudo insunt idēz soli relato ad ignē cui est similis sol s^om lucē & dissimilis s^om caliditatē. **A**d 3^m qz s^om vnū vbi pōt moueri & s^om aliud quiescere & tunc dicit qz nō h^oz simplr carentiā alicui⁹ illorū vbi quādo est in diuersis locis sed vt in tali vbi careret opposito qz habet ibi. vnde nō sequitur mouet igit nō quiescit. quiescit ergo nō mouet. ergo simul mouet & nō mouetur quiescit & nō quiescit sed est fallacia p^osequētis nec etiā sequit^r mouet in tali. vbi ergo in illo non quiescit sicut p^oz de celo qd mouetur motu circulari & euz hoc simul quiescit multis alijs quietibus nō oppositis motū quo mouet s^oz bene sequit^r mouet in tali. vbi ergo in illo nō quiescit quere opposita motū quo mouet. s^oz dicat d^o quiete. **A**d 4^m dicit qz p^odictio seruat s^om diuersa vbi a quoqz vno incipit vn⁹ motus p^otrariū & ab altero. alter ita & a p^otrario terminat^r & quādo venis de roma gratia exēpl⁹ acquiris vbi media: sed qn venis ad vltimū pdis acquisita in medio. & remanet mobile sub vbi a quo incipit p^otrariū motus & cōceditur qz illi duo motus p^otrarij erūt dep^oditū dato qz inter illa duo vbi sūt illi motus p^otrarij adequate. **A**d 5^m dicitur qz aqua illa rome erit calida: qz caliditas ē forma ab soluta & qzqd absolutū acquirē in vno loco inest eidem in quolibet loco: qz absolutū p^ocedit eēntialr vbi. **A**d illud de nutrimento dicit qz si immisso cibi in ventre est posterior vbi. vnde hic intrabit cibus esto qz hic sumā eum & rome nō habebō euz inuenire sed fatietas que est effectus absolutus erit vtrobiqz sicut xps in cruce habebat ferrū in latē in cruce existēs non aut in p^ostide si sibi in cena d^osi fuisset referuātū sed vtrobiqz fuisset dolor: qz dolor est forma ab soluta. **A**d 7^m dicit qz ita facient illi duo cibi in diuersis locis sicut si sumerent in eodē loco. s. qz si malus supuinceret egrotare faceret. si aut cibus bonus supuinceret induceret sanitatē & ita in diuersis locis erit. **A**d vlt^m dicit qz si mouetur in vno loco & in alio: qz vita & mors d^ont formā absolutā vel p^ouatiuā & qzqd talis est i vno loco & i quo/ liber sed nō sequit^r vulnerat^r hic. ergo & ibi qz vulneratio dicit diuisione z cōtinui que est respectus sequens vbi & qz cōtinuitas est forma p^ocedens vbi ideo si diuideret in vno in alio loco non diuideret sed remanebit diuisa.

Sed adhuc remanent difficultates aliqz. **C**ontraria de ligno quia dicitur qz sit in diuersis locis & in vno. vnus artifex velit eum quadrare. & alter artifex velit

eum in alio triangulare. Dicit qz p^odictio: illoz artificum in ducit formā quaz intēdit & cōtinget sicut si essent in eodez loco. **A**lia difficultas est qz vna scintilla multiplicata per totum mundū ardebit ipsuz dato qz passa sint equali⁹ disposita. Dicit qz sicut si ista scintilla esset in centro mundi sicut habitū est supra in tertia qōne de infinito nūcūz mouetur ceteris paribus sic talis scintilla nil combureret vel dicitur cōcedo totum ex illo dato. **A**lia difficultas quia tunc eadez materia simul habebit diuersas formas p^otrarias vt si ponatur qz vnus panis a multis hominib⁹ simul comedatur & virtus cuius h^oz illuz trāsmutabit in se. Dicit qz habens fortiorē stomachū cōuertet illū in se & alter nihil. **A**ltima difficultas: quia tūc deus posset facere de vno homine vnuz exercituz & similia &c. **C**ōcedit^r & dicit qdā qz ille homo nō posset extrahere ensem dato qz haberet: qz tunc agēs naturale traheret idēz corpus supple ensem ad diuersa loca imo dicit qz nō posset se mouere nec facere aliqz effectus corporales qz inductio mēbroz est ei impossibile. **A**lij dicunt qz sic: qz extractio ensis sequitur vbi & nō sequit^r qz vbiqz fiat talis euaginatio.

Ad argumenta in principio dicit negādo maiores quia individū nou potest trāsire de genere vno i quo sit per se ad aliud in quo possit esse per se corpus aut trāsire de vno loco per se ad aliud per se. **A**d secundū dicitur qz sunt adequata s^om q^ontitates p^otinuā qz quādo vnū est & reliquū sed non s^om q^ontitate discretaz: quia locus vnus habet tantū vnuz locatuz & illud locatuz non tantū vnū locum sed duo habet. **A**d tertū dicit qz idēz non separatur a seipso sed corpus illud tunc nō est in vno loco separato ab alio. **C**ōtra quia quecunqz sunt localiter simul qzqd est localiter cū vno est localiter cū alio: & tunc si aliquis sit in aere & aqua simul tunc & superficies aeris & aque erūt s^om mul. **C**ōfirmat^r per illaz regulaz. quecunqz vni & eidez sunt eadez: & inter se sunt eadez qz videt tenere in locis sicut in ordine formali &c. **A**d p^oimū dicitur qz assumptū est falsum quando illud tertū est illimitatuz ab aliquibus non oportet ex tali indifferētia ista iter se eē sibi p^odicta sicut eternitati coexistit beat⁹ franciscus. & ex hoc nō sequit^r qz coexistēt simul. **S**imiliter diuinitati in triduo sūt vni ta anima & corpus nō tamē inter se: qz nō fuisset motuz p^otra artū fidei & est qz illud tertū cui cōiungit^r est illimitatuz. similiter dicat de loco. tu es plens deo hic. & plato ē eidem plens plens. igitur ambo estis inuicē p^ontes. sicut in p^oposito illud corp⁹ est illimitatuz ad illa duo loca. **A**d regulā quecūqz vni &c. dicit qz nō tenet per habitudinem ad intrinseca cū modificatiōe. non enīz sequit^r s^oz. & plato sunt idēz realiter in homine igit^r inter se. similiter homo & s^oz. sunt idem risibilitati. scdo modo ergo inter se. similiter gen⁹ & d^oria insūt in p^omo modo sp^oi & tanqz ps. ergo iter se nec tenet p^o habitudine ad extrinseca sicut si diceret albedō & dulcedo in lacte sūt in eodē sub^o. igit^r vnuz in alio sic in p^oposito sicut si diceret sūt p^ontia illa loca eidē corp⁹. ergo iter se. s^oz regula tenet absolute sine talib⁹ modificatiōib⁹. & p^o habitudine ad intrinseca. **A**d vltimuz d^o qd rō tpis est successiua s^oz rō loci est p^omanēs. **A**notā tū qz illa rō de respectib⁹ intrinsecis adueniētib⁹ & si p^ont plures actu esse in eodē subiecto vt dicitur sūt de similitudine ergo & p^ota vbi cū sint respectus extrinsecis aduenientes: ideo d^o qz illa rō sūt p^ouatiua & dyalectica & nō demonstratiua. **C**ōd. 7^a.

Trum per diuinā potentā possit fieri qz vnū corp⁹ existētē i vno loco p^otes ei⁹ sint alibi sepate ab inuicem & a toto actu & in diuersis locis qz nō: qz tūc p^oria eidē inessent simul. naz quilibet talis ps eēt p^ontia qz tōm cōstituit^r ex eis i vno loco & alibi eēt sepate s^oz p^oposita h^oz iferūt oppo⁹ p^odictorie p^o aristō. i post p^ontis. **I**n h^oz arguit qz p^o pōt separari a posteriori h^oz nō eōuerso. **H**ic ponunt due cōclutiones breues cū aliqbus corp⁹ corpus pōt hēre aliquā formā absolutā i vno loco puta albedinē & nō in alio & sic esse albi i vno & nō in alio. p^obas quia magis sequitur leges subiecti forma magis imersa

materie q̄ minus imersa sed relatoēs sunt magis imerse q̄ separari n̄ p̄nt a subiecto s̄; bñ forma absoluta: ⁊ tamen alique pueniunt in vno loco ⁊ nō in alio: vt p̄ de illis que sequuntur vbi igitur magis hoc poterit eē de formis absolutis q̄ sunt min⁹ imerse materie ⁊ hoc p̄ diuinā potētiam. ¶ Sc̄da p̄lo q̄ per eandē potētā poterit eē aliq̄s homo in vno loco formis substantialib⁹ eius ⁊ corpore existētib⁹ separatim actu i diuersis locis circūscriptiue loquēdo de extēsis aut diffinitive p̄pter aīaz intellectiua. p̄ q̄ partes sunt priores toto eētialr: ⁊ prius pōt multiplicari nō multiplicato posteriori l̄ nō ecōtra. nam aīal pōt eē alicubi vbi nō sit homo: ⁊ homo vbi nō erit for. l̄ nō ecōtra ergo.

Correlatiū nis vt q̄ aliq̄s hō sit alicubi ⁊ ibi hēat oēs pres suas eētiales ⁊ q̄litas ⁊ tñ caput ei⁹ ⁊ pect⁹ sint alibi in diuersis locis separatis ab inuicē ⁊ a toto per diuinā potētiaz. ¶ Sc̄dm correlatiū q̄ corp⁹ ei⁹ aut materia p̄ma in vno loco erit aīata in alio nō. l̄ erit simplr aīata q̄uis nō vt ibi. ¶ Tertū correlatiū q̄ aliq̄d corp⁹ eētiale pōt p̄ eandē potētā esse in aliquo loco diffinitiuo l̄ nō circūscriptiuo p̄tib⁹ ei⁹ q̄ntitatiuis nō extētib⁹: vbi dēz p̄ q̄ diuina virtute p̄nt separi oīa accessia absoluta ⁊ realiter distincta posteriora nālr hōie ab hōie sicut in sacramēto altaris ⁊ remanebit hō q̄stū ad oēs partes eius q̄litas ⁊ eētiales l̄ nō q̄ntitatiuas ⁊ sic non hēbit caput nec pect⁹ ⁊ sic de alijs. Nam caput aut pect⁹ sunt mēbra officialia plurib⁹ opatiōib⁹ vite deseruētia ⁊ p̄cernūt debitaz q̄ntitatē ⁊ figuraz ⁊ multa talia ⁊ in casu dato ille hō p̄fir nō erit nec aliq̄s nec aliqua homo formalr: l̄ bene fundamētaliter: q̄ ista p̄cernūt figurā masculinā vel femininā ⁊ eius esse erit mathematicū ⁊ nō naturale q̄: separ⁹ esset ab omni motu ⁊ m̄a sensibili ac etiā q̄litate sensibili ⁊ cōcedit q̄ pro illo esse virtute ppria nō pōt itelligere sed bñ virtute diuina: esto etiā q̄ fantasmatata remāserint in memoria exposita extēsiōe ppria sicut ponit in illo hōie. ratio est q̄ fantasmatata nō sunt apta nata imutare intellectū possibilem: nisi vt q̄nta sicut color nō possit mouere visus si nō eēt extēnsus vñ nā coloris est rō mouēdi visus ⁊ q̄ntitas eēt cōditio necessario exigita. ita dicat de fantasmatibus. s̄lr de alijs opatiōib⁹ alioz sensus quocūq̄q̄ taz interiorz q̄ exteriorz: ⁊ p̄fir cōcedit q̄ tot⁹ erit in puncto. differētē tñ aīa ⁊ corp⁹: q̄ corp⁹ eēt extēnsibile aīa intellectiua nō ⁊ tot partes adhuc hēret l̄ nō tātas q̄t hēbat ante separationēz q̄ntitatis. vñ remaneret ibi q̄ntitas discreta trāscēdēs ⁊ non q̄ntitas p̄tinua: q̄ idēz numer⁹ mathematic⁹ partū l̄ nō p̄dicamētalis: q̄ talis est mltitudo q̄ntoz actu ab inuicē diuisoz ⁊ fm istud esse in p̄dicamēto substantie q̄ntū ad mēra substantiā l̄ quo ad potētā aīe remaneret in sc̄da sp̄e q̄litas. ¶ Si dicat q̄ adhuc remanebit vnio p̄tū que est relatio cū sic prior p̄posito ⁊ intrinseca ⁊ sit talis hō erit aggregatus p̄ access⁹ nō p̄ se in p̄dicamēto eēt seclusis oib⁹ accidētibus posteriorib⁹ ⁊ existētia ei⁹. Dicit q̄ non oē p̄t p̄tinet ad q̄dditatē sicut p̄ de cāis extrinsecis s̄ solā p̄t intrinsecū. Et voco hic intrinsecū solū ilud q̄d p̄tinet ad p̄imū modū dicēdi p̄ se. Et isto mōdō pōt dici q̄d talis vnio est extrinseca. Est enīz dispō necessario exigita ad q̄dditates sicut abteratio p̄ria ⁊ app̄roximatio actiui ad passiū respē actōis ⁊ passiōis: s̄ nō ē q̄dditas nec pars q̄dditatis s̄ dispō necessaria p̄tib⁹ ad hoc. vt cōponat q̄dditatē. Alia difficultas si de⁹ pōt facere q̄d idē corp⁹ eēt vbiq̄. dicit q̄ sic p̄ regulam in p̄cedēti q̄nē adductā q̄ntitaz aliud est de se indeterminate ad vnū. sit indetermiatū ad plura eiusdē rōnis ⁊ ad infinita vt p̄ de nā specifca hōis que ad infinita in infinitū supposita est idetermiata. ¶ Alia difficultas q̄d ē difficilī aut duo corpa eēt simul aut vnuz eēt in diuersis locis. Dicit q̄d doctor q̄ idēz corp⁹ eēt in diuersis locis: q̄ magis repugnat ymaginatōi ⁊ rōni nālr: naz plura icōueniētia sequunt ad hoc q̄ ad diuersa corpa eēt in eodēz loco vt patuit supra.

Ad argumētū in p̄nō dicit q̄ p̄traria inerūt in cāu dato eidem fm diuersa vbi q̄ nō incōuenit sed bene fm idem. ¶ Questio. 8^a.

In caplin de vacuo q̄runt duo. p̄fo an vacuū p̄ nām possit dari q̄ multis exp̄mentis. ¶ Sumuz est q̄ capiat vas pleniū aqua calidissima ⁊ rarissima ⁊ obtinet leue foramen ⁊ ponat in loco frigidissimo sic q̄ ibi cōgelet. ⁊ seq̄ q̄ ista aqua occupabit minōrē locū q̄ p̄t⁹ ⁊ p̄ p̄ns cū in illo nihil possit ingredi aliq̄ ps ei⁹ remanebit vacua. Sc̄dm est de cinerib⁹. naz vas pleniūz cinerib⁹ tantū recipit de aqua cū cinerib⁹ sicut sine cinerib⁹ q̄d nō eēt nisi in cinerib⁹ essent alique vacuitates in quib⁹ recipit aqua. Tertū sic capiant duo corpa dura tangentia se immediate fm superficies planas quoz vnū incipiat ab altero subleuari equalr. ⁊ tūc sequit q̄ immediate post hoc illa corpa ab inuicē distabūt fm puncta media superficies fm que se tangūt: aut ergo aer exterior iter illa puncta media bit ⁊ sic dabit mot⁹ subit⁹ ⁊ nō successiu⁹ nec mēsurat⁹ tpe q̄d est oīa nām mot⁹. 7°. hui⁹ aut nō: ⁊ tūc iter illa corpa erit vacuū. ¶ Quartū exp̄mētū capiat clepsida plena aq̄ ⁊ bñ clauso solo foraminē supiori eleuet ⁊ tūc querit an aq̄ descēdet per foramina inferiora: ⁊ tūc cū nihil p̄ foramē superi⁹ possit ingredi seq̄ q̄ in pte supiori clepside dabitur vacuū aut nō descēdet aqua: ⁊ tūc graue sū sūz posituz ⁊ nō impeditū nō descēdet q̄d est oīa naturam grauis ⁊c. ¶ Quintū exp̄mētū sumat follis bene clausus excepto foramine sui officij q̄d ponat in foramine vni⁹ vasis p̄caut tam stricti q̄ nihil igredi possit. deinde dilatent p̄ctes solis. ⁊ querit vtrū aer qui est in vase intrabit sollem aut nō si sic fiet vacuū in vase si nō fiet in solle ergo ⁊c. ¶ Extra mundū est vacuū. Naz pōt deus creare aliuz mundū extra istū munduz quo dato aut tāgerēt se immediate aut distarent si tangerēt: ⁊ cū solū tangerēt se in puncto: q̄ essent p̄fecte sperici tūc essent inter quelibet dimissibilia ipsoz cū cūferēt e cadētē spaciū vacuū si distaret tūc inter eos esset vacuū. ¶ In 3° lib^o 4° aristot. ⁊ p̄mētator.

Ad istā q̄nē dicunt due p̄ctōnes. ¶ P̄ia q̄ nālr va cuū nō pōt dari ⁊ hoc tū p̄pter ordinēz vn̄uersi sicut dicitur est supra q̄d p̄sistit in p̄guitate entiaz: ⁊ dato vacuo discōtinuaret. Ideo moto vno corpore natura vn̄uersalis ⁊ p̄ctularis succurrit impellendo aliud corp⁹ ne detur vacuū. Tum etiāz q̄ fm philoſophū motus localis pōt fieri in nō tēpore: q̄ fm ipsoz qualis est p̄portio spaciū ad spaciū in subtilitate ⁊ talis est p̄portio motus ad motū in velocitate sed pleni ad vacuū nulla est p̄portio in subtilitate. ergo nec motus facti in pleno ad motū factū in vacuo erit aliqua p̄portio. Sed erit cuiuslibet mot⁹ facti in tēpore ad quēlibet motuz factuz in tēpore est aliqua p̄portio sed motus factus in pleno fit in tēpore. ergo motus factus in vacuo fit in non tēpore q̄d est impossibilē: q̄ oīs motus est velox vel tardus ⁊ velox ⁊ tardū includūt tps 4°. hui⁹. ¶ Sc̄cda cōclusio q̄ per diuinaz potētiam potest dari vacuū. Nam vacuū fm Aristo. in hoc. 4°. est spaciuz p̄iuatus corpore aptum natuz recipere corpus s̄ deus pōt destruire omnia elementa ⁊ m̄tra ⁊ vn̄uer saliter omnia corruptibilia p̄tenta infra speram actiūoz ⁊ passiuoz ⁊ p̄sentare speras celoz s̄ ista sunt eētialiter ordinata ⁊ realiter distincta ⁊ sperē celoz sunt priores ⁊ tunc spaciuz repletū elementis imixtis esset vacuuz. ¶ Ap̄ p̄imum exp̄mētū dicitur q̄ nunq̄ illa aqua p̄gelabitur: q̄ p̄hibebit natura vn̄uersalis ne detur vacuuz aut si cōgelabit frangat vas vbi erit debilius ⁊ fortior cōp̄ressio. ¶ Ad sc̄dm q̄ cineres sunt multū porosi que porositates sunt plene aeris. que exp̄llunt in im̄issione aque que etiāz cū sit nimis humida restringit cineres ⁊ a cinerib⁹ resoluūtur alique partes euz sint calidi sapientes natraz ignis a q̄ geniti sunt ⁊ exalant alique partes subtiliores vtrinq̄ taz aque q̄ cinerū. ¶ Ad tertū quidaz nō admittunt casuz q̄ duo corpa dura tangant se immediate in aere. aut in aqua quā Aristo. videtur velle p̄trariū. 2°. de anima. sed si vnū fuerit durū ⁊ alter molle. aut ambo mollia. dicunt q̄ ista non separent ab inuicē fm omnes partes simul ⁊ equalr sed successiue. Alij admittunt casuz ⁊ cōcedunt q̄ aer exterior: immediate post hoc mediuz punctum tanget. vltius

Tex. 2.6. et. 3.5.

Tex. 2.63

Tex. 2.73

Tex. 2.96 Tex. cō. 6. et. 6. 3.

Tex. 2.113

posset in vacuo existēti super terrā moveri motu pgressivo figendo pedē supra terrā sed nō multuz ppter respiracionem necessariā animalī que non posset fieri in vacuo nisi a spirādo aerē eūdez numero q̄z ibi expirarūt: sed anis nō posset ibi volare qz nō dēret i vacuo cui posset iniri volando. Nota tamē qd̄ grāve simplex sphericū posset moveri in vacuo motu circulari rotādo: qz tūc ibi eēt resistentia intrinseca: qz pars elenara resisteret elenāde.

Ad argumēta theologoz dicere q̄ ibi nō esset sufficiens resistentia mediū mobilis que est tota cā successiōis in motu locali nō finitas mobilis aut motoris q̄ forma divisibilis acquisibilis eēt cā successiōis in motu alteratiōis aut augmētatiōis s̄ non in motu locali. Et q̄ angeli s̄m phos sunt imobiles quocūqz motu: qz sūt plene formis q̄ sic nec quo ad intellectū nec quo ad effectuz sūt alterabiles nec augmētābiles qz indivisibiles nec mobiles motu locali qz nō sunt corp̄. Ad illud de lācea dicit q̄ vterqz lapis statz fieret deorsuz sine transitu p mediū sed si trāsiret p mediū pcedit tertiū qz nō pingeret si relinquerent p̄ nature in vacuo. Ad illud de celo dicitur q̄ Aristo. loḡ de motu recto. Ad arḡm. cōtra theologos neget q̄ in tātu possit substitui pleniū q̄ non plus resisteret mobilis q̄ purū vacuū: q̄ ita negat q̄ idēz mobile cōlū tpe equale spaciū adeq̄te p̄trāsibit in pleno q̄ in vacuo.

Sed hic sunt aliquę difficultates. Prima q̄ si in vacuo p̄mo modo dato posset fieri gnātio pfecta vt hoīs ab hoīe dicit q̄ nō qz sol q̄ homo generāt hoīem. 2. huiusmodi nō sufficē ibi sola cā p̄ticularis s̄ requirunt vles que oēs exprimunt p solē. sol aut nō agit aliqd̄ absolutuz indistās nisi mediāte mediū p̄? moro qd̄ nō eēt ibi tamē posset ibi esse tāta virt̄ solis impressa in vtr̄oqz. s. masculo q̄ femella vltra p̄prias virtutes gnātiuas q̄ concipet mulier esto q̄ dato vacuo statim p̄miscerent. Alia difficultas est an sol posset videri ab his qui essent in vacuo super terrā. Dicit q̄ nō qz ad visionē requir̄ mediū posituz q̄ illuminatū actū. 2. de aīa qd̄ ibi nō eēt i vacuo p̄mo modo accepto nec illo dato sup̄nat̄: posset sol illuminare euz naturaliter: qz nātr̄ eēt in illo vacuo accēs sine subiecto. s. lumē. sed sedo modo vacuo accepto credo q̄ illo dato posset nātr̄ sol illuminare illā q̄titate sepātā s̄ illa illuminata non remanēt talē vacuū cū illud sit sepātū ab oī corp̄e naturali q̄ q̄titate sensibili q̄ lumē est qualitas sensibilis. Alia difficultas an ibi posset fieri son̄ q̄ auditū. dicit q̄ nō qz cātor in aere 2. de aīa q̄ ibi nō eēt. Alia difficultas an aīal posset ibi odorare. Dicit q̄ si apponētur corp̄i odorifero aliquid resoluēs ip̄m i fumale euaporationē que deferret ad olfactū aīalis bñ dispositū posset odorare aīal al̄ non. Et rō istay trū difficultatū est qz visus audit̄ q̄ olfactus nō sentiūt nisi p mediū extrinsecū. tact̄ aut̄ q̄ gustus non indigent nisi medio intrinsecō ex sui natura ita q̄ remoto quocūqz medio extrinsecō meli⁹ isti duo sensus sentiret qd̄ non p̄tingit de alijs trū sensib⁹ exteriōib⁹. Cōd. 10.

Pro tractatū de tpe. Querit p̄ an tēp sit p se q̄titas p̄tina. p̄io q̄ non sit q̄titas: qz q̄titas est qd̄ absolutū q̄ absolutum nō fundat̄ in respectu tps aut̄ fundat̄ in motu 4. hui⁹. cū sit ei⁹ passio. C̄p̄ tps est q̄titas p accidēs. 5. metaphisice. ergo nō est p se q̄titas qz nō cōtinua qz est numer⁹ mor⁹. 4. hui⁹. C̄p̄ q̄titas est divisibilis in ea que insunt. 5. metaphisice. s̄ ptes tps nō sunt sed fuerūt aut erunt. C̄ In cōtrariū arguit qz locat̄ in p̄dicamēto q̄tatis p̄tine ex pte successiōuz vt p̄z in p̄dicamētis ab Aristo.

Ad evidētiā q̄onis est norandū qd̄ mēsurā est q̄druplex. Una est entū oīo necessariōz q̄ incōmutabilis q̄ ista est eternitas dei. Alia est pmanētū q̄ ista dicitur eūm. Tertia est successiōuz q̄ ista est tps. Alia est raptuz trāsentiū sicut sunt mutata eē q̄ ista est instās de quibus oībus est aliquāl̄ videndū qd̄ sint. C̄ p̄mo de eternitate. Eternitas. n. est duratio pmanens q̄ inmutabilis tota sil̄ carens p̄ncipio q̄ fine sine hāc eternitatē vocant̄ p̄lo seculū qd̄ quidaz seculū sunt ante mūdi creationē s̄m veritates q̄

fm̄ platonē sicut recitat cōmētator de eo p̄io de celo. De hac h̄z p̄siderare metaphisicē aut theologoz qz est mēsurā rā oīo abstractā a motu q̄ mēsurabili s̄m eē q̄ sui opatione s̄ mēsurare. Sed hic est vna difficultas de similitate et eternitate qz certū est qz seclō oīni tpe de⁹ posset in sua eternitate creare vniū angeli q̄ postea annihilare aut iḡt simul in illa eternitate creabit ip̄m q̄ annihilabit aut prius creabit q̄ postea annihilabit aut ecōtra. Et q̄r̄ hic d̄ mēsurā adequatā istarū opationū. non est dare primuz: quia tūc duo d̄dictoria eēt simul adequata. Si def̄ 2. aut 5. tūc erit in eternitate p̄? q̄ posterī? q̄ sic eternitas non erit tota simul q̄ pmanēs q̄ ista rō pbat mūdi eternitatē: quia pbat q̄ semp̄ fuit q̄ erit tps quoniam semp̄ fuit eternitas q̄ ista est duratio habens in se p̄? q̄ posterī? q̄ talis duratio est tps sed oē tps p̄supponit motū q̄ mobilis actu motuz ergo q̄c. Ad hoc dicit q̄ eternitas caret p̄lo: q̄ posteriorū successiue quoz vniuz positio infert negationē alteri⁹ q̄ econtra. q̄ pcedit q̄ seclō oīni tpe eūz p̄t create vniū angeli q̄ creatū annihilare. q̄ cū querit aut simul aut successiue dicit q̄ nec simul s̄tate tps nec successiue nec per p̄? nec per posterī? posterioritate tps s̄ simul similitate eternitatis in qua eternitate oīa d̄dictoria simul fuerunt vera que fuerūt q̄ cū dicit q̄ tūc d̄dictoria sil̄ fuerūt vera in eadē mēsurā adequatā dicit q̄ eternitas nō ē mēsurā adequatā creatiōis aut annihilatiōis dicit angeli cū sit mēsurā vniuz q̄ illaz. nāz mēsurā adequatā vni⁹ d̄dictoriū est illa que ita mēsurat ip̄m q̄ nō suū d̄dictoriū. ista autem eternitas mēsurat vniuz. eūz aut̄ est duratio pmanentiuz seu assistentia aut p̄sentia eorū dē diē eternitati habens in se formali prius q̄ posterius.

Sed hic sunt aliquę difficultates. prima an oīa p̄manētia mēsurent̄ eū. dicit q̄ sic qz q̄tūcūqz albefactio mēsurent̄ tēpore existitā tamē albedinis mēsuratur eū. S̄m̄ licet mor⁹ quo angel⁹ mouet se aut celū aut aliud mēsurent̄ tpe. t̄h̄ existitā q̄ opatōes eius imanētis sicut itelligere q̄ velle mēsurant̄ eū sicut q̄ cetera pmanētia. C̄ se cūda si ē successiuz vel successio. dicit fr̄actū de mayronis in. 2. s̄m̄. qd̄ est mera successio sicut tps. Et dicit qd̄ ē eūsdē rōnis formalis cū tpe formali sumptuz s̄m qd̄ est duratio successiua s̄ m̄l̄ rōe. s. fundamētū v̄l mēsuratū dist̄ ferunt: qz eūz mēsurat pmanētia vt pmanētia sunt q̄ i ip̄is fundat̄: sed tps motū q̄ fluxibilia vt sunt in fluxu. Et p̄r oportet pcedere s̄m ip̄m q̄ tot sunt spēs tps m̄l̄ter q̄ sunt spēs motus q̄ tpa specificē distingui m̄l̄ter s̄m specificas distinctionē t̄paliū. Et p̄r eua distingui m̄l̄ s̄m distinctionē specificā eūternoz. q̄ p̄z p̄ia: qz ista nō distinguit̄ rōne terminū: qz nihil est. s. eternitas dei s̄m ip̄uz. nāz sicut eūz apud eū est fluxus forme. s. p̄tialitatis rōne existētie pmanētis cū deo ita tps est fluxus p̄tialitatis q̄ existētie fluxibilitū cū deo. ergo sicut eūz nō distinguit̄ a tpe nisi m̄l̄: qz termin⁹ eoz est idē ita nec tps a tpe formali distinguit̄ sed solū material̄. C̄ dicunt t̄h̄ qdam qz eūm q̄ tēpus distinguit̄ etiaz ratione terminū: qz eūz est coexistētia pmanētis ad eternitates: sed tēp̄ est coexistētia motus ad eūm mobilis que distinguit̄. q̄ sic psequēter pceditur qd̄ tēpus est posterius eūo sicut mor⁹ mobilis q̄ res successiua re pmanētū simul eūz q̄ posterius eūterno sicut fundamētū suo fundamēto.

Pro declaratione vero quidditatis temporis pono quinqz p̄clusiones p̄missis opinionib⁹ antiq̄oz q̄ anticēne. quoz prima est qz tēpus est per se q̄titas p̄z: qz ex se habet partē extra partē. s. p̄teritū q̄ futurū. que p̄mo cōpetunt tēpore q̄ rōne eius cōpetunt mōeni q̄ seculario. Secūda cōclusio qd̄ est q̄titas cōtinua p̄z quia eius partes copulant̄ ad instans sicut partes mor⁹ ad mutatum esse. Tertia p̄clusio qd̄ est q̄titas successiua. p̄z quia partes tēpore succedunt sibi inuicem nec sint simul vnde sicut de ratione pmanētis est qz eius partes sint simul actu ita q̄ successiui ecōtrario est qz vna succedat alteri q̄ nō sint sil̄ oēs actu per tēpus. Quarta cōclusio qd̄ est numerus motus. Ad cuius evidētiā est notāduz qz in ratione tps sit duo vniū m̄le q̄ istud ē duratio

Tex. 2.26

Tex. 2.66

Tex. 2.85

Tex. 2.73
Tex. 2.18.
Tex. 2.101

successiva. scdo modo no pio nec est ens pmanes q: per tps ens pmanes h3 omnes ptes simul vel sibi non repu/ gnat qd repugnat motui ⁊ euilibet successiuo nec seqt q isto modo subiectu ⁊ ppria pa. sint successiva: q: eoz o/ do est ordo nature ⁊ no originis ⁊ cum ordine nature stat similtas tps ⁊ idēptas real ⁊ ordo originis arguit disti/ ctionē reales inter ordinata tali ordine. Ad 2^m dicit q velox est qd fit in minori mētura ⁊ tardū in maiori. nunc aut instās est mino: mētura tpe. Ad vltimuz dicit q si sol mouetur in instāti ⁊ se hēret aliter qz pri^o q: in illo instāti acqret uouū vbi ⁊ aliud fm numez. h3 idē fm spēm sicut si aliqd subiectū eēt nigrū per certū tps ⁊ in instāti termi/ nate illud tps a deo fieret albū tūc in instāti illud subiectū diceret mutari. Et dicit vltēri^o iste doctor vnoz mirabile q a virtute infinita in vigore pōt sol in vno ⁊ eodē instanti reuolui infinitis reuolutiōib⁹ qb⁹ est reuolubilis in tpe fi/ nito aut infinito. ⁊ in eodē instāti. nō tamē oppositis sed si/ milib⁹. Et q post illud instās poterit adhuc ab eadē virtu/ te moueri ⁊ reuolui fm eandē dīaz positōis. non tñ alijs reuolutiōib⁹ a p̄dictis. s3 illis eisdē numero aut aliqua illaz ⁊ sic p̄r cōcedit q eadē reuolutio numero redit virtute infinita in vigore. Tūc tñ fuisset dicere q infinitis reuo/ lutiōib⁹ virtus infinita in vigore poterit ipm mouere qz aliquot reuolutiōib⁹ ⁊ in duplo plurib⁹ ⁊ sic in infinitum. Et tūc post illud instans poterit ipm mouere adhuc alijs reuolutiōib⁹. Ad h3c viā aliquali^o retigi. 3°. bin^o. ⁊ forte tanget deo volēte in 8°. Ad quaz dicerēt alij cui⁹ est Cō/ mētator: q si vltus infinita in vigore moueret fm vltimū potētie sue nō moueret in nō tpe qz talis virt⁹ respicit pos/ sibile ⁊ nō ipossibile. Impossibile autē est motū fieri in non tpe sicut impossibile est hominez fieri absqz risibilitate. Et ad psequētiā cōmētatoris diceret pro nūc q si virt⁹ finia mouer in tpe finito infi^m modico tpe mouebit virtus infi/ nita in vigore si det q scdm vltimū potētie sue moueat.

Quarta p̄lo q qdlibet tēpus distinguit formaliter a quolibet motu: qz ois mor⁹ ē velox vel tardū fm Aristo. in hoc quarto fz nulluz tps est velox vel tardū. C̄p̄ dñe motus sunt localis alteratiōis augmētatiōis aut rectum vel circularē nālīs vel violētū sursum ⁊ dōsuz q repugnāt tpi. **Ad** argumenta facta in p̄o. ad p^m dicit q instans ⁊ mutatu esse sunt idē realiter sed nō formalr ⁊ ex natura rei distinguit ex qua distinctiōe sortiant diuersa no/ mina. Ad 2^m dicit q mētura extrinseca ⁊ mēturati vlr referunt ad inuicē relatiōe reali ⁊ cōcessuz est p̄imū tēp⁹ distingui realiter a motibus inferioribus quos mēsurat extrinsece. **Questio.** 12.

Prum si essent plures mūdi ⁊ plura p^o mobilia actu mota essent plā pri ma tēpora q sic: qz tēpus sequit motū. 4°. hu/ lus. g. 7c. p̄na est bona plures sunt p̄mi motus ergo plura sunt prima tpa. Cōtrariū arguit philosophus hic p̄ra Platonē.

Ad euidentā qōnis sunt quō: notāda. p̄imū qd tēp⁹ est duplex. s. p̄marīū ⁊ secūdarīū. p̄marīuz est duratio successiua motus p̄imi mobilis. ⁊ istud dicit tps maxime pprie q: p̄ncipali ei p̄ueniūt cōditōes mēsure successoz que sunt 3. p̄ma qz est notissimū inter oia tpa. qz idē numero in celo in mari ⁊ in terra. ⁊ idēz apud nos ⁊ orientales ⁊ oē natōes mūdi qd nō cōfigit d multis alijs mēsuris motū. secūda q: mor⁹ quē mēsurat est omniuz alioz motū cā. tertia q: est mētura mor⁹ maxime regu/ laris ⁊ vniiformis. ⁊ p̄pter has p̄ditōes tps p̄ncipali cō/ sequit p̄imū motū. Tēp⁹ secūdarīo acceptū est duratio cuiuscūqz mor⁹. C̄scdo est notandū q rō mēsure. licet p̄imo rep̄at in q̄titate discretā. 10. metaphisice. scdario tamē trāssert ad quātitatē p̄tinuā. līnea. n. vt līnea nō mē/ surat. s3 līnea. viij. vel. x. palmoz. Tertio est notandus q numerus est multiplicr accept⁹. Vno mō pro numero nu/ merante. ⁊ sic est aīa vel intellect⁹. Ali⁹ quo numeramus ⁊ iste est duplex. s. nūc⁹ simplr sumpt⁹ vt binari⁹ ⁊ ter/ nariuz ⁊ sic vltra. ⁊ iste est idē numer⁹ decē hoīuz ⁊ decē canū fm Aristo. Ali⁹ est numer⁹ applicat⁹ ad certuz gen⁹

entiū sicut vlna ad p̄nū ⁊ ad qdlibet oī^m pmanēs picta ad iquida ⁊ tps ad mēsurandū successiua. Ali⁹ est nūc⁹ numerat⁹ ⁊ iste est res numerata. **Quarto** est no. andū q tps cōsiderat duplr. s. nālī ⁊ mathematice aut meta/ phisice. p̄imo mō cōsiderat vt est in isto vel in illo motū nālī. ⁊ vt sic plificat fm plālitatē vnitatū motū in qbus est. scdo mō nō plificat qz cōsiderat in se ⁊ abstracte. Et plū numer⁹ denari⁹ in se mathematice. p̄siderat⁹ idē absqz multiplicatiōe pōt applicari ad. v. equos ⁊ ad. v. canes vt dicit Aristo. ⁊ Cōmētator: s3 vt numer⁹ denari⁹ nālīs est multiplicatus s3 alias vnitates. **Undis** p̄missis dñr quoz p̄lōnes. p̄ima qz de facto plura sunt tpa s̄lr nālī cōside/ rata p3 ista p̄lo qz fm diuersas vnitates motū est diuer/ ritas tēpoz nālīter cōsiderata. Si p̄mū celū nūqz moue retur nō min⁹ rota figuli posset rotari ⁊ tūc ille mor⁹ nō min⁹ hēret ppriā mēsurā intrinsecā. scda p̄lo qz de facto nō est nisi. v^m. p̄imū tps qd est mētura intrinseca p̄mi mo/ tus ⁊ extrinseca oīuz alioz motū p3 qz d factō nō est nisi vñū p̄imū mobile actu motū. tertia p̄lo si plures essent mūdi plura essent. p̄na tpa nālī p̄siderata esto q eoz p̄na mobilia mouerent actu. ista p3 ex vltimo notabili. quarta cōclusio qz si plures nō essent mūdi ⁊ p̄ma mobilia essent actu mota s̄lr tūc nō essent plura p̄ma tpa mathematice vel metaphisice cōsiderata. Ista cōclusio ē p3 ex vltio no/ tabili. qz tps vt sic nō cōsiderat in plurib⁹ p̄missis motib⁹ sed in se abstracte ⁊ per se p̄tate tertij modi ⁊ solitarie. Alij dicit q esset solū vñū in rōne mēsure eadē cōclusio nes possunt poni de quo respectu euitnoz.

Sed hic sunt aliquo difficultates. p̄dima an tps sit per se sensibile sensu exteriori dicit q nō: quia nec est sensibile ppriū nec cōe vt p3 dīcurrēdo. est tamen sensibile sensu interiori. s. a cogitatuua vt fantasia. **Q̄dicit** tamē quidā qd est sensibile sensu exteriori per accidens: qz est p se cōiunctū motū qui est p se sensibile cōe: vt p3. 2°. de aīa. C̄scda difficultas an tps p̄teritū per diuinā potē/ tiam possit redire idē numero. dicit q sic: qz idē mor⁹ p̄e/ terit⁹ pōt per diuinā potētiām redire ⁊ redeunte subiecto redit passio. Et si dicat q tūc futurū erit p̄teritū dicit q illud qd est futurū erit p̄teritū: nō tñ vt futurū. **Tertia** dif/ ficultas an tps sit p se cā corruptiōis s̄lr ⁊ mor⁹. Dicit q motus cōpat duplr. Vno modo ad terminū a quo. Alio modo ad terminū ad quē. p̄imo modo mor⁹ est p se. p̄i/ mo cā instrumentalis corruptiōis termini a quo ⁊ est dep/ ditius ⁊ p se nō p̄ima cā gnātiōis termini ad quē ⁊ est acq̄sitius. scdo mō est cōtrario. Tēpus autē est mora in euitabilis qua agēs applicat passio ⁊ in qua agit ipiuz ⁊ capiēdo p se p̄ineuitabilē ⁊ necessario vt distinguit cōtra cōiungēs sic etiā tēpus est cā per se h3 nō p̄imo s3 mediāte motu. Si autē capiat per se vt distinguit cōtra p̄ accidens ⁊ simplr ⁊ maxime cōtra p̄io ⁊ cōtra p̄ aliud sic tūc tps est p̄ accidēs cā corruptiōis ⁊ generatiōis: qz nihil facit esse cōiue h3 solū mēsuratiue. S3 forsan p̄ tps cū dicit Aristo. qz tps est per se cā corruptiōis itelligit indispōsitiōes cātas in corruptibili in tpe q est cā p se corruptiōis ⁊ qz illa non est nota cām corruptiōis attributiuz tpi sic cū dicit⁹ aliquē esse mortuū senio p̄pter ignorātiā cōsumptionis humidi radicalis a calore naturali in longo tpe que est p se cā cor/ ruptiōis senis. Et cū Cōmētator dicit q tam gnātiōis qz corruptiōis tēpus est per accidēs cā per tēpus itelligit tē/ pus mēsurans ⁊ nō talē in dispōsitiōe.

Ad argumēta in p̄ncipio p3 qz tps nālī sumptū seqt motū ⁊ sic pōt multiplicari sed mathematice non sequit motū nec mobile sed abstrahit q̄stū ad p̄maz opa/ tiōnē intellect⁹ in qua nō est vītas neqz falsitas s3 bñ i scda aut in tertia sicut habitū est in. 2°. hu^o. **Q̄d.** 13.

Trū aliqd instās maneat idē in toto tpe q sic: qz idē instās nūero qd nunc est fu/ turū q̄nqz erit p̄ns deinde p̄teritū. **In** cōtra/ rium arguit. qz tūc ea q nūc sūt. ⁊ erūt ad mille ānos eēt s̄lr. p3 p̄na qz ista oīa eēt i eodē instāti.

Ad euidentā qōnis est notādū q qnqz sūt igenera si/ gnoz. C̄p̄dima sunt signa duratiōis. s. instantia

Distignit

Tex. 2.75
2.97. 2.98
et. 130.

Tex. 60.2.

Tex. 2.64.

Tex. 2.117

Primo modo quod sub modo generationis. scilicet de secundo et tertio est difficultas quod ad formam et oppositum. 3o notandum quod aliud est esse per se generabile secundum quod ly generabile denotat predicatum secundi modi et aliud per se generari ut ly per se dicit perfectitate tertij modi quasi per modum subsistentis aut predicatus primi modi et hoc dupliciter. aut primo. ut primo distinguitur contra secundam partem sic distinguit aristoteles. hic circa principium quod aut non primo.

Hic premissis sit hec prima conclusio quod sola materia prima generatur subiective generatione simpliciter per quod ipsa sola est subiecta talis generationis. 2o et 3o. huiusmodi. 4o dicitur generatione. Secunda conclusio quod talis forma que opposita est per se generabile secundo modo perfectitate. Ita conclusio per quod generabilitas est passio que competat uterque istorum in propria obiecta. prout. Ita omnis actus et operatio veniens aliquid per se aut per accessum eorum aptitudo convenit quod dicitur alio modo per se et in propria obiecta. quibus. n. albedo aut cursus conveniunt foris et per accessum in aptitudinem ad albedinem vel ad currendum conveniunt huiusmodi per se 2o. Tertia conclusio quod generationis forme et compositi sunt distincte realiter. per ista conclusio quod termini sunt distincti realiter per se ex hoc. 5o. nam distinguuntur mutationes secundum distinctionem terminorum ad quos. Quarta conclusio quod forma substantialis generatur per se primo terminative per se per se prout. quod quod est in eodem habet aliquid in eodem tale habet. prout. scilicet in essendo forma substantialis presupponit a composito. ergo generabile simpliciter ad generationem compositi. 2o. quod per se. quod secundum se tota et quodlibet sui generatur forma. Quinta conclusio quod forma accidentalis per se habet secundum quod generatur per se primo generationis per se de 3o et primo per se terminative. scilicet generatur per se per se vna. quod si est per accessum vna cum de talis includat plura per se est quod dicitur de per se termino istorum igitur oportet quod generatio accidentis habeat per se terminum quod non potest esse aggregatum ex subiecto et accidente. quod non est primo per se ergo etc. Sexta conclusio quod nulla forma generatur per se tertio modo perfectitate ex predicato. per quod non est per se scilicet in composito talis per se in materia talis in subiecto. Septima conclusio quod compositum generatur per se completive. et tertio modo perfectitate modo exposto scilicet non primo. prout quod per se deducit de non esse ad esse post generationem forme et subsistentem prout. per consequentiam ex diffinitioe eius quod sic per se generatur in istis inferioribus quod compositum non generatur primo per se quod non secundum quodlibet sui. quod materia non generatur nec completive nec terminative sicut intelligit ista conclusio.

Sed hic sunt difficultates aliquid. Prima quod aristoteles. Commetator. 7o. metaphisice dicit quod solum compositum per se generatur et corruptibile scilicet formaliter solum per accessum ad generationem et corruptionem compositi. Dicit quod ad generationem compositi concurrunt tres generationes due per se et vna per accidens. Prima est qua forma accipit esse in se. et secunda que compositum accipit esse in se. et iste ambe sunt generationes per se et simpliciter. Tertia est generatio que forma et materia accipit esse compositum et esse in composito per generationem ipsius compositi. et ista est per accessum et sic generatio compositi mediat iter generationem forme in se et in composito vel ut est compositum primo modo forma propria generationem generatur et primo composito et ut per se corruptibile propria corruptione alia a corruptione compositi. scilicet secundo modo solum generatur et corruptibile ad generationem et corruptionem compositi et sic intelligit aristoteles. et commentator. 7o. metaphisice aut intelligit quod solum compositum completive et per se existens generatur. Secunda difficultas est ultimo conclusionem quod videtur quod existit illud quod ultimo generatur et completive. quod generatio est de non esse ad esse ita quod existit ut est terminus ultimo generationis ex sua diffinitioe. Dicit quod existit non est terminus scilicet est illud ad quod deducit tam forma que compositum que sunt per se terminus generationis eo modo quo dicitur etiam est. Tertia difficultas quod est generationis per se principium effectivum dicitur quod in generatione vniuersa que prout dicitur sua natura specificam prout principium formale quo est natura specifica agentis seu forma substantialis eius scilicet principium quod prout dicitur generans ut in generatione ignis ab igne ignis generans est principium quod sed natura ignis et sua forma substantialis est primo quo. Ita ratio agentis est natura vel forma que forme est agere prima de generatione sicut mere pati. Existit autem est conditio agentis sicut magnitudo est conditio necio exigita. Ad quod color immutet vel terminet visus. Similiter et lumen. Ita agere necessario presupponit existere cum existere sit primo predicamentorum que in sunt per accessum. Similiter dicitur de generatione equoqua que

generans generat aliud a se in se. Ita in generatione rane a sole natura solis est principium quo. et ratio generandi ranam. scilicet sol existens est principium quod prout dicitur.

Sed ad maiorem declarationem huius difficultatis et totius questionis est notandum secundum frater scilicet ma. quod sicut in unitate specifica inveniunt tres forme. Prima est tota diffinitio que respicit ad eam ipsam diffinitioem ratione primum. Secunda forma est diffinitio specifica. que est per se diffinitiois et convertit cum diffinitio: scilicet non dicitur ipsam ad eam. Tertia est forma generis que inconvertibiliter se habet ad diffinitioem. Ita similiter in individuo suo est forma totius individui que resultat ex natura specifica et proprietate individuali et ista se habet ad eam et convertibiliter cum individuo. Secunda forma est diffinitio individualis que se habet cum individuo convertibiliter in ad eam. et tertia forma est natura specifica que se habet cum individuo in convertibiliter et in ad eam. forma namque totius individui in generatione substantie et vna est principium forme male forme totius in ipso generato. et tale principium potest vocari generans. et est actio potest dici generatio secunda forma que est diffinitio individualis est primo formale diffinitio individualis in genito et talis forma potest vocari inducens. quod inducit alias diffinitio in natura specifica non tamen educit eam de natura specifica tanquam de materia. tertia forma est natura specifica que est principium formale in genere. et terminus formalis in genito et ista natura. scilicet forma potest dici coicatio et est actio coicatio. quod primo illud proprie coicatio quod persistit. nihil autem persistit de genito nisi natura specifica et inclusa in ea. Ideo nihil proprie coicatio de illis tribus formis nisi natura specifica. et ordinem retro gradum habet iste forme in genere et genito. quod generans primo agit per formam ad eam que per formam que est forma totius et in ad eam et per primo per formam in ad eam et convertibile suppletur per beccitatem que est forma die que per formam ipse que non est convertibilis nec ad eam. In genito autem primo coicatio ipse que inducat diffinitio et per primo inducit diffinitio que generatur forma totius sic igitur appetit quod in generatione vna cuiuslibet individui est generatio inductio et coicatio. et quod ipse generatiois ut est generatio principium formale et terminus formalis est forma totius in individuo. Sed ipse generatiois ut est inductio principium formale et terminus formalis est proprietates ipse vero generatiois ut est coicatio primo formale et terminus formalis est ipsa quod dicitur.

Ad arguendum in primo. Ad primo dicitur quod fieri ex aliquo sui intelligitur dupliciter. aut ut ly ex dicitur similitudine plus ostentive sicut oppositum fit ex materia et isto modo non fit forma. aut ut ly ex dicitur similitudine subiecti de cuius per se deducit ab agente et in quo subiecto recipit et sic forma que generatur fit: scilicet illud quod creatur ex nihilo sui. tam primo que secundo modo. Ad secundo modo forma est per se ens scilicet non fit per se existens. creatur vel subsistens sicut nec materia prima.

Primum prout dicitur forme substantialis natura liter prout ducit mensurare tpe vel instanti. Ad mensurare instanti. quod si tpe mensuratur tpe tunc generatio est motus per aristoteles. in hoc. 5o. et per per generatio simpliciter et motus videtur differre penes successivum et instantaneum. quod motus est successivus et in tpe generatio autem simpliciter est in instanti. Tunc successio in motu secundum commentatorem. 4o. phisicorum cap. de vacuo vel est ex resistetia mobilis ad motum vel in medij ad mobile scilicet in generatione simpliciter non potest dari primo. quod mobilis est ipsa materia prima que de se non habet vim vel resistit. Ita 2o quod forma substantialis vniuersa mere sine materia inmediate recipiat in ipsa. Ita n. est quod randa ratio quod materia vniuersa forme sicut nec cera figure. 2o de anima. Tunc generatio et corruptio sunt iter predictoria. scilicet iter est et non est sic motus iter per se. de affirmato in affirmatum ut de albo in nigru. 5o. huiusmodi. scilicet si est successio in generatione simpliciter ibi est in medij iter predictoria per aristoteles. primo. posteriorum et 4o. metaphisice. Tunc si tunc forma substantialis suscipiet magis et minus. quod si prout dicitur talis forme esset successiva necessario ista forma haberet gradus secundum quod ipsa prout dicitur secundum magis et minus. per se est falsum. et contra aristoteles. in predicamentis. c. de substantia et contra auctores. 6o. principiorum. Et contra rationem quod tunc gradus ultimo adueniens forme est sibi accessus quod aduenit substantie tam constitute in suo esse essentiali. Tunc tunc substantie est aliquid prout dicitur quod ad ipsam esset motus et omnis motus est de primo in primum. 5o.

Tex. 2.82
Tex. 2.15
Tex. 2.24

Tex. 2.51

Tex. 2.8.

Com. 7.1

Tex. 2.9.

Tex. 2.7.

Tex. 2.27

Cap. 1.

huius. In contrariis arguitur quod impossibile est agens naturale agere in instanti. ergo nec generatio fieri in instanti...

In ista questione ponentur primo aliquid notanda. 2o alique conclusiones. 3o alique difficultates. Notandum primo quod triplex est mutatio naturalis...

Pro declaratione istarum sex mutationum debet notari quod mutari secundum Aristotem. 1o. 2o. 3o. 4o. 5o. 6o. de generatione est se habere aliter nunc quam prius...

Ex. p. 8. In ista questione ponentur primo aliquid notanda. 2o alique conclusiones. 3o alique difficultates. Notandum primo quod triplex est mutatio naturalis...

Ad questionem dicuntur contriter et secundum viam philosophi due conclusiones. Prima quod generatio supra per alterationem prima mensuratur tempore...

Ad negationem quod generatio et motus differant penes successivum et instantaneum quod ambo sunt successiva...

Tex. p. 8.

Tex. p. 10

Tex. p. 7.

auctoritate q̄ subā nō suscipit magis ⁊ min⁹. Dī qđ vez est fin eē specificū ⁊ p̄mā q̄ntitatē virtutis eēntialē nō s̄z eē individuale ⁊ q̄ntitatez accēntialē. Ad aliud dicit qđ eē accidēs alteri pōt itelligi duplr. Uno mō q: est alteri⁹ ge⁹ neris ab eo cui aduenit nō faciēs p se vñū cuz eo ⁊ sic nō ē in pposito. Alio mō itelligit accēs dē illd sine quo res pōt esse ⁊ itō mō pcedo q̄ vltim⁹ grad⁹ est accēs pōr gradū ⁊ ēt substantiē. Ad vltim⁹ dī q̄ in subā ē h̄ietas q̄ est iter dūas eēntiales circa gen⁹ p̄dicabile ⁊ h̄ietas large que est inter p̄uationē ⁊ habitū vt p̄z p̄ p̄hificōz. Silr h̄ietas q̄ est iter formas elemētozes aut formas mixtoz incōponibiles que oēs h̄nt fieri circa mām p̄māz ens in pura pō⁹ ⁊ ista sufficiūt ad motūz s̄z in subā nō est h̄ietas pprie dicta que est iter formas positinas maxie distātes sub eodē ge⁹ nere. quaz vna est alteri⁹ corruptiua ⁊ h̄nt fieri circa sub/lectū ens in actu itō mō subā nil est h̄ietas nec ista h̄ietas requir̄ ad vez mō⁹. s̄z p̄ma suffic̄. Dicerēt q̄ isti q̄ gnātō subē est termin⁹ alteratōis ⁊ q̄ sit i istāti termināte exclu/ sine alterationē p̄cedētis s̄z q̄ itētio aut remissio forme sub stāntialis ipsa introducta i mā fit in tpe ⁊ q̄ talis itētio vel remissio est ver⁹ mot⁹ q̄ nō est aliqs de trib⁹ dictis. s̄z ab eis distinguit̄ ex subō ⁊ termin⁹ vt dictū ē tanq̄z penes ex/ trīseca ⁊ penes rōnē ppriaz tanq̄z penes intrīseca: sed illa non est nobis nota ⁊ ad metaphisicū pertinet.

Ad argumēta post oppo^m ⁊ pura opiatōnez cōez. ad p̄mū dī negādo p̄iaz. Et ad p̄batōnez dicit q̄ agēs forū nō indiget tāto tpe ad disponēdū māz imo de⁹ b̄ndict⁹ in vno ⁊ eodē instāti pōt disponē ⁊ itroducē non sic aut de agēte nālī. Ad scđm dicit q̄ mensura gnāntis formā subālē est eū nō tps: s̄z dato q̄ mēsuret tpe dī q̄ illa regula patit̄ instātiā q: sol illuminaret aerē in instāti. et tūc oportet q̄ itelligat̄ de actōe fundata in motu ⁊ non de actōe sitanea cuiusmōdī est p̄ductio forme subālīs. Ad vltimū dī q̄ p̄ductio tota totī forme subālīs in aīalibus p̄fectis est tota sil. s̄z fit terminus formalis augmētatiōis ⁊ nutritiōis subseqūētis in mā nutrimentū. in q̄busdā vō alijs formis vt in elemētis p̄ductio forme nō fit tota sil. verum tamē q̄libet ei⁹ ps in instāti acq̄rit ⁊ tota successio p̄tinua sine interruptiōe aliq̄ est in dīspōsitōe itēsiue ⁊ extēsiue q̄ntū ad subiectū generatōis nec remanet sibi idēz subiectū ens in actu sub vtroq̄ terminoz sic in vō motū ⁊ p̄pterea mot⁹ pprie dicit̄ ē de affirmatō in affirmatū: s̄z gnātio de negatō in affirmatū de nō esse forme subālīs gnānde ⁊ nō esse cōpositū subālīs generādī ad eē eoz ⁊c. **Q̄. 3.**

Veritur

q̄ quā est p se mot⁹ h̄z latitudinē gradualē p se acq̄sibile per verū motū vt p̄z in q̄ntitate: sed q̄ntitas nō h̄z talē latitudinē quia nō suscipit

nec magis nec min⁹: s̄z suscipiat̄ mai⁹ ⁊ min⁹ noīaf: nō t̄fi aduerbialr vt p̄z in p̄dicamētis. igit̄ ad ipsaz nō est per se mot⁹. **Q̄. 4.** Oīs mot⁹ est a h̄io in h̄. utz. 5. hui⁹: s̄z q̄nti/ tati nihil est h̄iam: vt patet in p̄dicamētis. ergo ⁊c. **Q̄. 5.** Augmētatio nō est nisi gnātio. ergo nō est p mot⁹. p̄z p̄na. q: ex oppōsito distinguit̄ur ex hoc. 5. s̄z p̄bat̄ aīis. utz q: augmētatio albedinis nō est nisi gnātio none albedis: q: fit itētio: ⁊ augmētatio ignis nō est nisi gnātio noui ignis de nouo ⁊ augmēta. vinctis nō est nisi cōuersio nutrimentū in substantiā aliti ⁊ ista p̄uersio dicit̄ dno corruptionē. s̄z alimētū ⁊ generationē none p̄tis aliti que p̄tra motūz distinguit̄ in hoc. 5. **Q̄. 6.** Si augmētū pprie acceptūz est possibil⁹ vt distinguit̄ p̄tra rarefactionē s̄m q̄ vult̄ Aristō. p̄ de gene ratione. tūc erit p̄ receptionē alimētū vt p̄z. 2. de aīa. sed h̄ nō est possibilē: q: vel alimētū recipēt̄ in pleno ⁊ tunc duo corpa erūt simul qđ est impossibilē nālī. 4. hui⁹. vel re/ cipef̄ in vacuo qđ etiā est impossibilē q: nō dat̄. **C.** In h̄iuz est Aristō. hic ⁊. 2. de aīa. ⁊ p̄ de gnātōe ⁊ exp̄ctiā in vi ventibus co:porēis vsqz ad certum tempus.

In ista dīffī augmētatiōis ⁊ p̄dictēs ei⁹. In scđo pp̄bīf̄ augmēta ad singlos alios mot⁹. In tertio rīdebi tur ad qđnē. **Quātūz** ad p̄m̄ p̄mittēdūz ē q̄ augmētatio

Tex. 2.7.

Tex. 2.50

pōt capl ser modis. **Q̄. 1.** p̄mo pro itēsiōne ⁊ sic dīcimus albedinē augeri dum itēdit̄. **Q̄. 2.** Scđo mō pro maioratōe q̄ntitatis discrete vt dīcim⁹ numez augeri p̄ appōsitōnez vnitatis vel nūeri. **Q̄. 3.** Tertio mō pro maioratōe p̄tinui sa/ cta sine aliq̄ additōe. ⁊ isto mō dī illud qđ rarefit̄ augeri. **Q̄. 4.** Quarto mō accipit̄ pro maioratōe facta per appōnez filia vt cū dīcim⁹ aquā augeri p̄ appōsitōnez none aque. **Q̄. 5.** Quinto pro maioratōe facta p̄ appōsitōnē dissilis con/ uerfi in file isto mō dīcim⁹ ignez augeri p̄ appōnē lignoz. **Q̄. 6.** Sexto pro maioratōe vinctis facta p̄ intus susceptionez nutrimentū ⁊ p̄uersiōnē ipsi⁹ in maiorēz ptes q̄z sint depdite p̄ actionē calorīs nālīs. Et solū isto vltimo mō accipit̄ bic. Nam oēs alij modi nō pprie augmētatiōes s̄m modū lo quēdi Aristō. **C.** Et hoc pōt h̄eri qđ sit augmētatio pprie dicta. Et dicit̄ q̄ augmētatio pprie accepta est p̄uersio nu trimentū in potētia corpi aiati in corp⁹ actu aiati magis q̄ est depdītū p̄ actionē calorīs nālīs facta ab aīa vt vīuū suā debitā q̄ntitatē attingat. In qua descriptiōe tangit̄ cā for/ malis cū dicit̄ qđ est p̄uersio cā nālīs cū dī nutrimentū in potētia corpi aiati. Instrumētalis cā tangit̄ cū dī p̄ actio/ nem calorīs nālīs ⁊ cā efficiēs p̄ncipalis cū dī facta ab aīa. finalis vō cā tangit̄ cū dī vt vīuū suā debitā q̄ntitatē atti/ gat. **C.** Et hac apparēt̄ p̄ditōes augmētatiōis pprie dicte **Q̄. 1.** p̄mo q̄ fiet adueniente aliquo ⁊ p̄ hoc differt a rarefa/ ctione. Scđo oportet vt ex alito ⁊ alimēto fiat vnus ⁊ per hoc differt ab acervo lapidū. Tertio q̄ q̄libet ps p̄ncipa/ lis ⁊ porosa aucti augeat̄ ⁊ p̄ hoc differt ab inaiatis: vt cū ignis crescit p̄ appōsitōnē cōbustibiliū nō pprie augef̄ q: nō quelibet ps ei⁹ augef̄. Quarto oportet q̄ augmētatio sit eiusdē a p̄ncipio augmētū vsqz ad finem p̄ de gnātione aliter nil augmētaret̄ q: nō antiquū q: nō manet neqz no/ uum: q: nō p̄fuit in p̄m̄ augmētū. Duo etiā requirunt̄ ex pte alēns. **Q̄. 1.** p̄mo q̄ possit̄ p̄uertere nutrimentū in sui sub stantā. Scđo q̄ h̄eat poros ⁊ venas in qb⁹ tale alimentū possit̄ recipi ne duo corpa sint in eodē. Silr ex pte alimētū. **Q̄. 2.** p̄mo q̄ sit in potētia ad formā aliti. Scđo q̄ cito possit̄ di geri. **Q̄. 3.** Secundo est notandū q̄ hec tria necessa⁹ requirunt̄ in augmētōe. s̄z alitū qđ est vinctis. 2. quo alit⁹ ⁊ hoc ē alimētū. 3. alēs ⁊ hoc ē duplex instrale. s̄z calor: nālīs ⁊ po tētia digestiua ⁊ p̄ncipal. s̄z aīa vegetatiua. **C.** Tertio est no tandū de modo p̄ quē fit augmētūz: ⁊ est opinio vt fert̄ q̄ augmētū h̄z fieri p̄ alimētū. ita q̄ illd alimētū recipit̄ p̄mo in stomaco ⁊ ibi dequogf̄ ⁊ digerit̄. ⁊ digestū p̄itur quū pars grossior emittit̄ p̄ ptes iferiorē ⁊ alia ps subtilis ad/ huc melt⁹ deducta ⁊ digesta in epatis cōuertit̄ i sanguinē q̄ appet̄ ex rubedine epatis: ⁊ tūc pars grossior vadit ad vrinā: s̄z ps subtilis vadit ad cor. ⁊ itez ibi digerit̄ ita q̄ ps grossior vadit ad vasa feminaria ⁊ ibi recipit̄ virtutē gene/ ratiua: s̄z ps magis subtilis trāsseret̄ p̄ qualdaz venas p̄ce dentes a corde que vene capillares nuncupant̄ ad quāli/ bet ptes corpi ⁊ recipit̄ in poris ⁊ tūc dī cambitū vl glu/ tem aut sorbem ⁊ p̄uertit̄ in subāz p̄tiuz aliti ⁊ facta p̄uersiōne extendunt̄ mēbra ⁊ illa extētio ppria est augmētūz.

Quātūz

ad 2^m articulu z sit hec p̄ma p̄clusio ad augmētationē requir̄ mor⁹ localis. p̄o/ batur q: requir̄ aduenire nutrimentū ex illa p̄ditōe: s̄z istud aduenire nō ē nisi p̄ motū locale igit̄ p̄clō vera. **Q̄. 2.** Scđa p̄clusio ad augmētationē requir̄ alteratio: p̄z q: nutrimentū est in p̄ncipio dissimile ⁊ dī fieri in fine silē. 2. de anima. **Q̄. 3.** Tertia p̄clusio ad augmētationē requir̄ vera corruptio p̄z q: dissile subāliter. s̄z corpi⁹ inaiatū nō posset̄ asilari cor/ porū aiato nisi p̄ius corrupat̄. **Q̄. 4.** Quarta p̄clusio ad aug/ mētationē requir̄ vera gnātio p̄z q: vel materia in qua for mā nutrimentū corrupit̄ remanet̄ nuda q̄ nō est dicendū vel generat̄ in ea noua forma subālīs. ergo est vera gene/ ratio simplr. **Q̄. 5.** Quinta p̄clusio ad augmētationē requir̄ nutritio p̄z q: p̄ augmētationē quelibet pars vinctis poro/ sa acq̄rit̄ magis q̄ depdiderit̄. igit̄ quelibet pars vinctis nutrit̄ p̄na tenet̄ q: nutritio i vincte nō est aliud q̄ depditi restauratio ⁊ oīs restauratio est nutritio. **Q̄. 6.** Sexta p̄clō q̄ augmētatio ⁊ generatio sunt spēs mot⁹ als mutatiōis dī/ stincte: p̄z q: differūt rōnē cū generatio sit ad substantiam

nona et augmentatio ad quantitatem maiorem. **S**eptima pars quod augmentatio non est solum motus: pars quod nunquam per solum motum localem aliquid augeret nisi etiam nutrimentum alteraretur. **O**ctava pars quod augmentatio non est solum alteratio seu digestio: pars quod sola digestione et nunquam fieret augmentatio nisi nutrimentum corrumpere et in substantiam reingredere converteretur. **N**ona pars quod si est solum corruptio: quod solum corruptio augmentet non proficit nisi generatio philosophis fore in maius nutrimentum superveniret. **D**ecima pars quod augmentatio et nutritio differunt ratione: pars quod si sunt idem in re: tamen nutritio non connotat in sua ratione nisi quod fiat deperditum restauratio: augmentatio vero connotat quod ultra hoc generatur plus quam est deperditum. **E**t his pars quod augmentatio non est quantitas motus: sed ipsius omnibus existibus sit augmentatio sicut si fiat conversio in maiores partes quam sit deperditum et ipsis non existibus non est augmentatio: quod hoc dato seget quod augmentatio non est motus: quod idem est motus et unum motus sicut propositio et propositio vera propter elencorum modo si ista quibus non sunt unum motus: ergo nec augmentatio est unum motus. **A**d artem cum dicitur illis quibus existibus est augmentatio et non existibus non est et cetera. **D**icitur quod arguit quod illi quibus motus sunt causa et dispositiones proprie ad augmentationes necessario requirunt et non quod augmentatio sit illi quibus motus. **N**on tantum tamen quod generatio partium corporis animalium est generatio simpliciter quia subiectum tamen in ordine ad totum compositum potest dici secundum quod: totum non capit per ea esse simpliciter: sed esse malum quod est sibi esse secundum quod.

Proterio articulo est notandum quod quantitas potest dupliciter considerari. scilicet mathematice ut abstracta ab omni quantitate et subiecta sensibili. secundo modo naturaliter ut est terminus corporis naturalis. primo modo quantitas non habet terminum in quantitate. ut continua sit accepta non est minimum nec maximum: sed indifferenter habet esse minimum: sed non est maximum. **S**ed secundo modo in quantitate continua est dare et medium habens latitudinem secundum quod ab illo in aliud potest fieri motus et maximum et minimum inclusive vel exclusive in quantumlibet specie: ut patuit aliquando in primo huius de minimo naturali et cetera. **D**icitur autem quod si quantitas aliquid habet terminum. **C**etero est notandum quod terminum motus non est necessarium quod sint termini positivi: sed sufficit quod sint termini privative loquendo de primis terminis non de secundis ut habitum est in secunda questione huius quantitas. **T**ertio est notandum quod motus ad quantitatem vel est augmentatio vel diminutio.

His premissis dicitur ad questionem principalem respondendo quod ad quantitatem est per se motus: quod illud quod habet latitudinem intensivam vel extensivam acquisibile per se per motum successivum non interruptum et non potest alicui accipi nisi per motum factum in ipso cui accipit ad ipsum potest esse per se motus: sed quantitas est huiusmodi ergo et cetera. **P**ars prima cum maiori: quod illa est ratio propter quam ad aliquid est per se motus ex isto quanto et minor: est per se manifesta ad sensum quo ad singulas partes.

Sed hic sunt difficultates an augmentatio a principio vultus versus ad finem sit una continua vel non. **D**icitur contra: **3**o huius quod non a minima quantitate aucti ad maximam quam habet sed sunt plures augmentates iter quas intercedunt multe quantitates medie ut pars in pueris et platis: sed quilibet illarum augmentationum est una in se continua: sed quod intelligitur dicitur augmentatoris. **3**o huius quod motus augmentati non est unum: quod tunc cuilibet parti sensibili temporis corresponderet pars sensibilis quantitatis acquisite. **D**icitur quod intelligitur de augmentate improprie dicta necessario tamen exigita ad verum augmentatum que est conversio alimentum in substantiam aliam que est subita et in instanti et est vera generatio nove partis quam esse continua est impossibile: quod si esset continua tunc cuilibet instanti temporis mensurantis illam augmentationem corresponderet pars generata: et ita essent infinite partes generatae in actu quarum quilibet esset tante vel maioris quantitatis quante esset minimum naturale nec essent communicantes invicem.

Ad argumeta in primo. **A**d primum dicitur quod maior vultus est falsus: sed requiritur quod habeat latitudinem intensivam vel extensivam eo modo quo dicitur est in questione principali. **A**d 2um pars quod habet terminum large accipiendo terminum et sic non loquitur Aristoteles in predicamentis: sed stricte dicitur. **A**d 3um pars in istis ex dictis in secundo articulo quod generatio habet requiritur: sed non est augmentatio formalis ad probationem antecedentis: pars quod ibi accipit augmentatio large. **E**t reperitur in quantitate quietas capiendum quietatem per o distantia positiva inter terminum a quo et terminum ad quem que est sufficiens ad motum. **A**d 4um dicitur quod recipit

in pleno per cessionem vel coadhesionem corporis precedentis. scilicet humoris et sic duo corpora non sunt simul et cetera. **C**etero. 4a.

Terminus ad relationem sit per se motus quod non per rationem Aristoteles in hoc quanto. quod potest advenire alicui sine motu facto in eo cui advenit ut pars de dextro aut sinistro in columna cato per solam mutationem animalis et de similitudine que alicui advenit ex sola mutatione facta in subiecto vel fundam similitudinis opposite et ad nullum tale est per se motus. **E**t in contrarium arguitur quod relatio aliqua suscipiat magis et minus per Aristoteles in predicamentis causa de ad aliquid et ad tale formam est per se motus: quod habet latitudinem graduaalem acquisibilem per verum motum.

Ad hanc questionem dicitur secundum frateris mayronis. 29a. dicitur. **P**roterio quod sic: quod si sunt duo alba. unum ut. 8o. et sit. a. et alterum ut quatuor. et sit. b. sunt filia in quantitate et si non gradu adequatis tamen si remittatur successive albedo. a. versus ad gradum ut quatuor: exclusive in utroque albo dato intendit similitudo successive ut et continue sic remittit albedo. a. et iste motus intentionis terminabitur ad similitudinem per se quod non ad albedinem: tunc quod albedo b. nec intendit nec remittit. et albedo. a. remittit et non intendit similitudo aut intendit in utroque: tunc quod distinctio per se terminorum sunt per se distincte mutationes ex b. 5o. et talis intentio et intentio similitudinis sequit successive remissionis albedinis a. sine interruptione quare ad relationem erit per se motus.

Sed hic sunt due difficultates. **P**ars quod tunc ad motum alterationis unum filis movebunt vero motu et reali omnia sibi filia in quantitate alterabit. **P**ars quod in ipsis aut augerebunt similitudo aut remittet successive. **S**icut dicitur de similitudine et de inquantitate et sic propter nulla illis poterit alicui accipere sine motu facto in ipso. **D**icitur secundum frateris scedem. **P**ars et pars imo mutato uno digito locali mutat quodlibet aliud ens propter deum non tamen locali nam unum quod aliud ens ad digitum motum habet aliam et aliam distantiam ad motum digiti. **S**ic in proposito alterato uno filii unum quod aliud sibi filie in quantitate alterat moveat motu mathematico quod requirit determinatum situm et iste motus est realis ut distinguitur intentionem sed non est realis requirit determinatum situm et approximationem motus ad mobile: non tamen alterat nec moveat locali nec ad aliquid absolute ratione alterationis facie in filii. **E**t cum dicitur quod tunc non poterit predicte relationes advenire alicui sine mutatione et cetera. **D**icitur quod illud dicitur habet intelligi de relationibus non suscipiuntur magis nec minus sic de paternitate que advenit patri per solam generationem filii. **C**etera difficultas: quia relatio tunc esset contra quantitatem perfectioni et sic esset finita vel infinita: pars prima quod suscipit magis et minus pars est saluus: quod unum potest habet in se infinitas rationes cum habeat ad omnia alia puncta universi aliam et aliam distantiam et sic in relatione dicitur perfectionem includit in se infinitas perfectiones et est infinite perfectionis intentionem quod non extensivum cum punctum sit indivisibile et tunc quilibet persona divina caret duabus perfectionibus quam relationibus: propter aliam personarum. **D**icitur quod duplex est quantitas virtutis sic habitus est in precedenti questione. vna per motum quantitas discrete que sequitur rationem specificam et tamen in indivisibile et dicitur perfectionem in specie sunt sic numeri. 8o. metaphisice: et hanc non habet relectio in quantum relectio est. **A**lia est que sequitur gradum individuales et illa nec dicitur perfectionem nec imperfectionem essentialis et illas habet relatio.

Ad argumeta dicitur quod ad relationem non est per se motus per se tertij modi. scilicet solitarie quod nunquam acquirunt relectio alicui quod in illo vel in relatio opposito accipit fundamentum relationis opposite: et ideo solitarie non accipit non sic est de quantitate quantitate et vbi: et sic intelligitur Aristoteles. 5o. huius. **C**etero. 5a.

Terminus mutationes distinguunt per quos. **Q**uod non quod idem vbi specie potest accipi per motum circularis et rectum qui motus sunt alterius speciei et incopossibiles vel incopossibiles. 7o. phisicorum. **C**etera genera generatio vni ca ex semine et ex putrefactione sunt diversarum specierum: et tamen terminus est idem ut patet de mure genito utroque modo. **N**am natura specifica muris est terminus formalis et quo in utraque productione et mus est terminus quod et explicitus. **I**n contrarium est Aristoteles in hoc. 5o.

Ad euidētā qōnis sunt tria notāda. **¶** Prima q̄ ista ppō Aristō. motū differētū spē sūt distincti ter/mini spē nō est imēdiata s; d̄pēdet ex bis duab;. **¶** S̄cūda q̄ in motib; differētib; spē sint forme fluentes d̄fentes spē. **¶** Tercēda ppō q̄ forma fluēs vel s̄m quā est flux; fit ei;dem rōnis cū forma termināte vbi altera istaz est falsa p/positio est falsa. **¶** Scōdo notādū q̄ gnātio aliter cōsiderat vt respicit subiectū gnātiōis r̄ nō solū terminū: q; vt sic est formālī muta; positioe r̄ vt sic diffinit̄ hic ab aristō. alio modo vt solū respicit terminū ad quē r̄ sic est p̄ductio for/ me r̄ nō mutatio. **¶** Tertio notādū correlarie q̄ p̄ductio p̄cedit a mutatiōe: q; muta;ōi sua rōne formālī respicē subm/ qō s; h; p̄ illā aliter q̄ p̄t; r̄ manet sub vtroq; terminoz q; p̄ ex. 5. r̄ p̄ hui;. a quo subo p̄ducto s̄m se p̄cedit. nam creatio est p̄ductio in qua nullū occurrit subiectus; s; militer in diuinis est p̄ductio sine subiecto.

His p̄missis ponunt cōclōnes. **¶** Prima q̄ gnā; vni/ uoca r̄ equoca vt sunt formālī p̄ductio r̄ respicē ciunt solū terminū q̄ntificāz specificē distinguant p̄nt esse ad eundē terminū spē p̄ ista cōclō exēplariter q; generatio ignis ab igne r̄ ab excussioe lapidis v; a motū sūt ad eundē terminū. Sillī p̄ductio caliditatis a calore ignis vel ex cō/ cursu radioz. Sillī gnātio carnis a virtute gnātiua feminis r̄ nutritiua aialis sunt ad eūdem terminū r̄ iste p̄ductiones reddendo singula singulas sunt diuersaz rōnū. cōclō ergo vera. Et ratio hui; est q; p̄ductiōes cū sint relatiōes non solū p̄nt distingui ex termino ad quē oriuntur s; ex p̄ncipijs vltra distinctiōe specificā ex differētiss; eētialib; eaz itru/ secis nobis ignoratis siue ignotis. **¶** Secūda cōclō q̄ apes gnāta ex semine r̄ gnāta ex putrefactiōe sunt eūsdē spē r̄ sūt dicat de murib; r̄ oib; alijs eodez mō genitū. p̄bat q; eadē opatiōes hnt r̄ circa eadez oba. Nam vtraq; apis mellificat r̄ gnāt sibi sile. Qd si neget de aialib; nō potest negari de plātis que nō de semine genite postea p̄ducunt vniuoce semē ex quo gnant̄ plāte eūsdē spē r̄ talia aialia ab eisdē p̄seruant r̄ corūpūnt eōsdēq; mor; hnt siue q̄ntū ad sursum siue q̄ntū ad deorsū: r̄ q̄ntū ad motū p̄gressi/ uum r̄ eadē hnt organa. ex vnitāte autē mor; p̄cludit p̄bs p̄o celli r̄ mūdi vnitāte nāe. Et p̄metator dicit ibidē q; mo/ tus vn; nō p̄uenit nisi ex vnitāte nāe. Cōfirmat q; mēbra leōis h; d̄nt a mēbris ceruī: nisi q; aia ab aia. p̄metator p̄o d; aia. s; genita ex femine r̄ putrefactiōe habēt eadē mēbra specificē r̄ gnāt̄ quēcūq; media p̄nt p̄cludere vnitāte spē cificam siue sumpta ex accidētib; siue ex opatiōib; p̄cludit vt p̄positus de vniōne generatiōz sic r̄ sic quare r̄c.

Sed hic sūt due difficultates. **¶** Prima q; excussio lapidis nō videt̄ cā gnātiōis ignis q; tūc est cā equoca qd nō p̄tingit: q; cā equiuoca est p̄fectior effectu r̄ respecta; nō ē p̄fectio: subā r̄ absoluto s; ecōtra. Dicit qd est cā instālis r̄ q; ar; h; veritates de cā p̄ncipali r̄ totali. **¶** Alia difficultas q; p̄metator. 8. p̄bificoz. p̄. 46. cōtra Aūic. que vt ipōnit sibi ibidēz p̄metator voluit q; hō po/ terat gnārī equoce. Inq; enīz p̄metator: q; vni; nature vnus est tantū mod; cōicandi q; p̄bat per rōnes suas ibidē: q; gnātio eūsdē nature p̄supponit idēptitatē mae: q; ar; qdli ber posset gnārī ex quolibet oīra. Aristō. p̄o hui;. r̄ eadez spē posset gnārī a nā r̄ a casu. Ex quo infert q; hō posset gnārī ex femine aīni r̄ infinis materijs. **¶** S; Impossibi le est eandē nām p̄duci a casu r̄ nālī. g; eadē nā nō pote/ rit diuersis p̄ductiōib; cōicari diuersaz rōnū. aīn p̄ r̄ p̄/ bat p̄na: q; accipio vnā istarū p̄ductionū aut per istā hēc nā p̄ducit in plurib; r̄ sic erit nālī r̄ altera ex p̄nti erit in pauciorib; r̄ sic erit a casu. **¶** Ad istaz difficultatē dicit̄ q; p̄metator: nō loq; xp̄ite ibi nisi de hoīe s; Aūic. nihil enīz gnābile vniuoce est gnābile equoce nisi sit ita inspectū q; cā equoca sufficiat ad gnātiōe eius. r̄ ideo entia im̄pfecta p̄nt gnārī equoce r̄ vniuoce p̄fecta aut solūz vniuoce. Et Cōmetator: nō loquit̄ gnālī p̄ ipm. 3. de celo r̄ mūdo. p̄. 42. vbi p̄cedit q; inaccūb; semp non est gnā; ab vni/ uoco r̄ ponit exēplū de calore. qui gnāt̄ equoce ex motū r̄ ex p̄cursu radioz r̄ etiā a calore vniuoce. Sillī de substā/ tijs. 3. de celo r̄ mūdo. p̄. 56. q; exū; ignis a lapide nō ē

de ca; trāslatiōis s; de ca; alteratiōis. hoc est nō gnāt̄ p/ lationē s; p̄ alteratiōe. gnāt̄ etiā p̄ motū loca;e. 12. me/ taphisice. p̄. 19. r̄ p̄. metbar. de gnātiōe im̄p̄ressiōnū ignitarū. Idē p̄z de aialib; q; multa gnant̄ equoce. 12. me/ taphisice. p̄. 19. Et vespe dicunt fieri de corpib; equoz mortuoz r̄ apes de corpib; vaccaz. Ad arg; Aueroyz. **¶** Ad p̄m dī q; maior h; veritatē de mā p̄manēte que est altera pas cōpositū r̄ nō de trāsēute que est terminū a quo nāz ignis pōt gnārī ex ligno r̄ stupa: r̄ tūc minor est falsa. **¶** Ad 2. dī q; vtraq; gnātiō eēt a nā tam vniuoce q; eq; noea. h; equoca fit in pauciorib; vel extra semp r̄ frequē/ ter nō seq; q; sit a casu: q; gnātiō magis pōderis auri puri vel faciti excedētis solūz q̄ntitatē vel eclipsis solis fieret a casu qd est falsū: q; fuit a nā p̄ se illa intēdēte r̄ ex habūdā/ tia mae vel ab agente a p̄posito. sicut de eclipsi solis ab in/ telligētia illā p̄ se intēdēte. nec ista p̄uertunt fieri extra semp r̄ frequēter r̄ fieri a casu sicut p̄z in exēplis imēdiata p̄si/ tis: s; qd sit extra semp r̄ frequēter r̄ p̄ter intētiōne agētis sit a casu qd nō p̄tingit in p̄posito sicut ēt nō oē qd sit fre/ quēter. est a nā vt p̄z de inuētiōe frequētī creditiōis a de/ bitore: nō intēta. diuisio autē Aristō. i. 2. p̄bicoz de his que veniūt a casu r̄ fortuna aut nālī est q; vt in plurib; sub illo mēbro cadāt: nāz casus sepi; est in his que sūt extra semp r̄ frequēter q; in his que sepe sic que eneniūt nālī vt plu/ rimū sunt semp vel frequēter. r̄ p̄cedo q; dīssi; Aristō. nō est cōpleta: nec p̄uertit vltimū mēbrū cūz casu. verūtū seu fiant raro seu nō semp casus est in his que sūt p̄ter intētiō nem agētis r̄ hoc est formale r̄ vltima dīsa casus.

Ad Argumēta facta in p̄n. **¶** Ad p̄m dī: dupli; p̄mo q; vbi fluēs s̄m lineā rectā r̄ s̄m circulā sunt eūsdēz ratiōnis inq̄ntū vbi fluēs h; rectū r̄ circulare q; accidūt li/ nec siue magnitudini sup q; sunt mor; nō sint eūsdē rōnis r̄ ideo quo ad illa est incōp̄possibilitas vel incōp̄abilitas aut quod ad vbi r̄ vbi fluēs p̄ se r̄ ideo nec quo ad motū p̄ se. **¶** Cū dicat q; nō oporet ex diffictiōe motū arguere distinctiōne terminoz nisi forma fluēs r̄ terminū flux; sint eūsdē spē qd in p̄dicis motib; nō p̄tingit. **¶** Ad arg; p̄n/ cipale p̄z ex secūda cōclōsiōe. **¶** Cōclō. 6.

Trum in gnātiōne substāiali fiat re/ solutio vsq; ad mām p̄māz. **¶** Qd sic q; alī forma substāialis seq̄es ad/ uentret entī in actu s; Aristō. p̄. 7. 5. hui;. r̄ **¶** Dē gnātiōe: r̄ 5. metaphisice. r̄ s; cō/ mētatorē. 2. de aia. p̄. 4. **¶** Incōtrariuz arguit: q; tunc mot; s̄m; esset sine termino ad quē r̄ moueri sine muta/ to esse cōsequēs est falsū. 6. hui;. igit; r̄ aīn. r̄ cōsequē/ tia declarat: q; alteratiō p̄cedēs int̄ductiōne forme sub/ stāntialis est fiat in tpe finito est finita r̄ illa ante instans in/ t̄ductiōis forme nō h; terminū: q; si haberet terminūz est habitū; p̄sentū; in mā cesser mot;. p̄. de gnātiōe alte/ ratione durante cessasset alteratiō nec h; terminū in instāti int̄ductiōis forme: q; in illo instāti nulla est ibi qualitas p̄mo q; in illo instāti int̄ductū forma substāntialis ma/ terie unde s̄m op̄inionez cōtrariam.

Ad qōnē breuiter dicunt q̄tuor cōclōsiōes. **¶** Prima est q; in gnātiōe simplī seu forme substāntialis nō fit resolutio vsq; ad materiā p̄mā p̄ remotiōne diuz acci/ dentū realiter distinctoz a mā p̄mā per rōnes imēdiatae post oppositū positaz. **¶** S; Dispositiōes int̄ducte non corūpūnt a corūpēdis: sed magis ecōtra. nec ab agente q; gnant̄ ab ipso nec a forma int̄duccēda: q; illa nō ē: r̄ q; sunt dispositio pro illa r̄ similes illis in specie p̄patiunt cūz ipa s̄m hanc op̄inione. nec a forma substāntiali corūpēda sed magis ecōtra nec a materiā q; illa cōpatiunt cū omni for/ ma q̄ntūz est ex se nec ipsemet corūpūt se q; corūpūto fit a suo cōtrario. p̄. de gnātiōe r̄ inde causis longitudinis r̄ breuitatis vite. r̄ nihil est sibi ipsi cōtrariū per Aristō. p̄mo hui;. r̄ in p̄dicamētis ergo a sufficiēt diuisiōe a nullo cor/ rumpunt. **¶** Secūda cōclōsiō q; illa cōpatiunt cū omni for/ mām in generatione elemētōz fit resolutio vsq; ad materiā p̄mā sic intelligendo q; in int̄ductiōe forme elemētū nō remanet aliqua forma substāntialis in mā p̄cedens formaz

Tex. p. 9.

Com. 5 3.

Tex. p. 27

Tex. p. 1.

Tex. p. 55

genefandā elemētū lz remaneāt dispositiōnes introducte. Patet ista p̄lo: qz qdlibet elemētū vnici vnica formam substantiale lz in mā cū sit corp⁹ simplex lz nō sit ens simplex. Tertia p̄lo qz in gnāōe mixti substantialis lz homogenei ex quocūqz fiat nō sit resolutio vsqz ad materiaz primā ex pte formaz substantialiū esto qz forme elemētōz remaneāt in mixto fin. Autē. 7. p̄metatorē. 3. celli 7. mundi. 2. 6. 7. ista p̄lo p3 qz forma mixti p̄supponit i mā formas elemētales: naz in gnāōe mixti corrupit nec alterz nec ambo. saluat enī virt⁹ earū p̄. de gnāōe. sed si nō remanēt formali⁹ fin alios i mixto forme subāles elemētōz tūc bñ sit resolutio vsqz ad mān primā. ita qz tantū remanent in mā dispositiōnes accitiales p̄o forma subāli mixti introducta qz p3 qz talis forma nullā formā substantiales in mā p̄supponit cū sit forma simplex vniformis 7. homogenia in qualibet pte subiecti. Quarta p̄lo qz i gnāōe cuiuscūqz forme specificē 7. vltimate cuiuscūqz viuētis pte supponit in mā forma subālis vegetatiua: 7. sic qz in pductione forme hoīs aut asini 7. cuiuscūqz sp̄ci aialis p̄supponitur in mā forma genita aialis. s. sensitiua realiter distincta a formis specificis. s. sic dicat de plātis suo. Probatur ista p̄lo qz homo 7. asinus pueniūt eēntialiter in aiali tanqz in p̄dicamēto qd dicitur p̄mi modū. aut igit ista pueniētia est in mā tantū tanqz in rōne aialis 7. hoc nō: qz tūc la pides 7. omne hōīs māz primā eēnt aialia qd est falsū. aut ista pueniētia est i p̄pria forma specificā hoīs 7. asini 7. hoc nō: qz p̄ ipas differūt 7. ab ipis abstrahunt diēe opposite s. rationale 7. irrationale. aut ista cōueniētia est in sensibus 7. sentire 7. hoc nō: qz cū ista dicāt potētias vel opationes que sunt accia que nō p̄tinet ad p̄mū mo^m dicēdi per se. nec ad qd dicitur substantiaz. 7. cōueniētia qd dicitur hominis 7. asini in aiali sit de p̄mo mō relinqt qz in quolibet istoz p̄ter p̄prias formas specificas p̄supponit forma generis qz in aduentu specificē forme nō corrupit i mā. Q. 5. Qd forma aialis sit realiter distincta a forma hoīs 7. asini. pbat qz ipas cōsequē sensus 7. sentire p̄o que nō p̄sequant p̄mo aliqua formā specificā aialis: qz tunc per illā inesset sensus 7. sentire cuiuslibet alteri aiali: nec inseqt sil omnes formas specificas animalis: qz tunc quecūqz ista inessent. inessent p̄ naturā cuiuscūqz aialis qd est falsū: naz si per possibile vlt impossibile nulla sp̄s aialis esset p̄ter hoīez. adhuc homo haberet sensū 7. sentiret 7. cū sensitiua nō sit posterior intellectiua in materia: qz tunc aliqd esset homo 7. non eēt aial: nec simul qz mā p̄ma recipit formas specificas mediantibus gnālib⁹ fin p̄metatorē p̄o metaphice. ca. de errorib⁹ seqt qz sensitiua p̄cederet intellectuā in mā p̄ma qz p̄manet in aduentu intellectuē. Q. 6. Corp⁹ xpi in sepulchro in triduo nō fuisse idē n̄ero: qz eadē n̄ero forma carnis 7. forma subālis nerui 7. ossis nō remāsit ex quo per eandē aiaz xps erat homo 7. caro ei⁹ erat caro 7. os os. 7. sic de alijs ceteris p̄tib⁹ 7. illa nō remāsit in sepulchro. p̄ns est falsū: in illud p̄s. nō dabis sanctū tuū videre corruptionem qd totū exponit beat⁹ p̄dcti⁹ in sua canonica de corp⁹ christi. Q. 7. Sic se h3 vegetatiuū ad sensitiuū. 7. hec ambo ad intellectū tricon⁹ ad tetrāgo^m. cū igit qdrangulus cōtineat trigonū formali⁹ igit 7. intellectuū sensitiuū 7. negatiuū 7. hoc in cōcreto qz i abstracto lz vnū p̄supponat aliū in mā neutruū in est alterū nec icludit lz inuicē distinguitur sicut analogā sub suo analogate fin p̄metatorē. 2. de aia. Sed p̄tra istaz vltimā p̄clusionem sunt difficultates. Prima qz tunc in eodē viuētē tres forme substantiales vegetatiue eēt. p̄ns est falsū: qz tūc due supstauerent 7. p̄batur cōsequētia: qz eadez pomus inq̄ntū viuens habet animā vegetatiuā que est cōssima 7. p̄ma. sine qua nulla aiaz pōt esse. 3. de aia. ca. 3. 7. cū filiozes 7. magis qd dicitur cōueniētis sint p̄irus 7. pomus qz p̄irus 7. filices vt p3 ex coz fructibus sequit qz p̄ter vegetatiuā generalez habebāt aliā vegetatiuā magis speciales: 7. cū dne pomi eūdē speciei magis cōueniāt qz p̄irus 7. pomus sequitur qz adhuc speciaiore animā p̄ter p̄dctas habebūt sed cum hec omnes nō sint sensitiue nec fin locuz motiue nec intellectuū sequit qz erunt vegetatiue. similiter dicat

qz erunt plures sensitiue in eodē aiali p̄fecto. Dicit qd nō est incōueniēs: qz sunt eēntialiter ordinate per cōparationē ad talē viuens talis speciei specialissime nec sunt eūdē ordinis cum vna sit altera generalis: aut specialior: nō tamē se habent fin includens 7. inclusus: sup⁹ 7. infer⁹. qz ad p̄dicationē inter se in abstracto sicut se habēt p̄creta. s. tantū q̄ntū ad inesse 7. p̄suppositionē in eodē subiecto. 7. quando p̄dicatur viuens de animali. aut animal de hoīe tunc idēz fin formā magis cōmunē p̄dicat de seipso sumpto ex parte subiecti fin formā min⁹ cōmunē. Tertia difficultas: quia tunc pro aliquo tēpore erit vegetatiua in mā quando non erit sensitiua similiter sensitiua quādo nō erit forma specifica animalis quo dato sequit qz per aliqd tēpore aliquid erit. viuens 7. nō erit in sensitiuū nec sensitiuū. Similiter erit animal qd nec erit rōnale nec irrationale cōtra porphiriū in vniuersalibus. Dicit qz nō est incōueniēs: qz illa non sunt in vltimato esse actuali 7. specifico sicut intelligit porphiriū. Et p̄firmat ista positio per Aristo. p̄o. de animalib⁹ dicentes qz embrio p̄o viuūt vita plante qz vta animalis. Tertia difficultas an in accidentib⁹ forme a quibus sumunt differētie generis 7. speciei sint distincte realiter. Dicit qz nō: sed tantū formali⁹ 7. ex natura rei 7. hoc quia accidentia in abstracto sunt simplicia simplicitate op̄posita cōpositiōi ex diuersis rebus realiter distinctis: nam accidentia sunt forme 7. forma est simplex in essentia s3 auctorem. 6. p̄ncipioz lz p̄stituant ex actu 7. potentia aut ex genere 7. differētia loquēdo de accidentib⁹ specificis vel ex gradibus diuersis sicut de numeralib⁹ sed isti gradus nō pertinent ad qd dicitur. Quarta difficultas qz tunc forme specificē: puta aut hominis aut asini nō aduenit entī in potētia p̄tra Aristo. 7. cōmetatores in locis sup⁹ assignatis. Dicitur qz forma substantialis posterior nō aduenit cōposito ex materia 7. forma generali p̄iori sed tantūz mere disposite per p̄iores formā 7. tamē nō totūz aggregatum informat nec formā p̄iores sed tantū materiaz cui aduenit immediate in hēiue nō tamē immediate dispositiue. Et ex hoc p3 solutio ad argumentū in principio. Q. 8. 7.

Terum ad vbi sit per se motus localis qz non: quia potest aduenire alicui sine motu facto in ipso cui aduenit. igitur 7c. p̄sequētia patet. 5. huius. ideo arguit Aristo. et hoc qz ad relationē nō est p̄ se motus. 7. antecedēs p3 de vbi causato in colūpna que scēntē ab aere noniter facto a vento flante circa colūpnaz. Q. 9. Diēterea. Aliquid pōt cōtinuē quiescere in eodez vbi 7. tamē p̄tinuē moueri localiter vt p3 de aqua existente in amphora mota localiter nec autē si motus localis esset ad vbi per se illo habito cessaret motus vt p3 p̄o de generatione. Q. 10. Diēterea vltima s̄pera mouet localiter: non tamen ad vbi cum vbi cōsēt a loco exteriori circūdante fin auctorem. 6. p̄ncipioz. quem non habet vltima s̄pera. Q. 11. In vbi nō est p̄ietas nec magis nec min⁹ q̄ necessario regunt ad motū quecūqz. Q. 12. Ubi nō acq̄rit p̄bilitate lz totū sil 7. totū sil dep̄dit. ergo 7c. p3 p̄ns: qz motus est acq̄sitiō p̄ris post p̄ez. 6. huius. 7. ad indiuisibile non est mot⁹. 7. asis p3: qz in quolibet instāti t̄pis mēsurātis motū localē mobile est in alio 7. alio vbi nec in duob⁹ instātib⁹ signatis talis t̄pis mobile est in eodē vbi: qz tunc i toto tpe intercepto inter illa duo instātia nō moueretur. Q. 13. Diēterea motus localis est ad locum. igitur non ad vbi. patet p̄sequētia: quia vnus per se mot⁹ genere est per se ad vnū terminūz genere q̄nto huius. 7. locus 7. vbi differunt genere. p̄batur antecedēs: quia motus specificat a termino ad quem. 5. huius. 7. motus localis dicit a loco. Q. 14. Diēterea differentia loci que sunt sursum 7. deorsū sunt eedē differentie motus localis. Q. 15. In oppositū est hic Aristo. et in tertio huius.

Ad euidētiaz huius questionis sunt aliqua notanda. Primo fin auctores. 6. p̄ncipioz. vbi est circūscriptio cozporis a circūuione loci procedens. Q. 16. Cuius declaratione est intelligendum qz per circūscriptiōnem tria possumus intelligere aut circūscriptiōne actiua

Tex. p. 84

Tex. p. 17

Tex. p. 10

Tex. p. 55

Tex. p. 48

Tex. p. 1.

loci qua locus active circūscribitur et ambit locati aut circūscrip-
 tionez passiuaz qua locatum circūscribitur passiuē vt
 passiuē est actus corporis circūscripti. **Tertio** per istaz
 circūcriptionez possūmus intelligere quoddā esse dere-
 licū in corpe locato loco circūscribēte nō vt est actus
 ue pcedēs a loco nec vt passio locati: s; vt est qdā actus
 herēs mobili capiēs distinctionē et diuersitatez a loco cir-
 cūdante vt est ab illo effectiue et sic est gen⁹ et p̄dicamentū
 de p se. **Secūdo** est notādū qd in vbi nō est hūietas intri-
 sece seu fm se sed solū extrīsece per p̄pationē ad motū gra-
 uitum aut leuū cui⁹ terminū primū et totales sunt p̄cauū o-
 bis lune et centrū mundi. Aliquā accipiūt ista hūietas penes
 appetitū mouētis vt si qs intendat ire ad domū vt ibi q̄scat
 vbi illud vbi q̄scit maxime distat ab vbi a quo incepit mo-
 neri et hoc dico in cōpationē ad appetitū mouētis et talis cō-
 trarietas sufficit ad motū locale. **Tertio** ē notādū qd in
 omni motu regrunt sex. s. mouens mobile terminū a quo
 mot⁹ et ad quē et dispositio fm quā sicut est spaciū i motu
 locali. **Ultimo** est notādū qd duplex est terminū mot⁹
 localis qdāz intrīsece qui acq̄rit mobili tanq̄z subo et extrī-
 secus et iste est loc⁹ qui nō acq̄rit mobili nisi tanq̄z mēsurā
 extrīsece. Est n. loc⁹ adeq̄r locato extis in corpe locante
 4°. p̄bicoz. et mot⁹ localis denominat a loco dupli. p^o qz
 loc⁹ est notū vbi. 2° qz locus vndiqz ambit locatum et est
 sibi adequatus ac si eēt forma vbi inherēs.

His p̄missis dico tres p̄clusiones. **Prima** est qd
 vbi formali sumptū acq̄rit in instāti hāc p̄clu-
 sionē pbat q̄ntū arg^m an oppo^m. et pbat p̄ Aristo. 6°. p̄bī-
 ficoz. dicēs qd mobile motū in quolibet instāti ipis quo
 mouet est in alio et in alio spacio sibi cōli. nā lz acq̄sitiū vbi
 seu via acq̄siua vbi quā est mot⁹ localis fit in tpe tū acq̄si-
 tum esse vbi est in instāti. **Secūda** p̄clō terminū extrīsecus
 mot⁹ localis supple loc⁹ nō acq̄rit tot⁹ sit. p3 qz acq̄rit p̄us
 medietas loci qz tot⁹ loc⁹ vt p3 ad sensuz et pu⁹ q̄ria qz me-
 dietas q̄rite qz sic de q̄libet parte p̄portionali ei⁹. **Tertia**
 p̄clō qd nō dat vniū vbi cātuz a cētro extensuz per totum
 mundū ad cui⁹ ptes sit p se mot⁹ localis tanq̄z ad p se ter-
 minū intrīsecū: qz istud vbi aut est fixum et immobile fm se
 totū et qdlibet sui ita qd p nullā potētā nec nālez nec diuinā
 est mobile et tūc erit aliqd finitū extensuz qd potētā diuinā
 infinita nō pōt mouere p̄tra Aristo. 4°. et 7°. hui⁹ fm euz
 p p̄portionē maioris ineq̄litatez actiuitatis mouētis supra
 resistētā cātuz mot⁹ et velocitas eius istud vbi est mobile
 fm se et qdlibet sui et tūc eo moto fm sui sic inte⁹. nō erit
 ampl⁹ illud vbi qz variabit situz et tūc aliqd mobile p sui
 motū locale imo quā primū incipiet moueri tam p̄mo de-
 fiet esse et sic nō erit mobile: qz oē mobile motū locali vel
 vbi locali est aptū natū esse sub vtroqz termino motus vt p3
 per diffinitionē motū et mobilis que est se hēre vel posse se
 hēre ali⁹ qz p̄. **¶** Artes vbi totū⁹ celi motū aut mo-
 uerent fil⁹ cū p̄tib⁹ celi mot⁹ et tūc terminū mot⁹ eēt acq̄si-
 tas mobilis ante motū p̄tra diffinitionē mot⁹. nāz mot⁹ est
 actus entis in potētā fm qd in potētā et est mediū iter po-
 tentiā et actū. 3°. et 5°. hui⁹. et habitū⁹ p̄tib⁹ in mā dura
 ret mot⁹ p̄tra Aristo. p̄mo de gnātiōe aut ille ptes vbi nō
 mouebunt s; remanebūt eedē successiue in diuersis p̄tib⁹
 celi motū et tūc idē actūs nāz migrabit de subo vno adeq̄-
 to in besionis ad aliud subiectū adeq̄tū in besionis qd ē fil⁹.
 qz accētis eē ē i eē. 7°. metaphice. et p̄ha ē māife⁹. **¶** Si
 nō eēt cētū a quo cātuz p se effectiue tūc nō erit illud vbi.
 et p̄ p̄ns nō posset eē mot⁹ localis ad aliquē p se terminū
 intrīsecū centro nō existēte. **¶** Si dicat qd centro nō existēte
 cātū aut cōseruabit istud magnū vbi totū⁹ mūdi a centro
 ymaginario. **¶** Cōtra qz nō ens nō est cā efficiēs aut cōser-
 uans entis. **¶** Nāz ens rōnis qd nō est finis nō est cā efficiēs
 entis realis in actu aut cōseruās qz efficiēs et mā sunt cāe
 p̄iores in esse. 2°. p̄bicoz. Et ad hāc p̄clusionē vide alias
 rationes in quarta questione de vltima spera.

Secūda p̄clō inter generationē sube et acq̄sitionem vbi.
 Nāz substantia acq̄rit in instāti et fil⁹ vbi partis et altera-
 tio que est via p̄ua ad substantiā et mot⁹ localis qui est via

ad vbi sunt in tpe. Dicit Jo. Cano. qd q̄ntū ad hoc non est
 dūa s; est dūa penes subiecta et terminos qz subiectū mo-
 tus localis est ens in actu. est enim a subo in subū vt p3 in
 hoc. 5°. et gnātiōis subālis mā p̄ma. p^o. p̄bicoz. 2°. 5°. et p^o
 de gnātiōe. et terminū a quo gnātiōis simpl⁹ est p̄uatio
 sube et terminū ad quē est subā s; in motu locali terminus
 a quo est p̄uatio talis vbi et terminū ad quē vbi o^m. Sill⁹ ē
 dūa qz terminū extrīsec⁹ mot⁹ local⁹. s. loc⁹ acq̄rit p̄tib⁹liter
 in oib⁹ aut aliis motū⁹ terminū intrīsec⁹ acq̄rit p̄tib⁹liter
 ter. Est et alia dūa qz q̄si forma subālis d3 gnāri motū⁹
 p̄ regit alteratio pcedēs nō sic aut i motu ad vbi. **¶** Alia
 difficultas et scōda est verū p aliquā potētāz possit eē corp⁹
 in loco sine vbi. Et videt qd nō qz agēs nāle applicatū pas-
 so disposito necessario agit. 9°. metaphice. Dicit qd sic per
 potētā diuinā nō nālez: et tūc erit alicubi fundamētāliter
 sed nō formali. Et illud de. 9°. metaphice itelligit nālī sic
 de trib⁹ p̄neris exiitū in camino ignis. dan. 3°.

Ad arg^m. in p̄n^o ad p̄m^o dī qd qdlibet vbi est natūz ter-
 minare per se motū intrīsece p̄seuatiōis tertij modi
 dicēdi p se supple solitarie qd nō p̄tingit de relatiōe aliqua
 que nō pōt solitarie acq̄ri nisi acq̄rit suandamētū eius vel
 relationis oppositē et ita debet intelligi maior primū argu-
 menti. Relatiō tū aliqua est per se terminatiua mot⁹ p̄seu-
 tate secūdi modi supple illa que est intētibilis et remissibilis
 nō de alijs lz alie que de nouo p̄nt p̄duci possint termina-
 re p se p̄ductionē p̄p̄iaz. **¶** Non sequit⁹ ad illud vbi
 acq̄sitiū colūpne p ventū flantē nō est p se mot⁹. ergo nec
 ad vbi: qz arguit ab inferiorē ad suū sup⁹ cōfute distribu-
 tione. aliud enīz vbi simile in specie et dissimile pōt p se ter-
 minare motū si mobile cui acq̄rit mouet per se ad ip̄suz.
¶ Ad 2^m cōcedo p̄sequēs et p̄sequētā: qz aqua amphoze
 quiescit per se in amphora tanq̄z in loco p̄prio et vbi pro-
 prio et mouet per accidēs ad motū amphoze per se in mote
 ad locū p̄p̄iuz et vbi p̄p̄iuz et ad locum cōmūne et vbi
 cōe aque et c. **¶** Ad 3^m dictuz est in q̄nto qd celi vltimū nō
 mouet local⁹ i loco circūscriptiuo nec local⁹ mouet ad ta-
 lez locū circūscriptiuū s; mouet local⁹ qz circularit⁹ moue-
 tur circa locatū et ad circūscriptiōnē actiua et hoc solūz fm
 suas ptes qz solū cathegrematice q̄scit et totūz sīncathe-
 gramatice mouet. **¶** Ad 4^m dicēt qd vbi q̄ntuz ad suūz
 fo: male impartibil⁹ acq̄rit: sed q̄ntuz ad suūz materiale
 acq̄rit p̄bibil⁹. s. q̄ntuz ad locū. via tamē ei⁹ est p̄bibilis qz
 partibilitatez habet a spacio supra qd fit motus. 6°. huius.
 Et cūz dicēt qd nulluz acq̄sitiuz in instāti est terminū mo-
 tus. Dicit qd veruz est accipiēdo lz acq̄sitiū pro acq̄si-
 tione: sed accipiēdo acq̄sitiuz pro acq̄sitiū esse est falsuz.
 Et cū subditur qd ad indiuisibile nō est motus. Dicit qd
 verū est si fit indiuisibile de genere q̄ntitatis sicut punctus
 vel ynitas. **¶** Vbi circūscriptiuū nō est indiuisibile cū
 diuidat ad diuisionez mobilis lz indiuidualiter in instanti
 acq̄rat. **¶** Ad aliud dicēt qd motus localis est ad duos
 terminos ad vniū intrīsecūz. s. ad vbi et ad locū tanq̄z ad
 terminū extrīsecū nec incōuenit. **¶** Q̄d. 1°.

¶ Circa sextuz libruz. Querit vtruz cō-
 tinuū cōponatur ex indiuisibilib⁹
 bus qd sic: qz diuidit in indiuisibilia. ergo cō-
 ponitur ex eis. p̄ha ē manifesta et antecedēs
 p̄batur: qz possibile est ipsuz diuidi i omnia
 illa in que est diuisibile subiectū hui⁹ p̄p̄ositionis videt in-
 cludere p̄dicatus. et ex hoc videt possibile ipsuz esse diuisūz
 in que est possibile ipsuz diuidi. Ista cōsequētia p3 ex isto
 6°. qd impossibile est fieri i impossibile est factum esse et 3°.
 metaphice. et 2°. de generatione. **¶** Uteri⁹ ista de possi-
 bil⁹ ponit in esse. et seq̄ ergo actu est diuisūz in oia in q̄ est
 possibile ip̄m diuidi. **¶** In cōtrariū est Aristo. in b^o loco.

¶ In ista questione sunt tria faciēda. **¶** Primū est vi-
 dere de permanentibus si ex indiuisibilibus
 cōponant. **¶** Secūdo de successiuis. **¶** Tertio remouebunt
 difficultates. **¶** De primo pbat qd non cōponit cōtinuū
 pmanēs ex indiuisibilib⁹ p duas p̄p̄ositiones geometricas
 a doctore subtili Scoto. 2°. sīaz. q̄rū p̄ma est ista sup cē-
 truz qd dā q̄tūlibet occupando spaciū centri circūluz con-

tingit designare fin illa petitione secunda euclidis. sup igit centru aliqd datu qd dicat. a. describunt duo circuli minor: y dicat. d. et maior: b. si circūferētia maioris pponitur ex punctis duo pūcta imediata signent q sint. b. et c. duca tur linea recta ab. a. ad. b. et linea recta ab. a. ad. c. fm illaz ppositioe pmi eucli. A pūcto ad punctū dūgit rectā lineā ducere. Jite recte lineē sic ducte trāsbūt directe p circuloz minoris circuli. qro igit aut secabūt eaz in eodē pūcto aut i diuerso. si in alio ergo tot pūcta erūt in minor: circulo sicut in maior: s; ipossibile est duo inēq̄tia cōponi ex pūb⁹ e q̄li/ cum in magnitudie et pūcta in circūferētia minoris circuli sunt tot quot in circūferētia maioris. ergo minor: circūferē tia est eq̄lis maior: et q̄ p̄ns ps est eq̄lis toti. si aut due re/ cte linee. a. b. et a. c. secet minorē circūferētia in eodē pun/ cto. sit pūct⁹ ille. d. sup lineā. a. b. erigat linea recta secans eam in pūcto. d. q̄ sit. d. e. q̄ sit etiā p̄tingens vel tangēs vel p̄tines respēu circuli ex. 15°. Encl. ista ex. 13°. p̄tini eucli. cū linea. a. b. p̄stituit duos angulos rectos vt eq̄les duob⁹ rectis ex eadē. 13. cū linea. a. c. que ponit recta p̄stituet. d. e. angulos rectos vt eq̄les duob⁹ rectis. igit angulus. a. d. e. et etiā angulus. b. d. e. valēt duos rectos s; q̄cūq; anguli recti sunt eq̄les q̄būcūq; duob⁹ ex scda petiōde pmi eucli. igit dēpto cōi. f. a. d. e. residua erūt eq̄lia. igit āgul⁹. b. d. e. erit eq̄lis angulo. c. d. e. et ita ps erit eq̄lis toti. C Secūda demōstratio eiusdē est talis si p̄tinuū eēt cōposituz ex indi/ uisibilib⁹ dyamet. et costa eiusdē q̄drati eēt eq̄les p̄ns im/ possibile. ergo et aīis et p̄na p̄bat quonīaz acceptis duob⁹ pūctis imediatis i vna costa et ab illis duob⁹ pūctis ductis duab⁹ lineis rectis ad duo pūcta imediata p̄mis duobus opposita in altera costa ille due linee secabūt dyametru in duob⁹ pūctis imediatis aut mediatis. si in pūctis imedia/ tis igit nō plā pūcta i dyametro sunt q̄s in costa. ergo nō ē dyametru maior: costa. Si in pūctis mediatis accipio pū/ ctum mediū iter illa duo pūcta mediata dyamet a quo si trahat linea incōtinuū et directū illa cadit extra vtranz li/ neā ex datis: qz ab illo pūcto dicto als ducto eque distant vtręz linee date ex. 13. pmi eucli. Jta eq̄ distās ducat in p̄tini et directū ex scda pte p̄mi petiōis pmi secabit costaz et in neutro pūcto ei⁹ dato. s; iter vtrūq; alioqn cū currēt cū alia cū qua ponit eē distās qd est h̄ diffinitionē eque di/ stantis q̄ est vltia diffini⁹ posita in p^o geometrie. ergo iter illa duo pūcta q̄ ponebant imediata in costa est pūct⁹ me/ diū hoc seq̄t ex hoc q̄ dicebat iter pūcta dyamet est pū/ ctus medi⁹. ergo ex oppo^o p̄tis iferē op^m antecedentis imo gnātū to^m decimū destruit ista po^o. f. lineā eē ex pun/ ctis: qz nulla oīo eēt linea irrationalis siue secūda cū ibi p̄n/ cipaliter tractetur de irrationalibus sicut ps ibidē.

Secundo seq̄t de successibus q̄ successiuū non cōponit ex diuisibilib⁹ p̄bat duab⁹ rōnib⁹ Aristo. 6°. hui⁹. J̄p̄ma est de p̄portioe sergaltera que plus cōiunct aduersariū supponit. n. q̄ in q̄cūq; p̄por/ tione possit mot⁹ accipi velocior: omni motu dato. et p̄ p̄ns motu aliquo dato mēsurato trib⁹ instātib⁹ erit accipe mo/ tum in duplo velociore q̄ mēsurabit instans euz dimidio. Sedo sic si in motu sūt indiuisibilia sibi inuicē imediata q̄ro de mobili et de ipsis vbi que h̄z in ipsis instātib⁹ imediatis si iter vltimū vni⁹ vbi et alteri⁹. nihil sit mediū. g^o vltimū vni⁹ erit in mediū vltimo alteri⁹. Si aut inter illa duo vbi sit aliqd mediū. q̄ro de vlti⁹ ipsi⁹ mobil⁹ q̄n ē i ipso medio et nō i alio instāti: qz i illis duob⁹ indiuisibilib⁹. Est igit ime/ diatio iter aliq̄ duo instātia. igit nō erūt imediata. et istā cō/ sequētia declarat Aristo. i h^o. 6°. qz. f. eiusdē rōnis est motū magnitudinē et tēpus cōponi ex indiuisibilibus.

Sed tūc tertio occurrūt difficultates. J̄p̄ma est q̄ pūct⁹ est p̄ncipiū linee sicut vnitas est p̄ncipiūz numerū: s; vnitas est pars numeri. igitur et punct⁹ linee. Similiter dicat de linea respectu superficies et de superficie respectu corpis. d̄fia qd est similitudo inter punctū et vni/ tatem inquātū p̄ncipiū sunt suoz p̄ncipiatōz et nō in rōne partis. Alia difficultas qz p^o posterior: dicit Aristo. q̄ subā linea componit ex punctis. D̄ q̄ Aristonles itelligit per

substantiā linee diffinitionē linee que est ex punctis: vel q̄ substantia linee inquātū pūctata est. est ex pūctis vl⁹ q̄ ptes linee que sunt de substantia linee p̄tinuant ex punctis.

Ad argumētū in p̄ncipio p̄cedit p̄na et neget aīis. Et ad p̄bationē neget illa possibile est ipsuz diuidi in oīa illa in que ipm est diuisibile. Est enī de sensu cōposito que requir verificationē instātaneā respectu toti⁹ p̄positiois sequētis et significat q̄ illa sit possibilis i vno et eodē instāti cōtinuū est actu diuisuz in oīa in que est diuisibile. Est enī p̄tinuū diuisibile in semp diuisibilia. Qd. 2°.

Trum indiuisibile possit moueri loca liter. Qd sic qz. 4°. hui⁹ dicit q̄ idēz instās fluit. fluxus autem est motus 3°. huius. et instans est indiuisibile. 6°. hui⁹. In cōtrariū est hic Aristo.

De ista qōne dicit Aristo. in hoc. 6°. q̄ indiuisibile nō pōt moueri qd p̄bat q̄tuor: rōnib⁹. J̄p̄mo sic omne qd mouet partē est in termino a quo et partē i ter/ mino ad quez. hoc autēz nō cōuenit indiuisibili: qz non h̄z partes. Sedo qz q̄ mouet prius p̄tans spaciūz sibi eq̄le q̄s mai⁹ et p̄i⁹ min⁹ q̄s equale. s; nō pōt dare spaciūz mi/ nus pūcto ergo et c. Tertio qz q̄n mobile p̄trāsīt per tēpus spaciūz sibi equale in minor: tpe trāsbīt min⁹ de spacio sed nō datur spaciūz min⁹ pūcto. Quarto qz p̄tinuitas tēporis et mobilis sunt ordiata qz p̄tinuitas tēpis ē a p̄tinuitate mot⁹ et p̄tinuitas mot⁹ a p̄tinuitate mobil⁹ indiuisibile si ē aliqd p̄tini.

Contrariū tenēt theologū. 2°. sniaz de ange/ lis q̄ p̄tū moueri motu locali suc/ cessiuo cōtinuo et motu ip̄prie dicto qui est salus et p̄se/ ctio. C Ad rōnes Aristo. dicit q̄ fm intētiōe ei⁹ bene p̄/ bat q̄ q̄n mobile mouet vna cā successiois est distantia maior: spaciūz et alia magnitudo mobil⁹. mobile. n. q̄ntitatis maioris sup idē spaciūz tard⁹ p̄trāsīt illud q̄s mobile minor: q̄ntitatis ceteris parib⁹: ita q̄ voluit Aristo. hic q̄ vbi successio in motu fuerit ex pte mobil⁹ indiuisibile fm hoc nō pōt moueri et de isto verū est q̄ tale dum mouet partim est in termino a quo et partē in termino ad que. C Ad 2^m verū est q̄ q̄nto mobile est mai⁹ tanto tard⁹ p̄trāsīt vbi sumit successio ex pte mobil⁹. C Idēz dicit ad 3^m. C Ad 4^m d̄ q̄ p̄tinuitas mot⁹ indiuisibilis est a p̄tinuitate spaciūz sup qd sit et si a p̄tinuitate mobil⁹: s; imobil⁹ q̄to b̄i ē vez.

Sed hic sunt difficultates: qz p̄tinuū est p̄positum ex indiuisibilib⁹ si indiuisibile moueat: naz indiui/ sibile cōmēsurat se spacio. C Dicit q̄ non seq̄t sic corpus in quolibet instāti in quo mouet est in alio: et in alio muta/ to eē. et t̄i mot⁹ nō cōponit ex mutatis eē. C Alia difficul/ tas qz mot⁹ est cōtinuū. igit non recipit in indiuisibili. s; p̄tini possibile est q̄ indiuisibile coexistat diuisibili. C Ad p̄m d̄ qd vez ē de p̄tinuo p̄manēti q̄ nō recipit i indiuisibili s; b̄i successiuū. C Ad aliā d̄ qd ē falsuz. naz p̄m⁹ motor: q̄ est simplr indiuisibilis coexistit tēpi et aīa itellectua corpōis.

Ad arg^m i p̄n^o d̄ q̄ illa ē ymaginatio mathematicoz ymaginātū q̄ sic pūct⁹ spere more sup planū per/ suū motuz eāt lineam ita instans suo modo fluens eāt tpe: qd tamē non est vez. Qd. 1°.

Trea septimū librū querit vtrum ad sciam sit per se motus q̄ sic: qz scientia habet latitudines intensiuaz gradua/ lem fm q̄s potest partibilib⁹ acquiri. C In cōtrariū est Aristo. hic in textu.

In hac questione sunt tria faciēda. J̄p̄mo po/ nent aliqua distinctōes necessarie. Secūdo p̄bābunt p̄clusiones. Tertio remonebunt difficultates. C J̄p̄ma distinctio est q̄ mot⁹ pōt capī dupli. f. large pro/ suo gnē in cōi. f. p̄trāsmutatōe et sic extēdit se ad gnationē et corruptionē sic capī Aristo. 3°. p̄bicoz. diffiniēs motū p̄ hoc qd ē act⁹ mobil⁹ inq̄ntū mobile. Alio mō accipit p̄pe f. pro motu successiuo cōtinuo nō interrupto et sic soluz est inter contraria et in enī in actu sicut generatio et corruptio simpliciter inter cōtradictoria et in subiecto in p̄na potentia vt patet quinto p̄bicozum. C Secūdo est notan/ dum q̄ scientia capitur dupliciter aut pro quacūq; nouita

Tex. 2.23

Tex. 2.4.

Tex. 2.9.

Tex. 2.1.

2°. 1°. di. 2.

Tex. 2.16

vera et certa. alio modo solus per notitia veri evidētis a priori per causas adequatas demonstrat. Totuplex est est ignorātia. scilicet negationis que est pura privatio scie et dispositiois que est error positio. Huius scie hoc per se posterior. Tertio notandum est quod dicitur est iter subiectū scie et obim. quoniam subim ē de quo passio demonstrat vel est inherētia. obim vero est veritas conclusiois. Nam solū illud est obim quod proprie scitur. Quarto est notandum quod motus est duplex. scilicet realis seu corruptivus et intentionalis seu perfectivus ut per se. de anima. Qui to est notandum quod cā intrinseca successiois in motu est latitudo gradualis forme partibilibus acq̄sibilis. Cuius est aduertēdū quod duplicē latitudinē pfectionale huius forma aboluta intentionalis et remissibilis vna quod est passio est insequēs quod dicitur est et ista stat in homo et in indivisibili et equaliter ab oib⁹ individuis participat sicut quā est excessus extra speciem et non infra spem. Nam vna albedo sicut ista non est altera perfectior. sicut quilibet albedo est sicut illa perfectior quocūq̄ alio colore et sicut ista non fit motus. Alia quoniam pfectionale huius que in se habet beccitatem et sicut ista fit motus et est excessus infra spem nam sicut hac albedo ut. viij. est perfectior albedine ut. vi. Cuius vero extrinseca est finitas agētis et diuersa applicatio agētis ad passus et hietas vel resistētia mediū seu forme pterit perit in subo. Tertio est notandum quod scia capis tripliciter. scilicet abstractiue pro respectu ad obiectū substractiue pro illo absoluto de prima spē quoniam in quo fundat ille respectus et pterit pro toto illo aggregato. Ultimo est notandum quod cā interruptiois motus est diuisio agētis a cātie forme.

His pmissis omnibus etiā opinionibus Socratis et heraclitine gentium possibilitates scie in nobis ut per se. metaphisice. Et opinionē psonis dicentis quod bene ptingit aliquid scire sicut non de nouo et quod nostrū scire est reminisci solū affirmatis aias nras pcrearia dotoze formatū plenas habitus practici et speculatiuis sicut et moribus et quod in pncipio ppter indispositionē corpis cui est vnita non potest sicut illos habitus exire in actu. sicut successiue sicut successiue sensus a sensibilib⁹ imutat. ut ipsemet plato expressit in quodam libro que intitulauit menonē a quodam suo discipulo sic nominata. quā quod est opinionē Aristo. reprobata. 2.º. ethicoz. ubi perbat quod habitus gnatur sine agnate ex frequentatis actibus. Et per posterior in plogo quod conclusio ante omnē demonstratio in iductionē est aliquo modo scita et aliquo modo non: quod solū in potētia et non in actu quod demonstratio et iductio nem fit scita in actu. Sit prima pcelo quod ad sciaz captā pro respectu ad obiectū non est per se motus per se quoniam ad relationē non ē per se motus. 5.º. b. ut per se dextro et sinistro i colūna. Secunda pcelo quod ad scientiā acceptaz pro habitu absoluto non est per se motus: per se quod talis acquiris in nobis per actū pferandū pmissas in modo et in figura: sed tales actus non sunt alteratio neq̄ motus quoniam sunt pmanētes. Tertia conclusio quod ad scientiaz actualē et habituales acceptam pro toto aggregato ex absoluto et respectu non est per se motus: tum quod ad pres eius non est per se motus ut patuit: tum quod scitia sic accepta magis acquiris per quietē quod per motū. Quod probat Aristo. triplici exemplo. scilicet de ebrio infirmo et puero qui ppter turbationē motus non possunt vti scitia aut de nouo addiscere: sicut magis vtunt aut de nouo acquirunt ppter quietationē a motibus corporalibus et ppter repressionē passionū sensualium. ad quod maxime inuat virtus moralis et singulariter castitas. ut dicit hic pmetator: vnde inquit Aristo. in hoc loco quod sedēdo et quiescendo supple ab huiusmodi opibus pndens voluptuosus aia fit. Iste tres conclusiones cū suis pbatomb⁹ sunt ipsi Aristo. Quarta conclusio quod ad scientiā est alteratio et motus per se capiēdo motus large: per se quoniam actus illatiois siue illatiuis intellectus que intellectus demonstrat vel inducit per se terminat per se ad notitiā pclusionis. Quinta conclusio ad scientiaz est aliqua alteratio per accidēs per se quoniam omnis nostra notitia ortus huius ex sensans ex. 3.º. de aia. et inde sensu et sensato sensatio autē est aliqua alteratio vel passio. 2.º. de aia. que terminat immediatē ad actus sentiēdi et non ad scientiaz. Sexta pcelo quod scia acq̄sita per pncipiū actū demonstrandi. si eadez demonstratio multoties reiteret itēdit et habituaf:

per se quoniam tūc experimur nos sicut illaz facili per prompti experiri ac delectabili opari quod sunt signa habitus. 2.º. ethicoz. Intellegendū tūc quod Aristo. locutus est hic sicut opinione alioz ut hic dicit pmetator et exponētēs.

Sequitur nūc remouere difficultates. quarum prima est si scia semel habita possit corūpi. dicit quod de actuali non est difficultas in nobis ut per se de dormiēte ac in vigiāte. non enim geometria semper actu geometrico cogitat sicut de habituali est difficultas. Et dicit quod non quod ois forma pmanēs existēs in subo in corruptibili non potest corūpi: nisi aut ppter aduentū pterarij aut ppter defectus pferuatis. non pncipiū quod habitus ignorātie dispositionis pcedens scitā cōpatit cū scitā post acq̄sita cuius ignorātia dispositioe habitualis sit habitus qui dicitur difficili remouet: ut per se in pncipio quoniam scitatis ex diffinitione habitus. Cuius est a cōseruante corūpit: quod semper ibi est pscntia intellectus agētis et obiecti notū. Sed tūc est difficultas vnde puenit obliuio. Dicit quod puenit ex defectu fantasmatū que corūpūnt ex defectu potētie organice sine quibus ex ordine potētiarū pro statu isto non ptingit itelligere sine fantasmate ut per se. 3.º. de anima. Alia difficultas a quo scia pncipali causatur. Dicit quod ab intellectu agēte quod est cā vltis. terminat aut igredientes demonstrationē sunt cā pncipales et eoz motiua. Alia difficultas an habitus sciētificus sit cā actiua respectu actus subsequētis. Dicit quod sic quod post habitū acq̄sītū experimur nos facili pncipiū delectabili et expedit operari que sunt pditiones habitus. 2.º. ethicoz. Nam intellectus possibilib⁹ est de se sūme dispositus ad recipiēdū omnē bitum sciētificū et actus in que inclinā tangit in suā vltimā pfectio nem et finē: ut per se metaphisice i pncipio oēs hoies nā. i. appetitū nāli et si non deliberatio scire desiderat et species obiecti et habitus cōcurrūt ad determinandū in ois intellectus agētis ad determinatū itelligere pducēdo. Sed tunc est alia difficultas quoniam si habitus cōcurrūt effectiue ad pndēdū actū tūc in essentiali ordinarij erit circulatio. Nam actus ordine essentiali pcedit habitū quoniam ex illis gnatur ut dicitur et er. 2.º. ethicoz. sequit quod oēs actus sequētes habitū semper differūt spē ab actibus antecedētibus habitus quoniam illis pcurrit habitus effectiue qui est cā actus pncipalis et equoca. Dicit quod actus pcedētes habitū non sunt causa habitus sicut sunt cā duo effectus cēntiali ordinari ad eandē cām: ita quod potētia et obiectū per se pcurrit ad causandū actū. 2.º. ad habitus: et postea ad sequētes actus cōcurrūt habitus cū potētia. Et cū dicitur quod habitus generatur ex frequentatis actibus. Dicit quod ly ex dicit solus ordinē et importat tantus quoniam ly post sicut dicimus ex auro: a fit dies id est post auro fit dies. Ad secundū dicitur ab aliquibus quod actus pcedentes habitus habitus et actus sequētes habitus non obstant quod sint de eodem obiecto formali adequato. tamen formaliter et realiter distinguitur: nam habitus remanēt corruptis actibus et est ut actus primus et opatio ut secundus. 2.º. de aia et actus pcedentes et sequētes habitus differūt ppter varietatem vnus causarij efficientis et equinoce in secundis actibus. Alii vero dicunt quod isti actus non differunt specie: quia habitus licet sit causa per se actus subsequētis non tamē est causa necessaria et essentialiter ordinata quoniam iam idēz actus cuius aliquo conatu sine habitu ab eadem potētia possent pducī et infiores ceteris paribus. Alia difficultas vnde est distinctio scientiaz. Dicitur quod est ex diuersitate subiectoz formaliz et adequatoz: ut de quibus sunt ut patet. 2.º. et 3.º. de anima. Secantur enim scientie quoniam admodū et res de quibus sunt et actus et habitus per obiecta distinguitur etiā per differentias suas aut inedia aut sicut diuersitate in modozum considerandi ut patet per posterior. 2.º. pncipioz aut ppter diuersitates essentialē suppositoz. vnde in homine et in angelo scientia de triangulo per idēz medium omnino differunt specie sicut visio coloris et ymaginatio aut intellectus eiusdem ratione potētiarum differunt ita in homine et in angelo et in deo ratione diuersitatis essentialis suppositoz. Correlarie cōcedit a theologis positioibus huius opinionis quod cōprehensio in prima spē dñi non potest esse equis visio cēntialr aut bit⁹ de

Tex. 2.3.

Tex. 2.38.

obo oio eoz ⁊ sub eadē rōne formali oimode accepta pp
cām pdictā. Distinguit tñ eēntialr ⁊ intrinsece potentie nō
subo. dinate act⁹ ⁊ hūus per eoz dñas ppriās intrinsecas ⁊
essentiales. Et ex istis oib⁹ eisdē vñtas ⁊ mobilitas scie
⁊ ordo vt p⁹ de aia. ⁊ p⁹ posteriorū. Alia difficultas si
practicū ⁊ speculatiuū sunt dñe p se ⁊ eēntiales scie. Dicit
q⁹ nō capiēdo sciaz pro solo absoluto. tuz q⁹ practicū ⁊ spe
culatiuū sunt in habitu dñe ad aliud. tuz q⁹ posteriores il
lo absoluto cū illo habitu fundant: tuz q⁹ oportet q⁹ ois
scia speculatiua eēt pfectio: quālibet practica aut ecōuerso
qđ nō est vez. Nā multas speculatiuis aliq̄ practica ē me
lior sic moral q̄ regulat act⁹ hūanos ordiatos imediate ad
bois suprema felicitatē est melior mathematiā ⁊ aliq̄ spe
culatiua multas practicas sic metaphisica de intelligentijs est
pfectior medicina. C Alia difficultas qđo colligit sufficien
tia habitū intellectualiū. Dī q⁹ a doctorib⁹ sic colligit vir
tus intelligibil q̄ ē habit⁹ vez sine formidine ad oppo^m aut
est de p se notis in q̄cūq̄ mā fuerit practica aut speculatiua
⁊ sic est intellect⁹ aut est deductis er p se notis. Et istud cō
tinēdit qđrūpr. aut est de reb⁹ altissimis p altissimas cās ⁊
sic est sapia. aut est de demōstratis creatis ⁊ sic est scia. aut ē
circa agibilia ⁊ sic est prudentia. aut circa facibilia ⁊ sic est
ars hic colligit ex. 6°. ethicoz. C Alia difficultas est qđ vir
tutū intellectualiū p̄dicatū est nobilitior. Dī hic q⁹ vir⁹ pru
dentie est nobilitior arte: q⁹ ars. 6°. ethicoz est defectibilis
a nobis: ⁊ prudentia est de agibilibus. agibilia aut sunt ho
moratissima sic virtutes morales mechanicis. C Scia autē
est nobilitior prudentia: q⁹ scia est de necessarijs ⁊ iposibili
bus alr se hie p⁹ posteriorū ⁊ prudentia de p̄tingētib⁹. 6°.
ethicoz. Intellect⁹ vō est nobilitior scia q⁹ ppter qđ vñs
qđq̄ tale ⁊ illud magis p⁹ posteriorū. ⁊ iō q⁹ celo est nota
⁊ vera ppter pmissas oportet q⁹ ipsi sint veriores ⁊ ita ar
guīt de valore ⁊ nobilitate sicut de veritate. Sapiētia autē
est nobilitior intellectū sciaz: ⁊ q⁹ scia ⁊ intellect⁹ eī sūt d eoz
dem subo. ⁊ tuz sapiētia est de nobilitior obo q̄ scia cuz illa
sit de altissimis sic illa de infimis vt docet Augustin⁹. 9°. d
trini. ⁊ pbs p⁹. metaphice. ⁊. 12°. intellect⁹ vō q est cā p̄ma
ria sapiētie est nobilitior sapia q⁹ ppter qđ vñs qđq̄ tale ⁊ c.
Nāz sicut hie p̄ncipioz scie excedit sciaz circa inferiora ita
habitu p̄ncipioz sapie excedit sapiāz circa superiora suo mō.
Ad argu^m in p̄ncipio dī q⁹ nō acqrit per verū motū
tuz q⁹ sepe acqrit ex pura ignorātia negationis ⁊
p̄uatiue: ⁊ nō er habitū p̄rio: tum q⁹ talis motus nō est
cōtinuus sed interruptus. Qd. 2^a.

Ca. 6. et. 7.

Cap. 6.

Cap. 3.

Ter. 2. 45
Ter. 2. 5.

Trum def habit⁹ singularis distinct⁹
p̄tra grāmaticū vel specificum
scieificū. Et arguit q⁹ non auctoritate Aristo
p⁹ posteriorū. scia sumit vñtatē ⁊ distinctionē
a subiecto scibili s; cū nihil sit scibile nihil diffi
cile ⁊ individū nō diffiniat s; nī spēs. ergo individū nō
est scibile ⁊ p̄ p̄hs de eo nō erit aliq̄s habit⁹ scieificus dis
cursus p̄ cū maior ⁊ minor p̄bat quo ad suas partes ⁊
p̄mo q̄ntū ad p̄imā partē manifestū est qđ scibile ē so^m
illud de quo est aliqđ per diffinitionē tanq̄ p̄ mediū de
mōstrabile. s. passio p̄p̄te dicta fluēs a p̄p̄ijs sui subiecti
scibilis. C Scda etiā pars ipsi⁹ minoris sic declarat. omne
enī qđ pōt diffiniri pōt hie p̄p̄tā passionē de ipso demō
mōstrabile. s; ipsaz single nō hz p̄p̄tā passionē de ipso de
mōstrabile. ergo single nō pōt diffiniri. maior est manife
sta: qđ cū diffinitio sit me^m demōstratiōis illud qđ hz pro
p̄riaz diffinitionē p̄ suā met propriaz diffinitionē de ipso po
terit demōstrari. minor vero p̄bat q⁹ si single possit hēre
p̄p̄tā passionē tñ iter singla eēt ordo eēntialis p̄fectionis
⁊ imp̄fectōis sicut iter spēs ex eo q⁹ vna p̄a excederet aliā
imp̄fectā sicut in specieb⁹. Tertia ps minoris p̄ncipalis p̄z
tum ex. 2°. posteriorū. tum ex. 7°. metaphisice ⁊ partim ex
octauo q⁹ dñā eēntialis tantū est specificā ex qua sūt cū gnē
cōstituit ⁊ diffinit spēs. C Itē. 2°. p̄ncipalr arguit ad idē
scia est habit⁹ p̄clusionōis demōstrate sed habit⁹ singlis nō ē
habit⁹ p̄clusionōis demōstrate. ergo nullo mō habit⁹ singu
laris est dandus p̄na bona cū maiori p̄ līco accipientē ab
Aristo. p⁹ posteriorū q⁹ p̄missē gignūt p̄clonē ⁊ notitia p̄e

missarū notitiā p̄clonē ⁊ q⁹ scia relinq̄t ex p̄clonē demō
strata per p̄missas. minor p̄z q⁹ habit⁹ est nātia silitudo sui
obiecti. ergo sicut ipse habit⁹ erit singlis: ita ⁊ suū obiectū
erit single. ⁊ si de quolibet singulari possit eē vna scia pro
p̄ria sine habit⁹ p̄p̄i⁹ ⁊ singulari scieificus cum sub vna
spē p̄t esse plura singularia tñc sub vna spē poterūt eē in
finite scieite q⁹ sunt v̄z illa singularia q⁹ videt esse absurdū.
Itē 3° p̄ncipalr arguit ex snia alpharabij in libro de ortu
⁊ distinctiōe sciaz sic dicētis. distinctio noticiay ab obiectis
est eēntialis sed quēcūq̄ distinctio eēntialis est s̄m eēntia
les differētias igit̄ si de duob⁹ obiectis eiusdez rōnis. sicut
sunt duo individua essent duo singulares habit⁹ s̄l eiusde
rōnis tñc essent ex vna pte distincti mālr ⁊ ex alia formali
⁊ essentialr seu specificē qđ videt iposibile qđ videt in se
claudere p̄dicationē respectu vni⁹ ⁊ eūsdē vt p̄z diligenter
p̄sideram. C Incōtrariū est opinio cōis Burlet ⁊ aliorū
philosopoz ⁊ theologoz.

Pro solutione hui⁹ qōnis pariter ⁊ rōnūz que hinc
inde colligunt ex operib⁹ doctoris sabul Job.
Scoti sunt tria factēda. p̄mo ponent quedāz notabilia siue
alique distinctiōes. 2° adducēt cōclusiones. 3° soluent ar
gumēta facta ante oppositiū. C P̄mū notādū qđ v̄z cōsi
milis ordo seu coordinatio p̄dicamentalis oio suo intelligi
in habitu ⁊ qualis est in obiectis loquendo de facta p̄p̄ij
me dicta que est per cām p̄p̄iā ⁊ adequatā. C Scdo no
tādū est qđ vñs spē intelligit duplr. aut pro ipsa spē que in
se est vna sua vñtate p̄p̄ia ⁊ p̄ individuis eiusde specie q̄
eadēmet vñtate specifica sunt vñs in illa. ita dicat̄ de vno
genere subalterno vel gnālissimo vel de vno trāscendēter
suo mō. C Nāc vero ad p̄positū habit⁹ specificus potest
capi aut pro vna qđditate specifica habit⁹ que est p̄p̄ina
⁊ imediata habitib⁹ singularib⁹ ⁊ de illis p̄dicat̄ in qđ ⁊ ē
eis intrinseca in p̄mo mō dicēdi p se sicut alie spēs specia
lissime suis individuis. Et ista distinguit p̄ vñs genere ge
neralissimo ⁊ vñs numero: qđ nō est vñs gen⁹ gnālissimū
nec vnum individū in se cōsiderata. habent enīz eūta oīa
p̄ter vñtates eūtas vñtates p̄p̄riaz que cōsequit̄ suas pro
p̄riaz qđditates ⁊ rationēz aut p̄p̄riaz aut cōmunes s̄m qđ
illud vñz fuerit. Secūda illi habitus singulares de quib⁹
p̄dicatur in quid vt dictū est habitus specificus iam dicit̄
s̄m illam vñtates specificā sunt vñz specie specialissima
nec s̄m illaz sunt vñz numero nec distinguit̄ sed p̄uenit̄
sed soluz per suas beccētates que sunt p̄mo diuerse di
stinguunt̄ numero ⁊ s̄m illas p̄p̄riates numerales qui
libet eozū est vnus numero non obstante vñtate obiecti
qđditatiua aut formali. C Postquam etiāz dicere qđ ha
bitus quos non habemus de obiecto aliquo generico per
suas p̄p̄riaz passiones ⁊ per rationē eius. Et eodē modo
illi sunt vñz genere attributionis ⁊ vñz specie specialissi
ma quo ad vñtates formales in eis incluzas. Nā 3 sunt eius
dem specie specialissime. ⁊ non differūt nisi numero per
suas p̄p̄riaz beccētates aut materialiter: q⁹ in diuersis in
tellectibus aut efficiēt q⁹ a diuersis intellectib⁹ agentib⁹
numero vel diuersis medijs numero non specie ⁊ sic non
sunt vñz specie attributionis esto qđ obiectū nō sit spēs.
nec sunt vñz numero isto modo supple attributionis ta
men vñtate formali ⁊ qđditatiua sunt vñz genere ⁊ vñs
specie quia habēt eandē rationēz specificaz ⁊ genericaz di
eram de eis in quid. habitus autēz quos habemus de spe
ciebus cōtēntis sub illo obiecto generico s̄m suas p̄p̄riaz
passiones sed ⁊ per rationēz specificaz sunt vñz specie at
tributionis sed formaliter sunt vñz specie ⁊ genere intel
ligendo semper de habitibus qui sunt de eodem obiecto
specificā ⁊ formaliter accepto. Et p̄imi habitus ad isto se
cundo cōparati possunt dici generici ⁊ secūdi specifici nō
q⁹ p̄imi predicent de factis in quid sicut genus de spe
cie sed ratione obiectoz: ⁊ habitus quos habemus de spe
ciebus s̄m passiones cōmunes cōuenientes p̄mo obier
cto generico habent aliam vñtates ratione subiectoz spe
cialiū de quib⁹ sunt nō rōne passionis ⁊ ista vñtas mediat
inter duas p̄dictas: quia illi non cōueniūt nec in subiectis
seu obiectis formalibus nec in medio nec in passionibus.

Ultimi vero p̄sentit in passionib⁹ ⁊ in medio qm̄ mediū
 in illis demōstratōib⁹ p̄ticularib⁹ v̄l ē subm̄ cōe ⁊ adeq̄tū
 illi passioni vel rōe ei⁹. C̄ Aliquoties vero habit⁹ vel actus
 scientifici sunt de eodē obiecto nūero passioe ⁊ me⁹, sicut in
 his p̄tingit: tūc illis habit⁹ sunt vni⁹ nūero obiectiue ⁊
 vnitae numerali attributōis. formalī vō ⁊ subine tot sūt
 quot cōprehensores. Exēplū de trib⁹ p̄dictis: vt si diuersi
 hoīes demōstraret de aīali inherētā tact⁹ p̄ rōnē aīalis isti
 bit⁹ eēt in p̄io gradu p̄dictay ⁊ si de hoīe ⁊ ceruo eadēz
 inherētā tactus demōstraret p̄ aīal vel ei⁹ rōnē tanq̄ per
 mediū eēt isti habit⁹ p̄ntis p̄p̄ngssimū q̄z solū in vno ter
 mino differūt. Si vero demōstraret p̄p̄ias passioes bo
 minis ⁊ cerui p̄ suas p̄p̄ias rōnes specificas, tūc eēt i⁹
 gradu ⁊ magis distātes: q̄z nō eēt oēs isti vni⁹ sp̄e attribu
 tōnis nec vni⁹ vnitae formalī specificas: s̄z illi q̄ eēt d̄ hoīe
 ⁊ de risibili p̄ aīal rōnale eēt vni⁹ sp̄e obiectiue ⁊ forma
 liter seu q̄dstatue. subiectiue vero eēt nūero differētes.
 C̄ Cū bit⁹ quē ego hēo de inherētā risibilitatis ad hoīes
 p̄ rōnē hoīs est vni⁹ nūero p̄ suā hecēptatē distinguēdo sic
 vni⁹ numero s̄ vni⁹ genere ⁊ vni⁹ sp̄e ⁊ vni⁹ trāscēdētē:
 q̄ bit⁹ sic accept⁹ s̄z suā p̄p̄iā hecēptatē ⁊ vnitae nūera
 lem nō est aliqd vni⁹ gen⁹ nec aliq̄ sp̄es nec aliqd trāscēn
 dens lz cōueniat cū sibi sibi in sp̄e gnē ⁊ trāscēdētī. ⁊ est
 vni⁹ vnitae singularissimā ⁊ formalī ⁊ hāc vnitae non h̄z
 ab obiecto: q̄ hāc h̄z in potentia obiectina s̄m illos q̄ tales
 ibi ponūt s̄m eē eēntie: vbi nō est cālitās effectiua ⁊ si fina
 lis. Vnitās aut̄ realis ⁊ obiectina est ab obiecto ⁊ potentia
 s̄z p̄ncipalī a potētā. vbi potētā est cā vlioz lz distinctio ne
 gatue ab extrīseco ⁊ a p̄oī sit ab obiecto, ei⁹ p̄mo formalī
 ⁊ adq̄ato d̄ quo h̄z. 2.º. de aīa. Ipotētīe distiguit p̄ act⁹ ⁊
 act⁹ ⁊ habit⁹ p̄ obiecta: naz bñ seq̄ ista scīa est de isto obo:
 ⁊ illa nō: igit̄ ista ⁊ illa distiguit sic in potentis, seq̄ visus
 apprehēdit colorē ⁊ audit⁹ nō. ergo visus ⁊ audit⁹ sūt di
 stincte potētīe. C̄ Ulter⁹ est aduertēdū q̄ bit⁹ scientificus
 p̄t p̄siderari tripli: s̄ abstractiue. s̄ abstrāctiue ⁊ p̄ereti
 ue. p̄mo mō est purū absolutū. sc̄do mō pura relatio. ter
 tio mō est aggregatū ex vtroq̄. C̄ Itē est notādū q̄ ob
 lectū vt mouet potētā ⁊ cā scīaz se h̄z d̄ modis relatiuoz
 p̄ modū potētīe actiue ⁊ passiue solū: s̄ vt terminat eaz mē
 surat eaz p̄fectionalī: vt illa sit p̄fectio: que est de p̄fectione
 obiecto p̄ de aīa. ⁊ que p̄ cām p̄p̄inquā ⁊ adeq̄tā q̄z q̄ p̄
 remotā ⁊ inadēq̄tā ⁊ vel q̄z p̄ effectū p̄ posterioroz. C̄ Mo
 tandū ē q̄ eēntiale capīt duplī s̄m gilbertū porzetan⁹ in
 6.º. p̄ncipijs vel pro eo qd̄ est de eēntia sicut p̄dicata primo
 modo v̄l pro eo qd̄ p̄comitat eēntia sicut passio. C̄ Ierū
 sciēdū q̄ scibile p̄ se est duplex respectu alicui⁹ passionis. s̄.
 p̄mo ⁊ nō p̄mo. p̄mo mō est subm̄ adq̄atū illi passioī qd̄
 vocat̄ Aristo. p̄ posterioroz v̄l vt eēntitas triuz anguloz ad
 duos rectos respectu triāguli q̄ p̄pata ad figurā ⁊ ad ylo:
 celē est demōstrabilis ⁊ scibilis nō p̄mo d̄ eīdē p̄ triāgulu.
His p̄missis dicunt ad qōnē. x. p̄clones. C̄ P̄ria q̄
 si accipiat scīa p̄p̄iissimē ⁊ p̄ illo absoluto ⁊ dī
 stinctio eēntialis p̄ illa q̄ ē p̄ intrīseca solū q̄ scīe nō distiguit
 tur p̄ obiecta: p̄z q̄z illa sūt extrīseca respectu habitū. C̄ Se
 cūda p̄clō q̄ si scīa capīt isto mō ⁊ eodē mō ⁊ eēntiale p̄ eo
 qd̄ p̄comitat eēntia scīe ⁊ habit⁹ distigunt p̄ habitudies
 ad oba p̄z qm̄ hitudo bit⁹ sic sumpti ad obm̄ est ei⁹ passio.
 C̄ Tertia p̄clō q̄ extrīsece habit⁹ scientifici distigunt p̄
 obiecta p̄marā ⁊ adeq̄tā ⁊ formalia accepta in rōne mo
 bilitatis p̄z p̄clō. q̄z alī nō eēt adeq̄tā. C̄ D̄. Effect⁹ disti
 guit p̄ suas cās efficiētes p̄ se a qb⁹ p̄ se depēdet. Itāz 2.º
 p̄hīcoz s̄m p̄m̄tatorē maior est distinctio in finibus q̄ in
 efficiētib⁹ ⁊ sic est distinctio ab vtroq̄. C̄ Quarta p̄clō q̄ si
 scīa accipiat̄ pro solo respectu ad obm̄ ⁊ intrīsece q̄ scīe
 nō distiguntur p̄ obiecta: p̄z q̄z lz hitudo relationis ad
 terminū sit de eē relatiōis termin⁹ tñ nō: q̄z sūt dispata ori
 ginali: tñ distiguit̄ velo p̄ terminū ⁊ fūdāmetū. C̄ Quinta
 p̄clō q̄ scīa accepta pro toto aggregato distiguit̄ intrīsece
 p̄ illud absolutū ⁊ p̄ illā hitudinē ad obm̄ p̄z p̄clō q̄z cō
 cretū distiguit̄ p̄ abstrāctū ⁊ substrāctū ab oī eo qd̄ nō ē
 ipm̄ sicut totū p̄ suas p̄tes ab oī alio: naz eadē sunt p̄ncipia
 eēndī ⁊ distiguentī. 7.º. metaphisice. C̄ Sexta p̄clō q̄ scīa

sic accepta distiguit̄ extrīsece p̄ sua oba p̄ma ⁊ formalia
 ⁊ adeq̄ta. ista p̄clō p̄z vt supra. C̄ Septima p̄clō q̄ habit⁹
 scientifici de eadē p̄clō nūero puta q̄ hic triāgulus q̄ est
 in semicirculo ⁊c. in diuersis suppositis eiusdē sp̄e distiguit
 tur numero solū: p̄z q̄z illi habit⁹ nō dñt intrīsece. nisi ex
 p̄p̄ijs hecēptatib⁹ ⁊ extrīsece ex p̄te subiectoz diuersoz
 numero ⁊ non aliūde. C̄ Octava p̄clō q̄ habit⁹ scientifici
 quoz qlibet est de eadē p̄clō nūero s̄z vni⁹ p̄ subiectuz
 cōe. cui p̄mo cōpetit passio. ⁊ alter p̄ distinctionē illius subī
 in intellectib⁹ suppositoz eiusdē sp̄e illi habit⁹ nō dñt sp̄e:
 sed solū nūero p̄z: q̄z ibi nō est nisi diuersitas numeralis ex
 p̄te subiectoz hituz ⁊ mediuz q̄ non differūt sp̄e s̄z ex nā
 rei solū. Itāz distinctū ⁊ distī nō differūt sp̄e: vt puta si d̄
 forte demōstraret risibilitas p̄ hominē in vna ⁊ ī alia per
 rationē hoīs. C̄ Nonā p̄clō q̄ de eadē p̄clō nūero
 ⁊ oīo p̄ idē mediū hō ⁊ angeluz habebūt diuersaz scīentā
 sp̄e p̄z ista p̄clō: q̄z variata vna cā p̄ se ⁊ eēntiali variat̄ tor
 tus effect⁹ ibi supposita p̄dicata sunt huiusmōi. C̄ Correla
 tiū q̄ hitudo eēntialis i⁹ p̄ ⁊ notitia respectu cūctisq̄z obi
 ectū q̄ eēntia eoz actiue ad binōi act⁹ vel habit⁹ cōcurrat
 q̄ nunq̄ eēntialī p̄pter cām p̄dictaz p̄nt eē equales. sed si
 totalī ab obiecto vel a diuina volūtatē cārent in eis ceter
 ris oīo parib⁹ eēt equales. C̄ Decima p̄clō q̄ passio fin
 gularis respectu sūt p̄p̄ij ⁊ adeq̄ti subiecti ē p̄ se p̄mo de
 illo demōstrabilī vt risibilitas sortis de sor. p̄z exēplariter
 qm̄ sicut se h̄z risibilitas ad hoīes: ita risibilitas sor. ad sortē
 suo mō ⁊ sic de oib⁹: naz sicut cā vlis est respectu effectus
 vlis. 2.º. p̄hīcoz ⁊ ita cā p̄ticularis respectu effect⁹ singlis
 ita q̄ p̄ p̄ncipia. p̄p̄ia sor. p̄ se p̄mo inherētā sua p̄p̄ie ri
 sibilitatis de ipso est demōstrabilis.
Ad argumēta que facit Scor⁹ p̄z. C̄ Ad p̄m d̄ q̄ cō
 cludit de obiecto per se p̄mo scibū p̄tuto in esse
 per dīas eēntiales faciētes aliud ⁊ diuersitatē eēntialē ⁊ de
 scīa p̄p̄iissimē accepta. sc̄dm est nālis similitudo obiecti q̄
 tñ aliā vnitae h̄z nālī sumptā sic p̄ma p̄ncipia q̄z p̄mo mō
 nō hñt cās neq̄ p̄ncipia s̄z alioz sunt prima p̄ncipia sed bñ
 sc̄do mō s̄m p̄m̄tatorē 3.º. de aīa. C̄ Ex his p̄z respōsio.
 C̄ Ad 2.º q̄z tot p̄nt eē scīe s̄m numeroz quot sūt singlia. nā
 de hoc q̄ est in semicirculo p̄ se. p̄mo mō ⁊ d̄mōstratōe p̄
 clulari demōstrat̄ h̄re tres ⁊c. s̄m ⁊ de oib⁹ alijs triāgu
 lis. C̄ Ad 3.º d̄ q̄ Alpharabi⁹ loq̄ de scīentis in gnālī in
 eaz p̄ma distictōe sicut distiguit̄ Aristo. 6.º. ethicoz ⁊ per
 cōpōnē ad eaz obiecta p̄ma formalia ⁊ adeq̄ta ⁊ hitu
 do scīe ad obm̄ sūt sic acceptū quōctisq̄ scīa accipiat̄ de il
 lis trib⁹ modis expositis in corpe qōnis vel est de ei⁹ eēn
 tia vel est ipsamet scīa vel cōcomitat̄ ipaz sicut passio sub
 lectū ⁊ maior: ē hitudo scīe vel noticie ad obm̄ q̄z ad sūm
 ecōtrario vero est de itellectōe. Itāz sicut notitia cōnotat
 obiectū ita itellectū subiectū. obiectū aut̄ nunq̄ est de eēn
 tia scīe lz vt mouens itellectū ⁊ cāns eaz sit p̄ se cā ei⁹ ⁊ vt
 terminās mēsurā ei⁹ nisi p̄hibeat̄ p̄cessus in infinitū i acti
 bus ⁊ hitūb⁹ itelligētī h̄z Auc. q̄z tūc vltim⁹ act⁹ reflex⁹
 ⁊ obiectū eius sunt idēz realiter sed distincti q̄: malī sicut
 quō itelligit̄ ⁊ qd̄. Et hec sunt que pro nunc sentio in p̄ntī
 qōnē ardua ⁊ difficillī esse dicendū. C̄ Qd̄. 1.º.
In circa octauū libū p̄hīcoz q̄rit̄ p̄mo
 vtrū p̄m̄m̄ motorē esse sit de
 mōstrabile. C̄ Qd̄ nō q̄z nō est a nobis co
 gnoscibilis ergo nihil a nobis de eo ē d̄mō
 strabile p̄z p̄ia p̄mo posterioroz: q̄z de subo
 oporet cognoscere qd̄ ⁊ qz. Et añs est ma
 nifestū. 2.º. metaphisice q̄z itellect⁹ noster se h̄z ad manife
 stissimā in nā sicut oculus noctue ad lumē solis vbi est im
 possibilitas. ergo ⁊ hic. C̄ D̄. s̄m philosophū. 3.º. de aīa.
 fantasmata se se habēt ad itellectū sicut sensibilia ad sensuz.
 ergo hō nihil itelligit nisi cū⁹ fantasma p̄ōt p̄ sensuz appre
 hendere prim⁹ motorē nō h̄z fantasma ergo ⁊c. C̄ Itē in
 finitū inq̄ntū infinitū est ignotū p̄mo hui⁹ ⁊ 2.º. metaphi
 sice. p̄bat̄ de itellectu nō. q̄z sūt inpropōtionata infinitū
 ⁊ itellect⁹ finit⁹: s̄z p̄m⁹ motor est infinit⁹ vt p̄z ex hoc. 8.º.
 ⁊ itellect⁹ noster est finit⁹ q̄z est potētā nāe finite ergo ⁊c.
 C̄ Incorrariū est Aristo. in hoc. 8.º. q̄z per mobile motum

Tex. 2.33

Tex. 2.1

Tex. 2.33

Tex. 2.1

Tex. 2.39

Tex. 2.35

Tex. 2.11

Tex. 2.77

et. 7.8

demonstrat primum motorem esse.

In hac questione sunt tria facienda. Primo primum aliquid qua pambula. Secundo aliquid paciones. Tertio remonebunt aliquid difficultates. Notandum primum quod quatuor sunt vie quibus venit in cognitionem primum motoris ut probabitur per viam calitatis effectivae seu movetis per viam finis per viam emittentis et per viam remotivam. Ad quod intelligendum est sciendum quod quatuor modis venimus in cognitionem alicuius aut immediate per seipsum sicut actum intelligendum exprimentalem per seipsum cognoscimus aut per spiritum suum sicut quidditates rerum sensibilium per spiritum intellectus in anima. Aut arguitur per rationem cognoscendum sicut per spiritum accidentium argumentatur subam. Aut arguitur per obiectum cognitum sicut per actum intelligendum cognitum arguimus in nobis potentiam intellectivam. Secundo est notandum quod duplex est demonstratio. scilicet categorica seu ostensiva et illa est in modo et in figura. Tertio est notandum quod difficultas in cognoscendo puenit dupliciter scilicet in cometatore. 2o metaphisice. aut ex parte rei cognitae sicut de relationibus et de materia prima propter eorum minimam entitatem. aut ex parte nostri modi cognoscendi quod est ex sensatis. sicut per 3o. de anima. et in de sensu et sensato. nihil enim est in intellectu. quoniam per primum fuerit in sensu. et illo modo metaphisica est difficillima: quia de maxime abstractis a materia et a motu et a sensu primo metaphisice. Quarto est notandum quod aliquid cognoscere potest intelligi dupliciter aut si est aut quod est ut per 2o. posteriorum.

His primum ponunt sex paciones. Prima quod a nobis pro statu isto non cognoscitur primum motor per seipsum et exprimentalem per 3o. quod talis est cognitio intuitiva qua de deo et pro statu isto et de lege dei non potest haberi. Secunda paccio quod de deo lege non cognoscitur pro statu isto primum motorem per aliquid quod spiritus est. pprietas quod spiritus nullam habemus pro statu isto naturam nisi carnis et sensibilium a quibus non causatur in nobis aliqua talis que ut sic posset primum motorem representare. Tertia paccio quod sicut per actum cognoscendum arguimus potentiam: et ex ea arguimus certitatem sicut per accensam subam sicut per motum aut effectum cognitum arguitur et demonstratur hypothetica cognoscimus primum motorem: quod cognito aliquo effectu vel motu tunc quomodo de causa efficiente vel movente vel finali. Itaque si est causatur vel motum aut a se aut ab alio. et ne eam in infinitum in talibus essentialiter ordinatis devenit ad primum motum simpliciter et primum efficiens et ultimum finem et ista via est philosophica quo ad motum qua videtur Aristotelem hic in hoc. 8o. ad demonstrandum primum motorem esse. via tamen est ratio est melior quod si nihil moveret non minus per causam posset primum motorem demonstrari in quantum efficiens primum. Quarta paccio quod primum motorem cognoscimus arguitur per rationem cognoscendum sicut per spiritum sensibiles cognoscimus subam corporalem sicut per corporalem spirituale et tamen dem primum ut per 3o. de anima. Quinta paccio quod demonstratio propter quod et ostensiva et potissima non potest aliquo modo demonstrari: tunc quod illa pcedit per diffinitionem ut per 3o. de anima et 2o. posteriorum qua primum motor non habet cum sit simpliciter simpliciter: tamen quod illa abstrahit ab omni existentia sicut ab omni predicato per accensam. Sexta paccio quod demonstratur metaphisice per viam eminentie. dato. n. quod nihil moveret aut careret adhuc ex ordine repro in entibus inter ea que sunt alteri et alteri rationis ostenderet quod esset devenire ad unum primum eminentes. Ad hanc philosophicus etiam demonstratur hoc idem ex fine ultimo. 12o. metaphisice entia nolunt male disponi multitudine principatum mala. unde igitur pnceps. Habemus igitur iter ceteros pceptus de primum motore pceptum entis primum et pme eae vel primum motoris. Deductio igitur ab effectibus vel motu usque ad causam primam vel primum motorem est philosophica et si pcedat a prima causa vel primum motore usque ad ens infinitum est metaphisica quod finitus et infinitum sunt diverse entis quod est subiectus metaphisice et deductio ab ente infinito usque ad alias pfectioes simpliciter est theoretica et sic gnatio philosophica est prior seg. 2o. metaphisica. 3o. theoretica habet pfectivae e contrario ptingat. Alie vie patebunt in questione de infinitate in vigore primum motoris. Intelligendum tamen

Tex. 2. 11.

Com. 1.

Tex. 2. 5.

Tex. 2. 35

Tex. 2. 11.

Tex. 2. 11.

Quod cum primum motor non possit a nobis cognosci sub propria eius ratione quidditativa et absoluta et pceptu simplici. Loco primus tamen de eo pfectioes sunt quadruplicate distinctiones. Primum quod non solum positivum sed et privativum sicut est immortalitas incorruptibilitas et huiusmodi. Secundo non solum absolutas qualis est infinitas ut patebit sed et respectivas quales est calitas que respectus fundametalis ad extra. Tertio modo non solum primarios quales sunt intellectus et voluntas: sed et secundarios sicut sapientia et veritas: sed et proprias sicut eternitas et necessitas. Preter hoc habemus tres alios pceptus de primo motore: se habentes ad ens sicut genus ad divitias divinus eius vel sicut divitias superiores ad inferiores et isti sunt pceptus entis substantie et spiritus per primum demonstratur de deo passiones entis unum bonum et cetera. per subam quod sit subsistens per spiritum quod sit incorporeus.

Sed tunc occurrunt difficultates. prima quod cum intellectus hec omnia alicui attribuat oportet illud cognoscere et ita habebis proprium pceptum quidditativum et absolutum primum motoris. de quo intellectus habet pceptum cui hec omnia attribuit tanquam rationali fundameto vel dicat quod deductivae possumus ratione eius et cuiuslibet cognoscere sicut materiam primam ex transmutatione substantiali ut per 3o. philosophorum. et formam substantialem ex eius operatione celli. Secunda difficultas quod nulla scia prodat subum suum esse: sed ipsum presupponit per posteriorum sed substantia separata est subiectum metaphisice. et ita per viam eminentie non demonstratur primum motorem esse metaphisice. Dicitur quod assumptus habet veritatem de subiecto primo et adequato et de demonstrato propter quod non autem de subiecto primo pmitate nobilitatis et de demonstratione: quod sicut hic ptingit. Itaque ens in quantum ens est subiectum adequatum metaphisice et subiecta separata nobilissimum. Tertia difficultas quod tunc scia huiusmodi libri excederet sciaz de anima si hic pcederet de primo motore. pms est per Aristotelem et cometatore per de anima. dicitur quod anima ut volens vel ut intelligens ut considerat in 3o. de anima est nobilior: primo motore ut motor: est aut ut movens est sicut intelligere et velle que sunt operationes in manentes sunt nobiliores quam movere quod est operatio transiens et respectiva. Quarta difficultas quod videtur quod deus esse sit per se notum. quod cognitio de eius existentia est in omnibus naturaliter inserta secundum Damascenum in suo primo iniaz. talia autem naturaliter inserta sunt prima principia que sunt per se nota post posteriorum. Dicitur quod copreter. est per se notum: quod intuitive notum ceteris autem est per se notum filogium in pceptibili sciens. ita quod est illud a quo est omnis dependetia simpliciter. Sed. Alia est ratio dei in quantum tum de et in quantum primum motor. esto igitur quod deus esse sit per se notum. non tamen primum motorem esse cum sit demonstrabilis a priori et a posteriori. nam a priori sic demonstratur. si deus est primum motor: est: sed deus est igitur a posteriori vere sicut facit Aristotelem. hic ex mobili motore a se vel ab alio.

Ad argumenta ad primum dicitur quod illa similitudo Aristotelem. 2o. metaphisice notat difficultatem sed non impossibilitatem vel quod notat impossibilitatem quo ad notitiam intuitivam et claritatem et non quo ad notitiam simpliciter. Ad 2o. dicitur quod illa comparatio philosophi de fantasmate habet intelligi quo ad primam motionem intellectus possibilis ab obiecto. ibi. n. fantasia cum intellectu habet rationem obiecti primo movetis intellectus: sed non deus intelligi quantum ad actum sequentes primam motionem. potest enim intellectus abstracte habere obiectum inclusivum in obiecto primo movente. Propterea se habet primum motor in intellectu nostra respectu eius ut terminans non ut movens: sed magis aliquid sensibile movet. Confirmatur ex motu celli sensato et eius fantasmate habet per se bitudines ad primum motorem deductivae pcludit primum motor sicut ex transmutatione subtili sensata cognoscitur materia primo huiusmodi. et forma ex eius operatione. Ad ultimum dicitur quod infinitum in primo est ignotum secundum motum sue infinitatis. scilicet capiendum alterum post alterum: quod ibi pcedit in infinitum. semper tamen capiendum finitum. Intellectus tamen finitum potest cognoscere totum illud categorice non parte post partes deveniendo ad finem complere. Ad confirmationem dicitur quod ibi est ppositio attingit non pmetalaratois et hoc sufficit. Quid. 2o.

Inlequeter dicitur quod est primum motor. In ista questione sunt due opiniones. una ponit deitate esse simpliciter simpliciter ac summe simpliciter: et sic non est

diffinitibilis: qz diffinitio datur p priora & intrinseca. 6°. ab op^o coz. Alij vero dicunt qz deitas & de^o includit ens substantiam no pdicamentale s; analogā & spēs qd dicitur & a pōi ex qd^o poterit intrinsece diffiniri. ¶ Pro quaz opinionū de claratione sunt aliqua intelligēda. Prima pro pma opinio ne qz no sunt idē simplr simplex & sūme simplex: qz simpliciter simplex est qd no est resolvable in aliqua ipm pponētia vel pstitutiā sed vltra resolutio stat ad illud. sicut in discretis ad unitatē. Sūme autē simplex ē qz no pōt aliquo modo pponi nec aliqd sibi nec ipm alteri. Et istud est act^o purus. Ex quo inferunt tria. Prima qz in creaturis reperit aliqd simplr simplex: qz in resolutōe ppositoz i partes cēntiales seu qd dicitur ne pcedatur in infinitū in talib^o sicut pcedit in dīstīone p̄mū est detēnēre in pma irresolubilia: qz talia sūt cēntial^o ordiata. Secūda qz in creaturis no inuenit aliqd sūme simplex: quia oīa simplr simplicia que sunt in creaturis sunt aliis pponētia. Tertio seq^o qz in solo deo repit sūme simplex cū oīa diuina sint act^o purissim^o no in se pposita nec alteri cōpossibilia. Et ne sit aliqd p^o deo nec aliq^o rō prior deitate sed ipsa sit prima qd dicitur simplex sicut de^o est p̄mū motor & vltimat^o finis simplr & cū sit intellectus diuino p̄mū & maxime nota simplr. 2°. metaphisice apud nām no erit nec diffinitibilis nec descriptibilis: qz q̄libet talis datur per notiora in ordine quo ad nos. Tamen a multis multipl^o describit ab Anselmo in mono. sic qz p̄mū motor est quo malus excogitari non pōt. Ab alijs qd est ens cui nihil de est entitatis eo modo quo possibile est illud haberi i aliquo vno. Et hoc addit pro tanto: qz no pōt in se realiter & formaliter p idēptatē omnē realitatē hēre. Pōt etiā sic describi qd est ens excedēs quocūqz ens finitū vltra omnem ppositiōnē determinatā aut determinabilē. Aliter sic describitur qd est infinit^o imparitibilis oīo imobilis nullā magnitudinē hās incōprehensibilis incōponibilis implurificabilis imortalis inuisibilis inlocabilis seu increscibilis p̄p̄tēndēs actu oīa actu infinito intuitū clarissimo & distīctissimo ac glōsissimo & sempiterno volensqz oīa bona & amās volūtatē velle & amore eternis increatē & inuenis. Aliter sic qd est ens cui^o cēntiū est vbiqz. s. p cēntiā potentias & p̄sentiam p̄pter eius infinitatēz simpliciter & no sūm quid & circūferentia nūqz. Melius enim sciat quid non est qz quid est p̄mū motor.

Sed p̄ra opinio p̄dictas sunt difficultates p̄mo p̄ra p̄mā. Prima difficultas est qz in p̄mo signo deitas no est ens neqz sūba nec spēs qd dicitur quid s̄git est. D^o qd est tāū ipsa sicut equitas sūm Anic. 5°. sive metaphisice est tantū equitas & no est aliqd p̄dictoz qd dicitur tatiue seu in p̄mo signo qd idē ipoz: tātū simplr & absolute est vniqz ipoz & denotatiue sic hō in p̄o signo seu qd dicitur no est risibilis: simplr tātū & absolute est risibilis.

Alia difficultas: qz cū magis vltia sint priora sūm naturā p̄ Aristō. in post pdicamentis. 7. 5°. metaphisice. qz ab eis no quertit subsistētiā. deitas igit no erit p̄ma rō: sed vniqz qd p̄dictoz terminū. Dicit qz opposit^o modus est in nā naturata & nā naturate. Itāz in creaturis est p̄cessus ab imperfectoz ad p̄fectū: qz agēs finitū p̄pter iperfectionē sue actōis. no pōt statiz p̄ducē illud qd est p̄fectus. ecōtra est in diuinis p̄pter p̄fectionē deitatis: qz min^o cōe ē prius vñ rō deitatis est prior: s; alia tria retinet in diuinis eundēz ordinē quē retinet in creaturis: qz post deitates in deo ratio entis est. p̄ma rō substantiē. secūda & rō spēs. tertia. Et ad regulā Aristō. dicit qz ipse intelligit in recta linea pdicamentali: de pdicatis qd dicitur se habētib^o p̄ modū p̄tis q̄tr illa se ad deitatē no hēt. Alia difficultas qz si de^o in p̄mo signo no est ens. & in scdo est ens. ergo mutabil^o de no ēē tali ad esse tali. D^o qz mutatio est sūm signa successiua & no sūm p̄manētia sicut sūt signa deitatis cōrespondentia.

Contra secūda opinio qz sūm euz p̄mū motor erit p̄posit^o ex actu & potentia p̄rabibili & p̄rabēte qd & q̄li cēntialib^o & erit p̄ncipat^o p̄ncipijs itrinsecis & ex eis depēdēs. Hūic difficultati r̄ndet Bonet^o cui^o p̄ncipat^o est hec opinio qz p̄ma radix p̄pōis est rō partis

quonia nihil pōt cōponere cū alio nisi habeat rōnez partis respectu totū^o resulkātis ex illa pte & ali^o. Radix autē qz ali^o quod hēat rationēz p̄tis est qz sit finita formal^o vel p̄currat cū formal^o finito. nullū autē infinitū hz rōnē p̄tis cūz omne totū sit mai^o q̄libet sui pte: s; infinito nihil est mai^o p̄stitutio autē abstrahit a p̄pōne: qz oīs p̄pō est p̄stitutio & no econuerso. Itāz q̄libet p̄sona diuina p̄stituit ex essentia & relatione: & tñ no p̄ponit. Cū p̄stitutua p̄sit esse finita infinita & neutra. Itāz diuina essentia est infinita relationēz non sunt finite nec infinite & mā & forma que simul componunt se/ mel & p̄stituit & p̄positū nāle sunt formal^o finite. Cor/ relatiū qz gnā gnālissima sunt p̄posita no rōnē entis s; differētiāz essentialiū p̄rabentiū ens ad illa que tales differētie habēt finitātē pro gradu intrinsece. Et p̄sequēter p̄cedit qz in deo est actus & potētia metaphisica que stat cūz purissimo actu excludēt omnē p̄positiōnē sed no est ibi potētia p̄blica: qz illa expectat actū & est inter realiter distīctā. Cōcedit etiā qz ibi est potētia loyca. s. no repugnātia termini norū & sunt ibi p̄ncipia intrinseca & p̄ncipiata. Alia difficultas: qz sūm Aristō. 3°. metaphisice ens no hz dīstas: quia tūc ēēt gen^o. Dicit qz Aristō. capit ibi ens vt quertit cū intelligibili qd vt sic est equinoct ad p se & ad accēs itelligibile & loq^o de differētijs pdicamentaliū^o adēquate euacuatibus totū ambitū diuisi. dīe autē iste diuidēs ens no sūt pdicamentales s; extra pdicamēta p̄stitutua est gnā gnālissima oīs p̄dicamētōz intrinsece per quas vniqz dībet gen^o gnālissimū simul cū ente p̄fecte pōt diffiniri & p̄ quas dīstīnguit cēntial^o ab inuicē & no solūz p̄ modos p̄ quos illas dīstas nobis ignotas circūloquimur. Alia difficultas si infinitū formal^o cū finito formal^o pōt p̄ponere. Dicit ipse p̄sequēter qz no. esto qz de rōnē totū^o sit qd sit mai^o q̄libet sui pte. Si vō de rōnē ei^o ēēt qd esset malus altera sui ptes sed no q̄libet bene p̄fiter. Sed si instet qz sūe p̄positū cōponat ex partib^o finitis. aut infinitis ambabus vel vna infinita & altera finita. adhuc totū erit maius: qz p̄tinet vltra qz cūqz partē & alia. Dicit qz plus magis & min^o sunt p̄afinitas q̄ntitatis finite solū. Et si dicas qz decem infinita sunt plura qz q̄tuor dicit p̄cedēdo p̄pter numerū finitū ibi acceptū circa infinita. Et si dicat qz tria infinita sint simul vniū addit ad reliquū: & ita aggregatū est mai^o. D^o qz totū illud aggregatū ex illis trib^o infinitis non est mai^o s; plus: qz tria sunt p̄la duob^o p̄positū & vno negative: qz vniū no est tot quoz tria. Alia difficultas est p̄ra p̄mā opinio qz tūc theologia no haberet in se demōstratiōes p̄pter qd s; tāū: qz & sic no ēēt p̄fectissima scia p̄ p̄na p̄o posterior. & p̄o p̄phicoz. a p̄mētatoz: qz notitia p̄ cam est nobilit^o qz que per effectū. & ans est manifestū ex quo de^o no hz distīctionē. Dicit qz theologia in se & in intellectu & sibi p̄portionato excedit oēs aliaz sciaz ex obiecto p̄mo. qd est diuina cēntia ex medio qd cūqz fuerit ibi. & ex certitudinē & euidētia. Ad p̄mētatoz dī qz notitia alicui^o p̄ cam ē nobilit^o notitia eiusdē p̄ effectū ceteris parib^o. P̄terea hz deitas no hēat rōnē priorē se. tñ multa dīa bene habent que sunt. 2°. posterior. & per illa p̄it de deo a priori p̄pter qd demōstrari. Itāz dicit qz infinitas inest diuine cēntie per rōnē ipsi^o diuine cēntie: & deo insunt motiuitas & cātiuitas per volūtatē & ē pur^o act^o: qz sūme simplex. In/ telligendū tñ qz cōsideratio de p̄mo motorē & de ceteris formis abstractis qd sunt est metaphisica & no nālis. constat enī qz p̄sideratio nālis d̄ qd dicitur formaz stat ad aiaz intellectiua que est forma in mā per formationē & abstracta sūm inbēsiōnē no enī vt ceterē forme est educta de potentia materia: sed deforis venitiūssu dei. 16°. de aialibus: s; p̄sideratio de formis abstractis: an sint & p̄ motū ē solū p̄blica: vt p̄. 2°. p̄phicoz. & ab aristō. & p̄mētatoz. 16. 3°.

Veritur An p̄mū motor sit vni^o cus. Absqz argumentis ad pres & omissis multis rōnib^o hoc p̄obantib^o accipit vna ratio Scoti que magis cōiunct & est hec. Omnis natura que de se no est determinata ad vniū individuū: s; est indetermiata ad plura eiusdē rōnis q̄ntum est ex se no determinatur ad

Tex. 2.17

Tex. 2.10

Com. 6.

Tex. 2.1

cerrum numerus individuum eiusdem rationis. **C**irca propositio ostendit quadrupli. **C**irca primo quod aliqui negaverunt deum plures mundos posse producere. tamen processio de duobus nullus potest negare quin tres et quatuor. et sic in infinitum possit producere. quod in his que sunt eiusdem rationis: et in his que insunt per se non potest dari ratio magis de uno quam de reliquo. **C**irca secundo quod huiusmodi moderni negant deum posse producere plures angelos in eadem specie. processio tamen de duobus procedit de quocumque numero propter veritatem propositionis predictae. **C**irca tertio quia processio quod unum corpus possit simul et semel esse in diversis locis totaliter similiter et in infinitis simul adaequante. **C**irca quarto quod processio quod duo corpora possunt esse et simul semel in eodem loco adaequato statim inferunt de mille. **I**sta propositio fit de clarata accepta pro maiori accipitur. minor: si ponant plures motores. natura primi motoris non erit determinata ad unum. igitur qua ratione poterit esse in duobus ex consequenti in tribus et quatuor et sic in infinitum. et cum in perpetuum non dicitur esse a posse. igitur philosophorum tractatu de infinito. et 9. methaphisicorum. ubi dicitur quod nullum sempiternum est in potentia opposita dualitate statim ponere possibilitas ad infinita et sic de seculo erunt infiniti primi motores.

Tex. 2. 17

Contra tamen istas regulas instat quadrupli accepta illa propter maiorem accipio igitur minoris sub illa natura angelica vel humana cuius non sit determinata ad unum individuum poterit esse infiniti angeli et infiniti homines. **C**irca secundo faber non est determinatus ad faciendum ex ferro potius unum cutellum quam duos vel tres. ergo poterit facere infinitos. **C**irca tertio accipio aliam minorem sub eadem maiori sic faber non est determinatus ad portandum duo opera vel tria. igitur poterit portare infinita. **C**irca quarto accipio istam minorem sic patet in divinis non est determinatus ad unum suppositum producere. igitur nec ad duo. patet falsum quod non determinat ad producendum nisi duo.

Ad primum dicitur quod natura humana non est de se determinata ad infinitum numerum alioquin deus non posset perpetuare mundi igitur numerus hominum determinatus est ab extrinseco. scilicet a divina voluntate. **C**irca secundum dicitur determinatio fabri est a materia: quod si viveret in infinitum et haberet ferrum in infinitum multiplicaret cultellos in infinitum sed sic non est in proposito quod si natura primi motoris non esset ex se limitata ad unum cum quolibet possibile ibi ad intra sit necessarium sequitur quod essent infiniti primi motores. **C**irca tertium dicitur quod est repugnans ex parte similitudinis. istas successively posses ce teris paribus infinita portare si in infinitum viveret vel duraret. **C**irca quartum dicitur quod si essent productores eiusdem rationis oporteret dicere quod non esset certus numerus suppositorum in divinis sed sunt alterius rationis determinans aut a principijs diversarum rationum. scilicet intellectu et voluntate.

Sed tunc remanet difficultas cum secundum fides et veritatem tres persone sint in divinis videtur quod sint tres motores primi. **A**d hoc dicitur quod doctores procedunt quod ille sanctissimus in persone in divinis sunt tres moventes et tres creatores: sed non tres motores nec tres creatores. **C**ausas huiusmodi diversitatis assignat Jo. Scotus quod quoniam sunt aliquid duo dependentia. neutrum eorum potest perfecte terminare dependentiam alterius: sed oportet quod ambo terminent ad unum tertium independentem. **E**xemplum si sunt duo accidentia respectu eiusdem subiecti quod igitur sunt duo adiectiva ut adiectiva sunt neutrum alterum terminabit eo quod ut sic dependentia sunt. oportet igitur quod terminentur ad tertium independentem. scilicet ad substantivum quod ut sic huiusmodi ratione independentis: quoniam tamen unum adiectivum substantivum statim illud quod sit substantivum terminat dependentiam alterius. et per primum alterum inveniens adiectivum ponit suum significatum circa aliud. **S**i autem ambo remanent adiectiva ut adiectiva neutrum ponit suum significatum circa aliud. modo ad propositum quoniam dicitur inus duo primi moventes omnia illa tria adiectiva sunt adiectiva tentata. et sic neutrum poterit terminare dependentiam alterius sed omnia illa stant in suspensio: ita unum sicut reliquum. et ideo illud adiectivum duo non ponit significatum suum circa reliquum. scilicet circa primum nec circa moventes. ita quod per ly duo non numerat virtutem motum nec primitatem sed virtutem stat precipuum in se. quoniam antequam dicitur duo primi motores: tunc per ly duo et per ly primum ponit suum significatum circa substantivum illud motores et sic numerat potentiam motum eorum quod est falsum: quod per unam

2. 1. p. 6. di. 12. q. 6.

potentia indivisibilis et indistincta numerat existentem in omnibus illis gloriosissimis personis que est voluntas divina infinita per se. motrix ad extra. et prima regula omnium contingentium que sua manu et vi tenet omne ens limitatum coactat de entitate creatis quantum et quante et quibus vult illa unica in omnibus illis existente sunt ille tres persone moventes unicus motor: et tres primi moventes unicum moventem in neutro genere per independentiam earum in essentia.

C. 2. 6.

Trum essentia primi motoris sit omnium aliorum extra se finis ultimatius quod non. quod si causat causam mere naturaliter ut precipit a voluntate. ex primum necessario causabit ad extra quod est impossibile: quod si necessario omnia evenirent. **C**irca contrarium arguitur quod calitas prima et perfectissima est attribuenda prime et perfectissime perfectioni. huiusmodi est causalitas finis. 2. philosophorum. et 5. metaphisice. est enim causa causarum et essentia primi motoris est perfectissima perfectio.

Tex. 2. 31 et. 2.

Hic dicuntur due conclusiones. **C**irca prima quod essentia primi motoris non est causa efficiens eorum que ad extra causant: quod cum causet mere naturaliter et necessario quantum est ex se et seclusa voluntate omnia de necessitate evenirent. **C**irca secunda conclusio quod ipsa respectu omnium huiusmodi ratione ultimi finis gratia cuius: tunc quod ab omnibus est summe appetibilis. omnia enim boni appetunt per se ethice. et magis bonum magis appetitur igitur maxime bonum maxime appetitur per illam regulam theopicam sicut simpliciter et magis et magis: ita maxime et maxime: et bonum huiusmodi ratione finis. 2. philosophorum. et 5. metaphisice. igitur summi bonum habebit rationes summi finis et ultimi. cum igitur ipsa sit summi bonum: primo infinito simpliciter erit ex primum ultimatus finis. **C**onfirmatur quod deterius est semper gratia melioris. 7. politicorum: quod accitua erunt propter substantias et elementa primum mixta et mixta. imperfecta propter perfecta. et maiata propter aiata et vegetabilia propter aiata et bruta propter hominem. et corpus propter animam. et anima propter primum motorem: et omnia que sunt tandem in primo motore resolvuntur. ergo est essentia est ultimatus tandem omnium finis non sub fine.

Cap. 1.

Tex. 2. 31

Sed hic sunt aliquae difficultates. **C**irca prima est quia prima calitas ad extra attribuitur divine voluntati. **C**irca secunda quod essentia primi motoris seclusa voluntate causat mere naturaliter. et sic necessario et sic cabit necessario ad extra **C**irca tertia quod cum calitas finis sit prima et prior omnibus alijs calitatibus in suo genere: et sic provenit alias calitates in causando effectum: et ita alie cause nihil causabunt ex quo per finem in illo priori quo predicta alias causas effectus est causus. **C**irca ad primum dicitur quod agere et movere proveniunt precipue cause efficienti. et ideo concedo quod voluntas primi motoris est movens et agens primum simpliciter: sed care abstrahit ab istis. ideo non sequitur quod primum causans sit primum movens: neque primum movens sit primum causans sicut primum animal non est primum asinus: nec primum asinus primum animal. essentia autem primi motoris huiusmodi causalitate alterius rationis a voluntate et in ordine est primum causans. **C**irca secundum dicitur quod conexio rerum ad existitiam primi motoris ut ad finem est necessaria seu secundum esse essentie et in potentia obiectiva seu in existitiam actuali secundum quamlibet res continget: sunt tamen ipsis positus quocumque necessaria est conexio ad finem. ordo enim secundum habitudinem cause finalis est naturalis et per se prestat secundum modi inest ordinatis ad fines et de eis per eorum rationes formales a priori demonstrabilis. naturaliter enim asinus est propter hominem et homo propter certam primum motorem. **C**irca aliud dicitur quod effectus non solum dependet a fine sed ab efficiente. efficiens autem est liberum et mere contingenter causat ut patebit inferius. quare primum motor: causat effectum per sui voluntatem: quod causat in quantum quante quod et quoniam vult secundum sui beneplacitum arbitrium. et ideo effectus sunt contingentes: quod si vna causa est libera totus effectus est liber et si mille naturales cuius illa libera concurrerent. **C**irca ultimum dicitur quod huiusmodi finalis sit totalis in suo genere. in ponendo tamen efficiente non est totalis simpliciter quod deficit causalitas aliarum causarum. et ideo huiusmodi ex se in suo genere causat necessarios omnia quecumque causat: tamen quia erigitur voluntas non ponet effectum in actu nisi concurrente voluntate que mere libere et contingenter causat. ideo totus effectus semper simpliciter

f 2

erit ptingens.

Q. d. 5.

5.

v

Prum eentia primi motoris sit pmi obiectu intellect' eiusde q no: q: supreme potēte v3 esse cōmissū obiectū. intellect' primi motoris est suprema potētia. eentia aut ei' nō est cōmissū obiectū. sed

ens igit' erit ens ei' obm adēctuz. **Contra** q: nobilissime potēte est nobilissimū obiectū: sed intellect' primi motoris est nobilissima potētia sed nihil est nobilius essentia primi motoris ergo etc.

Sed hic est intelligendū q' primū capitur q'dru' s. i. adēcte: vt pz p' posterior' sicut hēre tres angulos cōpetit primo triāgulo quoniā adēquate. 2°. pro p'fectione sicut substantia ponit pmi ens q: pfecti'. 7°. meta/physice. 3°. gnatione sicut mā dicit' prior: forma t ista duo pposito vt. 2°. phisicoz. 4°. in mediatioe sicut forma sub/stantialis primo inest materie pme idest immediate vt pz. 2°. de aia. a cōmetatore. 5°. 4°. 7. 2°. cell. lz p' inist alteratio. **Et** fin hoc ponunt qtuor p'ctōnes. **Prima** q' essentia pmi motoris est pmi obiectū pmitate adēquatiois respectū sui intellect'. q: qn aliq' potētia nō pōt habere aliquē actum qū pmo terminet ad se videt' esse obiectū ei' pmi pmitate adēquatiois: sed intellect' pmi motoris nō pōt habere aliquē actū quā terminet ad sui essentia pmo. q: primus motor nō pōt hēre nisi vnicū t ille necessario. primo terminiatur ad sui essentia ergo etc. **Secda** p'cto q: eentia pmi motoris est primū obiectū pmitate pfectiois eiusde intellectus: q: talis eentia est pfectissima iter oia apprebēsa ab intellectu eode. **Tertia** p'cto qd eentia primi motoris est primus obm pmitate gnatiois quoniā qnctiqz aliq' talē ordinē habet in cognofci qualē inesse pmi inesse est pmi incognofci: s3 intellect' pmi motoris oia cognofcit sub talē ordine. primus aut inesse est eentia. **Quarta** p'cto q' eentia primi motoris est primū obiectū pmitate immediatiois: q: intellectus primi motoris nō cognofcit sui essentia alijs precognitis: sed alia mediante ipsa.

Contra p'dictas p'ctōnes instat pmo ptra pmas: q: nulla potētia pōt fieri nisi in obiectum adēquatu vel in illud in quo p'inet sed eentia pmi motoris nō includit in aliq' creaturaz. igit' intellect' pmi motoris nō pōt cognofcere creaturā. **Secdo** ptra secūda. q: illud nō est pfecti' cui equant' multa in pfectioe: s3 oia attributa eēnt' in pfectioe eentie pmi motoris. quoniā oia eque infinita sūt. **Tertio** ptra tertia. q: qnctiqz aliq' intellect' sunt eiusdez rationis pmi obiectū vni' videt' eē obiectū alteri': s3 intellectus pmi motoris t nosfer sunt huiusmodi: t nosfer prius p'ioritate gnatiois apprebēdit vlia. igit' t intellect' pmi motoris t nosfer sunt huiusmodi t nosfer prius p'ioritate gnationis apprebēdit vlia. ergo t intellect' pmi motoris. **Quarto** ptra q'rtā. q: eentia primi motoris nō pmo. terminiatur nisi vt b3 obiectū rōne pmi: s3 vt sic est rō respectina t nulla talis est p'cognita s3 magis absoluta. igit' eentia pmi motoris nō est primo cognita pmitate immediatiois. **Ad p'm d' sufficit** q' primū obm sit illud vel includat in illo qd pmo terminat itellectionē. intelligim'. n. nō ens obiectum secūdariū in quo nō includit'. ois aut' creatura itelligitur a deo vt obiectū secūdariū. **Ad 2^m d' duplr.** vel q: esse pmi motoris nō d' sic p'm nisi p cōpationē ad extra. **Pōt ēt dicit' q' lz ipsa nō sit pfectior** attributis in essendo tū in habēdo eandē pfectionē vel infinitatē pōt eē pncipalitas t illa sufficit ad talē pmitatē. **Ad 3^m d' q' lz intellect' pmi motoris t nosfer in rōne gnāli intellect' pueniant t sint eiusde rōnis formal' nō tū sub p'prijis. t iō nō seqt'. **Ad quartuz d' q' rō obiecti vt obm ē nō est illa** que immediate terminat lz sit p'ditio ei'. vñ poterō itelligere deū absqz hoc q' ego itelligā q' sit obiectū itellectiois mee.**

Ad argumentū patet responsio ex p'dictis. Q. d. 6.

Prum intellect' pmi motoris itelligit actual'r oia q' nō: q: nihil itelligit extra se. aliq'n vilescēt ei' intellect'. **Contra** itelligit se esse cām finalez oīuz: q: itelligit se sub

omni ratione que est in eo formaliter. igitur habitudinē ad omne intelligit t ex psequēti omne.

Hic sunt qtuor modi dicēdi. p'm' est q' intellect' pmi motoris nihil itelligit nisi seipm aliq'n vilesceret. **Alij** dicūt q' sola incōmutabilia cognofcit: nam hic nullā iperfectionē arguit s3 nō cōmutabilia: q: tunc in ipso esset mutatio. **Alij** dicūt q' sola pncipalia itelligit sicut homines t angelos. **Alij** vero dicunt vere t catholice. q' oia itelligit bona t mala mutabilia t imutabilia pncipalia t nō pncipalia. Et hic modus dicēdi p'firmat rōne auctoritate sacre scripture. ratione sic potētia actiua t optiua. de qnto est nobilioz t supioz. de tāto vlio: t cōioz. t etiaz de qnto abstractio: de tāto cōio: hoc pz ad sensuz t itellectuz t sensuz exteriorē ad interiorē. Itaz q'qd pōt potētia inferior: pōt t supioz: s3 nō eōuēto: s3 potētia itellectiua pmi motoris est pfectissima t abstractissima. ergo etc. ratio etiā facta post oppositū hoc idē euidenter pbat. **Adfirmat** ēt q: artifex disticte cognofcit omne agendū ab eo anteqz fiat alr nō disticte oparet: q: cognitio artificis est mēlura s3 q' opaf. s3 p'm motor' est oīuz alioz a se pfectissim' artifex. igit' oīuz eoz b3 pfectissimā t distinctissimā notitiaz actua lem t p'iozēz eis. **Unde** diligētē est aduertēdū q' pmi motor' est p'dicare eentia sui intellectū ei' t volūtātē itelligē t velle. t ydeas oīuz extra se. t oia attributa sapientiaz t bonitatē: t sic de alijs que iter se sūt ordiata t in ordine ad eentia ordie eentia sic passioes ad subiectū. t de ipa eentia sunt demonstrabilia: t ille actus intuitū gloriofissim' pmi motoris. primo terminat' ordine nature ad eius essentia: t psequētē ad oia que sunt aut relucēt in ea p'm ordinez naturalē eoz t per determinationē sue voluntatis itelligit t cognofcit futura ptingētia. Et in p'dicto intuitū clarissime t infinita sunt rōnes formales oīuz sciaz respectu oīuz scibi lium pfectissimo t nobilissimo modo t vbi scibilia creata nobil' esse hnt qz in seipfis: q: ibi hnt esse infinitū t emine tiffimū lz videat' eē eoz ibi p'm qd: q' eē intellectu t volūtātē t nō simpl'r qbus rōnib' intellect' pmi motoris itelligit oia scibilia t actu scit. **Secdo** est notādū q: ibi est reperire qtuor signa nāe in quo primo p'dict' intellect' itelligit additates oīuz creabilū t oia que fuerūt t sunt t erūt t que nō erūt possibil' t impossibilia necessaria t ptingētia. **In secūdo signo** volūtās itelligit oia illa actu simplicis cōplacētē: q: intellect' t volūtās sūt potētie gnāles t adēcte. **In tertio signo** volūtās determinat istas qdditates que de se sunt indeterminate ad eē t ad nō esse. **In q'rtō signo** intellectus pmi motoris ap'iciēs ad determinationē volūtatis itelligit talia eē determinate futura verbi grā. **In illa p'p'ositione nauale bellū** erit cras cui' termini sunt pmo cognitū ante actū volūtatis s3 nō habitudo vsqz ad determinationē volūtatis pmi motoris. vnde per sui essentia itelligit necessario t ad determinationē volūtatis oia p'ngētia futura.

Sed ptra p'clutionē arguit q' obiectū act' itelligendū videt' eē mēlura ei' ex. 5°. metaphice s3 mēluratum depēdet a mēlura. ergo act' itelligēdi pmi motoris depēdet a creatura. **Secdo** sic intellect' p'fici ab obiecto s3 nihil est q' primū motorē p'fici qd fit in ipso. **Tertio** quia obiectū b3 rōnez mouētis: sed nihil creatū mouet intellectū pmi motoris cū sit simpl'r imobilis. **Quarto** q: obiectū est eā actus sed nihil in deo est causatū. **Ad primū dicit' q'** p'mariū obiectū mēlurat actū t habitū. nō aut' secūdariū nāz intellect' nosfer itelligit nihil: t tū ipm nihil nō mēlurat actū itelligēdi t tota ratio est: q: non itelligit negatio entis nisi vt obiectū secūdariū t sic est hic. **Ad scdm d' q'** tūc obiectū b3 rōnē p'ficiētis qū causat itellectionē que est pfectio intellect': s3 q: in pmo motore nihil est causatuz sed ibi est actus p'fice mat': ideo obiectū nō est pfectiuum. **Ad tertiu dicitur** q' p'cipue intellectus qui est in potentia mouetur ab obiecto: sed intellectus pmi motoris non est in potentia: t per cōsequēs obiectū nō mouet eū. **Ad quartū dicitur** similiter q' ille actus est innatus t in causatus: ideo obiectum non causat illuz.

Ad argumentum in principio patet responsio. bene enim vilesceat si aliquid reciperet ab obiecto.

Cap. 8 vli

Te. 2.4.

Questio. 7^a.

Heritur vtrū vnus motor possit alteri loqui. Qd nō: quia nō habēt organū locutiōis.

In ista

quōne sunt tria faciēda. Primo ponent ali qua pambula. Secūdo pōlones. Et tertio remouebunt difficultates. Intellegendū q triplex lo cutio mētalis. s. vocalis et scripta. Primo est cū vn' in tellect' alteri intellectui aliqd manifestat. de secūda habetur p' politicoꝝ. vbi Aristo. dicit q lingua ad duo officia de feruit ad loquelā et ad gustū. et de aīa. vbi dicit q ista se habēt per ordinē eētialē sermo. s. vox et son': q omnis sermo est vox et nō eōuerso. Nam sermo est sola vox ar ticulata līrata et sillabīcata et oīs vox est son' et nō eōuerso q in aīata sonāt vt corpa enca. s. nō vocant nisi respirātia. De tertia vero sil' et de. 2°. h' p' p' yermenias. vbi dicit q ea que sunt in voce vel in scripto sunt note eaz passiōū que sunt i aīa. Intellegēdū. 2°. q motores: bīū nihil possūt sibi inuicē loqui et audire s' m p' h'z. quonā in tali locutiōe est receptio locutiōis in audire vt patēbit et in illis nihil ta le pōt recipi: q idē est intelligēs et intellectū et quo itelligūt vt p. 12°. metaphisice. et sicut nō pōt crescere in subitātia sic nec in cognitiōe. Est igit' questio s' m fidē et veritatē. et psequēdo p' de locutiōe intellectuāli sunt aliqua p' mitterē da. Ad videndū quō fiat locutio mētalis est notandū. p'io q memoria est pncipiū pductiū verbū. s. obiectū et itelle ctus agens. sic igit' fiat locutio intellectuāli: q motor q d'z loqui h'z pncipiū pductiū verbū. et ita pōt ipimē in aliūz aliqūā ppositionē et mouere intellectū ei'. Secūdo q alter motor h'z intellectū sufficientē ad recipiendū sicut alter ad ipimēdū: et sic recipiēs pōt audire. Tertio q noīe locutiōis mētalis nō solū itelligim' actū itelligēdi. qui est ens absolutū: q locutio est forma respectiua. silr nec audi tiō est qd absolutū solū: sed est cātio sūi' act'. Quarto q loqui intellectuāli est actus itelligēdi pductū ipimē et audire sibi corradēs est receptio illi' actus. Sunt igitur hic quōz signa. In quoz p' p' siderat' intellect' agēs in motore loquēte et possibīl' eodē. In scdo signo v' istāti p' siderant' duo act' absoluti. vn' i loquēte et alter i audire. In tertio sunt duo act' causandi. vnū quo audiēs dicit et alter quo loquēs pducit. In q'ro signo est act' ipimē di et recipiēdi et est locutio et auditio.

His pmissis dicunt sex pōlones. Prima q motores superiores pōt loqui inferiorib' sibi imediatīs. p' batur q: superiores hōt sufficiēs actūs respectu act' itelligē di et inferiores hōt sufficiēs passiūū ad recipiendū illum et sunt debite app'oximate. igit' superiores poterūt loq inferiori bus p' p'na: q locutio sicut nec oīs aliū actus nouiter cau sandus ex alijs depēdet. 9°. metaphisice. et aīa ē manifestū. Secūda pōl q vn' motor supior: pōt loqui alteri de infe riorib' qstūcūq; distātis et nō loquendo alteri iter medio p' p'ino illi pbat' sicut in p'ate volūtatis est determināre memoriā ad causandā itellectiōē et in intellectu p' p'ij sup' positi: ita et i intellectu alieno: q: ibi nō h'z resistētā. Tertia pōl q plures motores superiores pōt simul et semel loq eadē inferiori de re eadē pbat': q: oēs illū actū virtuatr cō tinēt et ille simul audiet eūdē sermonē dicētes. Quarta pōl q motores inferiores et secūdi nō pōt p' mo motori lo qui: quia locutio et auditio fit p cationē et receptionē: nihil autem possunt in ipsoz nec ipse pati sed oīa videt intuitiue. Quinta pōl q motores separati possunt nobis loqui in tellectuāl: sensibīl' etiā p' q: virtualr p' tinēt vtrāq; locu tiōē: nāz pōt mouere tam intellectu qz organa sermonis et p' r sensus et nos habētes sufficiens passiūū ad vtrūq;. Sexta pōl q intellect' p'icet' pōt loqui cū intellectu se parato finito. pbat' q: homo pōt formare vocē sensibīl' et scribē et intellect' separatus finitus illāz intelligere.

Sed tunc oriunt' difficultates: q: que rōnes cōclu dunt de volūtate: et sic pōt vn' ipimē actū vo lendū in alterū. dicit' q volūtās p' siderat' dupl'r: vt actiūs et vt sic est potētā p' gēs et libera nec vt sic possit recipere

aliqud sed agere. 2°. vt passiva et vt sic nō est libera s; mere nālis: nāz in potestate patiētis nō est nō pati: et vt sic pōt re cipere actū voluntatis et cū deformitate s; nō agere: et tūc nō peccaret nec demereret. si talia nō eēt in sui potestate nec ab ipsa actiue. Alia difficultas qz agēs rem absolu tam inditās agit prius in totū inter mediū qz in extremū. sicut p' in illuminatione mediij. Dicit' q nō est semp neces sariū in opationib' intellectuālib' qz ad modūz nec in reali bus respectiuis nec in oib' absolutis. Nam sol non generat ranas super' in orbe lune qz inferi'. Et ratio hui' est q: in talibus opatiōib' intēcionalib' nō requirit' app'ro ximatio simialis sed virtualis. Et ita bene dicunt doctores q equē bene ageret in vacuo sicut in pleno et distātia etiā infinita nō ipēdiret sed in actiōe corpali est oppo'm: qz agēs ibi p'm' imutat mediū. Alia difficultas qua lingua mo tores abstracti loquunt' in eoz locutiōe sensibīl'. Dicit' q s; in omni lingua scīāt et possūt loqui: tamē hōt p' p'ium id yoma et p' p'iaz linguā et nobilitatā nō mēdicatā a no bis. Alia difficultas an oīuz motorū separoz sit ea dē lin gua. Dicit' q tot sunt lingue et idiomata tot quot sunt eoz spēs. verūtānē qlibet itelligit linguaz et idioma cuiuslibet alterius et de qnto spēs motoris separati est nobilitor de tanto eius p' prius sermo est excellētior. Cōsimiliter superiores in tellegūt pauciorib' pceptib' clari' et distincti' qz inferiores et ita loquunt'. Alia difficultas an act' itelligēdi quo fit locutio et auditio sit act' imānēs dicit' q itelligere est act' imānēs pūnēs ad intellectū possibīl' sed causatio illi' actus ab intellectu agēs est opatio trāsīēs. sicut volūtās est pnci piūz pductiū actiū impatoꝝ. Alia difficultas si nemo pōt loqui primo motori: igit' frustra est orandūz. Dicit' q oratio fit p' mo motori nō ad manifestādū sed ad exorān dū et ex humilitate orātis ipetrandū. Intellegendum postremo q aliqui ptingit q motor: cāt spēm et actūz vt si audiēs vtroq; careat. Aliq' neutriū cāt vt cū inferior vult loqui supiori qui intentus est circa supiora. Aliq' speciem cāt et non actū: vt puta si inferior determinet ab aliquo su periori pōt sibi alter ipimē spēm et nō actū. Aliq' autem actū et nō spēm vt qd spēm p'ebabet et actū non.

Ad argumentū p'z quonāz in locutione intellectuāli h'z instrumenta debita. s. intellectu agentē et alia i alijs locutiōib' alijs vūe istrumēto exarisco. Qd. 8^a.

Primum motor sit infinit' s' m v' gozem actu et formā: q non qz si vnū p' rarioꝝ eēt actu infinitūz nihil cō trariū sibi eēt in natura igit' si aliqd bonū sit actu infinitū nihil mali eēt in vniuerso ma ior: p'z exemplariter. Nam si sol eēt formāz aut virtualr infinitis calidus nihil relinquer' frigidū i vniuerso cōsequēs est falsūz et ergo antecēdēs. Itēz cozp' infinitū nullam aliud corpus secū cōpatit' igitur nec ens infinitū aliud ens pbatio p'ie: tum quia sicut dimēsiō repugnat dimensio: ita actualitas actualitati: tum q: sicut cozp' aliud ab infinito faceret cū ipso aliqd maius infinito ita ens aliud ab infinito videt' facere aliqd maius infinito. P. Qd ita est hic q nō alibi est finitū s' m vbi et q ita est nūc q nō alias est finitū s' m qz et sic de singulis: qd ita agit hoc qd non aliud est finitū s' m actionē igit' qd est ita hoc aliqd q non aliud ē finitū s' m enitātē. Primo motor est sūme hoc q: ex se est singularitas quedā igit' nō est infinit'. Itēz. 8°. hui' vir tus. Infinita si eēt mouere in nō tēpore: sed nulla virtus potest mouere in nō tpe. ergo nulla est infinita. Incōtrariū est p' filosofus. 8°. huius pbat' p' mū mouēs esse infinite potētie qz mouet motū infinito sed hic p'clusio non potest tantū itelligi de infinitate durationis: qz p'pter infinitates potētie pbat' qd non possēt esse in magnitudine nou repugnat antez magnitudini s' m eum q in ea sit potētia in finita s' m durationem sicut poneret de celo.

In hac questione sunt tria faciēda. Primūz erit pmittere aliquas distictiōes. Secūdo pbat' p'clusio affirmatiua. Tertio soluent' difficultates. Cōo tandū p' mo q infinitūz est multiplex vt patēt. 3°. huius quōne de infinito. s. infinitū s' m multitudinē s' m magnitudinē

quod est extrema infinitum secundum diuisionem quod est infinitum in potentia infinitum secundum durationem infinitum secundum potentiam passiuam cuius est maxima prima ad infinitas formas recipiendas infinitum solum potentia actiua esto quod duraret per ipsa infinitum sicut sol qui in tempore infinito infinitos effectus causaret infinitum in genere et secundum quod sicut calor infinitum si daret infinitum positium cuius extrema tendit in infinitum et infinitum negatiue quoniam sine principio etis extremis et infinitum simpliciter et extra genus secundum perfectionem seu quantitate virtutis et vigore. De isto est questio et de nullo alio an scilicet primum motor sit infinitum in actu secundum tales infinitate essentiali. Dicitur quod sic et ab aliquibus probatur quadruplur. Primum per via calitatis effectiue quam tangit hic in hoc. 8. et 12. metaphisice: virtus finita non potest mouere in tempore infinito sed primum motor potest mouere per ipsa infinitum. igitur est actu in finitum. Secundum probatur quod potest causare infinitos effectus quos continet virtualiter quantum ex se ad producendum omnes filii nisi esset propter incoposibilitate ipsorum effectuum. Et scilicet platonici respondet negando per impossibile scilicet quod infinitum effectus contingant in ipso sed solum finitum et tot quot sunt in magno anno in. xxxvi. millestibus annis quod completat reuolutio primi mobilis. et illo anno propleto idem numerus effectus redit: cum enim in illo anno preuentum fuerit ad finem et punctum hinc qui nunc est. tunc idem effectus numero erit. scilicet quod scriba hanc quoniam. Et istud sit hereticum. tunc est etiam contra rationem naturalem: quod impossibile est de eodem secundum idem verificari predictoria scilicet tota reuolutio eeli que est in presentia anno est prius illa que erit in sequenti et ita vna et eadem parte erit posterior seipsa. Secundo quod duo ut duo sunt necessario principia distincta: scilicet illa reuolutio et ista sunt duo. aliter non erit nisi vnum annum. hic non est fuga nisi dicatur quod non sunt due reuolutiones: scilicet tantum vna bis iterata. Et si dicatur de anno: scilicet idem bis productum secundum easdem productiones numero: scilicet tunc redit difficultas de ly bis. C. Per via intellectus quod potest intelligere per se est maioris virtutis quam intelligere pauciora. igitur potest intelligere infinita vnicuique actu et difficultissimo erit infinita virtutis et perfectionis. Primum enim motor: hoc potest per se ex predicta quoniam. Secundo principaliter probatur per vias cause finalis: quod appetit qui quocumque finito dato potest plus appetere non getat nisi in aliquo infinito: scilicet appetit humanum est huiusmodi quod intellectus potest per se velle velle maius quocumque finito presentat. igitur cum naturaliter sicut ad suum getatum ordinatur voluntas vna. igitur vltimum finis eius est infinitum. C. finis est perfectio omnium que sunt ad fines. 2. huius. 4. 5. metaphisice. ergo ipse omnia alia excedit. infinita autem sunt ordinabilia in ipso igitur ipsius vltimum est infinitum. Tertio probatur per viam eminentie. certum est enim quod vniuersus est naturaliter optime dispositus 12. metaphisice. scilicet est melius dispositus si ponatur vnum ens in finitum quam si non. Quarto probatur per viam remotionis: quod nulla imperfectio est ponenda in primo motore: ista supponitur tanquam nota alii nullam probabilitate haberet rationes per illa via si finitas est imperfectio: quod de quanto aliquid est limitatius et finitius de tanto est propinquius non enim et remotius a perfectissimo sed omne non finitum est infinitum per locum a prioribus immediatis. ergo primum motor erit infinitus.

Ad argumeta in principio. Ad primum dicitur quod causa actiua infinita ex necessitate nature si deus non copatit sibi aliquid diuiz siue sit ei diuiz formaliter. scilicet secundum quod aliquid aduenit sibi essentialiter siue virtualiter. secundum rationem effectus sui quem virtualiter includit utroque enim modo impediret quodlibet impossibile suo effectui sicut argutum est prius. Primum autem motor est mere liber et voluntarie et contingenter agens respectu omnium que sunt ad extra et ideo copatit malum. Et propterea philosophi ponentes primum motorem agere per intellectum et necessario et non per voluntatem non potuerunt contra saluare aliquid malum posse fieri contingenter in vniuerso. C. Ad 2. dicitur quod natura non vult. Et ad probationes dicitur quod non est coposibilitas dimensionum in replendo locum et entiarum in simul essendo. Ad. n. vna entitas replet totam nam entitatis quin cum ea possit stare alia entitas. hoc autem non debet intelligi de repletione locali: scilicet quasi de commensuratione essentiali sed vna dimensio replet eundem locum secundum vltimum capacitatis sue ita quod vna entitas sit potest esse cum alia sicut potest esse respectu loci cum corpore replere locum esse aliud corpus non replens locum si tale daret. Sicut alia natura non valet: quod corpus

infinitum si esset cum alio infinito fieret totum utroque maius ratione dimensionum: quod dimensiones alteri essent alie a dimensionibus corporis infiniti et eiusdem rationis cum eis. et ideo totum esset maius per diuersitate dimensionum et totum non maius quod dimensio infinita non potest excedi. Hic autem tota quantitas essentialis infinite perfectiones nullam additionem recipit. talis quantitates ex coexistencia deo finiti secundum tale quantitate. C. Ad 3. dicitur quod natura non valet nisi illud quod demonstrat in antecedente a quo alia separantur sit finitum. Expleti si esset aliquid vbi infinitum per impossibile et corpus plus infinitum repletur illud vbi non sequeret hoc corpus ita est hic quod non alibi. ergo est finitum secundum vbi non deus modo nisi in finitum: ita quod secundum philosophum si motor esset infinitum et tempus infinitum: non tamen sequeret iste motor esset in hoc tempore ita quod non: si alio ergo esset finitum secundum tempus. Ita in proposito oportet. n. quod illud quod demonstrat per ly hoc sit finitum aliter antecedens non esset verum. Aliter posset dici quod primum est finitum secundum entitatem sic: quod eius essentia non est omnis essentia nec omnis natura aut quoditas: scilicet vna forma maliter ex omnibus et hoc clauditur a quo. tunc istat quod eius entitatem sit infinita secundum vigorem et quantitate virtutis simpliciter et non scilicet quod. C. Ad vltimum quod philosophus infert moueri in non tempore ex hoc asserente: quod potentia infinita est in magnitudine et intelligit in consequente moueri proprie ut distinguat contra mutationem subitaneam et hoc modo primum includit predictionem et est assensum secundum eum. Quare autem teneat illa natura sic declarat si est infinita et potentia et agit de necessitate nature igitur agit in non tempore: si agit in tempore sit illud ipsa. a. et accipiat illa virtus infinita que in tempore finito agit et sit illud. b. augmetur virtus finita secundum proportionem illas que est. b. ad. a. puta si. a. est ceptulum vel millecuplus ad. b. accipiat virtus ceptula vel millecupla vel millecupla ad istam virtutem finita daret ergo illa virtus sic augmentata mouebit in. a. tempore. et ita illa et infinita mouebit equalia tempore. imo si illa virtus finita ad hoc plus augmetur. sequeret quod in minori tempore quam infinita moueret ceteris paribus que sunt impossibilia. Ex hoc autem quod Aristoteles accipit in antecedente quod si est in magnitudine. sequitur si agit circa corpus quod proprie mouet illud corpus: quod virtutem in magnitudine vocat philosophus virtute extensam per accessum. talis autem si agis circa corpus huius partes illius corporis diuersimode distantes respectu eius puta vnaque parte corporis propinquiores alia huius estia resistetia aliquam in corpore circa quod agit que due cause resistetia et diuersa appropinatio partium mobilis ad ipsius mouens facit successionem esse in motu et corpus proprie moueri. igitur ex hoc quod in illo antecedente ponit virtus infinita esse in magnitudine. sequitur quod proprie mouebit et ita iungendo illa duo simul. scilicet quod est infinitum necessario agens et in magnitudine sequitur quod proprie mouebit: et in non tempore quod est predictio. Sed illud non sequitur de virtute que non est in magnitudine ipsa enim licet in non tempore agit si necessario agit quod hic cum sequitur infinitate: tamen non proprie mouebit quod non habebit in passo illas duas rationes successionis. non igitur vult philosophus quod infinita potentia proprie moueat in non tempore sicut Aristoteles dicit: scilicet quod infinita potentia in magnitudine proprie moueat et non in tempore et ex hoc quod antecedens includit predictionem. scilicet quod virtus infinita sit in magnitudine. C. Sed tunc est dubitatio cum potentia motiuam ponat infinitam naturaliter agentem videtur sequi quod necessario agit in non tempore: scilicet non moueat in non tempore. imo nihil mouebit proprie loquedo: et quod hoc sequitur per quod illud probatum fuit per rationem potentie infinite necio agentis. Respondet punctator. 12. metaphisice. quod propter primum mouens quod est infinite potentie requirit mouens quantum potentie finite: ita quod ex primo motore sit infinitas motorum et ex. 2. fit successio: quod aliter non posset esse successio nisi succurreret illud mouens finitum: quod si solum finitum ageret. ageret in non tempore. C. Sed quod virtus illa finita seddi motore non est sufficientes ad tollendum infinitatem motorum siue coagant siue resistat quod eius ad infinitatem virtutis nulla est proportio. Quare philosophi ponentes quod primum motor agit de necessitate habent ponere quod omnia de necessitate eueniunt: et ita prohibent prudentiam et naturam et contingetiam voluntatis: quod ista inferiora non mouent nisi mota a primo motore quod necio mouet et ageret. Sed xpianis Aristoteles illud non est difficile quod dicitur primum motore continget et libere agere. Ipsi enim potest facillime respondere quod scilicet virtus infinita necio agens agit secundum vltimum potentie sue: et ita in non tempore quod inmediate agit. non tamen virtus infinita continget et libere agens.

dicat qđ dicitoria nō sunt sūt vera nec sunt dicitoria: qđ nō hñe esse a se ab eterno et hñe eē ab alio nō sunt dicitoria: sic qđ hō in pmo signo nāe nō sit risibilis. in scdo sic tñ simplr qđ absolute semp est risibilis vñ creatura esto qđ fuerit ab eterno pñcpta nō habuit simplr nō eē s; ex se. Poffet et dicit qđ dicitio vt p; piermentias est oppositio eiusdem de eodē fm ideoz s; nec rōne instantiū nec aliaz determinatio/ num ex se et ab alio nō sunt respectu eiusdez. CAd 2^m dī qđ illa pñcitas solū est fm ordinē nāe qđ nō aufert eternitatē simplici. CAd 3^m dicit qđ creatura ex se nō h; eē nec de se ex hoc nō intelligit qđ non eē insit creature pro aliqua mētura s; intelligit ex hoc qđ creatura nō h; qđ sit a se et isto modo creatura ab eterno si def semp eēt ab alio et semper ex se nō esset etiā tamē nec p se pmo nec scdo mō pñcitatē h; nō esse et se nec p se eo mō nō h; eē ab alio s; vtrūq; p accidēs. CAd vltimū dicit qđ termin⁹ ad quez annibilla/ rionis est nō eē ab alio et hoc nō sit termin⁹ a quo i creatōe sed nō esse simplr. vñ pro sanioz et plenioz doctrina pce/ dentū et subsequeū est aduertendū qđ in pductiōe crea/ ture est inuenire qñoz signa nāe in quoz p^o pueniūt pñ/ cata pñmī modī dicēdi p se nā talia pueniūt ea que nō sunt qđditatiua et adhuc talia hñt ordinē vt pñora p^o infint: nāz for. pus est vñēs qđ aīal nō solū nā: qđ est a quo nō pueritē subsistēdi pñā: sed et tpe qđ maiorē dispositionez requit aīa sensitua qđ vegetiua qđ dispositio sine motu et tpe nāli non acgrit et tūc fortē est vñēs tantū et nec est sensitūū nec h; dñiaz oppositā. Silr est pñājal qđ hō p eandē rōnē et pro tūc nec est rōnalis nec irratiōalis. Et illa dñiffio de aīali oē al aut est rōnalis aut irratiōnalis dat de aīali vltimate actua/ to et cōpleto culmsimō ad huc for. in illo casu nō est. In se/ cūdo signo pueniūt ei pñcata negatiua et in pmo signo in/ cipiūt verificari pñmū pñcipiuz de quolibet dicit et. vñ in pmo signo albo nec est qñta nec nō qñta est tñ qñta sim/ pliciter et nō qđditatiue sed est albo tantū et qđ dicunt de ea in pmo modo dicēdi: p se sicut equitas est tantūz ipsa et ea que dicunt de ea in primo modo dicēdi p se fm Autē. In 5°. metaphi. Et qđ illa negatio sit posterior albedine et prior passionib⁹ affirmatiuis p; qđ est demonstrabilis de albedine in secūdo signo pro primo nā per rōnē albedinis demonstrat de ipsa qđ nō est qñta qđditatiue et de hoīe qđ nō est risibilis qđditatiue passiones aut affirmatiue nō in/ sunt pro pmo signo et que insunt pro pmo signo sunt pñra qđ que nō pro ent; negatiue imedian⁹ psequunt qđditati/ uis. In tero signo insunt passiones affirmatiue que p ali/ quo signo pñora pñtelligit subiectū fuisse sub negatiōe il/ larū ex quo nō sunt de qđditate subiecti. Quartū signū est in quo pueniūt pñcata per accidēs. vnde in pmo signo hō est aīal. in secūdo nō est asin⁹. in tercio est risibilis. i qñro est hic et nūc. Et fm hoc qđditas creabilis in pmo signo ē tantū ipsa nec creabilis nec nō creabilis. Et in scdo non est creabilis pro pmo signo. in tercio vō est creabilis. et in qñ/ to est actu creata. Alia difficultas si mūd⁹ fuisset ab eterno pduct⁹ tūc essent infinite aīe intellectiue actu. Dicit qđ non est incōueniēs: qđ sunt accidentaliter ordinate: qđ eiusde speciei nec sunt qñte. multitudo aut infinita in actu eēntialiter ordi/ natoz aut qñtoz ab inuicē actu diuisioz ē bene pñbilita. 2°. metaphisice. et 3°. phisicoz.

Ad arg^m in principio p; qđ illa eternitas creature nō est eternitas simplr s; solū qđ. Q. 10°.

Veritur pñr vtrū mundū fuisse ab eterno sit demonstra/ ble. Qđ sic qđ si non ergo pñ^o potuit fuisse ips qđ fuerit vel prius esse qđ esset sed prius et ante suū dñie tēporis. ergo ante tēpus fuit tēp⁹. Scdo qđ fm pñmū p^o de gnāione. gnāio vnius est corruptio alteri⁹ ergo nūq; fuit aliqua prima gnāio: et per psequēs sine principio fuerūt alia gnāta. In cōtrariū arguit p pñmū p^o topicoz qđ pñlema d eternitate mūdī ē necuz. In ista qōne sunt tria faciēda. Pñmo ponent alique dñstictiones. Scdo pñones. Tertio remonebunt difficultates. CQuantū ad pñmū pñmittendū est qđ eternum capis duplr. vno mō pñtue. i. qđ h; durationē infinitam

positiue sicut pñm^o motor et negatiue qđ nō est ex tpe sicut qđditates abstracte. Iterū ab eterno potē duplr capi. s. no/ minimaliter idest ab aliquo eterno et sic pcedit qđ oīs crea/ tura est vñ fuit ab eterno. Alio mō adherbiali⁹ et sic adhuc duplr aut cathegrematice et tūc ipotat exñtiaz absq; pñ/ cipio duratiōis. vñ eternūz illo modo est ante qđ nihil est. Alio mō sincathegrematice et tūc eqpoller huic pplexo ante qđcūq; instās vērū vel ymaginariū tps vel eūi et sic cōfundit cōfure tantū mobilr pñcanti capaz cōfusiōis et nō impeditū sicut signū vniuersale affirmatiuum.

Hic pñmīssis dñr. r. pñones. Pñma qđ pñas ad ex/ tendū nō inest creature in pmo mō dicēdi p se. qđ possibile et impossibile sūt modi pñtes qđditates culmsimōz sunt qñe qđditas creabilis fm se ab eis erit pñca. C Et pñr ma^r: qđ possum⁹ pñcipē qđditatē alicui⁹ absq; hoc qđ pñcipia mus eaz possibile vel impossibile. vñ qđditatē infiniti creabilis aliq dicit possibile et impossibile. Scdo pñlo qđ non inest tali qđditati p accñs: qđ illa que insūt p accñs eis non repugnat sine talib⁹ repñri: s; qđditas talis entis p diuinā potētiaz sine tali possibilitate eē nō posset: qđ de⁹ non posset facere quin mūdus eēt ab eo creabilis. Tertia pñlo qđ talis possibilitas nō inest tali qđditati fm qđ: qđ sic aliqd pot eē pductiuū: ita et pducibile sibi cōmōdēs: s; pñm^o motor respectu creature est simplr pductiuus. igit et creatura simplr pducibilis. Quarta pñlo qđ talis pducibilitas inest creature. in secūdo modo dicēdi p se: qđ sicut passio immediate pullulat ex rōne formali sui subī: ita ista possibilitas immediate puenit ex rōne formali talis qđditatis. C Et cōfirmat qđ ex dñffinitōe ho/ mīnis potē demonstrari qđ ipse ē pducibilis sic ex dñffinitōe chymere qđ ipsa est impossibile. eo qđ hō non icludit in sua rōne formali incōpossibilia sic chymera. Jē oīs nālis ap/ titudo ad illud qđ inest p accñs est passio sui subī: s; pdu/ ctio actualis exñtia et duratio insūt creare p accñs. ergo po/ testas potē illa ineri p se. Quinta pñlo qđ ab eterno sincathe/ grematice pñm^o motor potuit pducē mūdū: qđ ante qđ/ cūq; tps finitū vel instās vērū vel ymariū pñm^o motor po/ tuerit ipm pducere mūdū et nō est vel fuit aliqd tps fini/ tum vel instās vel ymaginariū qñ ad illud pñm^o motor: po/ tuerit ipm pducē. Sexta pñlo qđ ab eterno positue et ca/ thegrematice pñm^o motor potuit pducē mundū: tuz qđ ab eterno sic accepto fuit eque pfect⁹ et optim⁹ sic qñ pro/ duxit: tum qđ ab eterno fuit pductiuus creaturaz igit ab eterno creature fuerūt creabiles. C P. Nulla est impossibi/ litas ex pte dei: qđ semp fuit eque pfect⁹ nec ex pte creature qđ dñc pbs si triāgulus fuisset ab eterno et eqūitas triū angu/ loz ad duos rector. C P. Absurdū ē qđ pñm^o motor: nō sit ita potēs in pducēdo eternalr sic agēs nāle pro toto tpe sue duratiōis. cū igit ignis vñ sol p toto tpe sue duratiōis possit calefacē g^o et c. Septia pñlo qđ mund⁹ fuit ab eterno pducibilis negatiue p; qđ qđitates reyz creabiliuz cū omni eaz pñcato pñmī et secūdi modī abstrahūt s; se ab oī du/ ratione. C Octaua pñlo rñsina ad qñnē ista mūdū fuisse ab eterno pductū nō est demonstrabile demonstratiōe ab/ soluta: qđ i qlibet tali demonstrat passio et pñcatū scđi de subo vt p; p^o. et 2°. posterior. pductio aut actualis exñte et duratio sūt pñcata p accñs et repugnat potētē obiectiue in qđ passioēs pñentū actu suis subiectis. C P. Valis de/ monstratio est p formā et dñffinitōē subā qđ facit matie scire et abstrahit ab efficiente. 3°. metaphisice. C Nona pñclūio qđ nec demonstratiōe cōditionata sicut demonstrat actua/ lis inherētia eclipsis de luna per actualez et dyametrālez interpositionez terre inter solem et lunaz. tum qđ est articu/ lus fidei quozuz non est demonstratio sed soluz fides. tuz quia falsuz. tum etiāz quia infinita et efficacissima voluntas pñmī motoris vt applicata actu ab eterno ad productionē actualem creaturaz non est a nobis naturaliter cogno/ scibilis nec suuz opposituz. et ppterea optime dixit philo/ sophus pñmo thopi. qđ pñlema de eternitate mundi est neutruz. C Nota tamē qđ aliud est mundū fuisse ab eter/ no et aliud ipsum fuisse ab eterno productum qđ fuerit ab eterno est opinio Aristo. in libro octauo. et secūdo de gene/ ratione et primo celi et mūdī. duodecimo metaphisice. nāz

Tex. 2. 8. Tex. 2. 60

Tex. 2. 5.

Tex. 2. 68 Tex. 2. 12 et. 29.

per eternitatē mot⁹ pbat in hoc loco p̄m̄ū motoz esse. Plato vero posuit qd̄ est ex tpe s̄z erit sempitern⁹. Catbolici vero dicūt q̄ nec apte ante nec apte post p̄petuabit s̄m̄ dispositionē p̄sentē gn̄ātōis ⁊ corruptionis.

Nunc restant difficultates. Prima an intelligentie depēdeat a p̄mo motore in gn̄ē cāe efficiētis s̄m̄ p̄bz. Dicit q̄ nō: qz̄ at̄ creasset eas p̄tra ip̄m̄ p̄mo hui⁹. qz̄ ex nihilo nihil fit. ⁊.12°. metaphice. p̄. 34°. q̄ eis nō est cā neqz̄ causatū. **Sēcda** difficultas an vn̄uersū de pēdeat a p̄mo motore efficiētē. Dicit q̄ mēs p̄bi ⁊ p̄uēta totis nō sūt expressa q̄ vn̄uersū de pēdeat a p̄mo motore in rōne efficiētis: nec sōlū in rōne finis. sed cū hoc in ratione forme dātis nō actū p̄m̄ū s̄z p̄seruātis in actu p̄mo ⁊ largiētis extremas p̄fectiōes ei⁹ eo modo quo forma est cā oīz p̄fectiōū que sūt in cōposito ⁊ ordo ip̄s⁹ vn̄uersi ad ip̄m̄ est sicut ordo toti⁹ exercitū ad p̄ncipē. Auc̄. vero 9°. metaphi. vult q̄ p̄ma intelligētia intelligēdo se causet s̄cundā ⁊ s̄cda intelligēdo se p̄ducatur tertiā. ⁊ sic deiceps vsqz̄ ad infimā. Aliq̄ vero p̄bi volūt qd̄ intelligētē sint in p̄roducite ⁊ quelibet intelligēdo se p̄ducit p̄p̄ū celū qd̄ mouet. **Sēcda** vero s̄dē ⁊ veritatē a p̄mo motore sunt oēs ⁊ eaz mobilia ⁊ omne ens finitū s̄m̄ esse ⁊ fieri sit sua infinita voluntate ⁊ manu ei⁹ p̄seruat q̄ si auferret statim totū labor retur in nihilū. **Alia** difficultas p̄tra p̄mas p̄cludiōes. nā creatū p̄manēs nō poterit iterū creari sicut corruptūz nō p̄t idē numero redire vt p̄z p̄ cell. ergo p̄ducibilitas nō est ei⁹ passio. Dicit qd̄ est p̄ducibile anteqz̄ p̄ducatur q̄z̄ diu est ⁊ postqz̄ est corruptū. s̄z nō possit p̄duci ab agēte nālī qz̄ corrupta est potētia respectiua ei⁹ v̄l sue forme in mā vt dicit Lōmētator: Auer. 12°. metaphi. p̄t. s̄z. p̄pinq̄. mori nō p̄t ridere ⁊ tñ est risibīlī: s̄z s̄m̄ potētia p̄m̄i motoris infinites p̄t recreari ⁊ corrūpi. **Alia** difficultas qz̄ p̄ductio creaturaz mēsurat instātū trāseste ⁊ sic habuit initū tota eternitas creature quoniam instās datū. Et ē oportet cōcedere q̄ illud instās fuit in actu qz̄ nō p̄tinabit tps̄ ahs̄ in stantī vel si fic q̄ ante eternitatē fuit tps̄. Dicit dupl̄r ant qd̄ nō est assignare p̄m̄ū instās creatiōis cū dī ab eterno creata fuit p̄ducta sine teneat ly eterno cathegreumatice sive sine cathegreumatice vt p̄z p̄ exponētēs suas. v̄l s̄m̄ alios qz̄ dat p̄m̄ū ⁊ in actu in quo mūdus ⁊ ab eterno incepit esse nec inceptio eternitati repugnat. **Cōcedit̄** ē q̄ iter illud instans p̄m̄ū ⁊ istud p̄hs̄ intercludit̄ dura⁹ infinita sic de linea gerētina girate oēs p̄tes p̄portionaliter mediētatis v̄n̄i cōlūpne cui⁹ linee inf̄ite s̄m̄ int̄sibīlitatez ei⁹ sunt p̄fīca actū extrema. **Alia** difficultas qz̄ nulla ē p̄seruatio qz̄ omnes p̄seruatiōne cuiuslibet rei creatē p̄cedit p̄ductio eiusdem. Dicit q̄ nō ē dare illud instās p̄m̄ū simpl̄r mēsurās adq̄te vel si dat q̄ nō auferret eternitatē sicut nec istās nature. **Alia** difficultas qz̄ si in qlibet die toti⁹ tps̄ p̄teritū infinitū fuisse facta v̄na diuisio p̄m̄i sequeret q̄ eet̄ iaz̄ actu diuisūz in indiuisibilia p̄z qz̄ eque sunt dies in tpe infinito sic partes in linea finita s̄m̄ extrema. Dicit Burle⁹ hic q̄ ad hoc q̄ aliq̄d p̄m̄ū eet̄ sic dicitū est diuisūz oportuisset ip̄m̄ aliq̄d fuisse p̄m̄ū. ita q̄ nōdū aliqua diuisio actuali diuisūz prius q̄ nō cōtigit hic: qz̄ nō est assignare tps̄ determinatūz nec instās ahs̄ q̄ nō fuisset diuisūz. Alii dī q̄ oēs diuisiōne p̄m̄ū p̄cedit mot⁹ ⁊ sic nō potuit diuidi ab eterno cathegreumatice s̄z h̄n̄i sine cathegreumatice. **Alia** difficultas qz̄ illa nō stant s̄l̄ q̄ aliq̄d antibile⁹ ⁊ q̄ sit eternū apte post eodē in nō nō stāt s̄l̄ q̄ aliq̄d sit ex nihilo ⁊ tñ sit eternū. Dicit q̄ nō est similitudo qz̄ an̄ illā p̄ductionē nō p̄cessit tps̄ sic subseq̄t an̄hilatiōi. **Alia** difficultas an ista sit p̄cedenda p̄m̄ū motorū s̄uit ante p̄m̄ū instātū toti⁹ tps̄ ⁊ illud q̄ facit hic. difficultatez est qz̄ ibi hoc verbū sit copulat p̄dicatū subo pro aliq̄ mēsurā p̄terita ⁊ nec p̄m̄ū motorū eet̄ p̄teritū nec sua eternitas. Dicit q̄ solū hoc cōcedit̄ quo ad ymaginatioez nostram p̄p̄terea qz̄ coexistit tps̄ p̄teritū die eternitati. **Alia** difficultas qz̄ tūc p̄s esset minor toto qz̄ sit meridiēs hui⁹ diei a meridiēs crastine die. b. si ex v̄traqz̄ pte. a. tps̄ ē infinitū pari rōne d̄ p̄terito respectū. b. ad futurū respectū. b. 9° quocūqz̄ p̄teritū ad. b. ē mai⁹ eo futurū ad. b. ē mai⁹ s̄z p̄teritū ad. a. est mai⁹ p̄teritū ad. b. sic totū. pte 9° p̄teritū est magis fu-

turo ad. a. ergo futurū ad. b. est mai⁹ futuro ad. a. ⁊ ita p̄s maior: suo toto. Dicit qd̄ egle ⁊ ineqle sūt passiōes q̄ntitatis finite ex v̄traqz̄ extremi pte. **Alia** difficultas ē qz̄ p̄m̄us motor ab eterno p̄duxisset v̄nā mulierē p̄gnātē tūc illa ad ly. mēsez peperisset. Dicit q̄ stetit p̄ tps̄ infinitū ad pariedū ⁊ qz̄ cāus implicat d̄dictiōne ab eterno fuerit producta ⁊ sit inde ad nouē mēsez pepit. **Alia** difficultas si mund⁹ fuit ab eterno p̄duct⁹ tūc de⁹ nō potuit eū nō p̄ducē qd̄ ē im possibile: qz̄ libe⁹ ⁊ mere p̄tīgētē p̄duxit ad extra: s̄z p̄bat p̄nā: qz̄ si potuit nō p̄duxisset mūdū aut anteqz̄ p̄ducē. aut dūz p̄ducebat aut postqz̄ p̄duxit nō p̄m̄ū: qz̄ an̄ eternūz nihil ē nec scdm̄. qz̄ ita erat ⁊ oē qd̄ ē qd̄ diu esse necesse ē ip̄sz̄ est p̄ p̄ hyperemias. **Cōs.** An̄ posset nō ēē nisi: qz̄ potētia p̄cessit ei⁹ eet̄ ⁊ sic nō fuisset ab eterno nō postqz̄ fuit: qz̄ iaz̄ eet̄ p̄teritū ad q̄ nō ē po⁹. 6°. ethi. h̄o solo p̄uat de⁹ q̄ ge/nita sint ingēnita dī q̄ assumptū ē falsūz. qz̄ in illo instantī pro illo instātū i quo ⁊ p̄ quo ē p̄tīgētē est aut p̄ducit p̄t nō p̄duci ⁊ nō ēē in sensu diuisū ⁊ dī qd̄ nō ē necessariūz: vt nūc s̄z simpl̄r p̄tīgēs ⁊ dī qd̄ est vera i sensu p̄posito nō diuisū qz̄ in sensu p̄posito accipit effect⁹ cū existia actuali ⁊ in sensu diuisū qd̄ditas sub existia. ⁊ p̄ducēs in sensu p̄posito accipit cū p̄ductiōe actiua actuali indiuisū vō nō. nam ista ē impossibīlīs p̄t ēē qz̄ exis nō sit: qz̄ cū regrat verificatiōne istētanēa: tūc ē sensus q̄ hec p̄posito ē possibil̄ existis nō ē in vno ⁊ eodē instātū. cā aut nō cāt in quātū p̄cedit effectū duratōe s̄z nā. **Alia** difficultas qz̄ in qlibet die p̄terita de⁹ potuit creare vnū corp⁹ ⁊ illud p̄seruasse ⁊ sic nūc ēēnt actu infinita q̄nta actu ab inuicē diuisa s̄l̄. Dicit qd̄ ēim⁹ possibilitas ex p̄te ip̄sz̄ v̄l q̄ fuisset penetratio corp̄oz aut q̄ p̄nter dilataisset mūdū in infinitū. **Alia** difficultas quā ēē p̄trāstra infinita actu. Dicit q̄ nō in cōuenit in tpe infinito: s̄z in tpe fraternitō sic intelligit̄ et de infinitis in actu ⁊ non in potētia. **Alia** difficultas qd̄ ē creatio. Dicit qd̄ est origo passiua qua creatura ex nihilo sui p̄ducit̄. qua h̄z ēē in suo fieri. **Cōseruatio** vero est quedaz p̄tinuatio qua res create p̄seruāta dco i suo ēē ⁊ ista distinguit̄ in creatura ex natura rei. qz̄ p̄ creat⁹ ⁊ postea p̄seruat⁹ ⁊ nō differūt realiter a creatura: qz̄ oīs relatio cui⁹ fundamētō repugnat ēē absqz̄ termino est idē real̄ cū illo. **P̄terea** h̄n̄t oīo idē fundamētū ⁊ terminū ex p̄tū inter se sunt idē real̄: qz̄ sunt in eadē re p̄ vnica simpl̄rē realitatē ⁊ creatiōe ista denominat̄ de⁹ creat̄s actiue ⁊ denoiatiōe extrīseca ⁊ creatura eadem creatiōe dī passiue creati denoiatiōe intrīseca. **Nec** sūt op̄posite originēs s̄z vn̄amet numero actiua ⁊ passiua realiter ⁊ formalit̄ s̄z rōne seu intellectū diuisē qz̄ intellect⁹ cōcipit illā rez actiue ⁊ passiue cui⁹ effect⁹ formalis nō est creare actiue sed solū creati passiue. **Sed** tunc est difficultas: qz̄ tunc deus transit de cōtradictō: io ad cōtradictō: iū ⁊ sic mutat qz̄ de non creante fit creans. Dicit q̄ si actio esset in eo for: maliter tūc mutaret̄: sed creare dicit̄ ēē actio denominatiōe extrīseca sicut sol de nō viso fit visus per solā visionē exi/ stentēz in oculo. vnde aliud est extremū d̄ditionis dici de deo ⁊ esse in deo. v̄n̄z enīz extremū d̄ditionis. s. creare bene dicit̄ de deo: sed nō est in deo: sed in creatura q̄ autē mutat̄ se h̄z aliter qz̄ p̄m̄ū per extremū in eo nouiter receptū. **Alia** difficultas qz̄ si ex tpe ⁊ non ab eterno creatū tunc ex p̄sequēti trāsīuit de ocio ad opationē. dicitur q̄ illud sequeret̄ si per eius operationē nonaz aliq̄d nouiter reciperet̄ in ip̄so formaliter sed solum ex nouitate effectus extrīsece denominat̄. etiāz non ociatur est qz̄ nihil crearet ad extra quoniam p̄t̄ etern⁹ eterna gn̄ātione ⁊ ab eterno p̄ducit filium ⁊ ambo spirant spiritū sanctū ⁊ oēs tres intelligunt ⁊ amāt opatiōib⁹ gloriozissimis ⁊ infinitis ⁊ sempiternis. **Alia** difficultas si omnes qd̄ditates totius vn̄iueri fuerūt ab eterno. Dicit q̄ sic accidēdo ab eterno negatiue vt abstrahit ab omni duratiōe s̄z nō positūe nisi de qd̄ditatib⁹ in deo formaliter existētib⁹ sunt tamen p̄duce ab eterno in esse cognitio ⁊ volitio: s̄m̄ tamē se abstrahunt ab omnib⁹ talib⁹. **Alia** difficultas est cōmentatiōis in hoc loco: qz̄ a voluntate antiqua non p̄cedit nouus effectus sine motu ergo quēcumqz̄ motū nouiter p̄ductū alter motus p̄cessit per quē a voluntate antiqua nouiter p̄cessit.

Tex. p. 33

Cap. 4.

Tex. p. 138

Com. 12.

Dicitur qd creatio no est motus nec muta^o. qz talia supponunt subiectu mutabile pduxit. ergo de^o mundu simpliciter pductioe et ex nihilo per suam voluntate antiqua et illam simpliciter pductione pduxit no alia formalr sz se ipsa vl qd ipsa est qua alia pducunt et qd effectiue ipsa et oia que sunt pducta ad extra aut fuerit vel erit a pdicta diuina voluntate que est iure oiaz ad extra. Alia difficultas an primus motor possit supplere vice cuiuscunqz esse efficiētis. Dicitur qd pot respectu cuiuscunqz absoluti: sz no fm quacuqz pdictione ei^o: naz si crearet in voluntate mea vnu velle illud non esset liberu respectu mei: qz voluntas mea soluz passive ad illud ocurreret. no aut est libera vt passiu sz solu vt actiua. esset tamē actus liber respectu diuine voluntatis.

Ad argumēta in p^o. d^r qd mūdus pduct^o est de nouo et qd ante potuit pducī fm qd ly ante est differētia tēporis ymaginati et nō realis sicut extra mundū ē solū extra ymaginatus et nō reale. **Ad** scđm qd primā pductionē ad extra nō pcessit alia ad extra nec fuit generatio sz simplex creatio et pductio. **Q^o**. 7^a.

Primum aliqua creatura sit imutabilis dicit absqz argumentis qd sic. naz ponēda est vltima forma in vniuersone pcedat in infinitū: sz tali repugnat mutari: qz si mutaret ad aliā illa alia eēt vltior: naz

sic in motib^o et motis est dare status qz est deuenire ad primū motū oīo imobile et impartibile nullā magnitudinē habēs et penitus a mā separatum vt p3 ex li^o. 8°. ita est deuenire ad aliqd oīo motū qz nullo modo est motū sic forte est mā p^o. **Ad** aliquid est qd ē vtrūqz. sc. motū et motū sicut in formis. Naz aliquid est formās et formatū simul ergo erit deuenire ad aliqd qd ita est informās qz nullo modo est informatū et c. erit dūensse ad aliqd qd ita est informatū qz nullo modo pot esse informās et hec est vltima forma. Sed p^o qz illud quo aliqd mutat^o est mutabile. Dicit qd aliqd esse mutabile pot intelligi dupli. vt qd sit ratio mutādi aliud et sic illa forma vltima est vere mutabilis qd est illud quo subiectū eaz recipiens mutatur. Vel pot dici mutabile qd in se recipit aliquid aliud ab ea realiter et sic vltima forma nō est mutabilis. **Q^o**. 8^a.

Ultimo querit vtrū primū mobile moueatur a p^o motore qd sic: qz qualis est oīdo in mobilib^o talis est in motorib^o. primū ergo mobile mouet a primo motore. **Ad** qz iter motorem et mobile

debet esse pportio sz inter primū motore et primū mobile nō est talis pportio ppter ei^o infinitate et finitatez mobilis: tamē qz frustra ponit virtus infinita vbi finita sufficit.

Ad hanc questionē dicunt sancti qd celū imediate mouetur ab angelo. Naz fm Dionisiuz inde omnis nominib^o angeli sunt medij in operationib^o quas deus facit aliter extrema non reducerentur ad deum per media mouet tamē ipsuz metaphoize sicut finis qz mouēs ipsuz mouet ei^o grā. Sed hic sunt multe difficultates. Prima an prim^o motor possit imediate mouere sine alio motore particulari. Dicit qd sic apud theolo. Secūda difficultas an possit mouere in instāti. Dnt aliq qd sic qz fm Aristo. i li^o. 8°. si aliq virtus mouet in aliquo tpe dupla virt^o p medietatem illi^o idēz mobile mouebit per tāndē spaciū ceteris parib^o cū igit^o virt^o ei^o sit infinita mouebit in instāti. Dnt tñ theo. qd prim^o motor si mouet nō applicat se p^o mobili fm vltimū sue virtutis sz mēsurat velocitatē ei^o fm volūtate suā et beneplacitū: verūtamē si applicaret eaz totaliter aliq dnt qd celū staret. aliq vero qd in infinitū velociter moueret sinate. et non cathegrematice. aliq vero qd caibe. et qd in vno instanti possit euz mouere oib^o reuolutioib^o nō oppositis et qb^o est reuolubile. et iterū icipere a capite de nouo fm eadē reuolutioēs numero. vide in. 4°. hui^o. q. prima. Tertia difficultas an mobile primū beat determinatum motū. Dnt aliq qd sic: qz talis est pportio mobilis ad suū motū qd a nullo alio possit moueri et qd si supponeret mobili vna musca nō possit ab eo motore moueri. **Ad** qz ptra qd pot virt^o inferior potest et supior. **Ad**

potētia inferioris angeli et superioris sunt eisdē rōnis. et idē mobile puta lapillus mouet ab homine et a binto. Quarta difficultas si vn^o illoz motor possit simul mouere plures celos. aliq ymaginant qd sic quoniam ex pncione eoz sicut in rotis horologii vbi mouēs vna mouet aliā: ita hic tamē rōnabiliter tenet qd pter hoc qdlibet mobile h3 snū p^o motorē. Vtrū plures angeli possent mouere vnu celū. Dicitur qd sic: qz nō appet aliqd incōueniens: sz nūqd angelus beat virtutē adequatā suo mobili dicunt pbi qd sic: ita vt si supponeret celo vna musca non posset illud mouere fm theo. tñ nō oportet sz debes itelligere qd in potētijs abstractis qd eis est difficile eis est impossibile. nō enī sunt satisfabiles alr mor^o eoz nō possit eē ppetuus et vniformis. mouet igit^o itelligētia scđa celū qntū et qntē p^o motorū placet. Sexta difficultas si motor maioris virtutis posset mouere celū veloci^o qd moueat dicit qd pot veloci^o et tardi^o: sed si habet virtutē adequatā motū nō pot veloci^o sed nūqd in infinitū veloci^o pot mouere. si virt^o ei^o nō est adequatā sz maior dicit qd sic fm eandē pportione: nō tamē sz eandē qntitatē sicut in dimissioe p^o sicut et sicut tardādo eodē modo. Sed adhuc est dubiū si itelligētia solis possit facere vna3 circulationē que duret per tps infinitū. Dicitur qd sic. si in prima pte pportionabili dicit moueret tarde et in scđa pte pportionabili moueret tardi^o et deinceps pportionabiliter nūqz pnceret iste mot^o nec ista dies nātis. **Ad** Septima difficultas si quelibet motor de pdictis posset mouere celum oppo^o. si vellet dicit qd sic qz receptū et quelibet pars ei^o est nata recipe talē motū et similit^o velocitates. Sed nūqd posset mouere illud motū recto. Dicit qd sic: qz motor cōtinuet virtualr tale vbi. esto tamē qd primus motor faceret vnu magnū spaciū sup qd posset ille motor illud celū mouere. Sz nūqd posset quelibet motor suū mobile frangere dicit cū virt^o mouētis excedat regulā mobilis posset euz diuidere. **Ad** Octaua difficultas si mor^o primi celi est causa alioz motū. Aristo. dicit qd sic qz est mēsurā alioz motū 4°. hui^o. qz primū in genere motū: sz fm fidē et veritatez oportet dicere oppositū naz tpe iohne stetit sol et luna: et psequēs firmamentū et tñ fiebat alij mor^o inferiorēs. Et post diē iudicij stabit mor^o celi et mor^o ad gnationē et corruptio nem sz nō alij. vñ fm Augustinū si non esset mor^o celi non minus posset moueri rota figurā. nec ratio valet. qz ex hoc qd albedo est mēsurā alioz colorū: nō est tñ eoz causa: sed nūqd est cā alioz effectū dicit qd sic sicut p^o est cā sui posterioris et approminatio actiū ad passiuū que fit p motū. **Ad** Ultima difficultas vbi stat itelligētia in mouēdo. Aliq dicit qd est multiplicata p totū celū qd mouet. alij vero qd est indeterminato situ pncipali et diffinitio vt illa que mouet ab oriēte in occidentē est in oriente et que ecōtrario mouet ecōtrario stat. verūtamē virtualr et fm opationē eius est p totū celū qd mouet. **Ad** Sed nūqd mouet eq^ol^o totū celū et oēs ei^o ptes. Dicit qd nō: qz veloci^o mouet illas que ineq^ol^o tpe describūt mai^o spaciū. vñ de qnto sunt ppingores polis de tāto tardi^o mouēt. et de qnto remotiores de tanto veloci^o in motu circulari sed in moto recto equat^o mouent oēs et totū ceteris parib^o nō mouet igitur oēs ptes eq^ol^o itelligētia i motu celi circulari. qd qdaz mouet nō solū ppter pfectōēs inferiorē acgrēdas sz pp habitas pseruādas sicut aliq mouet ad sanitatez dupli vel ppter nō habitū acgrēdū vel ppter acgrēdū pfirmādū: et hoc ad imperiū et cōplacētā pmi motoris cui in eternitate pfecta oīs semp sit laus hono: gloria. p infinita secula se. Amen.

Ad argumētū negat p^ona: qz aliq nō primus motor sufficit ad mouendū primū mobile.

finito libro sit laus et gloria Christo. Amen et.

Impressum venetijs p Johānē Rubeū vcellēses. Anno dñi. M. cccc. lvi. die. viij. mēsis february.

a b c d e f Omnes sunt termini.

Tex. 2.80

Tex. 2.133

Tex. 2.80

Tabula presentis libri phisicoy.

- Utruz de rebtis naturalib⁹ possit esse sciētia.
 Utruz mobilitas sit res formalis p̄mi subī p̄sie nālis.
 Utruz ad habendā perfectā notitiaz de aliquo causato sit opus cognoscere omnē eius per se cām.
 Utruz in naturalibus eadē sint nobis eque p̄mo ⁊ nō nāe.
 Utruz vniuersalia sint p̄i⁹ nota singularib⁹ ⁊ magis vniuersalia minus vniuersalibus.
 Utruz ens cōiter acceptū pro eo cui nō repugnat esse existere sit cōmune vniocū deo ⁊ creature substantie ⁊ accidētī absoluto ⁊ respectūo finito ⁊ infinito.
 Circa materiā de indiuisibilibus.
 Circa materiā de minimo naturali.
 Utruz materiā sit ens existens.
 Quid sit materiā p̄ma.
 Utruz materiā sit ens in pura potētia.
 Utruz per aliquam potētiam materiā possit separari ab omni forma.
 Utruz materiā p̄ma sit gnābilis ⁊ corruptibilis.
 Utruz cā intrinseca corruptiōis sit materiā p̄ma.
 Utruz materiā p̄ma habeat partes p̄ter q̄ntitates.
 Utruz dimēsiōes interminate p̄cedant formam substantialem in materiā.
 Utruz potētia materiē ad formā sit realiter distincta a m̄a.
 Utruz potētia respectiua necessario ponenda in materiā ante generationem forme.
 Utruz potētia respectiua sit p̄ius p̄dicamēto relationis.
 Utruz materiā vna numero ⁊ sit sub oibus formis oīuz generabiliuz ⁊ corruptibiliuz.
 De secō principio trāsfactionis.
 Utruz priuatio dicat aliquā entitatē formaliter existentem in rerū natura p̄ter omne opus intellectus.
 Utruz priuatio sit p̄ncipiū per se cuiuslibet transmutatio/ nis naturalis.
 Circa secūdu libru p̄phisicoy.
 Utruz corp⁹ simplex ⁊ vniforme p̄ totū possit se alterare.
 Utruz forma gnābilis ⁊ corruptibilis ante sui gnātionem habeat aliqd reale distinctū ab esse materiē.
 Utruz q̄ntitas possit abstrahi p̄ intellectū a m̄a sensibili.
 Utruz causalitas finis sit vera causalitas.
 De causa efficiente.
 Utruz deus p̄ducat res naturales nāli necessitate.
 Utruz eiusdez rei possint esse p̄ures per se cause.
 Utruz causa particularis ⁊ in actu simul sit ⁊ nō sit cū esse ctu particulari ⁊ in actu.
 Utruz deus inq̄ntū creans sit relatiuū respectu creature.
 Circa tertiu libru p̄phisicoy.
 Utruz mot⁹ distiguat a termino ad quē est ⁊ a mobili.
 Utruz p̄ diuinā potētia possit fieri motus sine mobili.
 Utruz actio sit in agēte tanq̄ in subiecto.
 Utruz deus possit p̄ducere effectū actuali infinituz.
 Circa quartū libru p̄phisicoy.
 Utruz locus sit superficies.
 Utruz locus sit mobilis.
 Utruz vltima spha sit i loco.
 Utruz intelligētie sint in loco.
 Utruz duo corpa possunt esse simul in eodem loco p̄prio ⁊ adequato naturaliter.
 Utruz idēz corpus numero possit simul actu esse in diuersis locis adequatis.
 Utruz per diuināz potētiaz possit fieri q̄ vno corpe existe in vno loco partes eius sint alibi separe ab inuicem ⁊ a toto actu ⁊ in diuersis locis.
 Utruz vacuū possit dari per naturam.
 Utruz dato vacuo elementa possunt in eo moueri motu locali successiuo mensurato tempore.
 Utruz tempus sit per se q̄ntitas cōtinua.
 Utruz tempus distiguat realiter a motu.
 Utruz si essent plures mundi ⁊ plura p̄mo mobilia actu mota essent plura p̄mo tēpora.

Utruz aliqd instans maneat idem in toto tempore.

Utruz instans temporis sit diuisibile.

Circa quintū libru p̄phisicoy.

Utruz forma p̄ se generet aut totū cōpositum.

Utruz p̄ductio forme substantialis naturaliter p̄ducte mēsuretur tempore vel instanti.

Utruz ad q̄ntitates sit per se motus.

Utruz ad relationē sit per se motus.

Utruz mutatiōes distiguant penes distictiōes terminoy.

Utruz in generatione substantiali fiat resolutio vsq̄ ad materiam p̄imam.

Utruz ad vbi sit per se motus localis.

Circa sextū libru p̄phisicoy.

Utruz p̄mū sponat ex indiuisibilibus.

Utruz indiuisibile possit moueri localiter.

Circa septimū libru p̄phisicoy.

Utruz ad scientiam sit per se motus.

Utruz detur habitus singularis distinctus p̄ra genericū vel specificū scientificū.

Circa octauū libru p̄phisicoy.

Utruz p̄mū motorē esse sit demonstrabile.

Quid est p̄mus motor.

Utruz existentia p̄mi motoris sit omniuz alioy extra se finis vltimatus.

Utruz intellect⁹ ē p̄mi motoris intelligat actualiter oia.

Utruz vnus motor possit alteri loqui.

Utruz p̄m⁹ motor sit infinitus s̄m vigore actu ⁊ formali.

Utruz repugnet mundū fuisse ab eterno p̄ductum.

Utruz mundū fuisse ab eterno sit demonstrabile.

Utruz aliqua creatura sit immutabilis.

Utruz p̄mū mobile moueat a p̄mo motore.

finis.

